

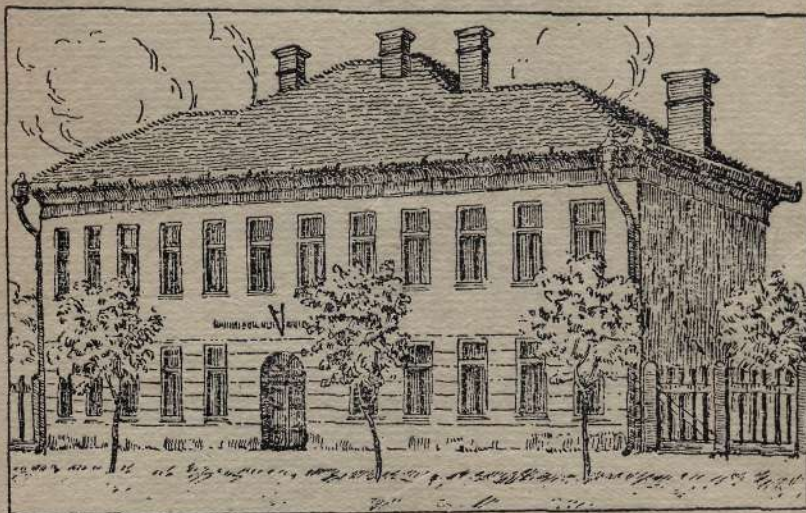

A JÁSZBERÉNYI
M. KIR. ÁLLAMI ELEMI NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1918—19.—1929—30. ISK. ÉVEKRŐL
(2.—13. TANÉV.)

SZERKESZTETTE:
MÓCZÁR MIKLÓS
MEGBIZOTT IGAZGATÓ.

Tanítóképző-Intézetünk Ideiglenes otthonául szolgáló állami elemi népiskola.

JÁSZBERÉNY, 1931

KOVÁCS és BARANYI KÖNYVNYOMDÁJA

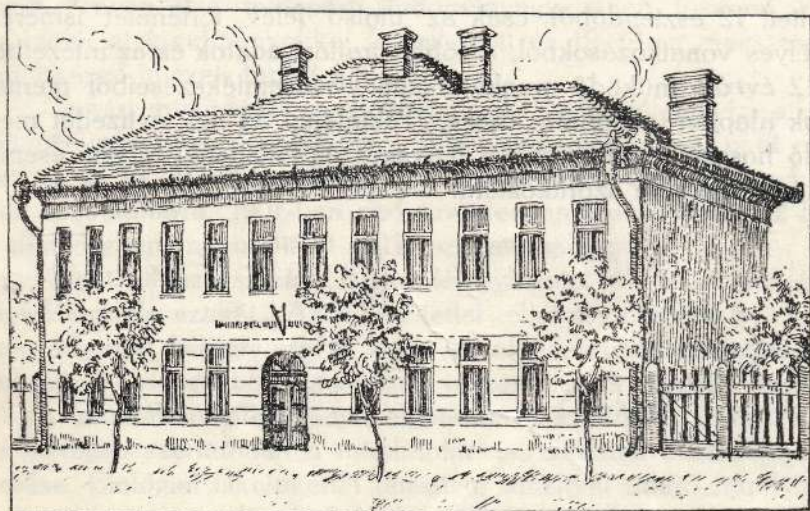

A JÁSZBERÉNYI
M. KIR. ÁLLAMI ELEMIS NÉPISKOLAI
TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1918—19.—1929—30. ISK. ÉVEKRŐL
(2.—13. TANÉV.)

SZERKESZTETTE:
MÓCZÁR MIKLÓS
MEGBIZOTT IGAZGATÓ.

JÁSZBERÉNY, 1931

KOVÁCS és BARANYI KÖNYVNYOMDÁJA

ELŐSZÓ.

Tanítóképző-intézetünk első értesítője az 1917—18. iskolai évben jelent meg. Azóta intézetünk életében is nagy változás történt: a nehéz, küzdelmes multból reményekben gazdag, jobb jövő képe sarjadt ki, mert *intézetünk alapításának 14. évfordulóján* az ideiglenes otthont nyújtó áll. elemi népiskola épületéből és a szétszórta fekvő bérelt helyiségekből — kormányunk kulturális áldozatkészsége folytán — *kétemeletes, modern palotába költözött.*

Most, hogy intézetünk a magasztos hivatása betöltéséhez szükséges legfontosabb feltétel birtokába jutott, összeállítottam az elmúlt 12 esztendő történetét. Szolgáljon ennek ismerete okulásul s annak bizonyosságául, hogy határozott célokért, eszményekért érdemes röges utakon, nélkülözések és súlyos megpróbáltatások közepette is élni, kitartóan dolgozni.

Minthogy intézetünk szellemi és anyagi ügyeinek vezetését 1930. január hó 26-án vettem át, azért az első értesítő megjelenése óta eltelt 12 esztendőből csak az utolsó félév történetét ismerem személyes vonatkozásokból, a többi irattári adatok és az intézetben 10—12 év óta működő munkatársaim visszaemlékezéseiből merített adatok alapján állítottam össze. Tekintettel az egy évtizedet meghaladó hosszú múltra, csak a lényeges és feltétlenül hiteles események ismertetésére szorítkoztam.

Pinkert Zsigmond.

Intézetünk *első igazgatója és szervezője*. A legnehezebb időkben: még a világháború, majd az összeomlás, a forradalom, kommunizmus, ellenforradalom és oláh megszállás alatti zürzavaros viszonyok között állt intézetünk élén.

Született 1880. november 8-án Bégaszentgyörgyön (Torontál vm.), ahol édesatyja községi tanító volt. A szülői házban egyszerre tanulta meg a magyar és a német nyelvet. Szülőfalujában végezte az elemi iskola első, második, majd a magyar nyelv tökéletesebb elsajátítása végett Gyömrőn a harmadik, Szegeden pedig a IV. osztályát. A gimnázium négy alsó osztályának Nagybecskereken és Szegeden való elvégzése után, mint a temesvári áll. elemi népiskolai tanítóképző-intézet növendéke, 1899-ben megszerezte az elemi népiskolai tanítói oklevelet. Ugyanebben az évben a budapesti Pedagógium mennyiségtan-természettudományi szakcsoportjának hallgatója lett. A Pedagógium elvégzésével, mint tanítóképző-intézeti tanárjelölt, 2 éven át a budapesti tudományegyetemen főképen kémiai és biológiai tanulmányokkal foglalkozott és 1904-ben megszerezte a tanítóképző-intézeti tanári képesítést.

Tanári működését az újonnan épült kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézetben kezdte meg 1904. szeptember 1-én, mint megbízott tanár és internátusi felügyelő. Ugyanehhez az intézethez 1905-ben segédtanárrá, 1907-ben pedig rendes tanárrá nevezték ki. Ebben a minőségben működött itt 1917. szeptemberéig.

Saját állítása szerint Kiskunfélegyházán töltötte el pályájának legértékesebb szakát. Az új épülettel ellátott intézetnek 1904-ben még alig volt felszerelése. A V. K. M. által évről-évre rendelkezésre bocsájtott összegekből, az intézet igazgatójának megértő támogatásával, módjában állott saját elgondolása szerint az intézet kémiai és biológiai szertárának a munkaoktatás elveinek megfelelő berendezése. Biológiai iskolakertet létesített, amellyel úttörő munkát végzett; ugyanis ez volt az első ilyenemű intézmény a tanítóképző-intézetekben, amely mintául szolgált hasonló iskolakertek létesítésére.

Az intézet természetrajz-biológiai és kémiai szertárát s különösen könyvtárát annyira kifejlesztette, hogy ezért, valamint a már említett biológiai iskolakertért a kiskunfélegyházi tanítóképzőt bármelyik más intézet megirigyelhette.

Nevelő, tanári munkájával kapcsolatban az Alföldi Bizottság megbízásából gyűjtötte a határ növényeit, növényfenológiai megfigyeléseket végzett és különös érdeklődéssel tanulmányozta a változatos talajokon előforduló növénytársaságokat.

Komoly és sokatígérő, értékes munkásságát a világháború zavarta meg. A hadba vonult kartársak helyettesítése miatt szaktárgyain kívül egyéb tárgyakat (pedagógiát, német nyelvet, mennyiségtant, fizikát) is kellett tanítania és így a megnövekedett heti óraszám mellett szaktárgyaival, eddigi tudományos munkájával csak keveset foglalkozhatott. Végleg megakadt azután e tevékenysége akkor, amikor a V. K. M. 1917. őszén, munkásságának jutalmazásául, intézetünk szervezésével és vezetésével bízta meg, majd 1918-ban kinevezte igazgatóvá.

Az új, adminisztratív munkakörben az új intézet megalapozását biztosító célkitűzéseit a háborús állapotok, majd a kommunizmus, ellenforradalom és oláh megszállás nehéz körülményei erősen megzavarták. A szervezés alkotó munkáját csaknem szüntelenül a létért való nehéz küzdelem akadályozta. Csak a legnagyobb gonddal, erőfeszítéssel lehetett az intézet működésében — szétszórt épületekben, hiányos felszerelés és berendezés mellett — a stabil állapotot fenntartani.

Mivel ilyen körülmények között reménytelennek látszott a fiatal intézetnek megfelelő, új épületben való elhelyezése, Pinkert Zsigmond igazgató 1921-ben a V. K. M.-től bizottság kiküldését kérte a tarthatatlan állapotok megvizsgálása végett. Ez alkalommal az intézetben megjelent Szűcs István miniszteri tanácsos és Farkas Sándor kir. főigazgató, akiktől — egészségi állapotára való tekintettel — Budapestre helyezésének kieszközlését kérte. Ez meg is történt 1921. szeptemberében, amikor múzeumőri minőségben az Országos Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeumhoz osztották be szolgáltatételre. Itt csak 2 évig működött. Minisztertanácsi határozat értelmében ugyanis a Tanszermúzeum, mint felesleges intézmény, 1923. november 1-én megszűnt, őt pedig ezzel kapcsolatban az áll. közalkalmazottak létszámcsökkentésére vonatkozó kormányrendelet alapján 1925. január 1-én nyugdíjazták.

Pinkert Isig macy.

Ekkor szabadpályán kereste az érvényesülést és elhelyezkedést. Kiskunfélegyházán félbeszakított tudományos munkásságának fonálát is újból felvette s az Alföld talajviszonyaival kezdett behatóan foglalkozni. Ennek alapján 1925. május hó 1-én a Magy. Kir. Földtani Intézet igazgatósága agrokémiai laboratóriumi munkák végzésével bízta meg. 1926. nyarán résztvett az Alföld szíkes területeinek felvételében és tanulmányozásában, 1928-ban pedig Amerikába küldték ki és ott, a Washingtonban tartott talajkongresszus kiállításán bemutatták hazánk talajtípusait feltüntető szelvénygyűjteményét, amelyet saját, különleges, szabadalmazott módszerével készített. Eljárását a kongresszus elismerésre méltatta és az egész gyűjteményt a washingtoni talajtani intézet meg is vásárolta. E szép siker folytán megbízást kapott a M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum igazgatóságától a múzeum talajgyűjteményének megújítására.

Az 1928. év őszén a földművelésügyi minisztérium kísérleti ügyosztályához osztották be szolgálattételre és azóta az állami sziktalajjavítási akció szakreferense.

Széleskörű elfoglaltsága közben irodalmi munkásságot is fejtett ki. Nagyobb művei: *A biológiai iskolakert berendezése a kiskunfélegyházi m. kir. állami tanítóképző-intézetben*-című könyve. (Kiskunfélegyháza, 1913.) Kisebb értekezései: *A biológiai iskolakert a nevelés és oktatás szolgálatában*. (Család és Iskola, 1915. évf.). *A többtermelés biológiai probléma*. (Magyar Gazdák Szemléje, 1916. évf.). A V. K. M. megbízása alapján tankönyveket bírált, (megjelentek a Hivatalos Közlöny egyes évfolyamaiban), elkészítette a tanító- s tanítónőképző-intézetek részére 1916-ban kiadott, részletes Tanmenet természetrajz-kémiai részét.

Nyomtatásban meg nem jelent előadásai: az 1913. év nyarán a budapesti tanítóképző-intézetben a gyakorlóiskolai tanítók részére rendezett továbbképző tanfolyamon: „Az elemi népiskolai tanterv ásványtan-vegytani anyagának metodikai feldolgozása a munkaiskola elve alapján”; az 1917. évben a tanítóképző-intézeti tanárok országos közgyűlésén: „A természettudományi ismeretek a mezőgazdasági oktatás szolgálatában a többtermelés céljából”; az 1919. évben a karcagi m. kir. földművesiskolában rendezett tanítói továbbképző tanfolyamon: „A természettudományi ismeretek a mezőgazdaság szolgálatában”; mint az alföldi erdőtelepítési szaktanács tagja, 1924-ben az Országos Erdészeti Egyesületben Budapesten: „Az Alföld erdősítése a sziktalajjavítás szempontjából”; végül az 1928–31. években a sziktalajjavítás propagálására, a gazdák részére a mező-

gazdasági szakiskolákban (Békéscsaba, Karcag, Hódmezővásárhely, Szarvas, Jászberény) rendezett tanfolyamokon, a földművelésügyi minisztérium megbízásából tartott talajismereti és növényélettani előadásai.

Vonzó egyéniségének alaptermészete a nemes egyszerűség, a közvetlenség, a derült kedély, józanság, munkásság és a szeretet családja, tanártársai, tanítványai, embertársai, munkája, hivatása, hazája és természet iránt. E kiváló erényei tették őt kedves, megnyerő modorúvá és feledhetetlenné a vele való érintkezést s együttműködést.

Mint *tanár* a tanítói hivatásra való nevelés fõszempontjait és problémáit nem a tudományok logikai rendszerében, hanem az emberi élet munkakörében kereste és találta meg. Tanítványait az élet szociális szellemében a munkáranevelés elvei szerint képezte. A határ földrajzi, néprajzi és gazdasági viszonyai gyakran nyújtottak erre alkalmat. Petõfi és Arany szelleme elevenedett meg itt benne és körülötte, a bugaci homokpuszta, az alpári Tiszapart erdõinek, mezõinek, rétjeinek, legelõinek életében. Az alföldi táj szépsége nemcsak költõi elgondolásban tárult fel elõtte, hanem természettudományi megvilágításban is, mint különlegesség, azokkal a problémákkal kapcsolatban, amelyek gazdasági életünknek ma is alapvetõ kérdései. A természet megismerése az emberi élet, a mezõgazdaság, az ipar és kereskedelem szempontjából: voltak azok a kérdések, amelyekre tanítványai figyelmét különösen felhívta és amelyekkel igazi tudósként, kiváló képességgel és módszertanilag is rendszeres feldolgozásban, szeretettel foglalkozott. (Oknyomozó-szintetikai honismeret.)

Mint *igazgató* állandóan a kartársi együttérzés és összetartás ápolására törekedett. Az intézet, a tanári testület és az ifjúság érdekeit mindig szívén viselte. Tanártársainak õszinte barátja, igazi jóakarója volt. Nem rideg hivatalfõnökként viselkedett velük szemben, hanem természetes közvetlenséggel; szerette, megbecsülte õket és készségesen támogatta munkájukat, törekvéseiket. Együttértett velük örömeiben, bajaikban s ahol tudott, segített. A megszállás miatt elüldözött és elmenekült kollégáinak sorsát különösen szívén viselte és mindenképen igyekezett mostoha körülményeiken segíteni. Mindez nagyon jól esett az akkori szörnyű idõkben, a legnehezebb viszonyok között küszködõ tanároknak, akiknek a haza gyászos sorsa miatt érzett fájdalmát a maguk és családjuk egyéni bajai, szenvedései még inkább fokozták. Amily megértõ volt õ munkatár-

saival szemben, épúgy a testület minden tagjában is erősen élt az egymásrautaltság érzése. Vezetése alatt a tanári testületben igazán bensőséges, meleg, őszinte szellem, szívélyes, baráti jó viszony és összetartás uralkodott. Így tehát Pinkert Zsigmondnak nagy érdeme van abban, hogy a legnehezebb időkben a tanári testület minden tagja összeroppanás nélkül viselhette el a mostoha sors csapásait és ezek ellenére is lelkiismeretesen teljesíthette kötelességeit.

Ez nagy vonásban Pinkert Zsigmond képe.

A tanári testület a magyar tanítóképzés és ezzel együtt a magyar kultúra színvonalának emelése terén szerzett érdemei elismerésül külön, bensőséges ünnepség keretében akart tőle Budapestre helyezése alkalmával elbúcsúzni, de ezt ő érzelmi okokból elhárította magától. Így a lakásán történt meg a fájdalmas búcsúvétel, amely épen ezért bensőségesebb, igaz, őszinte fájdalommal teltebb volt. Tanártársainak őszinte fájdalma, hálája, mély baráti érzése és tanítványainak szeretete kísérte őt távozásakor; munkásságának, szívjóságának, kedves egyéniségének emléke azonban továbbra is ittmaradt és meg is fog maradni azoknak a lelkében, akik munkatársai voltak.

Most még aránylag fiatalon, ereje teljességében végzi fentebb említett új munkakörében fontos és értékes működését. A Mindenható adjon neki erőt és egészséget még nagyon sokáig, hogy mint eddig, úgy ezután is sok sikerrel és értékes eredményekkel vihesse előbbre annak a sajátos magyar problémának a megoldását, amelyen ő is minden képességével, tudásával fáradozott és fáradozik ma is.

Tanai Antal tanár.

Balázs Béla.

Intézmények és intézetek életében rövidebb — hosszabb időközökben ismétlődő mozzanat: a személyváltozás. A sorozatos bizonytalanságok közepette keletkezett és a háborús idők sok nélkülözéseit hiányos felszereléssel elviselni tudó ifjú intézetünk élete is új vezető alatt haladt tova a fejlődés útján. A jázságba helyezett, különös feladattal felruházott fiatal intézet első szervezőjét felváltotta *Balázs Béla*. Reá nemcsak a folyamatban levő szervezési munkálatok befejezése, hanem az intézetnek a jász talajon való meggyökereztetése, továbbfejlesztése, a végleges keretek kiépítése, valamint a jász kultúrtényezők sorába való szerves beillesztése is várt.

Nehéz időkben vette át a vezetést. A háború, valamint az azt követő gyászos évek viharai megtépáztak mindent az országban. Építő munkára volt szükség mindenütt. A háború utolsó felvonása alatt lezajlott rövid idő nem kedvezett a gyermekéveit élő, szűk keretek közé szorított intézet fejlődésének, az országos szegénység pedig útját állotta a belső és külső megerősödésnek. A továbbhaladás ideje azonban érkezett. A fejlődés útját egyengetni kellett, hogy a jász talajon élni és virulni akaró intézet megfelelhessen a hozzáfűzött várakozásoknak. Mindezeket tisztán látta az új igazgató. Nagy meggondoltsággal, felelősségtudattal vállalta a munkát s határozott biztos útirányt tűzve ki maga elé, vette kezébe a vezetést.

Tudatában volt annak is, hogy az Attila hamvaiból táplálkozó jász földre ültetett tanítóképzőnek olyan jelleget kell adni, amely megdönthetetlen dokumentumként igazolja az áldozatok árán fenntartott iskolának szükséges voltát. Ez a jelleg hamarosan ki is domborodott. A tanítóképző egységes rendtartásának keretein belül részletcél tűzött ki s ezt szem előtt tartva építette fel jól átgondolt tervszerűséggel a belső munkának, az akkori évek követeléseinek megfelelő, rugalmas és a fejlődést magában foglaló rendjét. Ebben az új rendben az új igazgatónak nemcsak vezetői rátermettségét, pedagógiai érzékét, tapintatát, a szakismeretek alaposságát, a magyar faj

Balázs Béla.

és föld iránt táplált mély szeretetét, nemzeti öntudatát lehetett szemlélni, hanem érezni lehetett a megértő, az együttérző, a kartársak munkája és sorsa iránt állandóan meleg érdeklődést tanúsító, őszinte barát segítő kezét is.

A szűkös viszonyok között fejlődő intézet szeretetteljes ápolást, gondozást kívánt. A vezető nem is sajnált sem időt, sem fáradságot, hanem minden erejét latbavetve megteremtette mind a kartársak, mind a növendékek részére azokat a feltételeket, amelyek a belső, egységes, tervszerű nevelői munka elvégzéséhez szükségesek voltak.

A tanuló ifjúságnak évről-évre emelkedő létszáma egymásra halmozta a nehézségeket, az akadályokat, amelyeknek elhárítása, leküzdése mindenkoron oly símán történt, hogy azok miatt az intézet belső életében soha zökkenő nem állott be.

A küzdelmekhez hozzászokott, melegszívű, de egyúttal edzett lelkű ember mindig rajta tartotta kezét az intézet ütőerén s a gondos családapa hamar tisztában volt azzal, hogy hol van szükség az ő segítségére. Mint pedagógus nemcsak az elsősegély-nyújtás módját és eszközeit találta meg, hanem az ifjúság testi és lelki fejlődését biztosító utat, valamint a kartársak nevelő munkája számára az értéktermelő forrásokat is. Mindezen átfogó, mélyenszántó munkából sarjadt az a tiszta, egészséges, emelkedett, bensőséges iskola-szellem, amely a nemzetnevelő munka szolgálatába lépni akaró ifjúság mellé rendelt és a hivatás magaslatán álló, a megszállt területek különböző városaiból idevetődött tanári kar minden egyes tagjának állandóan impulzust tudott adni. Ugyanez a munka formálta a heterogén összetételű növendéksereget azonos lelkű vonásokkal bíró frontharcosokká, akikben ma is tudatosan él, hogy ők a nagy, nemzeti organizmusnak nélkülözhetetlen munkásai, akiknek nem otthónuk Csonka-Magyarország horizontja.

Az egész intézetre kiterjedő, általános jellegű belső munka mellett különös figyelemben részesítette kedvelt tantárgyát: a földrajzot. Az új mederbe terelődött földrajztudomány a szaktanárokat is munkára szólította. Balázs Bélának, mint *szaktanárnak* nem akadt sok tennivalója e téren. Már ifjú tanár-éveiben szakított a földrajztanításnak akkoriban még dívó, de most már teljesen elavult rendszerével. Mint a természettudományokat kedvelő tanár, működésének már első éveiben látta, hogy a földrajz tanításában a reális tárgyak elveit kell érvényre juttatni. Szinte merészség volt tőle, hogy 20 évvel ezelőtt e tantárgy keretét és tartalmát boncolni merte és

új csapáson indult el. Meggyőződésében megerősítették a modern geográfusok szakmunkái, amelyeket szinte a gyűjtő szenvedélyével szerzett meg, de át is tanulmányozta valamennyit — még a német szakmunkákat is — hogy a nagy változáson átment tudománnyal lépést tarthasson. Amivel kezdetben csak maga kísérletezett, arról későbbben egyesületekben, gyűléseken, tudományos tényezők jelenlétében a tőle megszokott alaposággal, szaktudással, lebilincselő, értékes előadásokat tartott.

Tudott a természetről beszélni, mert szerette és megértette. A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület dévai vándorgyűlésén elhangzott régészeti előadása a tanítóképző-intézet tanári státusnak is becsületet szerzett. A katonai térképolvasás tanításának módjáról szóló előadásaival sikerült a magas katonakörök figyelmét a tanítóképző-intézetek földrajztanítására irányítani; a borsodmegyei ásatásainak leletei még ma is értékes gyűjteménydarabjai a miskolci múzeumnak. Ezek a szép sikerei fokozottabb önművelésre sarkalták, amire még akkor is tudott időt szakítani, amikor mint pedáns adminisztrátornak, a szétszórt viszonyok között élő intézet sokszor igen bonyodalmas s gondterhes ügyeit kellett elintéznie. A földrajzban végzett folytonos szakképzésnek kézzelfogható bizonyítéka a földrajzi szakleltár, amely oly művek és térképek címeit tartalmazza, amelyekkel kevés intézet dicsekedhetik. A földrajzi szertárnak és könyvtárnak illeténvaló felszerelésében azonban nem a hiúság volt a vezető motívum, hanem e tudománynak és tantárgynak sajátlagos fejlődési periódusa. Ez tette és teszi most is okadatolttá, hogy miért részesült a földrajz különös támogatásban. Az elfogulatlan szakember azonban azt is tudta, hogy az igazgatónak kötelessége azokról a jobb tanulmányi előmenetelt biztosítani tudó, szertári felszerelésekről gondoskodni, amelyek szertári helyiség hiányában az intézetben mégis elhelyezhetők és a szerény költségvetés keretein belül megszerezhetők voltak. A megértő gondoskodás e téren is tapasztalható volt. A benjamin mellett nem voltak mostohák. Minden egyes tanárt ért évente meglepetés: tankönyvek, szakkönyvek, eszközök, anyagok, egyéb szerelvények állottak rendelkezésükre, hogy a különböző tantárgyak tanításában elért eredmények kivétel nélkül lehetőleg egy nívóra emelkedhessenek.

A harmónikus belső munkával majdnem egyidőben indult meg a *külső munka*. Borsod megye ősi magyar fájának szülöttje a tanári oklevél elnyerése után a nemzetiségi vidéken működő dévai, majd a zilahi tanítóképző-intézethez került. A hunyadmegyei csángó

telepek pusztulása, a szilágysági oláh falvak térfoglalása mélyen és fájdóan érintették erősen hazafias lelkületét. Hitből élő magyarsága vitte a csángó telepekre, hogy az elárvult csángók között magyar kötelességet teljesítsen. Már annakidején meggyőzően élt benne az a tudat, hogy a kultúrát, a tudást az iskolának kell a nép közé vinni. Nem csodálkozhatunk tehát azon, hogy amidőn a megszállás szülőföldjének szomszédságába sodorta, az iskolánkívüli népművelésnek oly lelkes, kitartó harcosa lett. A magyarság jövőjébe, a magyar föld regeneráló erejébe vetett hite ezt a munkát kiemelte a hivatali elfoglaltságok szürke tömkelegéből és magyar missziós munkává avatta. Amit e téren tett, azzal a magyarságnak akart használni. Jelszava volt: tenni, segíteni, javítani, alkotni, fejleszteni, mindent elkövetni, hogy a tanyavilág elszigetelt, elhanyagolt, de jóindulatú, a művelődés iránt fogékony és a vele való törődést mindenképen megérdemlő, értékes magyar lakója felébredjen hosszas álmából, a lelke előkészülhessen, hogy a pusztta nézéséhez hozzászokott szeme valóban megismerje földjét, lássa annak sok szépségét, képes legyen a magyar föld sok értékét felbecsülni s a haza integritásáról tudatosan gondolkodni. Eleinte mint közlegény járta sorra a tanyákat; egyike volt azoknak a bányászoknak, akik a parlagon heverő magyar lélek legnagyobb mélységéig tudtak lehatolni s onnan sok-sok rejtett kincset a felszínre hozni. A földrajz köréből választott tudományos kérdéseket úgy tudta a nép egyszerű fiai előtt fejtegetni, hogy a mesteri előadásra megnyíltak a magyar lelkek s ezzel feltörte a nem sokat bolygatott ugart. Színes tájfestéseivel hullámvázba hozta a magyar rögöt szerető, kérges tenyerű hallgatóság szűk érzelmvilágát, logikus, népszerű fejtegetéseivel pedig mély barázdákat hasított az értelem szántatlan tábláján. Célja az volt, hogy a magyar ne csak a tanyáját, hanem Szent István egész örökségét szeresse, ne csak érzelmileg éljen a magyar lelkekben a hazaszeretet, hanem tudatosan, cselekedetekben megnyilvánulva is.

A Jászberényben folyton nagyobb arányokat öltő népművelési munka nagyobb lendületet mutatott, amikor Balázs Béla mint a helyi népművelési bizottság elnöke vette kezébe az irányítást és vezetést. A helyi körülményekkel nagyon ismerős, kitűnő szervező s gyakorlati pedagógus évről-évre oly tervszerű programot állított össze s a kivitelre oly lelkes előadó gárdát szervezett, hogy ezzel nemcsak a felsőbbség figyelmét sikerült Jászberényre irányítani, hanem a helybeli olvasókörok tagjaival ezt a kulturális magyar

munkát meg is kedveltetni. Hogy ennek a nemzet jövőjéért folyó mentőmunkának később is legyenek meggyőződéses hős katonái, esetleg vezérei, a gyakorló iskolai próbatanítások mintájára az előadók sorába állította az V. éves növendékeket is, tanyai napot rendezett, amely alkalommal a tanyai kultúra s jólét megteremtésének lehetőségeit és módját ismerhették meg a tanyai életet már megbecsülni tudó, lelkes tanítójelöltek. A többéves előkészítő munka elmélyítése céljából szervezte meg nagy körültekintéssel s előrelátással a pedagógiai kirándulást Hódmezővásárhelyre, a másik nagy tanyai központba, hogy a növendékek saját szemükkel lássák a tanyai tanítók fáradságos munkájának szép eredményét, hogy ezen felbuzdulva, az oklevél elnyerése után ne a városokban keressenek menedéket, hanem a levegős, a hangulatos tanyára kíváncsozzanak. Két szokatlan hangzású mozzanat kapcsolódott ily módon bele az intézet évi munkatervébe, amelyek különleges céljai igazolják azt is, hogy Balázs Béla a külső munka felépítésében is mennyire önálló tudott lenni. A külső munka részletei voltak még azok a szereplések, amelyekkel a tanítógyűléseken a tanítóság lelkéhez vitte közelebb az intézetet és a modern tanítóképzést.

Annak ellenére, hogy alaptermészeténél, összetételénél fogva inkább a zárkózott élet felé hajlott, mégis, amikor az intézet érdekei kívánták, minden alkalmat felhasznált, hogy személyes megjelenésével, szereplésével, az intézeti ifjúság közreműködésével a város nemes társadalmának rokonszenvét az intézet részére megnyerje és biztosítsa, illetve a rokontalan iskolát a város egész közönsége előtt szimpatikussá tegye.

A nyolc éves, sokoldalú, minden kultúrtényezőbe s mozzanatba belekapcsolódni tudó, lelkes, tervszerű, szakszerű, átgondolt, alapos munkának meg is lett az eredménye. Az intézet tartalma bővült, a meglevő keretek szűknek bizonyultak. A gondterhes idők ekkor kezdődtek. A nehézségek nőttek, az intézet életbenmaradását a helyiségek hiánya s az országnak egyre rosszabbodó gazdasági helyzete miatt állandó veszély fenyegette. Az igazgató leleményes ügyszerete, munkabírása, határozottsága, kitartása, szakavatottsága azonban akkor is megtalálta a kivezető utat, amelynek végén ma ott látjuk azt a díszes, nagyméretű palotát, amelynek kényelmét a főigazgatóvá való méltán megérdemelt kinevezése miatt nem élvezheti ugyan, amely azonban nemcsak a magas minisztérium áldozatkészségéről, hanem az intézet második igazgatójának nyolc éves

munkairamáról, nagy lelki, szellemi felkészültséget igénylő munkateljesítményéről is tanuskodik.

Örömteljes lelkinyugalommal tekinthet vissza a nyolc éves építőmunkának küzdelmes, kemény napjaira azzal a jóleső tudattal, hogy a gondjaira bízott, sok megpróbáltatásnak kitett intézetet nemcsak biztos révbe vezette, hanem a továbbfejlődéshez a szükséges alapot is megadta. Bár térbelileg elszakadt az intézettől, a kartársak szeretete, a tanítványok hálája, a jász föld magyarjainak megkülönböztetett tisztelete, nagyrabecsülése oly nemes patinával bevont kapcsok, amelyek a messze jövőben is képesek lesznek Balázs Béla és az intézet élete között a szerves összeköttetést fenntartani. S ha a magasabb, felelősségteljesebb munkaköre esetleg szintén nagy próbák elé állítja, mélyenlátó tekintete pihenjen meg intézetünkön, a lelkiismeretes, önzetlen munkásságának ezen a kiemelkedő határkövén. Intézetünk külső szépségeivel, belső tartalmával lendületet ad majd a vezető munkára hivatott egyéniségének.

Kívánjuk, hogy a jászberényi tanítóképző-intézet felvirágoztatásához hasonlóan, az egyetemes tanítóképzés terén és ezen keresztül a szegénységben sínylődő, a Kárpátokból font koszorútól megfosztott haza sorsának jobbrafordulásán is sokáig, áldásosan munkálkodhassék!

Siemeister János tanár.

Intézetünk alapításának története.

Intézetünk alapításának története a Pinkert Zsigmond, intézetünk első igazgatója által szerkesztett 1917—18. iskolai évi I. Értesítőben a következőképpen van megörökítve:

„A háború eseményeire jellemző az eszméknek, gondolatoknak gyors realizálása. Nemcsak a fizikai tömegek, de feszült idegeinkben a lelki folyamatok is fokozott energiával, nagyobb gyorsasággal peregnék le s késztetik akaratomkat gyorsabb elhatározásra. Rombolás és alkotás, pusztulás és fejlődés egymás nyomában jár és sokat szenvedett népkultúránk romjain is az újjraépítés nagy munkája vár mindnyájunkra.

Gróf Apponyi Albert, mint vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter népkultúránk magasra emelése érdekében egész sereg intézmény megvalósítására határozta el magát. A legnagyobb reménységgel a magyar tanítóképzésre szegezte figyelmét, mert erős meggyőződése, hogy a magyar tanítónemzedék fogja a jövőben is nemzeti létünk csorbitatlan fennmaradását megvédeni, biztosítani s az eljövendő nagy gazdasági versenyben a nép fiainak küzdelmét a kultúra célravezető eszközeivel diadalra juttatni. *Tanítóképzésünknek egységes magyar nemzeti alapra való helyezése és népünk gazdasági erejének fokozása* volt tehát az a két gondolat, mely a magas minisztérium elhatározását vezérelte, midőn a háború folyamán immár a 4. tanítóképző-intézetnek felállítását határozta el. Szerencsés módon találkozott e szándék dr. Czettler Jenő miniszteri osztálytanácsosnak, a jásznép pártfogójának, valamint dr. Vavrik Endre Jászberény város polgármesterének óhajával, akik szóbelileg kérelmezték a minisztériumot, hogy a létesítendő új tanítóképző-intézetet az alföldi magyarság szívében, Jászberényben állítsák fel. A kérelem csakhamar teljességbe ment.“

Gróf Apponyi Albert miniszter 1917. év október 10-én 158871. VI. b. szám alatt a következő rendeletet intézte a város polgármesteréhez:

„A magyar nemzet parancsolólag kívánja, hogy népoktatási ügyünk akként fejlesztessék, hogy a magyar nép a népek és nemzetek nagy versenyében sikerrel állhassa meg helyét és valláserkölcsös érzületének szilárdságával, hazája és embertársai iránti kötelesség érzetével, valamint komoly tudásával ne csak tiszteletet és becsülést szerezzen magának mindenütt, hanem közhasznú tevékenységével a nemzeti vagyonosodás és erőgyarapodás tevékeny munkása is legyen.

Erre a nagy feladatra elsősorban a jó iskola készíti elő a nemzedéket, mely iskolának lelke: a nemesért, a szépért hevülni tudó és mindenek felett a kötelesség teljesítésére mindig kész, művelt tanító, aki olyan tanítóképző-intézet falai között szerzi meg hivatásához szükséges készségeket és ismereteket, amely intézet ott állítatott fel, ahol nemcsak a kulturális feltételek vannak meg, hanem ahol nemes hagyományokban és becsületes munkában élő nép példája is irányt szab a tanárnak és tanítványnak egyaránt.

Ettől a meggondolástól vezéreltetve Jászberényben a folyó évi október hó 1-től kezdődő hatállyal fokozatosan kifejlesztendő állami tanítóképző-intézetet szervezek,

Az I. osztályával már a napokban megnyíló tanítóképző-intézet ideiglenesen az állami elemi népiskola helyiségeiben fog elhelyezést nyerni; végleges elhelyezéséről a háborút követő normális viszonyok helyreállása után fogok gondoskodni az intézet céljainak megfelelő telken emelendő épületben.

Amidőn erről Nagyságodat értesítem s az intézetet, mely a város kulturális és gazdasági fejlődésének lényeges tényezőjévé fog kifejlődni, jóakarató figyelmébe ajánlom, egyúttal annak a reményemnek adok kifejezést, hogy a most felállított tanítóképző-intézetet a hozzáfűződő nagy érdekek méltánylása mellett a város közönsége anyagi erejéhez mérten, felajánlott helyi járulékkal, céljainak elérésében támogatni fogja.

Felhivom ennélfogva Nagyságodat, hogy a tanítóképző-intézet végleges elhelyezésére, továbbá az annyira fontos gazdasági gyakorlatok céljaira is alkalmas körülbelül 4—5 kat. hold nagyságú teleknek felajánlása iránt a város képviselő testülete elé megfelelő javaslatot terjesszen és a hozandó szabályszerű határozatot jogerőre emelkedése után mielőtt terjessze ide fel, bemutatva a város tervrajzát, amelyen feltüntetendő lesz a tanítóképző-intézet céljaira felajánlott ingatlan.

Megvagyok győződve, hogy Nagyságod a tanítóképző-intézet

részére biztosítandó helyi járulékok megajánlása érdekében készséggel fogja a szükséges intézkedéseket megtenni. Apponyi."

A város képviselő testülete rendkívüli közgyűlésen hozott egyhangú határozata alapján a következő iratban válaszolt a miniszteri rendeletre:

„Nagyméltóságú Miniszter Ur! Kegyelmes Uram!

Jászberény város közönsége Nagyméltóságodnak leiratát, melyben kifejezésre juttatja azon nemzeti magasztos eszmét, hogy a magyar nemzet jövője érdekében népoktatási ügyünk akként fejlesszessék, hogy a magyar nép a nemzetek nagy versenyében sikerrel állhassa meg a helyét és a valláserkölcös érzületének szilárdságával hazája és embertársai iránti kötelesség érzetével a nemzeti vagyonosodás és gyarapodás munkása is legyen, mély meggyőződéssel vette.

Jászberény város közönsége ily szép magasztos eszméért lelkesült és áldozott a múltban s kész örömmel hajlandó ezt megtenni a jelenben is.

Éppen ezért Nagyméltóságodnak leiratában közölt azon elhatározást, hogy fentebb is kifejezésre jutott indokokból, Jászberényben folyó év október 1-től kezdődő joghatállyal fokozatosan kifejlesztendő állami tanítóképző-intézetet kíván szervezni, a város közönsége örömmel vette tudomásul. Ugyanezért a város közönsége ezen kulturális intézmény létesítéséhez kész örömmel járul saját erejéhez mérten, miért is 361. kgy. 19524. kig. számú határozatával a városban egyik főút mentén, a Rákóczi-út mellett 5 kat. hold 371 négyszögöl területű ingatlant 50.000 K becsértékben enged át díjmentesen a tanítóképző-intézet céljaira. Az erre vonatkozó határozat egy példányát amidőn tisztelettel felterjesztem, jelezni kívánom, hogy azt törvényhatósági jóváhagyás után fel fogom annak idején terjeszteni.

Egyebekben pedig Nagyméltóságod leiratában kifejezésre jutott eszméktől áthatva, a város közönségének minden igyekezete oda fog irányulni, hogy ezen intézményt tőle telhető minden erkölcsi támogatásban részesítse.

Fogadja Nagyméltóságod Jászberény város közönségének köszönetét, melyek után vagyunk,

Jászberény, 1917. november 12-én tartott rendkívüli közgyűlésben Nagyméltóságodnak alázatos szolgáló Vavrik Endre polgármester, Muhoray Zoltán jegyző."

„Jász-Nagykun-Szolnok vármegye törvényhatósági bizottsága

Jászberény város képviselőtestületének fenti határozatát 1917. dec. hó 6-án 33004 kgy. 1917. sz. a. jóváhagyta, de a teleknek hivatalos átvétele a folyó iskolai évben még nem történt meg.

Megelőzőleg a V. K. M. 1917. szeptember 19-én kelt 141.366. sz. rendelettel *Pinkert Zsigmond* kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézeti rendes tanárt a létesítendő jászberényi állami tanítóképző-intézethez áthelyezte és ideiglenesen megbízta az igazgatói teendők elvégzésével, azzal az utasítással, hogy lépjen érintkezésbe Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőjével és Jászberény város polgármesterével és velük karöltve tegye meg az összes szükséges intézkedéseket arra nézve, hogy az intézet I. osztálya folyó év október hó 1-én a megfelelő létszámmal megnyitható és a tanítás akadálytalanul megkezdhető legyen. A rendelethez más intézethez folyamodott 40 növendék felvételi névjegyzéke és okmánya csatoltatott.

Megbízott igazgató a rendelkezés szerint azonnal eljár. Az intézet elhelyezésére megjelölt áll. elemi népiskola épülete a Vörös Kereszt-kórház céljaira volt berendezve; mivel a betegek részére előbb megfelelő helyet kellett biztosítani, a kiköltözködés nem történhetett meg azonnal. A berendezkedés előmunkálatai emiatt késedelmet szenvedtek.

Minthogy a V. K. M.-nek 1917. szeptember 24.-én 145525. sz. alatt kelt rendeletével az intézet felszerelésére megrendelt bútorzat és egyéb berendezés október első hetében több zárt vasúti kocsiban Budapestről Jászberénybe szállítattott, az átvett elemi iskola-épület fertőtlenítése és kitisztogatása után megtörtént az új bútorzat és felszerelés elhelyezése és október 10.-én az épület készen állott a felvett növendékek befogadására.

Az intézet hivatalos megnyitása 1917. évi október 11.-én történt a város képviselőtestületének, a tanügyi és egyházi hatóságok képviselőinek jelenlétében. (I. Értesítő 3—7. oldal.)

Intézetünk alapításának imént vázolt történetét azzal egészítem ki, hogy a városunkban létesítendő tanítóképző-intézet gondolata özv. *Bathó Jánosné*, szül. *Streitmann Mária* úrnőnek fiával, dr. *Bathó Károly* ügyvéddel 1917. évi március havában történt beszélgetésük során merült fel elsőnek. Gondolatuk megvalósulását biztosan remélhették, mert az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, egyúttal Jászberény város országgyűlési képviselője is volt. Özvegy *Bathó Jánosné* és dr. *Bathó Károly* ugyan tanítónőképző-intézet létesítésére gondoltak, azonban amikor ezt dr. *Bathó Károly*

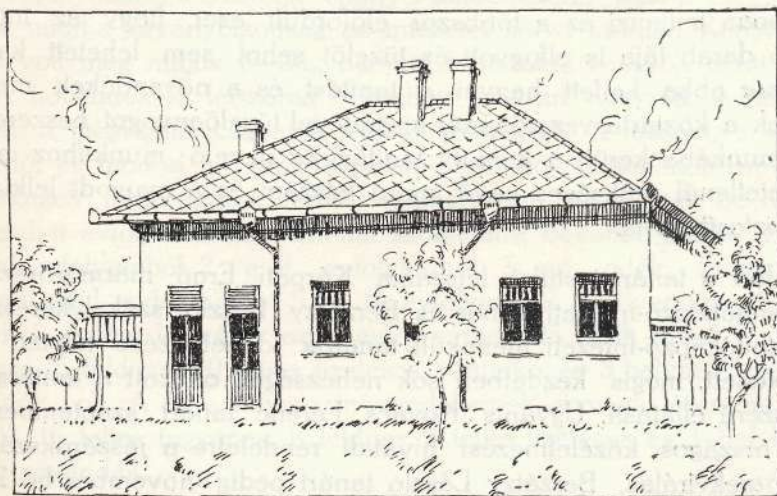
dr. Czettler Jenő földmiv. osztálytanácsossal közölte s őt az eszme felkarolására, támogatására kérte, dr. Czettler Jenő Tóth János vall. és közokt. miniszt. államtitkárral egyetértőleg szükségesebbnek, célszerűbbnek vélte Jászberényben tanítóképző-intézet felállítását. Az utóbbiak felhívására kérelmezte azután a dr. Vavrik Endre polgármester vezetése alatt álló küldöttség a minisztériumot arra, hogy új tanítóképző-intézet Jászberényben állíttassék fel.

A második iskolai év története.

1918—19. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Ez iskolai évben nyílt meg tanítóképző-intézetünk második évfolyama. Az ideiglenes otthonul szolgáló VI. ker., Kossuth Lajos-utca 55. szám alatti állami elemi népiskola egy emeletes épülete, amely a tanítóképző első évében kielégítő kényelmet biztosított, a második iskolai évben már szűknek bizonyult. Ezért igazgató 1918. szeptember hó 1-től kezdődően V. K. M. 123.382—1918. VI. b. sz. rendelettel az intézet közelében, VI., Kossuth Lajos-utca 49. sz. alatt fekvő s özv. Hoffmann Vilmosné tulajdonát képező 4 szobás lakást bérelte ki internátusi helyiségül.

Özv. Hoffmannétól bérelt internátusi helyiség.

Az internátusi felszerelés legnagyobb része az áll. tanító- és tanítónőképző-intézetek felesleges bútorából bocsájtatott rendelkezésre arra való tekintettel, hogy internátusi új bútorok beszerzése

aránytalanul nagy költséggel terhelte volna meg az államkincstárt. Internátusi bútorokat szállítottak a következő intézetek: 35 darab tanulóasztalt, 24 széket és 12 darab kétajtós ruhaszekrényt szállított a pápai-, 50 darab keményfaszéket a sárospataki-, 35 darab keményfaszéket a stubnyafürdői állami tanítóképző-intézetek, 5 darab ruhaszekrényt az eperjesi- és 10 darab mosdóállványt a győri állami tanítóképző-intézetek. 15 darab vaságyat kölcsönzött a m. kir. igazságügyi minisztérium 39493—1918. sz. rendelete alapján a jászberényi járásbírószáki fogház. A II. oszt. tantermi bútorzatát, azaz a tanári asztalt, a falra szerelhető kettős tolóablát, dobogót, 18 „Diadal” elnevezésű, vasvázás és bükkfa burkolatú iskolapadot a Feivel cég utódai szállították. Ily módon a tanítási és internátusi helyiségek elhelyezése és berendezése a körülményekhez képest elég szerencsés megoldást nyert egész 1919. év április 23-ig, amikor az özv. Hoffmannétól bérelt internátusi helyiségeket a vörös hadsereg parancsnoksága saját céljaira lefoglalta. Ekkor a növendékek ágyai a főépület két termében helyeztetek el s emiatt a dolgozószobák a tantermekkel egyesítették.

E rendkívüli és szomorú időkben sok gondot okozott az internátus élelmezése, világítása, fűtése. A tüzelőanyaghiányt például legjobban jellemzi az a többször előfordult eset, hogy az intézet utolsó darab fája is elfogyott és tüzelőt sehol sem lehetett kapni. Ilyenkor abba kellett hagyni a tanítást és a növendékek maguk mentek a köztartásvezető tanár kíséretével tüzelőanyagot beszerezni. Sok munkába került a komoly tanítási és nevelő munkához elengedhetetlenül szükséges kellő tanári létszám és a nyugodt lelkiállapot biztosítása is.

Bár a tanári testület létszáma Kárpáti Ernő mármaroszigeti áll. tanítóképző-intézeti tanár és Berzáty László székelykeresztúri áll. tanítóképző-intézeti menekült tanárok idehelyezése folytán 4-re emelkedett, mégis kezdetben sok nehézséget okozott a tantárgyak szakszerű ellátása. Ugyanis Kovács Ferenc tanárt szeptember hó 23-ig országos közéletelmezési hivatali rendeletre a jászárokszállási gabonarekvirálás, Berzáty László tanárt pedig november hó 24-ig katonai szolgálata vonta el hivatásos munkájától. Tanítási óráikat ez idő alatt az igazgató, Kárpáti Ernő tanár és Mayer Ferenc int. nevelő látták el. A gazdasági ismereteket március 6-ig igazgató tanította, azon túl a helybeli földművesiskola tanárai közül Seemann Sándor tanította.

Március 15-től május végéig Kovács Ferenc tanár távirati rendeletre a budapesti szociális irányú továbbképző tanfolyamra vétett fel. Ez idő alatt óráit Berzátzy László tanár, majd a tanítóképző-intézeti szakfelügyelőség távirati rendelkezésére szolgálattételre ideosztott Vacek Béla stubnyafürdői menekült tanár helyettesítették. Április 9-től—május 4-ig Pinkert Zsigmond igazgató, a tanítók részére a karcagi m. kir. földművesiskolában rendezett gazdasági irányú tanfolyamon a természettudományi előadások megtartására kirendeltetvén, óráit eleinte Bundschuh Ottó helybeli főgimnáziumi tanár, majd Vacek Béla tanár látták el. Az igazgatói teendőket ezidő alatt Kárpáti Ernő tanár végezte.

A róm. kat. hittani órák ellátására Végh Ferenc eddigi hitoktató helyére 5266—1918. számú egri érseki rendelettel Mogyoróssy István törökszentmiklósi káplán neveztetett ki.

Az iskolai év szeptember 2-án kezdődött s kisebb-nagyobb megszakításokkal június 7-ig tartott. Szeptember 2-án volt az I. évf. növendékeinek pótvizsgálata, 3-án az I.—II. évfolyam beiratkozása, 4-én a tanári testület alakuló értekezlete és 5-én Veni-Sante, a tanév megnyitása. A tanítások szeptember 6-án kezdődtek.

Október 18-tól—november 18-ig 4 növendéknek, gazdasszony-nak és konyhaszemélyzetnek spanyol-influenzában történt megbetegedése miatt a járványbizottság az intézetet zárva tartatta. Kényszer-szünet volt még május 1—3-ig napjain forradalmi zavarok miatt.

A növendékek létszáma évközben gyakran változott. A tél folyamán a megszálló csapatok elől a kolozsvári, a losonci, a stubnyafürdői és modori áll. tanítóképző-intézetekből 6 menekült növendék érkezett intézetünkbe, akik valamennyien itt fejezték be megkezdett évfolyamaikat. Katonai szolgálatra bevonult április 26-án az első évfolyamból 2, a II. évfolyamból 5 növendék. Évközben kimaradt az I. évfolyamból 5, a II. évfolyamból 7 növendék. A növendékek évvégi létszáma az I. évfolyamban 25, akik közül 7 teljes ingyenes, 5 féldíjas, 10 teljes fizetési bentlakó és 3 helybeli, bejáró növendék volt. A II. évfolyam növendékeinek évvégi létszáma 33, közülük 15 teljes ingyenes, 8 féldíjas, 9 teljes fizetési és 1 helybeli, bejáró növendék.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

V. K. M. 5360—1918. eln. r. szederacserje-, szamóca-, málnalevél és gyógynövények gyűjtését rendeli el.

- V. K. M. 53230—1918. VI. a. sz. r. a II. évfolyam megnyitásával kapcsolatban felmerülő legszükségesebb iskolai és internátusi bútorzatról és felszerelésről intézkedik.
- V. K. M. 54098—1918. VI. a. sz. r. a tanulók személyi adatainak a születési anyakönyvi kivonat alapján történő vezetését rendeli el.
- V. K. M. 90605—1918. VI. b. sz. r. Kovács Ferenc tanárt a köztartásvezetői megbízatás alól felmenti.
- V. K. M. 105107—1918. VI. b. sz. r. az intézet háborús iskolai évről jelentést kér.
- V. K. M. 133544—1918. VI. b. sz. r. Pinkert Zsigmond megbízott igazgatót a VII. fizetési osztályba igazgatóvá nevezi ki.
- V. K. M. 133562—1918. sz. r. Kárpáti Ernő máramarosszigeti állami tanítóképző-intézeti tanárt a szolgálat érdekében intézetünkhöz áthelyezte és megbízta a köztartásvezetői teendők ideiglenes végzésével.
- V. K. M. 133571—1918. sz. r. Berzátzy László székelykeresztúri áll. tanítóképző-intézeti tanárt intézetünkhöz helyezte át s megbízta a köztartásvezetői teendők állandó végzésével.
- V. K. M. 149014—1918. VI. b. sz. r. Mayer Ferenc okleveles tanítót intézeti nevelővé nevezi ki.
- V. K. M. 167439—1918. sz. r. jóváhagyja az 1918—19. évi tanulmányi kirándulástervezetet.
- V. K. M. 207057—1918. VI. b. sz. r. a katonai szolgálat alól szabadságolt tanítóképző-intézeti növendékek rendes tanulókul való felvételét rendeli el.
- V. K. M. 1746—1919. eln. sz. r. a vallásgyakorlatban való részvételt eltiltja.
- V. K. M. 77700—1919. VI. b. a növendékek gazdasági oktatásával a jászberényi földmives iskola tanszemélyzetét bízta meg (földm. Miniszter 133009—1918. sz. r.)
- V. K. M. 151350—1919. VI. 2. sz. r. Vacek Béla stubnyafürdői áll. tanítóképző-intézeti menekült tanárt intézetünkhöz osztja be.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Pinkert Zsigmond.* Működik 15 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította a természetrajzot egész éven át, a gazdaságtant és a mennyiségtant az iskolai év elejétől 1919 március hó 6-ig, illetve április hó 12-ig. Heti óráinak száma a hospitálással 19. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok: 1. Berzáty László* r. tanár. Működik 6 év óta. Intézetünkben 1918 november 13-a óta. Tanította az ének-zenét és a testgyakorlást. Heti óráinak száma a hospitálással 13. December 1-től kezdve vezette a köztartást és az ifjúsági önképzőkörnek tanár-elnöke lett.

2. *Kárpáti Ernő* r. tanár. Működik 34 év óta, intézetünkben 1 év óta. Tanította a német nyelvet, a rajzot, a kézimunkát és a szépírást. Heti óráinak száma a hospitálással 19. Az I. oszt. főnöke.

3. *Kovács Ferenc* r. tanár. Működik 7 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította a testtant, a lélektant, a magyar nyelvet, történelmet és a földrajzot. Heti óráinak száma a hospitálással 24. A II. osztály főnöke. A helybeli Anya- és Gyermekevéde (Stefánia) Szövetség ügyvezető igazgatója.

4. *Vacek Béla* r. tanár. Intézetünkben működik 1919 április 12 óta. Tanította a mennyiségtant, a testtant és a lélektant 2 hónapig.

c) *Óraadó: Seemann Sándor* földművesiskolai tanár. Tanította március 6-tól a gazdaságtant.

d) *Hitoktatók: Mogyoróssy István* róm. kath. lelkész, Domby Béla ref. lelkész, Bogoevich Gy. Ghenádie gör. kel. román plebános.

e) *Nevelők: Mayer Ferenc* okl. kántortanító. Intézetünkben működik 2 év óta. *Lesniczky József* nagysikárlói (Szatmár vm.) menekült áll. tanító. Intézetünkben működik 1919 február 10 óta.

f) *Intézeti orvos: dr. Viszneky Béla* városi tisztiorvos.

Egyéb alkalmazottak:

Gazdasszony: Novák Gizella 1919 március 1-ig, *utóda: Névery Etel.*

Napibéres altiszt: 1919 február 1-től Risai Ernő.

2. A növendékekre vonatkozó adatok.

I. osztály.

 Ált.*
oszt.

1. Balogh Aladár, r. k., 1901 nov. 13., Jászberény, Szolnok vm. 4
2. Buczkó János, r. k., 1902 márc. 13., Jászberény, Szolnok vm. 4
3. Chikán Ernő, r. k., 1902 okt. 27., Tiszabő, Szolnok vm. 4
4. Czére Zsigmond, r. k., 1903 jan. 17., Pozsony, Pozsony vm. 4
5. Elek Lajos, ref., 1901 okt. 30., Dévaványa, Szolnok vm. 3
6. Farkas Imre, r. k., 1901 szept. 19., Szolnok, Szolnok vm. 3
7. Fekete Sándor, r. k., 1903 nov. 9., Csongrád, Csongrád vm. 4
8. Gara Imre, r. k., 1902 dec. 26., Jászberény, Szolnok vm. 3
9. Gellérffy Sándor, ref., 1904 jan. 1., Hmvasárhely, Csongrád vm. 3
10. Gyungya József, r. k., 1902 jún. 2., Etes, Nógrád vm. 3
11. Gyungya Zoltán, róm. kath., születési adatai nem jegyeztettek fel 5
12. Gyurkó János, r. k., 1904 febr. 16. Jászdózsa, Szolnok vm. 5
13. Horák Elemér, r. k., 1902 márc. 27., Tsztmiklós, Szolnok vm. 3
14. Kóber Károly, r. k., 1904 máj 9., Hort, Heves vm. 3
15. Kubinyi István, r. k., 1900 dec. 12., Budapest, Pest vm. 4
16. Lesniczky István, r. k., 1903 jún. 5., Nagybánya, Szatmár vm. 4
17. U. Nagy János, ref., 1903 szept. 18., Kunmadaras, Szolnok vm. 4
18. Rozmaring József, r. k., 1902 jún. 19., Erk, Heves vm. 5
19. Sándor János, r. k., 1902 aug. 31., Bajna, Esztergom vm. 4
20. Seres Sándor, r. k., 1903 okt. 9., Jászfényszaru, Szolnok vm. 4
21. Siklósy András, r. k., 1905 márc. 27., Tápiósztmárton, Pest vm. 4
22. Schwalm Gyula, ág. ev., 1900 nov. 28., Gyoma, Békés vm. 5
23. Szanthoffer József, r. k., 1902 szept. 19., Demjén, Heves vm. 3
24. Szarka István, ref., 1903 aug. 9., Komádi, Szolnok vm. 3
25. Tengerdi József, r. k., 1902 jan. 24., Kelevíz, Somogy vm. 3

Magánvizsgálatot tett:

- Wittmann György, r. k., 1898 febr. 4., Jászberény, Szolnok vm. 4

Kimaradtak;

1. Debreceni András, ref., 1902 szept. 17., Mezőtúr, Szolnok vm. —
2. Kurucz Rudolf, r. k., 1902 febr. 14., Rákoscscaba, Pest vm. —
3. Libor Antal, r. k., 1902 ápr. 3., Hódmvásárhely, Csongrád vm. —
4. Manga Győző, r. k., 1903 szept. 14., Perbete, Komárom vm. —
5. Stancsu János, gör. kel., 1901 máj. 24., Sebesmező, Krassósz. vm. —

*) 3-as általános osztályzat azt jelenti, hogy az illető növendék bizonyítványában legfeljebb egy elégséges osztályzat, a 4-es általános osztályzatú növendék bizonyítványában pedig több elégséges osztályzat van. Az 5-ös ált. osztályzatú növendék egy vagy több tárgyból elégtelen osztályzatot nyert.

II. osztály.

1. Bárdos Imre, róm. kath., 1903 jan. 29., Csongrád, Csongrád vm. 4
2. Berdál Kálmán, róm. kath., 1900 dec. 9., Mernye, Somogy vm. 3
3. Berzátzy József, róm. kath., 1900 nov. 21., Kassa, Abaujtona vm. 4
4. Buttyán Gergely, r. k., 1898 jul. 9., Csikpálfalva, Csik vm. 4
5. Csizmadia Lajos, r. k., 1902 nov. 30., Csánytelek, Csongrád vm. 4
6. Fajkos Kálmán, r. k., 1899 okt. 9., Budapest, Pest vm. 3
7. Fischer Ágoston, r. k. 1902 jul. 2., Mezőfény, Szatmár vm. 4
8. Gábor József, ref., 1901 nov. 27., Beregszász, Bereg vm. 4
9. Gotthárd László, r. k., 1901 márc. 1., Bajna, Esztergom vm. 3
10. Hideghéti Antal, r. k., 1902 aug. 8., Nagyszarva, Pozsony vm. 3
11. Kádár Ágoston, r. k., 1904 febr. 24., Balmazújváros, Hajdú vm. 4
12. Kiss Endre, ref., 1904 jan. 10., Kecskemét, Pest vm. 3
13. Kovács Géza ref. 1902 febr. 4., Tarpa, Bereg vm. 4
14. Könczei Albert, ref., 1901 ápr. 27., Karatnavolat, Háromszék vm. 3
15. Márton Sándor, r. k., 1902 febr. 26., Kisszeben, Beszterce vm. 4
16. Mattyasovszki János, r. k., 1901 jul. 20., Abasár, Heves vm. 4
17. Mészáros Károly, r. k., 1902 márc. 29., Csongrád, Csongrád vm. 4
18. Moczák László, r. k., 1903 jan. 22., Laborcszög, Ung vm. 4
19. Nemezc Mihály, r. k., 1901 okt. 13., Mesztegnyő, Somogy vm. 4
20. Németh Sándor, r. k., 1901 nov. 3., Vitnyéd, Sopron vm. 3
21. Palágyi Sándor, ref., 1901 ápr. 26., Beregszász, Bereg vm. 4
22. Papp Ágoston, g. kel., 1901 nov. 26., Sztpéterfalva, Szilágy vm. 4
23. Pataki Albert, r. k., 1902 jan. 16., Jászberény, Szolnok vm. 4
24. Rád László, g. kat., 1903 febr. 10., Érhatvan, Szilágy vm. 3
25. Rohonczy Pongrácz, r. k., 1901 máj. 5., Misztótfalu, Szatmár vm. 4
26. Siha János r. k., 1900 okt. 19., Csongrád. Csongrád vm. 4
27. Suba József, r. k., 1899 aug. 16., Jászberény, Szolnok vm. 3
28. Süle László, r. k., 1901 máj. 10., Mindszent, Csongrád vm. 4
29. Szennyess Gedeon, ref., 1902 jan. 17., Tiszaújlak, Ugocsa vm. 4
30. Szilák Ferenc, r. k., 1903 jan. 17., Ksztmárton, Szolnok vm. 3
31. Tóth János, r. k., 1901 ápr. 26., Csongrád, Csongrád vm. 4
32. Wágner Mihály, vallása, születési adatai nem jegyeztettek fel. 4
33. Zavagyák László, g. kat., 1901 febr. 16., Lipcsemező, H.-szék vm. 3

Magánvizsgálatot tett:

- Morvai Endre, r. k., 1902 dec. 12., Ebed, Esztergom vm. 4

Kimaradtak:

1. Biross Szaniszló, r. k., 1901 nov. 12., Nagybittse, Trencsém vm.

2. Géczi Sándor, r. k. 1902 máj. 9., Miksi, Nógrád vm.
3. Gömöri Pál, r. k., 1902 jan. 24., Jászberény, Szolnok vm.
4. Csoloka József, g. kel., 1901 okt. 8., Orüszolc, Krassó-Szörény vm.
5. Pálfi Sándor, unitárius, 1902 febr. 2., Nagyajta, Háromszék vm.
6. Róka Sándor, r. k., 1901 márc. 1., Jászberény, Szolnok vm.
7. Zámbo Emil, r. k., 1901 ápr. 25., Uljanik, Pozsega vm.

III. Gyakorló iskola.

Az intézetnek gyakorló iskolája még nem volt. Az I. és II. éves növendékek október hónaptól kezdődően minden hónapban 1—8-ig a helybeli áll. elemi népiskolában, 8—15-ig a római katolikus népiskolában, 15—22-ig a református népiskolában s 22—30-ig az izr. népiskolában hospitáltak.

A harmadik iskolai év története.

1919—20. isk. év.

I. Általános tájékoztatás.

Igen nehéz viszonyok között nyílt meg tanítóképző-intézetünk harmadik évfolyama. Alighogy kivonultak az intézet közelében fekvő özv. Hoffmann Vilmosné tulajdonát képező internátusi bérhelyiségekből a „vörösök“, máris a helybeli csendőrpáncsnokság foglalta le az intézeti hálólhelyiségeket és annak felszereléseit: az ágyakat, matracokat, pokrócokat, mosdókat. Minthogy a köztartás részére sem tüzelőanyag, sem élelmiszer a városi hatóság részéről nem volt biztosítható s mivel a posta- és részben a vasútforgalom is szünetelt, a tanév a rendes időben nem kezdődhetett meg.

Szeptember közepén érkeztek intézetünkhöz a stubnyafürdői áll. tanítóképző-intézetből a csehek által kiüldözött Tanai Antal tanár, Halmos Péter gyakorló iskolai tanító és Vithalm Győző kertész. Nehány hónappal korábban érkezett meg ugyanonnan Vacek Béla tanár. A kenderesi róm. kath. elemi iskolához beosztást nyert Lesniczky József ideiglenes nevelő helyére pedig Takács Gyula budapesti I. ker. tanítóképző-intézeti nevelő helyezettett át.

Szeptember hónap végére az igazgató sürgetésére és a városi tanács utasítására az intézet visszakapta az internátusi bérhelyiséget s mivel néhány hónapra e legnélkülözhetetlenebb tüzelőanyag és élelmiszer is biztosított, az iskolai év október elején megkezdődött.

A nagymérvő lakáshiány miatt azonban a megnyíló III. évfolyam és gyakorló iskola részére sem lehetett új helyiségeket bérelni, azért a legszükségesebb helyiségek úgy biztosítottak, hogy az eddigi osztálytermek a tanulók nappali dolgozóhelyiségéül is szolgáltak, sőt az I. osztály termének hátulsó részét hálólhelyiségnek kellett felhasználni.

Október elsején volt az előző iskolai év végén „megfelelt“ minősítést nyert I.—II. osztályos növendékek osztályozó értekezlete.

A következő napokon a beiratkozások, a berendezések és a tanév megnyitása. A tanítások október 7-én kezdődtek. Az október hó 10-én tartott alakuló értekezleten állapította meg a tanári testület az írásbeli dolgozatok, — óráközi felügyelet, — ifjúság templomba kísérésének — és kintlakó növendékek látogatásának rendjét. Ugyanakkor foglalkozott a gyakorló iskola megnyitásának ügyével is s úgy határozott, hogy egyelőre gyakorló iskolának csak az I.—IV. osztályát nyitja meg s azt 8—8, összesen 32 tanulóval népesíti be. Ez a keret és a létszám teljesen kielégítette az intézet akkori szükségletét, mert a tanítóképző-intézetnek akkor nyílt meg a III. évfolyama s a III. éves növendékeknek pedig csak a gyakorló iskola I.—IV. osztályaiban kellett az írás-olvasásból, beszéd- és értelemgyakorlatból, az olvasmánytárgyalásból és számtanból próbatanításokat végezni.

Október közepén érkezett intézetünkhöz Székely Alajos járárokszallási hitoktató, aki 3349—1919. egri érs. sz. rendelettel Mogyoróssy István róm. kath. hitoktató helyébe neveztetett ki. Október 18-án jelentkezett szolgálattételre Pazár Zoltán lévai áll. tanítóképző-intézeti menekült rajztanár.

November 9-én Halmos Péter gyakorló iskolai tanító szülői értekezletet tartott, amelyen megbeszélte a gyakorló iskolának fával való ellátását, hogy így biztosítsa a tanítás folytonosságát. A november 10-i és december 3-i tanári értekezlet főleg a növendékek hiányos tankönyv- és tanszerfelszerelésével, az internátusi felszerelés hiányosságával, az internátusi házirend biztosításával, az önképzőkör pedagógiai jellegének kidomborításával, a gyakorlati kiképzés rendjének és módjának megállapításával, az intézeti könyvtárak és szertárak kiegészítésével és a növendékek magaviseletének, szorgalmának, tanulmányi előmenetelének bírálásával foglalkozott. November 23-án, az egyre súlyosbodó magánélelmezési viszonyokra való tekintettel V. K. M. 196393—1919. B. XIII. sz. rendelettel a Számviteli Szabályzat 57. §-ában foglaltakra való tekintettel, megengedte Pazár Zoltán, Tanai Antal és Vacek Béla intézeti tanároknak az intézet köztartás asztalán a növendékekével teljesen azonos étkezést, a köztartási költségek megtérítése ellenében.

A december 12-én tartott rendkívüli értekezlet a fűtési nehézségek, továbbá a világítás, valamint az élelmiszerek hiánya és drágasága miatt elhatározta a tanításnak december 15-én való beszüntetését. Ez az u. n. szénszünet február 3-ig tartott. A gyakorló iskolában azonban csak február 21-től március 1-ig volt szünet,

mégpedig a spanyol influenza miatt. Ugyanez idő alatt 6 intézeti növendék hasonló betegség miatt a városi közkórházban ápolgatott. A hosszú szénaszünet miatt a félévi osztályozás V. K. M. 4724—1920. sz. rendeletre csak március 13-án ejtetett meg.

Március 15-én V. K. M. rendeletre az első két órán rendes tanítás, utána iskolai ünnepély volt, amelyen kellőképpen méltattak a közelmúlt eseményei és az integritás fontossága. Március 29-én értesült a testület arról, hogy Viszney Béla dr. intézeti orvos hivatásának lelkiismeretes végzése közben szerzett hosszú és súlyos betegsége után elhunyt. Az elhunytban odaadó, buzgó munkatársat s az ifjúság egészségének szakavatott őrét veszítette el a tanári testület. 31-én „Egy nap a hazáért”-jelige alatt az ifjúság 90 koronát gyűjtött.

Április 13—15-én a III. éves növendékek a városi hatóság kérelmére a 2580—1920. M. E. sz. r. elrendelt nép- és állatösszeírásokon számláló biztosokként szerepeltek s az ezúton szerzett 1438 K 60 filléren footballabdát vásároltak. 20-án a városi múzeum megtekintése. Május 6-án Neményi Imre ny. államtitkár ur meglátogatja az intézetet. 9-én az ifjúság a Move által rendezett és a békefeltételek ellen tiltakozó népgyűlésen vett részt. 13-án az ifjúság footballcsapata Vacek Béla tanár vezetésével Hatvanban versenyez, 18-án irredenta ünnep. 22-én a jákóhalmi Kiserdőben rendezett egéssznapos kiránduláson a gyakorló iskola és az intézet „Madarak és Fák Napját” tartott. 25-én az ifjúság résztvett a Szabadoktatási Tanács gyűlésén. 31-én a III. éves növendékek méhéseti kirándulása.

Junius 23-án befejeződtek a tanítások s minthogy a V. K. M. 25412—1920. sz. r. szerint a tanév végén az osztályvizsgálatok helyett összefoglaló ismétléseket kellett tartani, a következő napok erre a célra fordítottak. Junius 26-án volt a gyakorló iskola évváró ünnepélye, junius 30-án a II. évfolyam, július 1—2-án pedig a III. évfolyam osztályképesítő vizsgálata Bihari István kir. tanfelügyelő, miniszteri biztos elnöklésével.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

V. K. M. 103265—1919. P. I. sz. r. a március 21-e, azaz a diktatura előtti állapotot állítja vissza.

V. K. M. 164542—1919. VI. 2. sz. r. az osztályzatok eltörlésére vonatkozó közokt. népbiztossági ren-

deletet hatályon kívül helyezi s a mult tanévvégi bizonyítványok helyett osztályzatokkal ellátott szabályszerű osztálybizonyítvány kiállítását rendeli el.

V. K. M. 178991—1919. B. XIII. sz. r. Tanay Antal stubnyafürdői áll. tanítóképző-intézeti menekült tanárt, Halmos Péter gyak. isk. menekült tanítót, Vithalm Győző ugyanezen intézetnél alkalmazásban levő menekült kertészt, továbbá Takács Gyula bpesti I. ker. áll. tanítóképző-intézeti nevelőt szolgálattételre ideiglenesen intézetünkhöz osztja be.

V. K. M. 183307—1919. B. XIII. sz. r. Pazár Zoltán lévai állami tanítóképző-intézeti menekült tanárt szolgálattételre intézetünkhöz osztja be.

Földmiv. Min. 69377—1919. IX. 1. sz. r. a gazdasági órák ellátásával a jászberényi földműves iskola tan-személyzetét bizza meg,

V. K. M. 196365—1919. B. XIII. sz. r. Berzátzy László tanár részére I. ötödéves korpótlékot engedélyez.

V. K. M. 199280—1919. B. XIII. sz. r. Vacek Béla tanár részére I. ötödéves korpótlékot engedélyez.

V. K. M. 199280—1919. B. XIII. sz. r. Tanai Antal tanár részére I. ötödéves korpótlékot engedélyez.

V. K. M. 33119—1920. VIII. b. sz. r. Dr. Viszney Béla int. orvos elhunytával Dr. Firiczky János városi tiszti orvost bizza meg az intézet orvosi teendőinek ellátásával.

V. K. M. 33930—1920. VIII. b. sz. r. Berzátzy László tanárt a IX. fiz. o. 2. fokozatába lépteti elő.

V. K. M. 41131—1920. VIII. sz. r. a. a II. és III. évf. osztályképesítő-vizsgálatára elnöki minőségben Bihary István Szolnok vmegyei kir. tanfelügyelőt küldi ki.

Főig. 370—1920. sz. r. A tanítóképző-int. szakfelügyelői cím helyett kir. főigazgató cím használandó. (V. K. M. 37126—1920. sz. r.)

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Pinkert Zsigmond.* Működik 16 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a természetrajzot és kémiát. Heti óráinak száma a hospitálással 13. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek intézője.

b) *Tanárok: 1. Berzáty László r. tanár.* Működik 7 év óta. Intézetünkben 2 év óta. Tanította az ének-zenét. Heti óráinak száma a hospitálással 13. Köztartásvezető. A városi férfi ének-kar karnagya.

2. *Kárpáti Ernő r. tanár.* Működik 36 év óta. Intézetünkben 2 év óta. Tanította a magyar nyelvet az I. osztályban, német nyelvet és beszélgetést az I—III. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással 15. A II. oszt. főnöke.

3. *Kovács Ferenc r. tanár.* Működik 8 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a magyar nyelvet a II—III. osztályokban és a történelmet. Heti óráinak száma a hospitálással 16.

4. *Pazár Zoltán r. tanár.* Működik 14 év óta, intézetünkben 1 év óta. Tanította a rajzot, a kézimunkát és a szépírást. Heti óráinak száma a hospitálással 17.

5. *Tanai Antal r. tanár.* Működik 5 év óta, intézetünkben 1 év óta. Tanította a testtant, lélektant, földrajzot s vezette a tanítási gyakorlatokat. Heti óráinak száma a hospitálással 17. A III. oszt. főnöke.

6. *Vacek Béla r. tanár.* Intézetünkben működik másfél év óta. Tanította a mennyiségtant, fizikát és a testgyakorlást. Heti óráinak száma hospitálással 18. Az I. oszt. főnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanító: Halmos Péter.* Intézetünkben működik 1 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—IV. osztályát. Heti óráinak száma a hospitálással 33.

d) *Óraadó tanár: Seemann Sándor földmives iskolai tanár.* Tanította a gazdaságtant heti 6 órában.

e) *Hitoktatók: Székely Alajos gimn. hittanár, róm. kath. lelkész és Domby Béla ref. lelkész.*

f) *Nevelők: Mayer Ferenc okl. kántortanító.* Intézetünkben működik 3 év óta. *Takács Gyula megbízott nevelő.*

g) *Intézeti orvos: Dr. Viszneky Béla,* március 29-én bekövetkezett halála után *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos.

Egyéb alkalmazottak :*Intézeti kertész: Vithalm Győző.**Gazdasszony: Névery Etel.**Napibéres altiszt: Risai Ernő.***A növendékekre vonatkozó adatok.****I. osztály.**

	Ált. oszt.
1. Balogh Szendrő r. k. 1904. aug. 6. Ujszász, Pest vm.	4
2. Baranyai Andor r. k. 1903. febr. 16. Jászberény, Szolnok vm.	5
3. Gyurkó János (ism) r. k. 1904. febr. 16. Jászdózsa, Szolnok vm.	5
4. Kispál Lajos r. k. 1904. aug. 14. Jászberény, Szolnok vm.	4
5. Kovács Géza r. k. 1903. okt. 14. Mátranovák Nógrád vm.	4
6. Papp Gyula ref. 1904. ápr. 11. Abony, Pest vm.	5
7. Sággy István r. k. 1904. júl. 21. Csongrád, Csongrád vm.	5
8. Schoppel Bertalan r. k. 1905. márc. 21. Késmárk, Szepes vm.	4
9. Szivós Dezső r. k. 1905. jun. 16. Jászberény, Szolnok vm.	4

Kimaradtak :

Borsodi István	Sajtós Imre
Kispál János	Gyungya Zoltán
Mag András	Heverdle Péter
Pákozdi Ferenc	Bokotey Péter

II. osztály.

1. Balog Aladár r. k. 1901. nov. 13. Jászberény, Szolnok vm.	5
2. Buczkó János r. k. 1903. márc. 13. Jászberény, Szolnok vm.	5
3. Chikán Ernő r. k. 1902. okt. 27. Tiszabő, Szolnok vm.	4
4. Czére Zsigmond r. k. 1903. jan. 17. Pozsony, Pozsony vm.	5
5. Farkas Imre r. k. 1901. szept. 19. Szolnok, Szolnok vm.	4
6. Gara Imre r. k. 1902. dec. 26. Jászberény, Szolnok vm.	3
7. Gellérffy Sándor ref. 1904. jan. 1. Hódmezővásárhely, Csong. vm.	3
8. Gyungya József r. k. 1902. jan. 2. Etes, Nógrád vm.	5
9. Haffner Dezső r. k. 1900. aug. 26. Tóalmás. Pest vm.	5
10. Horák Elemér, r. k., 1902. márc. 27., Törökszmtiklós, Szolnok vm.	3
11. Kóber Károly, r. k., 1904. máj. 9., Hort, Heves vm.	2
12. Lesniczky István, r. k., 1903. jun. 5., Nagybánya, Szatmár vm.	4
13. Nagy Lajos, r. k., 1903. ápr. 29., Kistálya, Borsod vm.	4
14. U. Nagy János, ref., 1903. szept. 18., Kunmadaras, Szolnok vm.	5

15. Paraj Géza, r. k., 1902. jan. 31., Hatvan, Heves vm. 3
16. Seres Sándor, r. k., 1903. okt. 19., Jászfényszaru, Szolnok vm. 5
17. Siklósy András, r. k., 1905. márc., 27., Tápiósztmárton, Pest vm. 3
18. Szanthoffer József, r. k., 1902. szept. 19., Demjén, Heves vm. 2
19. Tengerdi József, r. k., 1902. jan. 24., Keleviz, Heves vm. 4
20. Witmann György, r. k., 1898. febr. 4., Jászberény, Szolnok vm. 4

Kimaradtak :

Fekete Sándor

Rácz József

Vass Dénes

Magánvizsgálatot tett :

- Elek Lajos, ref. 1901. okt. 30., Dévaványa, Szolnok vm. 4

III. osztály.

1. Bárdos Imre, r. k., 1903. jan. 29., Csongrád, Csongrád vm. 5
2. Berdál Kálmán, r. k., 1900. december 9., Mernye, Somogy vm. 4
3. Berzátzy József, r. k., 1900. nov. 21., Kassa, Abaujtona vm. 5
4. Bizik József, ág. ev., 1900. jul. 4., Aszód, Pest vm. 3
5. Buttyán Gergely, r. k., 1898. jul. 9., Csikpálfalva, Csik vm. 4
6. Csizmadia Lajos, r. k., 1902. nov. 20., Csanytelek, Csongr. vm. 5
7. Csizmadia Dezső, r. k., 1902. jan. 13., Budapest, Pest vm. 5
8. Fajkos Kálmán, r. k., 1899. okt. 9., Budapest, Pest vm. 4
9. Farkass Endre, r. k., 1901. febr. 17., Németsztmiklós, Zala vm. 5
10. Gotthard László, r. k., 1901. márc. 1., Bajna, Esztergom vm. 3
11. Hartmann József, r. k., 1901. febr. 23., Pozsony, Pozsony vm. 4
12. Hideghéti Antal, r. k., 1902. aug. 8., Nagyszarvas, Pozsony vm. 4
13. Jánossy Ferenc, unit., 1903. jun., 23., Köbölkut, Kolozs vm. 4
14. Kádár Ágoston, r. k., 1904. febr. 24., Balmazújváros, Hajdu vm. 4
15. Kiss Endre, ref. 1904. jan. 10., Kecskemét, Pest vm. 4
15. Kovács Béla, ref. 1900. okt. 28., Tószeg, Pest vm. 4
17. Martinka János, r. k. 1901. dec. 12., Ujbánya, Bars vm. 3
18. Mattyasovszky János, r. k., 1901. jul. 20., Abasár, Heves vm. 5
19. Mészáros Károly, r. k., 1902. márc. 29., Csongrád, Csográd vm. 5
20. Moczák László, r. k. 1903. jan. 22., Laborcsög, Ung vm. 3
21. Morvay Endre, r. k., 1902. dec. 12., Ebed, Esztergom vm. 4
22. Mutsenbacher Károly, r. k. 1900. máj. 13., Hatvan, Heves vm. 4
23. Nemecz Mihály, r. k., 1901. okt. 13., Mesztegnyő, Somogy vm. 3
24. Németh Sándor, r. k. 1901. nov. 3., Vitnyéd, Sopron vm. 3
25. Oravecz István, r. k., 1900. nov. 9., Heréd, Nógrád vm. 4

26. Pataki Albert, r. k., 1902 jan. 16., Jászberény, Szolnok vm. 4
 27. Sajtós Kálmán, ref., 1902 okt. 11., Törökszentmiklós, Szolnok vm. 4
 28. Siha János, r. k., 1909 okt. 19., Csongrád, Csongrád vm. 3
 29. Suba József, r. k., 1899 aug. 16., Jászberény, Szolnok vm. 4
 30. Szabó Imre, r. k., 1900 nov. 9., Zagyvaróna, Nógrád vm. 4
 31. Szép Agenor, r. k., 1901 március 31., Vecsés, Pest vm. 5
 32. Szilák Ferenc, r. k., 1903 január 17., Kunsztmárton, Szolnok vm. 3
 33. Tottál Sándor, r. k., 1900 aug. 12., Füzesgyarmat, Békés vm. 4

Kimaradtak :

Géczi Sándor Kovács Géza Lengyel Tivadar
 Bokotey János Práger János Tóth János Szennyes Gedeon

A növendékek segélyezése osztályonként :

	I.	II.	III. oszt.	Összes.
Ingyenes bentlakó	1	3	7	11
Féldijas bentlakó (havi 90 K)	—	7	9	16
Teljes fizető bentlakó (havi 180 K)	5	6	15	26
Segély nélküli kintlakó	3	4	2	9
Összesen :	9	20	33	62

3. Udvar, kert, felszerelés.

Az ideiglenes otthonul szolgáló elemi népiskola *udvara* szűk, testgyakorlás és játék végzésére nem nyújt elegendő teret. Tornaterem, vagy más, ezt helyettesíthető zárt terem nincs. Tornaszerek az udvaron nem helyezhetők el. Ilyen szűkös helyzetben a tantervben előírt testgyakorlási anyag nem volt elvégezhető.

Az intézetnek *kertgazdasága, méhészete* nem volt. A növendékek a gazdaságtani gyakorlatokra a 4 km. távolságra fekvő áll. földművesiskolába jártak. Az elemi népiskolai épülettel kapcsolatos kertet a gyakorló iskola növendékei használták gazdasági gyakorlatok végzésére.

A *szertárak* felszerelése alig gyarapodott. V. K. M. rendeletre az Országos Tanszermuzeum küldött kb. 40 drb. különböző kémiai kísérleti eszközt, 700 darabból álló művészettörténeti diapoitív sorozatot, a gyak. iskola részére pedig 1 drb. Kogutovicz : Magyar Szent Korona országainak iskolai fali térképét, 1 számoló gépet és Fröbel-féle játékdobozt.

4. Az ifjúsági önképzőkör működése.

Az önképzőkör ebben az iskolai évben Tanai Antal tanárelnök vezetése alatt működött. A kör a tanév késői kezdete, télen a fűtési és világítási nehézségek miatt az alakuló- és zárógyűléssel együtt csak 6 rendes gyűlést tartott. Október 6-án és március 15-én díszgyűlés keretében emlékezett meg a „nagy időkről.”

Az ifjúsági tisztikar a következő volt: elnök: Siha János III., főjegyző: Moczák László III., jegyző: Horák Elemér II., főkönyvtáros: Gotthard László III., könyvtáros: Szanthoffer József II., pénztáros: Berdál Kálmán III., ellenőr: Németh Sándor III., háznagy: Mutsenbacher Gábor III. éves növendék.

A gyűlésen elhangzott 10 szavalat, 1 magyar nyelvi, 2 természetrajzi tárgyú értekezés (felolvasás), 2 pedagógiai-rajzi szabadelőadás, 2 zene- és 4 énekszám.

A kör járatta a „Zászlónkat” s a „Vasárnapi Könyvet.”

III. Gyakorló iskola.

Ebben az évben nyílt meg a gyakorló iskola I—IV. osztálya. Gyakorló iskolai tanító: Halmos Péter.

A tanulók névsora:

I. osztály: Bagó Teréz, Halmos Margit, Heinhofer Antal, Kalla Margit, Kisbalázs Erzsébet, Lányi Géza, Michalecz István, Piroska Amália, Szabó Mária; összesen: 9.

Magánvizsgálatot tett: Bundschuh Tibor.

Betegségük miatt nem osztályoztattak: Gedei Mária, Kisbalázs Antal.

II. osztály: Bartal Péter, Kalla János, Kiss Margit, Kispál János, Konkoly Lajos, Nagy Kálmán, Szelei János, Vithalm Zoltán; összesen 8.

Kimaradt: Nagy Ilona.

III. osztály: Bagó Róza, Cubik Mária, Farkas István, Fejes István, Palotai Mihály, Szelei János, Szívós Béla, Vigh István; összesen: 8.

IV. osztály: Bartal Miklós, Halmos Márta, Kocsis Vendel, Nagy Mihály, Pinkert Béla, Pinkert Endre, Szabó Vendel, Vithalm Győző; összesen 8.

Meghalt: Bagó Verona.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról;

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmány szerint				
	Fiu	Leány	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	4	6	9	1	3	2	—	3	2
II.	7	1	8	—	—	1	2	5	—
III.	6	2	8	—	—	—	2	3	3
IV.	7	1	8	—	1	3	2	1	1
Összes.: 24	10	33	1		4	6	6	12	6

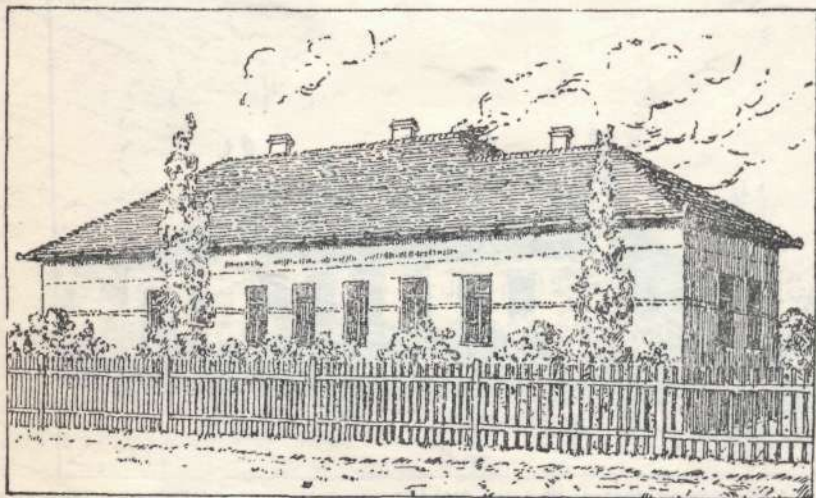
A negyedik iskolai év története.

1920–21. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Ebben az iskolai évben nyílt meg a tanítóképző-intézetünk *negyedik évfolyama*. Minthogy már a harmadik évfolyam megnyitásával sem sikerült tanítóképzőnk részére újabb helyiségeket bérelni, a megnövekedett létszámú növendékek elhelyezése rendkívüli nehézségekbe ütközött. Iskola helyiségünk a gyakorló iskolát is beleszámitva mindössze öt tanteremből állott, amelyek a nappali dolgozó és a zenegyakorló helyiségül is szolgáltak, sőt az I. osztály tanterme egyszersmint minden évfolyam kézimunka terme és étkező helyisége is volt. Túlzsufaltságot eléggé jellemzi az a tény, hogy az egyik nevelő szobája természetrajzi és kémiai szertárnak is használtatott s ugyanott tartattak a református vallásúak hittan órái is.

A hálólhelyiségek háromfelé, ugymint az ideiglenes otthonul szolgáló áll. elemi iskola egy emeletes épületének egyik termében, a vele szomszédos *Hoffmann-féle bérházban* és a helybeli *gazda-*

A gazdasági ismétlő iskola egyik terme is hálólhelyiségül szolgált az 1920–21. isk. évben.

sági ismétlő iskola egyik termében voltak elhelyezve. Internátusi felszerelés kevés, fogyatékos lévén a növendékek egy része onnan hazulról hozott ágyban aludt, a megszállott területekről jöttek azonban csak padlóra helyezett szalmazsákon feküdtek. Ilyen nyomasztó viszonyok között bizony a tanári testület nagy lelkerővel, önzetlen idealizmussal és buzgósággal végzett munkáját jócskán megbénította a környezet hatása, mert a növendékek folyvást olyasmit láttak, ami bokros ellentétben állott az egészségi és pedagógiai szabályokkal. Ha mindezekhez hozzászámítjuk még a háború okozta táplálkozási és fűtési nehézségeket is, úgy megállapíthatjuk, hogy ezen iskolai év nehéz küzdelmekben telt el.

A tanári testület létszáma az iskolai év folyamán öröndetesen gyarapodott. Augusztus 22-én érkezett intézetünkhöz *Málnási Dezső* volt mármaroszigeti áll. tanítóképző-intézeti tanár, szeptember 18-án *Balázs Béla* volt zilahi áll. tanítóképző-intézeti tanár, szeptember végén *Bodor Dénes* Sárospatakra beosztott áll. gyakorló iskolai tanító s november végén *Rácz László* gazdasági tanár. Velük értékes munkatársakkal gyarapodott intézetünk.

A tanári testület alakuló értekezletét augusztus 31-én tartotta. Szeptember 1—3-ig voltak a beíratkozások, javító vizsgálatok, szeptember 4-én tanév megnyitása. A tanítások szeptember 6-án kezdődtek. Szeptember 10-én az intézet valamennyi évfolyama részt vett Pusztamizsére a Khoner-féle uradalomba rendezett tanulmányi kiránduláson. 18-án módszeres értekezlet a gyakorló iskolai hospitálásokról és a tanítási gyakorlat módjáról. Szeptember 24-én megmegalakult az intézeti zenekar. 29-én az ifjúság 386 K-t gyűjtött a József Szanatórium javára.

Október 5-én *Balázs Árpád* dalköltő műsoros estélyét nézte meg az ifjúság. Október 15-től december 10-ig táncanfolyam a növendékek részére.

November hó 13-án a tanári testület és az ifjúság az intézeti alapok javára a „Lehel”-szálló nagytermében táncal egybekötött nagy énekkari hangversenyt rendezett. A hangversenyről a „Jász Hírlap 1920 november 2-i száma többek között a következőket írja: „Jászberény város közönségének nagyszerű zenei élvezetben volt része az áll. tanítóképző hangversenyén. Ez volt az első alkalom, hogy az intézet ifjúsága hangverseny keretében bemutatkozott városunk közönségének s a bemutatkozás kielégítette a legkényesebb igényeket is. Az énekszámok, melyeknek betanítása és vezetése *Berzátzy László* tanár fáradhatatlan munkáját és zenei rá-

termetségét dicséri, osztatlan tetszést arattak . . .” December 15-étől január 15-ig az élelmiszerek és fűtőanyagok beszerzésének nehézségei miatt szünet.

Január 16. A tanári testület és az itt maradt ifjúság résztvett az irredenta szobrok leleplezésének ünnepén. Február 1-én a Stefánia Szövetség magas nivóju hangversenyén résztvett az intézet ifjúságának egyharmada. 7-én a tanári testület elhatározta, hogy a IV. éves növendékek a gazdasági ismétlő iskolában tízes csoportokban hospitálnak s ott minden szerdán tanítási gyakorlatot végeznek.

Február 12-étől március 20-ig Pinkert Zsigmond igazgatót a családjában fellépett vörhenyjárvány miatt Balázs Béla tanár helyettesíti. 13-án az intézet ifjúsága irredenta hangversenyen vett részt, melyen székely dalokat énekeltek. 21-én módszeres értekezlet a fegyelmi és nevelői eljárások módozatainak megváltoztatásáról.

Március 17—31-ig húsvéti szünet. Április 8—10. Az intézet ifjúsága résztvett a helybeli áll. főgimnázium, a tanítóképző és az érseki polgári iskola közös ünnepségén, melynek tárgya volt: Pálóczi János dalköltő, városunk szülötte születésének százéves évfordulójának ünneplése. A hangversenyen 3 önálló számot adott elő s azonfelül énekelt a négyszáztagu énekkarban.

Április 12-én dr. Szűts István miniszteri tanácsos úr látogatása városunkban az intézet megfelelő elhelyezésének biztosítása céljából. 12—14. Farkas Sándor kir. főigazgató három napos látogatást tett intézetünkben. 24-én az intézet résztvett a honvédelmi alap javára rendezett mozgófényképszínházi és sportünnepélyen s az ifjúság a tanári testülettel együtt 400 K-át adományozott a Terület-Védő Liga Szövetségének.

Május 10-én az ifjúság elbúczúzott az állásukból elbocsájtott Kovács Ferenc és Vacek Béla tanároktól. Május 13. A IV. évfolyam utolsó tanítása. Május 20. Zagyvarónán lakó szüleinél elhunyt Szabó Imre, intézetünk régóta betegeskedő, példás magaviseletű, szorgalmas IV. növendéke. Május 20—21. Írásbeli osztályképesítő vizsgálat a mennyiségtanból és németből. 25—30-án a IV. évfolyam osztályképesítő vizsgálat. 28-án Balázs Béla tanár gróf Apponyi Albert 75. születésnapjára rendezett iskolai ünnepségen méltatta e kiváló nagy férfiú érdemeit, aki a nehéz és válságos időkben is oly nagy szolgálatokat tett hazánknak és nemzetünknek.

Junius 13-án a bérmlás szentségének felvétele. 15-én utolsó

tanítás. Junius 16—21. Az I—III. évfolyam osztály-, illetve osztályképesítő vizsgálata. Junius 23—30. Befejező képesítő vizsgálat Bihary István Szolnok vmegyei kir. tanfelügyelő, miniszteri biztos elnöklésével. Julius 1. Egyházi ének és zeneképesítő vizsgálat. Julius 2. Tanári záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

- V. K. M. 19846—1919. B. XIII. sz. r. Balázs Béla zilahi áll. tanítóképző-int. menekült tanárt szolgálattételre intézetünkhöz beosztja.
- V. K. M. 33117—1920. VIII. B. sz. r. a drágaságra és a papírhányra való tekintettel az évi Értesítők kéziratának az irattárba való helyezéséről.
- V. K. M. 42001—1920. jóléti ügyek sz. r. az intézet 1920—21. tanév ellátási szükségleteinek biztosításáról.
- Főig. 449—1920. sz. r. felhívás a törvényhatósági szabadoktatási bizottságok titkári állásának betöltése tárgyában.
- V. K. M. 66374— és 66376—1920. VIII. b. sz. r. Kovács Ferenc és Vacek Béla tanárokat saját költségükön más intézethez helyezi át.
- V. K. M. 68253—1920. VIII. b. sz. r. a XI. fiz. osztályba kinevezett nevelők köztartási díját havi 180 K-ban állapítja meg.
- V. K. M. 68327—1920. VIII. b. sz. r. a menekült tanerők részére utalványozott menekülési napidíjakat megszüntette.
- V. K. M. 78632—1920. VIII. b. sz. r. Özv. Nemess Pálné stubnya-fürdői áll. tanítóképzőintézeti menekült gazdasszonyt hasonló minőségben intézetünkhöz osztja be.
- V. K. M. 79278—190. VIII. b. sz. r. Vithalm Győző int. kertész részére hat hónapi betegszabadságot engedélyez.
- V. K. M. 83670—1920. B. VIII. sz. r. Málnási Dezső menekült máramarosszigeti áll. tanítóképző-int. tanárt szolgálattételre intézetünkhöz osztja be.

- V. K. M. 86377—1920. VIII. b. sz. r. a tanító- és tanítónőképző-intézetek eddigi négy évfolyamát az 1920—21. iskolai évtől kezdődőleg fokozatosan hat évre terjeszti ki.
- V. K. M. 87889—1920. VIII. b. sz. r. Málnási Dezső tanárnak havi 180 K díj befizetése ellenében megengedi a köztartás asztalán való étkezést.
- V. K. M. 80841—1920. VIII. b. sz. r. a tanítóképző-intézetnek hat osztályúvá való szervezése következtében szükségessé vált intézkedésekről.
- V. K. M. 122791—1920. VIII. b. sz. r. Balázs Béla r. tanárt a VII. fiz. osztályba nevezi ki.
- V. K. M. 122793—1920. VIII. b. sz. r. Málnási Dezső tanárt a VIII. fiz. osztályba nevezi ki.
- V. K. M. 124378—1920. VIII. b. sz. r. Tanai Antal tanárnak és feleségének havi 250 K díj befizetése ellenében megengedi a köztartás asztalán való étkezést.
- V. K. M. 141777—1920. VIII. b. sz. r. Bodor Dénes menekült zilahi áll. tanítóképző-intézeti gyakorló iskolai tanítót szolgáltatattételre intézetünkhöz osztja be.
- Földmív. 107194—1920. IX. A. l. sz. r. Rácz László gazdasági tanárt megbízza a gazdaságtani tárgyak tanításával.
- V. K. M. 152049—1920. VIII. b. sz. körrendelet az izléstelen táncok kiküszöbölése, a nemzeti táncok kultiválása tárgyában.
- V. K. M. 158267—1920. VIII. b. sz. r. Rácz László gazdasági tanárnak havi 250 K befizetése ellenében megengedi a köztartás asztalán való étkezést.
- V. K. M. 163248—1920. VIII. b. sz. r. Pinkert Zsigmond igazgatónak III. ötödéves korpótlékot utalványoz.
- V. K. M. 164188—1920. VIII. b. sz. r. Risai Ernő napibéres szolgálta bérét az állampánztárnál kiutalja.
- V. K. M. 57162—1920. VIII. b. sz. r. Vithalm Győző intézeti kertész részére betegsége miatt az 1920—21. tanév II. felére is szabadságot engedélyez.

V. K. M. 87246—1921. VIII. b. sz. r. az évvégi osztályképesítő és befejező képesítő-vizsgálatokra előnöki minőségben Bihary István Szolnok vmegyei kir. tanfelügyelőt küldi ki.

V. K. M. 135301—1921. VIII. b. sz. r. Kovács Ferenc és Vacek Béla tanárokat a tényleges szolgálat kötelékéből elbocsájtotta.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Pinkert Zsigmond.* Működik 17 év óta. Intézetünkben 4 év óta. Tanította a természetrajzot és kémiát. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 13. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek intézője.

b) *Tanárok: Balázs Béla* r. tanár. Intézetünkben működik 1920. szeptember 18. óta. Tanította a magyar nyelvet az I. és III. osztályban és a földrajzot. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 14.

2. *Berzátzy László* r. tanár. Működik 8 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította az ének-zenét. Heti óráinak a száma a hospitálással 17. A III. oszt. főnöke. Köztartásvezető.

3. *Kárpáti Ernő* r. tanár. Működik 37 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a német nyelvet és beszélgetést. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 14.

4. *Kovács Ferenc* r. tanár. Működik 9 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a magyar nyelvet a II. és IV. osztályban, az alkotmánytant, szépírást és közgazdaságtant. Heti óráinak száma a hospitálással 13.

5. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 10 év óta, intézetünkben 1920. szeptember 1. óta. Tanította a történelmet és a testgyakorlást. Heti óráinak száma a hospitálással 16. A tanári értekezletek jegyzője.

6. *Pazár Zoltán* r. tanár, Működik 15 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította a rajzot és a kézimunkát. Heti óráinak száma a hospitálással 20. Az I. oszt. főnöke.

7. *Rácz László* gazd. tanár. Tanította a gazdaságtant. Heti óráinak száma a hospitálással 9.

8. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 6 év óta, intézetünkben

2 év óta. Tanította a lélektant, nevelést, neveléstörténetet és vezette a tanítási gyakorlatokat. Heti óráinak száma a hospitálással 17. A IV. oszt. főnöke. Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke.

9. *Vacek Béla* r. tanár. Intézetünkben működik 2 és fél év óta. Tanította a mennyiségtant és fizikát. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 17. A II. oszt. főnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: *Bodor Dénes*. Intézetünkben működik 1 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát. Heti óráinak száma a hospitálással 25.

2. *Halmos Péter*. Intézetünkben működik 2 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—V. oszt. Heti óráinak száma a hospitálással 30.

d) *Óraadók*: *Kertész Károly* és *Király Győző* jászberényi okleveles tanítók. Előbbi a róm kath., utóbbi a ref. egyházi éneket és zenét tanította heti 1—1 órában.

e) *Hitoktatók*: *Székely Alajos* gimn. hittanár, róm. kat. lelkész és *Domby Béla* ref. lelkész.

f) *Nevelők*: *Mayer Ferenc* okl. kántortanító. Intézetünkben működik 4 év óta, *Takács Gyula* okl. tanító. Intézetünkben működik 2 év óta.

g) *Intézetorvos*: *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos. Tanította az egészségtant.

Egyéb alkalmazottak :

Intézeti kertész: *Vithalm Győző*. Egész évben betegszabadságon volt.

Gazdasszony: özv. *Nemes Pálné*.

Napibéresaltiszt: *Risai Ernő*.

2. Növendékekre vonatkozó adatok :

I. osztály.

Ált.
oszt.

1. *Bodnár János*, r. k., 1904 jan. 11., Mezőzombor, Zemplén vm. 3
2. *Gyetvai Károly*, r. k., 1905 febr. 10., Tizzasüly, Szolnok vm. 4
3. *Hellabrandt György*, r. k., 1903 jul. 18., Solymár, Pest vm. 4
4. *Herdovics Gyúla*, r. k., 1901 jan. 28., Zsámbok, Pest vm. 4
5. *Hottó Zoltán*, r. k., 1906 nov. 1., Huszt. Máramaros vm. 4

6. Horváth József, r. k., 1905 márc. 9., Karakó, Vas vm. 4
7. Hóbausz Alajos. r. k., 1904 máj. 18., Mór, Fejér vm. 4
8. Jurán Benedek, r. k., 1905 márc. 2., Jásztandrás, Szolnok vm. 4
9. Kamaker Ferenc, r. k., 1905 okt. 6., Aszód, Pest vm. 5
10. Kelemen János, r. k., 1905 jan. 20., Karakó, Pest vm. 4
11. Nagy Imre, gör. kat., 1903 máj. 15., Hajdúdorog, Hajdú vm. 3
12. Nagy Kálmán, r. k., 1906. jun. 6., Nyirád, Zala vm. 4
13. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5., Perepuszta, Pest vm. 4
14. Papp Sándor, gör. kat., 1904 nov. 8., Budapest, Pest vm. 4
15. Pataki András, r. k., 1902 okt. 25., Kétegyháza, Pest vm. 3
16. Pechó Béla, r. k. 1902 ápr. 9., Szücs, Veszprém vm. 3
17. Roboz Benedek, r. k., 1906 szept. 29., Bicske, Fejér vm. 2
18. Rózsavölgyi Pál, r. k., 1906 ápr. 1., Hatvan, Heves vm. 4
19. Szőke István. r. k., 1907 jan. 18., Murakeresztúr, Zala vm. 3
20. Szupkay Sándor, r. k., 1905 dec. 17., Havasmező, Mármaros vm. 4
21. Tóth Barnabás, r. k., 1904 jun. 7., Bercel, Nógrád vm. 4
22. Valkony Dezső, r. k., 1904 ápr. 14., Budapest, Pest vm. 4
23. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28., Abádszalók, Szolnok vm. 4

Kimaradtak :

Dinya József

Neupor István

II. osztály :

1. Balogh István, r. k., 1904 jul. 10., Nőtincs, Nógrád vm. 4
2. Balogh Szendrő, r. k. 1904 aug. 6, Ujszász, Pest vm. 4
3. Csepregi Dezső, r. k., 1901 febr. 5., Sárkányfalva, Esztergom vm, 5
4. Gyurkó János, r. k. 1904 feb. 16., Jászdózsa, Szolnok vm. 4
5. Hajdú Gusztáv, ref., 1902 máj. 19., Gyoma, Békés vm. 2
6. Hartl Ferenc, r. k., 1903 okt. 10., Romhány, Nógrád vm. 4
7. Jurassa Endre, r. k., 1901 jan. 8., Eger, Heves vm. 4
8. Katona Géza, r. k., 1904 dec. 22., Földes, Hajdú vm. 4
9. Katona Kálmán, r. k., 1902 aug. 2., Földes, Hajdú vm. 3
10. Kispál Lajos, r. k., 1904 aug. 14., Jászberény, Szolnok vm. 4
11. Kovács Géza, r. k. 1903 okt. 14., Mátranovák, Nódrád vm. 3
12. Molnár Géza, r. k. 1901 dec. 3., Zalaapáti, Zala vm. 4
13. Sándor János, r. k., 1902 aug. 31., Bajna, Esztergom vm, 5
14. Szabó József, r. k., 1903 jan. 3., Jászárokszállás, Szolnok vm. 4
15. Szívós Dezső, r. k., 1905 jan. 16., Jászberény, Szolnok vm. 3
16. Tulcsik István, r. k., 1904 aug. 5., Kisterenye, Nógrád vm. 5

III. osztály.

1. Balog Aladár, r. k., 1901 nov. 13., Jászberény, Szolnok vm. 4
2. Bányai Domonkos, r. k., 1903 aug. 7., Érsekújvár, Pozsony vm. 4
3. Bárdos Imre, róm. kath., 1903 jan. 29., Csongrád, Csongrád vm. 4
4. Berzátzy József, róm. kath., 1900 nov. 21., Kassa, Abaujtona vm. 4
5. Buczkó János, r. k., 1903 márc. 13., Jászberény, Szolnok vm. 4
6. Chikán Ernő, r. k., 1902 okt. 27., Tiszabő, Szolnok vm. 4
7. Czeglédi Lajos, ref., 1900 aug. 23., Sajóvárkony, Borsod vm. 3
8. Czére Zsigmond, r. k., 1903 jan. 17., Pozsony, Pozsony vm. 4
9. Elek Lajos, ref., 1901 okt. 30., Dévaványa, Szolnok vm. 3
10. Farkas Imre, r. k., 1901 szept. 19., Szolnok, Szolnok vm. 4
11. Gara Imre, r. k., 1902 dec. 26., Jászberény, Szolnok vm. 4
12. Gellérty Sándor, ref., 1904 jan. 1., Hmezővásárhely, Csong. vm. 3
13. Gyungya József, r. k., 1902 jan. 2., Etes, Nógrád vm. 4
14. Horák Elemér, r. k., 1902 márc. 27., Törökszmtiklós, Szolnok vm. 3
15. Kóber Károly, r. k., 1904 máj. 9., Hort, Heves vm. 2
16. Kolbenheyer Tibor, r. k., 1901 febr. 25., Szob, Hont vm. 4
17. Kulcsár Viktor, r. k., 1899 febr. 24., Eger, Heves vm. 4
18. Lesniczky István, r. k., 1903 jun. 5., Nagybánya, Szatmár vm. 4
19. Nagy Lajos, r. k., 1903 ápr. 29., Kistálya, Borsod vm. 4
20. U. Nagy János, ref., 1903 szept. 18., Kunmadaras, Szolnok vm. 4
21. Nagy Sándor, r. k., 1902 dec. 5., Tiszavárkony, Szolnok vm. 4
22. Námer Károly, r. k., 1899 márc. 24., Nyittrakolos, Nyitra vm. 4
23. Rakovszky István, r. k., 1903 jan. 28., Rimaszécs, Gömör vm. 4
24. Rohonczy Pongrác, r. k., 1901 máj. 5., Misztótfalu, Szatmár vm. 4
25. Siklósy András, r. k., 1905 márc. 27., Tápiósztmárton, Pest vm. 3
26. Süle László, r. k., 1901 máj. 10., Mindszent, Csongrád vm. 4
27. Szabó János, r. k., 1901 szept. 23., Sopronkőhid, Sopron vm. 4
28. Szanthoffer József, r. k., 1902 szept. 19., Demjén, Heves vm. 3
29. Tengerdi József, r. k., 1902 jan. 24., Kelevíz, Somogy vm. 3
30. Tempfli János, r. k., 1900 okt. 20., Mezőpetri, Szatmár vm. 4
31. Weber Lipót, ág. ev., 1903 jan. 31., Titel, Bács vm. 4
32. Wittmann György, r. k., 1898 febr. 4., Jászberény, Szolnok vm. 4
33. Zémandl Ulrich, r. k., 1903 febr. 17., Rimaszombat, Gömör vm. 4

Kizáratott: Paray Géza.

Kimaradt: Tóth János.

Magánvizsgálatot tett:

Obernyik Géza. r. k., 1898 nov. 13., Gyoma, Békés vm. 4

IV. osztály.

1. Berdál Kálmán, róm. kath., 1900 dec. 9., Mernye, Somogy vm. 3
2. Bizik József, ág. ev., 1900 jul. 4., Aszód, Pest vm. 3
3. Buttyán Gergely, r. k., 1898 jul. 9., Csikpálfalva, Csik vm. 4
4. Csizmadia Lajos, r. k., 1902 nov. 30., Csánytelek, Csongrád vm. 3
5. Doleg Ferenc, r. k., 1900 jan. 28., Léva, Bars vm. 3
6. Faragó József, r. k., 1900 ápr. 20., Léva, Bars vm. 3
7. Farkass Endre, r. k., 1901 febr. 17., Németszentmiklós, Zala vm. 4
8. Gotthárd László, r. k., 1901 márc. 1., Bajna, Esztergom vm. 3
9. Hartmann József, r. k., 1901 febr. 23., Pozsony, Pozsony vm. 4
10. Hideghéti Antal, r. k., 1902 aug. 8., Nagyszarva, Pozsony vm. 3
11. Jánossy Ferenc, unit., 1903 jul. 23., Köbölkút, Kolozs vm. 4
12. Kádár Ágoston, r. k., 1904 febr. 24., Balmazújváros, Hajdú vm. 3
13. Kiss Endre, ref., 1904 jan. 10., Kecskemét, Pest vm. 4
14. Kovács Béla, ref., 1900 okt. 28., Tószeg, Pest vm. 3
15. Martinka János, r. k., 1901 dec. 12., Ujbánya, Bars vm. 3
16. Mattyasovszki János, r. k., 1901 jul. 20., Abasár, Heves vm. 4
17. Mészáros Károly, r. k., 1902 márc. 29., Csongrád, Csongrád vm. 3
18. Moczák László, r. k., 1903 jan. 22., Laborcsög, Ung vm. 3
19. Morvay Endre, r. k., 1902 dec. 12., Ebed, Esztergom vm. 3
20. Mutsenbacher Gábor, r. k., 1900 máj. 13., Hatvan, Heves vm. 4
21. Nemeicz Mihály, r. k., 1901 okt. 13., Mesztegnyő, Somogy vm. 3
22. Németh Sándor, r. k., 1901 nov. 3., Vitnyéd, Sopron vm. 3
23. Noge Gyula, r. k., 1902 febr. 16., Igló, Szepes vm. 3
24. Oravecz István, r. k., 1900 nov. 9., Heréd, Nógrád vm. 4
25. Pataki Albert, r. k., 1902 jan. 16., Jászberény, Szolnok vm. 4
26. Pataki József, r. k., 1899. dec. 11., Jászberény, Szolnok vm. 4
27. Pergő József, r. k., 1902 jun. 4., Romhány, Nógrád vm. 3
28. Sajtós Kálmán, ref., 1902 okt. 21., T.-sztmiklós, Szolnok vm. 3
29. Siha János, r. k., 1900 okt. 19., Csongrád, Csongrád vm. 4
30. Suba József, r. k., 1899 aug. 16., Jászberény, Szolnok vm. 4
31. Szilák Ferenc, r. k., 1903 jan. 17., Ksztmárton, Szolnok vm. 3
32. Tottál Sándor, r. k., 1900 aug. 12., Füzesgyarmat, Békés vm. 3

Kimaradtak;

Fajkos Kálmán

Simon József

Meghalt: Szabó Imre.

Magánvizsgálatot tett:

Kakuk István, r. k., 1900 okt. 9., T.-sztmiklós, Szolnok vm. 3

**Intézetünk alapításától kezdve vizsgálatot tett rendes
növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :**

a) Létszám szerint :	Osztály :				Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	
1917—18. iskolai évben . .	41	—	—	—	41
1918—19. iskolai évben . .	25	33	—	—	58
1919—20. iskolai évben . .	9	20	33	—	62
1920—21. iskolai évben . .	23	16	33	32	104
b) Vallás szerint :					
1917—18. iskolai évben róm. kat.	26	—	—	—	26
gör. kat.	3	—	—	—	3
reform.	9	—	—	—	9
gör. kel.	2	—	—	—	2
unitárius	1	—	—	—	1
1918—19. iskolai évben róm. kat.	20	24	—	—	44
gör. kat.	—	2	—	—	2
reform.	4	6	—	—	10
ág. ev.	1	—	—	—	1
gör. kel.	—	1	—	—	1
1919—20. iskolai évben róm. kat.	8	18	28	—	54
reform.	1	2	3	—	6
ág. ev.	—	—	1	—	1
unitárius	—	—	1	—	1
1920—21. iskolai évben róm. kat.	21	15	28	27	91
gör. kat.	1	—	—	—	1
reform.	—	1	4	3	8
ág. ev.	—	—	1	1	2
gör. kel.	1	—	—	—	1
unitárius	—	—	—	1	1

c) Anyanyelv szerint :

	Magyar :	Német :	Román :	Tót :
1917—18. isk. évben	38	1	2	1
1918—19. isk. évben	52	2	3	2
1919—20. isk. évben	59	—	—	1
1920—21. isk. évben	104	—	—	—

d) Szülők foglalkozása szerint:

	1917—18. év	1918—19. év	1919—20. év	1920—21. év
Pap, tanár, tanító . .	3	9	9	25
Más értelmiségű . .	7	9	13	13
Katona, rendőr, tűzoltó	2	—	3	1
Iparos és kereskedő .	6	17	14	21
Östermelő	11	16	10	20
Napibéres és munkás	—	2	6	5
Magánzó, nyugdíjas .	12	4	7	19

3) Udvar, kert, felszerelés.

Intézetünknek *kertgazdasága, méhészete* ez évben sem volt. A növendékek ebben az iskolai évben is az áll. földműves iskola kertészeti telepén végezték gazdasági gyakorlataikat, ami a nagy távolság miatt tetemes munka és időpazarlással járt.

Az intézet *szertári felszerelése* a folyó iskolai év folyamán a nagyméltóságú V. K. M. áldozatkészsége folytán 33.000 K értékű tárggyal gyarapodott. Beszereztetett 224 drb-ból álló mintaszerű Themák-féle ásványgyűjtemény, kémiai és fizikai alapfelszerelési eszközök, kisebb vetítógép, népiskolai történelmi szemléltető képek, földrajzi térképek, rajz- és kézimunka felszerelési tárgyak. A tanári testület és az ifjúság által rendezett két hangverseny 10.655 korona tiszta jövedelméből pedig az ifjúsági zenekar részére nagybőgő, gordonka, brácsa, harsona, azonkívül ének- és zenekari művek vásároltattak.

4) Internátus.

A köztartás asztalán 95 növendék, a köztartásvezető-tanár, 2 nevelő, a gazdasszony, 6 intézeti és köztartási alkalmazott s külön miniszteri engedéllyel 3 tanár, összesen 108 személy étkezett.

A köztartást *Berzátzy László* tanár vezette. A drágaság miatt a legegyszerűbb étrend mellett is a költségvetésileg kiutalt 300 K havi köztartásdíjból a kiadásokat fedezni nem lehetett. Átlag 400 K költetett az ételmezésre havonként és személyenként.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	2	1	6	6	15
Féldíjas	11	6	8	18	43
Teljes fizető bentlakó	9	7	15	5	36
Segély nélküli bejáró	1	2	4	3	10
Összesen:	23	16	33	32	104

A teljes díjat fizető bentlakó növendék havi 180 K-t, a féldíjas bentlakó havi 90 K-t fizetett az intézet pénztárába.

Négy negyedéves hadiárva növendék részesült a Hadigondozó Hivatal útján 700—700 K nevelési segélyben. Jutalomdíjat egy növendék sem kapott. Az ifjúsági Önképzőkör részére Kovács Ferenc intézeti tanár 2 drb. 100 korona névértékű hadikölcsön kötvényt adományozott. Gazdaságtanban tanúsított kiváló előmenetele jutalmául Bizik József IV. éves növendék a multban V. K. M. úrtól 100 K díjban részesült.

5) Az ifjúsági önképzőkör működése.

Az önképzőkört ebben a tanévben is Tanai Antal tanárelnök vezette. Az ifjúsági tisztkart alkották: elnök Mutsenbacher Gábor IV., jegyző Horák Elemér III., pénztáros Szilák Ferenc IV., főkönyvtáros Gotthard László IV., könyvtáros Kóbor Károly III., háznagy Tóttál Sándor IV. éves növendékek.

Szénszünet és hangversenyre készülődés miatt a kör csak 4 rendes gyűlést tartott, október 6-án és március 15-én pedig díszgyűlés keretében emlékezett meg a történelmi időkről.

A gyűléseken elhangzott 8 szavalat, 1 monológ, 2 önálló szépirodalmi mű, 1 néprajzi-történeti, 1 pedagógiai tárgyú szabadelőadás, 4 énekszám. Szereplésével kitűnt Mutsenbacher Gábor, Jurán Benedek és Jurassa Endre.

A kör járatta a *Zászlónkat*, a *Vasárnapi Könyvet* és a *Tanítók Lapját*.

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Ezen iskolai évben tartattak intézetünkben első ízben tanítóképesítő vizsgálatok.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Berdál Kálmán, róm. kath. 1900 dec. 9. Mernye, Somogy vm.	4
2. Bizik József, ág. ev. 1900 jul. 4. Aszód, Pest vm.	3
3. Doleg Ferenc, r. k. 1900 jan. 28. Léva, Bars vm.	4
4. Faragó József, r. k. 1900 ápr. 30. Léva, Bars vm.	3
5. Farkass Endre, r. k. 1901 febr. 17. Németszentmiklós, Zala vm.	4
6. Gotthárd László, r. k. 1901 márc. 1. Bajna, Esztergom vm.	4
7. Hartmann József, r. k. 1901 febr. 23. Pozsony, Pozsony vm.	4

8. Hideghéti Antal, r. k. 1902 aug. 8. Nagyszarva, Pozsony vm.	4
9. Jánosy Ferenc, unit. 1903 jul. 23. Köbölkut, Kolozs vm.	4
10. Kádár Ágoston, r. k. 1904 febr. 24. Balmazújváros, Hajdú vm.	3
11. Kakuk István, r. k. 1900 okt. 9. Tszentmiklós, Szolnok vm.	3
12. Kiss Endre, ref. 1904 jan. 10. Kecskemét, Pest vm.	4
13. Kovács Béla, ref. 1900 okt. 28. Tószeg, Pest vm.	4
14. Martinka János, r. k. 1901 dec. 12. Ujbánya, Bars vm.	3
15. Mattyasovszki János, r. k. 1901 jul. 20. Abasár, Heves vm.	4
16. Moczák László, r. k. 1903 jan. 22. Laborcsög, Ung vm.	3
17. Morvay Endre, r. k. 1902 dec. 12. Ebed, Esztergom vm.	4
18. Mutsenbacher Gábor, r. k. 1900 máj. 13. Hatvan, Heves vm.	4
19. Nemezc Mihály, r. k. 1901 okt. 13. Mesztegnyő, Somogy vm.	3
20. Németh Sándor, r. k. 1901 nov. 3. Vitnyéd, Sopron vm.	3
21. Noge Gyula, r. k. 1902 febr. 16. Igló, Szepes vm.	3
22. Oravecz István, r. k. 1900 nov. 9. Heréd, Nógrád vm.	4
23. Pataki Albert, r. k. 1902 jan. 16. Jászberény, Szolnok vm.	4
24. Pataki József, r. k. 1899. dec. 11. Jászberény, Szolnok vm.	4
25. Pergő József, r. k. 1902 jun. 4. Romhány, Nógrád vm.	3
26. Sajtós Kálmán, ref. 1902 okt. 21. T.-sztmiklós, Szolnok vm.	2
27. Siha János r. k. 1900 okt. 19. Csongrád. Csongrád vm.	4
28. Suba József, r. k. 1899 aug 16. Jászberény, Szolnok vm.	4
29. Szilák Ferenc, r. k. 1903 jan. 17. Ksztmárton, Szolnok vm.	3
30. Tottál Sándor, r. k. 1900 aug. 12. Füzesgyarmat, Békés vm.	3

Javító képesítő-vizsgálatra utasított 3 jelölt.

Egyházi ének-zenéből képesítést nyertek :

1. Bizik József, ág. ev. 1900 jul. 4. Aszód, Pest vm.	3 3
2. Faragó Ferenc, r. k. 1900 ápr. 20. Léva, Bars vm.	4 4
3. Hideghéti Antal, r. k. 1902 aug. 8. Nagyszarva, Pozsony vm.	2 2
4. Horvay Kálmán, r. k. 1897 okt. 13. Leibicz, Szepes vm.	2 2
5. Kiss Endre, ref. 1904 jan. 10. Kecskemét, Pest vm.	3 2
6. Mattyasovszky János, r. k. 1901 jul. 20. Abasár, Heves vm.	3 3
7. Németh Sándor, r. k. 1901 nov. 3. Vitnyéd, Sopron vm.	3 3
8. Nóge Gyula, r. k. 1902 febr. 16. Igló, Szepes vm.	4 4
9. Pergő József, r. k. 1902 jun. 4. Romhány, Nógrád vm.	4 3

IV. Gyakorló iskola.

Ebben az iskolai évben nyílt meg a gyakorló iskola V. osztálya.

Gyakorló iskolai tanító az I—II. osztályban: Bodor Dénes a III—V. osztályban: Halmos Péter.

A tanulók névsora:

I. osztály: Bagó József, Bagó Teréz, Gyurkóczy István, Hein-hoffer Mihály, Kisbalázs László, Kiss Erzsébet, Krasnyánszky Rózsi, Kun Erzsébet, Kun Lenke, Litkai Imre, Lőrincz Dezső, Mizsei Má-ria, Nagy Balázs, Sárközy József, Susár Árpád, Sisa József, Szelei Mária; összesen: 18.

Kimaradtak: Cubik Emma, Kohári József és Markscheidt Levente.

II. osztály: Bagó Erzsébet, Farkas Anna, Geng Kálmán, Hagyo János Halmos Margit, Hein-hoffer Antal, Kalla Margit, Kisbalázs Erzsébet, Kiss Ferenc, Krasnyánszky Ilona, Krauthacker Jenő, Mé-száros Róza; összesen: 12.

Kimaradt: Konkoly Ilona.

III. osztály: Bartal Péter, Buga Erzsébet, Geng István, Kalla István, Kalla János, Kiss Margit, Kiss Hudra Erzsébet, Kispál Pál, Konkoly Lajos, Lőrincz István, Ludasi János, Nagy Kálmán, Szabó József, Szelei János, Szórád Péter; összesen: 15.

Kimaradt: Vithalm Zoltán,

IV. osztály: Bagó Róza, Baráth Gizella, Baráth Mária, Bartal Miklós, Cábik Mária, Farkas István, Geng Annna, Kishudra Gizella, Mészáros István, Mészáros Mária, Pénzes Róza, Szelei János, Szi-vós Béla; összesen: 13.

Kimaradt: Bátori Sándor.

V. osztály: Fábián László, Juhász Nyitó János, Kövér István, Pinkert Béla, Pinkert Endre, Szabó Géza, Szabó Vendel; összesen: 7.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztá-lyok:	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmányi eredm. sz.				
	fiu:	leány:	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	11	7	18	—	3	8	2	3	2
II.	5	7	11	1	6	2	3	—	1
III.	11	4	15	—	—	2	4	8	1
IV.	5	8	13	—	—	2	5	4	2
V.	7	—	7	—	1	2	2	1	1
Összes:	39	26	64	1	10	16	16	16	7

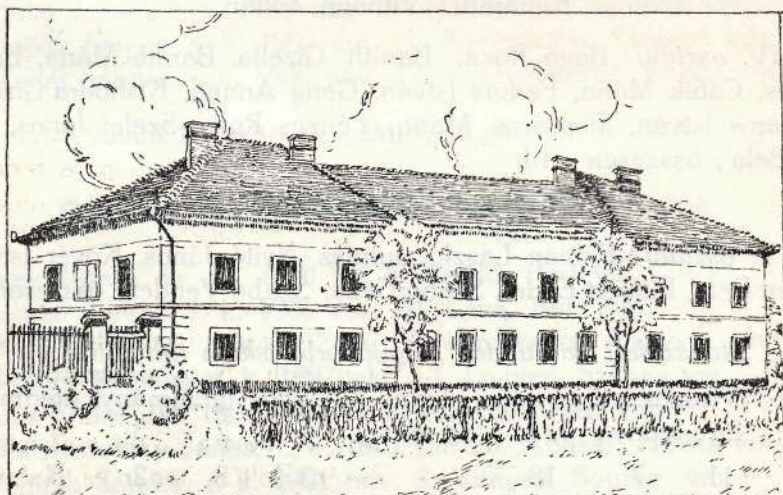
Az ötödik iskolai év története.

1921–22. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Háborús viszonyok között alakult intézetünk ez évi elhelyezési bajaihoz járult a tanári testület létszámának nagyarányu csökkenése és nagy erővel fellépő torokfájás miatt szükségessé vált járványszünet.

Az elhelyezés annyival kedvezőbb volt az előző évihez viszonyítva, hogy az intézet a földművelésügyi miniszterium engedélye alapján a helybeli *m. kir. áll. ménteleposztály épületében* az összes bentlakó növendékek befogadására elegendő 3 hálótermet, az ott felügyelő nevelő részére lakószobát és nagy raktárhelyiséget

A m. kir. állami méntelep 1921–1930-ig nyújtott otthont bentlakó növendékeinknek.

kapott ideiglenes használatra. Így külön háló- és dolgozó termekben szállásoltattak el növendékeink s a kevésbé zaklatott internátusi élet nagyban fokozta a növendékek munkabírását. A negyed-

óra járásnyira levő méntelepi hálókba való esti kimenetel és reggeli bejövetel azonban új veszedelmeket hozott: tömegesen hültek meg az őszi és téli időben a lucskos uton lábbelivel csak nagyon rosszul felszerelt növendékeink és a betegszoba alig volt növendék nélkül e miatt.

Kovács Ferenc, Vacek Béla és Kárpáti Ernő tanárok, *Vithalm Győző* kertész már az előző iskolai év végén nyugdíjaztattak, *Pinkert Zsigmond* igazgató pedig júliusban a budapesti Tanszermuzeum és pedagógiai könyvtárba helyeztetett át szolgálatátételre s minthogy helyettük mások nem jöttek, a tanári testület létszáma a minimumra csökkent. E körülmény rendkívül próbára tette a tanári testület munkabírását, mert idegen szak tárgyait vállalva szokatlanul nagy heti óraszámmal (24—29) kellett tanítaniok. Sulyosbította a helyzetet az, hogy kényszer szükségből a pedagógiai tárgyakat s a gyakorlati kiképzés vezetését el kellett venni *Tanai Antal* pedagógus tanártól, mivel az összes mennyiségtani, fizikai és természetrajzi órákat egyedül ő volt képes tanítani.

E nehéz helyzetben hathatósan támogatta intézetünket a helybeli főgimnázium nagy képzettségű tanára: *Józsy Ferenc*, aki november elejétől az iskolai év végéig nem csak hogy készségesen vállalkozott a III—IV. évfolyamban a fizika heti 5 órában való tanítására, hanem mindkét évfolyamnak, hetenkint 1—1 alkalommal, a főgimnázium fizikai előadó termében mutatott be a népiskolai tanítás szempontjából annyira fontos fizikai kísérleteket.

A német nyelv tanítását óraadói minőségben szívesen vállalta magára *Kárpáti Ernő* nyugdíjas tanár, csakhogy segítsen a tanárhányban levő intézetünkön. Decemberben *Mayer Ferenc* intézetünknek 4 éven át volt buzgó, kötelességtudó, érdemes nevelője is megvált az intézettől. Új tanár csak márciusban érkezett *Schaffer Ferenc* személyében. Személyi okokból következett tehát, hogy ez iskolai évben 5 tantárgybeosztás és ötféle órarend váltotta fel egymást, a köztartásvezetés pedig 3 kézen volt. Nagy óraszám miatt már egy tanár helyettesítése is gondot okozott és többször csak nevelőknek csendes foglalkoztatásra történt bevonásával volt lehetséges. Betegség miatt az igazgató, *Pazár Zoltán* tanár és *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanítók mulasztottak nagyobb óraszámokat.

Ennyi akadály mellett igazán csak a tanári testület rendkívüli munkaképességének köszönhető, hogy szinte megelégedve saját egyéni bajairól, gondjaikról, nemcsak a hivatalosan kiszabott munkát végezték el és mutattak fel az előző évinél jóval kedvezőbb

tanulmányi eredményt, hanem társadalmi szerepelésükkel, a növendékeknek 6 nyilvános irredenta és művészi hangversenyre való előkészítésével eredményesen működtek az intézet megszerettetése, népszerűsítése érdekében. Erkölcsi és igen szép anyagi siker jutalmazta hazafias kötelességtudásból fakadó ezen munkákat.

Az intézet fejlesztése tekintetében említésre érdemes, hogy 1) nagy akadályok elhárítása után sikerült megszervezni a VI—VIII. kerületbeli földmíves ifjakkól az *ifjúsági egyesületet*; 2) rendszerezítették a *tanyai iskolák látogatásai* s ezzel a gyakorlati kiképzés a helyi viszonyokhoz simulóbb lett; 3) az intézet megismertetése, népszerűsítése és irredenta eszmék terjesztése végett *Jászárokszálláson* az intézet nagy tetszéssel fogadott s 18.000 K-t jövedelmező hangversenyt rendezett.

Az iskolai év rendtartásszerűen kezdődött. *Balázs Béla* megbízott igazgató az augusztus 31-én tartott alakuló értekezleten tájékoztatta a tanári testületet munkaterve felől, majd *Bihary István* kir. tanfelügyelő jelenlétében szeptember 2-án és 3-án vette át az intézetet *Pinkert Zsigmondtól*. Szeptember 2-án voltak a javító vizsgálatok; 3-án a beiratkozás, a tanítónövendékek megjelent hozzátartozóival szülői értekezlet. 4-én *Veni Sancte*, 5-én évnyitó házi ünnep, az igazgató tájékoztató s buzdító beszéde a növendékekhez. Szeptember 6-án elhelyezkedés az internátusban és osztályokban, 7-én rendes tanítás. Szeptember 18-án Kormányzó úr Ő főméltósága legmagasabb elhatározásával *Balázs Béla* megbízott igazgatót az intézet igazgatójává a VI. fizetési osztályba kinevezi. 25-én a gyakorló iskolai tanulók szüleinek első értekezlete.

Október 4-én az igazgató és a testület 3 más tagja részt vett a vármegyei általános tanítóegyesület szolnoki közgyűlésén, hol igazgató felszólalása után a közgyűlés a 6 évfolyamu tanítóképzés mellett foglalt állást. Október 6-án *Wagner János* kir. főigazgató látogatása. November 4-én *Farkas Sándor* kir. főigazgató halála. A tanári testület emléke iránti kegyeletét jegyzőkönyvben örökítette meg s részvéttávíratot küldött a gyászoló családnak, főigazgatóságnak és az országos egyesületnek, mely kiváló elnökét veszítette el a megboldogultban. November 27-én tartatott az Ifjúsági Egyesület alakuló gyűlése. December 10. *Mayer Ferenc* nevelő az intézetből eltávozott. Az köztartás vezetését *Málnási Dezső* tanár átveszi. December 17-én irredenta műsoros est a katonák, 18-án a nagyközönség részére. December 19-től január 17-ig járványszerű torokgyulladás miatt

intézeti orvos javaslatára miniszteri engedéllyel szünet. Január 16-án javító és magánvizsgálatok.

Február 7-én *Háyer László* nevelői szolgálattételre átosztott alattányi kinevezett áll. tanító állását elfoglalja. 12-én *Gál Ferenc* debreceni m. kir. méhészeti felügyelő előadása. 18-án az intézeti ifjúság zenekari és énekszámokkal szerepel a láthatatlan vendég akció kamaraestjén. 25-én nyilvános ének- és zenekari hangverseny. 28-án az Ifjúsági Egyesület házi műsoros délutánja.

Március 8-án *Schaffer Ferenc* tanár állását elfoglalja s átveszi a köztartás vezetését *Málnási Dezső* tanártól. Április 30-án az intézet irredenta hangversenye Jászárokszálláson. E hangverseny előkészítésén *Aczél József* r. kat. plébános, megrendezésén pedig az áll. elemi népiskola tanítótestülete segédkezett, buzgólkodott.

Május 4-én az intézet résztvevett és énekelt azon a hazafias ünnepen, melyet a tanácsköztársaság idején Jászberény iskoláiból meggyalázott módon eltávolított **szent és kegyeleti jelvények vissza-**helyezése alkalmával tartott a város. Ugyanekkor a feszületek kifüggesztése az osztálytermekbe. Május 14-én a Cinkótán elhelyezett pozsonyi áll. tanítónőképző-intézetet 50 éves fennállása jubileumi ünnepén a tanári testület átiratban üdvözli. Május 23—25. *Skultéty Kálmán* kultuszminisztériumi számvevőségi főtanácsos látogatása. Május 25-én a gyakorló iskola első—második osztályába járó tanulók szülőinek értekezlete.

Junius 3. Madarak és Fák napja gyakorló iskolai kirándulás keretében. Junius 18. A gyakorló iskola III—V. osztályú tanulóinak szülői értekezlete. Az évvégi vizsgálatok május 22-től junius 27-ig tartattak. Junius 28-án a végzett növendékek búcsúlakomája. Az évvégi vizsgálaton *Margitai József* miniszteri biztos elnökölt. A záróértekezlet július 3-án tartatott.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

- V. K. M. 123. 453—1921. VIII. b. sz. r. Pinkert Zsigmond igazolása a kommun alatti magatartását illetőleg.
 V. K. M. 131. 287—1921. VIII. b. sz. r. Pinkert Zsigmond igazgatót az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és Tan-szermuzeumhoz osztja be s megbízza *Balázs Béla* tanárt igazgatói teendők el-látásával.

- V. K. M. 132,133. VIII. a sz. r. Málnási Dezső II. ötödéves korpótlékát utalja ki.
- V. K. M. 138.389—1901. VIII. sz. r. Pazár Zoltán III. ötödéves korpótlékát utalja ki.
- V. K. M. 141. 070—1921. VIII. a. sz. r. Vacek Béla és Kovács Ferenc tanárok illetményeit beszünteti.
- V. K. M. 106. 53—1921. VIII. a. sz. r. Vithalm Győző kertészt nyugállományba helyezi.
- V. K. M. 136. 141—1921. VIII. a. sz. r. Kárpáti Ernő tanárt nyugállományba helyezi.
- V. K. M. 136. 711—1921. VIII. a. sz. r. Nemes Pálné gazdasszony illetményeit rendezi.
- V. K. M. 151. 949—1921. VIII. a. sz. Berzátzy László felesége után családi pótlékot utal ki.
- V. K. M. 157. 221—1921. VIII. a. sz. r. Berzátzy László és Halmos Péter tanároknak a mellékfoglalkozást megengedi.
- V. K. M. 166. 445—1921. VIII. a. sz. r. Balázs Béla megbízott igazgatót a VI. fiz. oszt.-ba igazgatóvá nevezi ki.
- V. K. M. 166. 463—1921. VIII. a. sz. r. Pazár Zoltán tanárt a VII. fiz. oszt.-ba nevezi ki.
- V. K. M. 166. 482—1921. VIII. a. sz. r. Berzátzy László tanárt a VIII. fiz. oszt.-ba nevezi ki.
- V. K. M. 166. 474—1921. VIII. a. sz. r. Bodor Dénes gyak. isk. tanítót a VIII. fiz. oszt.-ba nevezi ki.
- V. K. M. 166. 476—1921. VIII. a. sz. r. Halmos Péter gyak. isk. *tanítót a VIII. fiz. osztályba nevezi ki.*
- V. K. M. 156. 877—1921. VIII. b. sz. r. V. K. M. ur a Jászberény város által az áll. tanítóképző-intézet végleges elhelyezésére szolgáló 5 kat. hold és 371 négyszögöl kiterjedésű községi területnek az államkincstár részére történt ajándékozását köszönettel elfogadta.
- V. K. M. 135. 574—1921. VIII. a. sz. r. Kovács Ferenc tanár nyugdíjilletményeit kiutalja.
- V. K. M. 146. 979—1921. VIII. a. sz. r. Köteles óraszámom felüli órák díjazásáról.

- V. K. M. 147. 959—1921. VIII. a. sz. r. A középiskolák V. oszt. végzett tanulók külömbözetí vizsga anyagát megállapítja.
- V. K. M. 171. 995—1921. VIII. a. sz. r. Mayer Ferenc nevelót az ujerdei iskolához osztja be.
- V. K. M. 176. 687—1921. VIII. a. sz. r. Józsy Ferenc főgimn. tanárt óraadóul alkalmazza.
- V. K. M. 180. 086—1921. VIII. a. sz. r. Dr. Friedvalszy Ferenc polgármestert igazgató tanácsossá nevezi ki s Vavrik Endre volt ig. tanácsosnak miniszt. elismerést s köszönetét.
- V. K. M. 187.831—1921. VIII. a. sz. r. Magánvizsgálati díjak újabb megállapítása.
- V. K. M. 184.368—1921. VIII. a. sz. r. Balázs Béla ig. III. évötödös korpótlékát kiutálja.
- V. K. M. 195.610—1921. VIII. a. sz. r. Málnási Dezső tanárt köz-tartásvezetői teendőkkel bízza meg.
- V. K. M. 198.086—1921. VIII. sz. r. a. Az összes ingóságok és felszerelési tárgyakról új alapleltár készí-tendő
- V. K. M. 203.247—1921. VIII. a. sz. r. A karácsonyi szünet január 15-ig meghosszabbítható.
- V. K. M. 50—1922. a. sz. r. A tanszemélyzet illetményeinek kiutalása a pénzügyigazgatóság körébe tartozik.
- V. K. M. 2000—1922. VIII. a. sz. r. A szent és kegyeletes jelvények ünnepestyes visszahelyezését rendeli el.
- V. K. M. 10.963—1922. VIII. a. sz. r. Pénzszekrény beszerzésére 8300 K-t utal ki.
- V. K. M. 15223—1922. VIII. a. sz. r. Vacek Béla fegyelmi ügyében új tárgyalást rendel el.
- V. K. M. 19218—1922. VIII. a. sz. r. Schaffer Ferenc lévői menekült tanárt szolgálattételre intézetünk-höz beosztja.
- V. K. M. 7.014—1922. VIII. a. sz. r. A II. évf. földrajz és történelem anyagából az oszt. képesítő vizsg. mellőzendő.
- V. K. M. 10.965—1922. VIII. a. sz. r. Leltári tárgyak mai értéke a leltári napló „Jegyzet” rovatában fel-tüntetendő.

- V. K. M. 23.905—1922. VIII. a. sz. r. Irredenta emléklakett beszerzése ügyében.
- V. K. M. 28.918—1922. VIII. a. sz. r. Rendelet tanítóképzők V. évfolyamúvá fejlesztéséről.
- Főigazg. 363—1922. IX. B. sz. r. IV. Károly halála alkalmából gyászszünet tartását rendeli el.
- V. K. M. 31.451—1922. VIII. a. sz. r. Schaffer Ferenc tanár illetményeinek kiutalása.
- V. K. M. 50.059—1922. VIII. a. sz. r. Ingó és ingatlan vagyon összeirandó.
- V. K. M. 54.573—1922 VIII. a. sz. r. Margitai József az évvégi vizsgálatokra elnöki minőségben kiküldetik.
- Főigazg. 391—1922. IX. B. sz. r. Az 1922—23. évi tankönyvjegyzéket jóváhagyja.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 17 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat az I., a földrajzot az I—III., a társadalomtant a IV. osztályban heti 12 órában, november 1-ig a magyar nyelvet a III. osztályban is heti 3 órában. Az intézet szellemi és anyagi intézője.

Társadalmi működése: vasárnap délutánokon előadásokat tartott a peresi, meggyesi, hajtai és csikosi tanyai elemi iskolákban a tanyai felnőtteknek az integritás és irredentizmus eszméinek terjesztésére. A Kat. Leányegyesületben Erdélyről, a főgimnáziumi szabadoktatási tanfolyamon az új magyar határról. Előadást tartott még a láthatatlan vendégakció kamaraestjén és a népegészségügyi kiállításban, a VII. kerületi olvasóköri, a katonaság részére s az intézet ifjusági egyesületében.

b) *Tanárok: 1. Berzátzy László* r. tanár. Működik 9 év óta. Tanította az éneket, zenét, karéneket és egyházi éneket heti 20 órában. A IV. osztály főnöke.

Társadalmi működése: a jászberényi Filmharmónikus Társaság karmestere, a főtemplomi zenekar tagja. Előadást tartott a fő-

gimn. szabadokt. tanfolyamon: „A gyermek zenei érzékének felismerése és fejlesztése a családban” címen.

2. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 11 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat a II. és IV. osztályban és az alkotmánytant egész éven át. Tanította ezenkívül a nevelés és oktatástant, szervezettant, neveléstörténelmet és tornát 2—6 hónapon át. Heti óráinak száma 28, később 22. Az I. oszt. főnöke. Decembertől április végéig köztartásvezető. Tagja volt a főtemplomi énekkarnak.

3. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 16 év óta, az intézetünkben 3 év óta. Tanította a rajzot, a kézimunkát, a szépírást, tornát és a játékot. Heti óráinak száma eleinte 28, később 25, majd 21. A II. oszt. főnöke.

Társadalmi működése: Szabadoktatási előadást tartott a főgimnáziumban „Művészet és ízlés” címen. A Stefánia Anya- és Csecsemőgondozó Szövetség pénztárnoka. A főtemplomi énekkar tagja.

4. *Rácz László* gazdasági tanár, okl. gazda. Tanította a gazdaságtant heti 8 órában.

5. *Schaffer Ferenc* rendes tanár. Működik 10 év óta, intézetünkben március óta. Tanította a test- és élettant, a mennyiségtant, heti 13 órában. Köztartás vezető. Tanártestületi jegyző. Megszervezte a K. A. N. Sz. jászberényi helyi csoportját.

6. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 7 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a természetrajzot, kémiát, a testtant, mennyiségtant, később a nevelés- és oktatástant, szervezettant, neveléstörténetet s vezette a tanítási gyakorlati kiképzést. Heti óráinak száma eleinte 28, később 23. A III. oszt. főnöke. Az Ifj. Önképzőkör tanárelnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*. 1. *Bodor Dénes*. Intézetünkben működik 2 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát heti 25 órában és segédkezett a tanítási gyakorlati kiképzésben. Az Ifjúsági Egyesület igazgatója.

Társadalmi és irodalmi működése: Az ifj. egyesület megszervezése érdekében előadást tartott a VIII. ker. olvasóköri. Előkészítette az ifj. egyesület tagjait nagyobb szabású karácsonyi pásztorjátékokra. Tagja volt a főtemplomi ének- és zenekarnak s a jászberényi Filmharmónikus Társaságnak. Átdolgozta népiskolai Szám-

tani Példatár-át. Néptani fejtegetés c. folklórisztikai művével a Nemzeti Múzeum első pályadíjat nyerte el.

2. *Halmos Péter*. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—IV. osztályát, heti 30 órában. Végezte a gyakorlati kiképzéssel kapcsolatos munkát a IV. évfolyamon. Betegség miatt január hónaptól a tanítás alól felmentve. A járszági felső járási tanítói kör alelnöke s a Köztisztv. Szövetkezete jászberényi elosztóhelyének kinevezett vezetője.

d) *Óraadók*: 1. *Józsy Ferenc* főgimn. r. tanár. Tanította nov. 1-től kezdve a fizikát a III. és IV. osztályokban. Heti 5 órában.

2. *Kárpáti Ernő* ny. áll. tanítóképző-tanár. Tanította a német nyelvet heti 8 órában.

3. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos. Tanította az egészségtant heti 1 órában. Intézeti orvos.

e) *Hitoktatók*: *Székely Alajos* főgimn. hittanár, róm. kat. lelkész és *Domby Béla* ref. lelkész.

f) *Nevelők*: *Mayer Ferenc* kinevezett nevelő. December 10-én megvált az intézettől. *Takács Gyula* megbízott nevelő, III. éves polgáriskolai tanárjelölt. Januártól vezette Halmos Péter helyett a gyakorló iskola III—V. osztályát Szabadoktatási előadást tartott a homoki tanyai népiskolában a felnőttek részére. *Háyer László* alatytyáni kinev. áll. tanító. Február 1-től szolgálattételre intézetünkhöz osztatott be.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti kertész: *Vithalm Győző*. Ideiglenes nyugállományba helyeztetett.

Intézeti gazdasszony: *Özv. Nemess Pálné*. Intézetünkben működik 2 év óta.

Napibéres altiszt: *Risai Ernő*. Szolgálatot teljesít intézetünkben 3 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

Ált.
oszt.

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 16. Cserhátszentiván, Nógrád vm.	4
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyvarékas, Pest vm.	3
3. Gyenis Zoltán, ref. 1906 jun. 21. Balatonhenye, Zala vm.	4

4. Havasi Ernő, r. k. 1906 febr. 2. Szent-Simon, Gömör vm.	2
5. Kardos József, r. k. 1907 febr. 5. Pinkamindszent, Vas vm.	3
6. Koch József, r. k. 1907 jan. 19. Izsakác, Zala vm.	4
7. Németh István, r. k. 1907 máj. 8. Csorna, Sopron vm.	5
8. Papp József, gör. kat. 1906 jan. 14. Budapest, Pest vm.	4
9. Pál László, r. k. 1996 márc. 1. Jászberény, Szolnok vm.	3
10. Szél Balázs, ref. 1904 okt. 16. Kunmadaras, Szolnok vm.	4
11. Ughy Albert, r. k. 1907 aug. 3. Borszörcsök, Veszprém vm.	4
12. Velner József, r. k. 1902 febr. 10. Csatka, Veszprém vm.	5
13. Wehofsich Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Szolnok vm.	4
14. Weigl Mátyás, r. k. 1905 jul. 14. Kőszeg, Vas vm.	4

Kimaradt :

Soóki Tóth Pál László.

II. osztály:

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm.	3
2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tizsasüly, Szolnok vm.	4
3. Hellabrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm.	3
4. Herdovics Gyúla, r. k. 1901 jan. 28. Zsámbok, Pest vm.	4
5. Hottó Zoltán, r. k. 1906 nov. 1. Huszt. Mármaros vm.	4
6. Horváth József, r. k. 1906 márc. 9. Karakó, Vas vm.	4
7. Hőbausz Alajos. r. k. 1904 máj. 18. Mór, Fejér vm.	4
8. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jásztandrás, Szolnok vm.	4
9. Jurassa Elemér, r. k. 1903 máj. 3. Erdőtelek, Heves vm.	4
10. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 20. Karakó, Pest vm.	4
11. Nagy Imre, gör. kat. 1903 máj. 15. Hajdúdorog, Hajdú vm.	4
12. Nagy Kálmán, r. k. 1906. jun. 6. Nyirád, Zala vm.	4
13. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregpusztá, Pest vm.	4
14. Papp Sándor, gör. kat. 1904 nov. 8. Budapest, Pest vm.	3
15. Pataki András, r. k. 1902 okt. 25. Kétegyháza, Pest vm.	4
16. Pechó Béla, r. k. 1902 ápr. 9. Szücs, Veszprém vm.	3
17. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm.	2
18. Rózsavölgyi Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm.	4
19. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm.	2
20. Szupkay Sándor, r. k. 1905 dec. 17. Havasmező, Mármaros vm.	4
21. Tóth Barnabás, r. k. 1904 jun. 7. Bercel, Nógrád vm.	3

22. Valkony Dezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm. 4
 23. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm. 4

Magánvizsgálatot tett:

- Forgács Béla, r. k. 1902 nov. 11. Egercsehi, Heves vm. 4
 Mészáros László, r. k. 1902 jul. 20. Nyitra-sámbokrét, Nyitra vm. 4

Különbözeti vizsgálatot tett:

- Fehér István, r. k. 1899 dec. 1. Ipolyság, Hont vm. 4

III. osztály.

1. Balogh István, r. k. 1904 jul. 10. Nőtincs, Nógrád vm. 4
2. Balogh Szendrő, r. k. 1904 aug. 6. Ujszász, Pest vm. 4
4. Gyurkó János, r. k. 1904 feb. 16. Jászdózsza, Szolnok vm. 4
5. Hajdú Gusztáv, ref. 1902 máj. 19. Gyoma, Békés vm. 2
6. Hartl Ferenc, r. k. 1903 okt. 10. Romhány, Nógrád vm. 4
7. Jurassa Endre, r. k. 1901 jan. 8. Eger, Heves vm. 4
8. Katona Géza, r. k. 1904 dec. 22. Földes, Hajdú vm. 3
9. Katona Kálmán, r. k. 1902 aug. 2. Földes, Hajdú vm. 3
10. Kispál Lajos, r. k. 1904 aug. 14. Jászberény, Szolnok vm. 4
11. Kovács Géza, r. k. 1903 okt. 14. Mátranovák, Nódrád vm. 4
12. Könczei Albert, ref. 1901 ápr. 27. Torja, Háromszék vm. 3
13. Molnár Géza, r. k. 1901 dec. 3. Zalaapáti, Zala vm. 4
14. Sándor János, r. k. 1902 aug. 31. Bajna, Esztergom vm. 4
15. Szabó József, r. k. 1903 jan. 3. Jászárokszállás, Szolnok vm. 4
16. Szennyes Gedeon, ref. 1902 jan. 17. Tiszaujlak, Ugocsa vm. 4
17. Szívós Dezső, r. k. 1905 jan. 16. Jászberény, Szolnok vm. 4
18. Mészáros László, r. k. 1902 jul. 20. Nyitra-sámbokrét, Nyitra vm. 4

Különbözeti vizsgálatot tett:

- Fehér István, r. k. 1899 dec. 1. Ipolyság, Hont vm. 3

IV. osztály.

1. Balog Aladár, r. k. 1901 nov. 13. Jászberény, Szolnok vm. 4
2. Bányai Domonkos, r. k. 1903 aug. 7. Érsekújvár, Pozsony vm. 4
3. Bárdos Imre, róm. kath. 1903 jan. 29. Csongrád, Csongrád vm. 4
4. Berzátzy József, róm. kath. 1900 nov. 21. Kassa, Abaujtorňa vm. 4

5. Bolf József, r. k. 1902 márc. 13. Nagykanizsa, Zala vm.	4
6. Buczkó János, r. k. 1903 márc. 13. Jászberény, Szolnok vm.	4
7. Chikán Ernő, r. k. 1902 okt. 27. Tiszabő, Szolnok vm.	4
8. Czére Zsigmond, r. k. 1903 jan. 17. Pozsony, Pozsony vm.	4
9. Elek Lajos, ref. 1901 okt. 30. Dévaványa, Szolnok vm.	3
10. Farkas Imre, r. k. 1901 szept. 19. Szolnok, Szolnok vm.	4
11. Gara Imre, r. k. 1902 dec. 26. Jászberény, Szolnok vm.	4
12. Gellérty Sándor, ref. 1904 jan. 1. Hmezővásárhely, Csong. vm.	3
13. Gyungya József, r. k. 1902 jan. 2. Etes, Nógrád vm.	4
14. Horák Elemér, r. k. 1902 márc. 27. Töröksztlmklós, Szolnok vm.	3
15. Kóber Károly, r. k. 1904 máj. 9. Hort, Heves vm.	2
16. Kolbenheyer Tibor, r. k. 1901 febr. 25. Szob, Hont vm.	4
17. Kulcsár Viktor, r. k. 1899 febr. 24. Eger, Heves vm.	4
18. Lesniczky István, r. k. 1903 jun. 5. Nagybánya, Szatmár vm.	4
20. U. Nagy János, ref. 1903 szept. 18. Kunmadaras, Szolnok vm.	4
19. Nagy Lajos, r. k. 1903 ápr. 29. Kistálya, Borsod vm.	4
21. Nagy Sándor, r. k., 1902 dec. 5., Tiszavárkony, Szolnok vm.	4
22. Olanyik Géza, r. k. 1898 nov. 13. Gyoma, Békés vm.	4
23. Rakovszky István, r. k., 1903 jan. 28. Rimaszécs, Gömör vm.	4
24. Rohonczy Pongrác, r. k. 1901 máj. 5. Misztótfalu, Szatmár vm.	4
25. Siklósy András, r. k. 1905 márc. 27. Tápiósztlmárton, Pest vm.	3
26. Süle László, r. k. 1901 máj. 10. Mindszent, Csongrád vm.	4
27. Szabó János, r. k. 1901 szept. 23. Sopronkőhid, Sopron vm.	4
28. Szanthoffer József, r. k. 1902 szept. 19. Demjén, Heves vm.	3
30. Tempfli János, r. k. 1900 okt. 20. Mezőpetri, Szatmár vm.	4
29. Tengerdi József, r. k. 1902 jan. 24. Kelevíz, Somogy vm.	3
31. Weber Lipót, ág. ev. 1903 jan. 31. Titel, Bács vm.	4
32. Wittmann György, r. k. 1898 febr. 4. Jászberény, Szolnok vm.	4
33. Zémandl Ulrich, r. k. 1903 febr. 17. Rimaszombat, Gömör vm.	4

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :

a) Vallás szerint :	O s z t á l y :				Összesen
	I.	II.	III.	IV.	
Római katolikus	11	23	15	29	78
Görög katolikus	1	2	—	—	3
Református	2	—	3	3	8
Ág. hitv. evang.	—	—	—	1	1
Összesen :	14	25	18	33	90

b) Illetőségi hely szerint :		O s z t á l y :				Összesen :
		I.	II.	III.	IV.	„
Abauj—Torna	vm.	—	—	—	1	1
Bács—Bodrog	„	—	—	—	1	1
Békés	„	—	1	1	1	3
Borsod	„	—	—	—	1	1
Csongrád	„	—	—	—	3	3
Esztergom	„	—	—	—	1	1
Fejér	„	—	2	—	—	2
Gömör	„	1	—	—	2	3
Hajdú	„	—	1	—	2	3
Háromszék	„	—	—	1	—	1
Heves	„	—	3	1	3	7
Hont	„	—	1	1	1	3
Mármaros	„	—	2	—	—	2
Nógrád	„	1	1	3	1	6
Nyitra	„	—	—	1	—	1
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	„	2	5	1	1	9
Pozsony	„	—	—	—	1	1
Somogy	„	1	—	—	1	2
Sopron	„	1	—	—	1	2
Szatmár	„	—	—	—	3	5
Szolnok	„	2	3	4	10	19
Vas	„	2	2	—	—	4
Veszprém	„	2	1	—	—	3
Zala	„	2	2	1	1	6
Zemplén	„	—	1	—	—	1
Ugocsa	„	—	—	1	—	1
Összesen :		14	25	18	33	90

c) Általános tanulmányi		O s z t á l y :				Összesen :
eredmény szerint :		I.	II.	III.	IV.	„
Kitűnő...	---	—	—	—	—	—
Jeles	---	1	2	1	—	4
Jó	---	3	6	4	5	18
Elégséges	---	5	13	6	21	45
Elégtelen	---	5	4	7	7	23

3. Udvar, kert felszerelés.

Rendszeres *kertészkedésre* alkalmas területtel az intézet ez iskolai évben sem rendelkezett. A város nem adta át használatra az intézet részére felajánlott 5 holdas telket mindaddig, amíg az építkezés meg nem kezdődik. Az ideiglenes otthonul szolgáló áll. elemi iskola igazgatói kertjét a gyakorló iskola, a Hoffmann-féle bérház udvarát pedig a tanítóképző használta konyhakertnek.

Uj intézet lévén az intézet szer- és könyvtárai még mindig nagyon hiányosak. A könyvtár 2, az összes szertárak anyaga 10, a gyakorló iskoláé 2, az igazgató irodában, a tanári szobában és a folyosókon elhelyezett ruhaszekrényben fért el. A felszerelés az intézeti rendes javadalmon felül 20.000 K rendkívüli javadalomból, a hangversenyek jövedelméből és ajándékozásból összesen 42.221 K 75 f értékű tárggyal gyarapodott.

4. Internátus.

A *köztartási asztalnál* 84 növendék, a köztartást vezető tanár, 2 nevelő, gazdasszony, 7 internátusi és köztartási alkalmazott s külön miniszteri engedéllyel Tanai Antal tanár, összesen 96 személy étkezett.

Kezdetben személyenként havi 400, majd 800 K-t élelmezési átalányt biztosított az intézeti javadalom, de a leggondosabb takarékoság mellett még ez is kevés volt. Az év 45.303 K. 22 f túlkiadással zárult. A termelő szülőktől mintegy 10.000 K értékű élelmiszert kapott a köztartás ajándékba. Az intézet februári hangversenyén boldogult emlékű *Fecske János* iparteleptulajdonos 10.000, *Vargha Antal* födbirtokos pedig 20.000 K-t adományoztak a növendékek élelmezésének megjavítására. Nagylelkű adományokért az intézet hálás köszönete miniszteri leiratban is hozzájuk jutott.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	Összesen :
Ingyenes bentlakó	1	—	1	1	3
Féldíjas	2	4	2	3	11
Teljes fizető bentlakó	9	19	14	28	70
Segély nélküli bejáró	2	—	1	3	6
Összesen :	14	23	18	35	90

A teljes díjat fizető bentlakó növendékek havi 180 K, a fél-díjasok havi 90 K tartásdíjat szolgáltattak be az igazgatóság utján az állampénztárba.

Ősztöndíjas növendék nem volt. A helybeli jótékonycélú egyesületek adományában részesültek Varga Árpád III., Nagy Lajos és Tempfli János IV. évfolyamú és Nagy Imre II. évfolyamú növendékek. Az Ifjúsági Egyesület és Hangversenyek Jövedelméből segélyt kapott Chikán Ernő és Weber Lipót IV. évf., a Huszár Károly-féle akcióból Kóber Károly az intézet legkiválóbb növendéke. A hangversenyek és a megszervezett Ifj. Egyesület február 28-i műsoros délutánja jövedelméből létesült 40.287 K 20 f-el a Hangversenyek Jövedelme Alap és 1606 K-val az Ifjúsági Egyesület Alapja.

5. Az ifjúsági önképzőkör működése.

Az Ifjúsági Önképzőkör szeptember 11-én tartotta alakuló gyűlését, amelyen háziünnep keretében ünnepelték az új igazgatót. Megválasztott tisztikar: elnök Czegléd Lajos IV. évf., alelnök Kóber Károly IV. évf., főjegyző Horák Elemér IV., jegyző Jurassa Endre III. évf., pénztárnok Gellérty Sándor IV. évf., főkönyvtáros Szant-hoffer József IV., könyvtáros Hajdú Gusztáv III. évf., Czegléd L. távozása után az elnöki tisztelet Kóber Károly töltötte be. Tartottak még 3 rendes és 1 záró gyűlést és megrendezték az október 6-i házi gyászünnepélyt. Nagyon eredményesen működtek a kör tagok az irredenta és művész hangversenyek számainak előkészítésében.

Nagyon megnehezítette ifjaink képzését a szer- és könyvtárak felszeretlen volta, az olvasóterem hiánya és a hangszerek elégtelensége. Templomi énekkart is alakítottak a r. kat. növendékek. Karvezető Farkas Imre a IV. évfolyamú növendék volt. Egy vonós ötös csoportban Berzátzy József IV. évf., Kolbenheyer Tibor IV., Hajdú Gusztáv, Gyurkó János és Balogh Szendrő III. é. növendékek buzgólkodtak.

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Ez iskolai évben kétféleképpen tartottunk tanítóképesítő vizsgálatot, mégpedig január hó 16-án javító- és június hónapban teljes képesítő vizsgálatot.

A január havi javítóvizsgálaton tanítói oklevelet nyertek:

1. Buttyán Gergely, r. k. 1898 jul. 9. Csikpálfalva, Csik vm. 4
2. Csizmadia Lajos, r. k. 1902 nov. 20. Csanytelek, Csongrád vm. 4
3. Mészáros Károly, r. k. 1902 márc. 29. Csongrád, Csongrád vm. 4

Ugy a tanítóképesítő-, mint az évvégi osztály- és osztályképesítő és befejező képesítő vizsgálatok *Margitay József* ny. áll. tanítóképzői igazgató, miniszterelnökségi tanügyi szaktanácsos, kiküldött min. biztos elnöklete alatt folytak le. A gazdaságtani vizsgálatok eredményeinek megfigyelésére a földm. miniszter úr *Szigethy Vargha László* gazdasági tanácsost küldötte ki.

A tanítóképesítő vizsgálatokra bocsájtott 33 rendes növendék közül az osztályképesítőn mennyiségtanból 3, a befejező képesítőn pedig magyar nyelvből 1 jelölt utasítottatott javító vizsgálatra. Oklevelet nyert 29.

Tanítói oklevelet nyertek.

1. Balog Aladár, r. k. 1901 nov. 13. Jászberény, Szolnok vm. 4
2. Bárdos Imre, róm. kath. 1903 jan. 29. Csongrád, Csongrád vm. 4
3. Buczkó János, r. k. 1903 márc. 13. Jászberény, Szolnok vm. 4
4. Chikán Ernő, r. k. 1902 okt. 27. Tiszabő, Szolnok vm. 4
5. Elek Lajos, ref. 1901 okt. 30. Dévaványa, Szolnok vm. 3
6. Farkas Imre, r. k. 1901 szept. 19. Szolnok, Szolnok vm. 4
7. Gara Imre, r. k. 1902 dec. 26. Jászberény, Szolnok vm. 3
8. Gellérty Sándor, ref. 1904 jan. 1. Hmezővásárhely, Csong. vm. 3
9. Gyungya József, r. k. 1902 jan. 2. Etes, Nógrád vm. 4
10. Horák Elemér, r. k. 1902 márc. 27. Tsztmiklós, Szolnok vm. 3
11. Kóber Károly, r. k. 1904 máj. 9. Hort, Heves vm. 2
12. Kolbenheyer Tibor, r. k. 1901 febr. 25. Szob, Hont vm. 3
13. Kulcsár Viktor, r. k. 1899 febr. 24. Eger, Heves vm. 4
14. Lesniczky István, r. k. 1903 jun. 5. Nagybánya, Szatmár vm. 4
15. U. Nagy János, ref. 1903 szept. 18. Kunmadaras, Szolnok vm. 3
16. Nagy Lajos, r. k. 1903 ápr. 29. Kistálya, Borsod vm. 4
17. Nagy Sándor, r. k., 1902 dec. 5., Tiszavárkony, Szolnok vm. 4
18. Olenyik Géza, r. k. 1898 nov. 13. Gyoma, Békés vm. 4
19. Rakovszky István, r. k., 1903 jan. 28. Rimaszécs, Gömör vm. 4
20. Rohonczy Pongrácz, r. k. 1901 máj. 5. Misztótfalu, Szatmár vm. 4
21. Siklósy András, r. k. 1905 márc. 27. Tápiósztmárton, Pest vm. 3
22. Süle László, r. k. 1901 máj. 10. Mindszent, Csongrád vm. 4

23. Szabó János, r. k. 1901 szept. 23. Sopronkőhid, Sopron vm.	4
24. Szanthoffer József, r. k. 1902 szept. 19. Demjén, Heves vm.	3
25. Tempfli János, r. k. 1900 okt. 20. Mezőpetri, Szatmár vm.	4
26. Tengerdi József, r. k. 1902 jan. 24. Kelevíz, Somogy vm.	4
27. Weber Lipót, ág. ev. 1903 jan. 31. Titel, Bács vm.	4
28. Wittmann György, r. k. 1898 febr. 4. Jászberény, Szolnok vm.	4
29. Zémandl Ulrich, r. k. 1903 febr. 17. Rimaszombat, Gömör vm.	4

Kántori oklevelet nyertek.

1. Elek Lajos, ág. ev. 1901 okt. 30. Dévaványa, Szolnok vm.	
2. Farkas Imre, r. k. 1901 szept. 19. Szolnok, Szolnok vm.	3
3. Gellérty Sándor, ág. ev. 1904 jan. 1. Hmvasárh., Csongrád vm.	3
4. Horák Elemér, r. k. 1902 márc. 27. Tsztmiklós, Szolnok vm.	2
5. Kádár Ágoston, r. k. 1904 febr. 24. Balmazújv., Hajdu vm.	3
6. Kóber Károly, r. k. 1904 máj. 9. Hort, Heves vm.	3
7. Kovács István, r. k., 1897 okt. 17. Ada, Bács vm.	2
8. Nagy Lajos, r. k. 1903 ápril. 29. Kistálya, Borsod vm.	2
9. Nagy Sándor, r. k. 1902 dec. 5. Tiszavárkony, Pest vm.	4
10. Sáringer János, r. k. 1889 nov. 30. Veszprém, Veszprém vm.	2
11. Szanthoffer József, r. k. 1902 szept. 19. Demjén, Heves vm.	2
12. Weber Lipót, ág. ev. 1903 jan. 31. Titel, Bács vm.	3

IV. Gyakorló iskola.

A kéttagozatu gyakorlóiskola I—II. osztályát *Bodor Dénes*, III—V. osztályát karácsonyig *Halmos Péter* vezette. Utóbbi súlyos betegség miatt januártól kezdve a tanítás alól felmentve, csoportját *Takács Gyula* intézeti nevelő tanította. Egyetlen tantermünkben fél-napos tanítási rendszer volt.

A szülői ház és az iskola szorosabb kapcsolatának megteremtése céljából már a gyakorló iskola megnyitásának második évében 3 szülői értekezlet tartatott. Az elsőn *Bodor Dénes* gyakorló iskolai tanító a következő gondolatmenet alapján tartotta meg előadását:

1. A nevelés fontosságát az ókori népek is megismerték; Spárta nevelésügye. 2. A németek nevelésügye, kapcsolatban „az iskola-mesterek” hatásával. 3. Hazánk népoktatása a háboru előtt, alatt s a forradalmakban. 4. A háborus és forradalmi hatások megnyilvánulása a gyermeki lélekben. 5. A család tennivalói a gyermeki lélek vad hajtásainak eltávolítása érdekében. Az iskola feladatai

6. A családi és iskolai nevelés egymásrautaltsága, érintkező pontjai.
 7. A Vass-féle rendelet rendkívüli haszna és szükségszerűsége. 8. A nagyszünidei gyermekgondozás és nevelés szempontjai.

Különösen a 8. pont beható taglalása volt alkalmas arra, hogy eszmélkedtesse a szülőket s ennek során élénk eszmecsere fejlődött ki az előadó és a szülők között.

A tanulók névsora :

I. osztály: Besenyi Mária, Csik András, Eszes József, Farkas Erzsébet, Hajek Miklós, Hamar János, Járomi Anna, Kalocsa Erzsébet, Kisbalázs László, Kiss Erzsébet, Kispál Margit, Pernyész Mária. Pernyész Lajos, Sass József, Seres László, Seres Margit, Szabó Ilona, Szabó Sándor ; Összesen 18.

Kimaradtak : Fülöp Margit, Vidi József.

II. osztály : Bagó József, Bagó Teréz, Gyurkóczy István, Hein-hoffer Mihály, Kalla Margit, Kisbalázs Antal, Konkoly Ilona, Kun Erzsébet, Kun Lenke, Lőrincz Dezső, Mizsei Mária, Nagy Balázs, Sárközi József, Sisa József, Susár Árpád, Littkai Imre ; Összesen: 16.

Kimaradt: Illyés Gábor.

III. osztály : Bagó Erzsébet, Farkas Anna. Hagyó János, Halmos Margit, Hein-hoffer Antal, Kiss Ferenc, Kisbalázs Erzsébet, Krasnyánszky Ilona, Lőrincz Ernő, Mészáros Róza, Nagy Imre, Nagy István, Pirozka Amália, Rózsa Sándor, Sándor Ida, Sárközy Teréz, Simon Ferenc, Szórád Béla ; Összesen: 18.

Kimaradt : Geng Kálmán.

IV. osztály: Alker Lajos, Bartal Péter, Bitskey Gyula Antal, Buga Erzsébet, Kalla Ilona, Kalla János, Kalla Margit, Kohári Erzsébet, Konkoly Lajos, Lőrincz István, Szabó József, Szórád Péter, Takács Gábor ; Összesen 13.

Kimaradt : Geng István.

V. osztály : Czubik Mária, Farkas István Kishudra Gizella, Lénárt István, Nagy Róza, Péntes Róza, Szabó Ilona, Szivós Béla Imre ; Összesen : 8.

Kimaradt : Mészáros Mária.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról;

Osztá- lyok.	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmány szerint				
	Fiu	Leány	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	9	9	18	—	—	7	9	—	2
II.	10	6	16	—	2	4	7	2	1
III.	9	9	17	1	1	7	4	4	2
IV.	9	4	13	—	2	6	3	1	1
V.	5	3	8	—	—	3	1	2	2
Összes.:	42	31	72	1	5	27	24	9	8

Az intézettel kapcsolatban gazdasági ismétlő-iskola nem volt. A helybeli gazdasági ismétlő-népiskolában hospitáltak és végeztek próbatanításokat a tanító növendékek.

Sok fáradságba került az *ifj. egyesület* megszervezése, aminek előmunkálatait *Balla Béla* áll. tanítónak, a VIII. ker. olvasókör elnökének bizalmas utmutatása szerint igazgató már augusztusban megkezdte. *Igazgató és Bodor Dénes* gyak. isk. tanító előbb az érdekelt szülőket akarták meggyőzni az egyesület szükségességéről. Hírlapcikkben, olvasóköri előadásokkal, az iskola közelében lakó gazdálkodó szülőknél tett látogatásokon folyt beszélgetésekkel kellett megtörni a közönyt. Jellemző, hogy az ifjuság attól való félelmében idegenkedett a belépéstől, hogy ez csak a katonai szolgálat előkészítése. Később bizonyos fokú csalódást váltott ki egyesekből, hogy sem billiárdasztal, sem kártyaasztal nem állott rendelkezésükre. Az alakuló értekezlet november 27-én megválasztotta az egyesületi atyákat és a tisztikart. *Bodor Dénes* vasárnap délutánonként 2—3 órákban foglalkozott velük. Népegészségügyi, történelmi, földrajzi és gazdasági előadásokat tartott nekik, szavalatokra, magán- és uniszólo énekekre készítette elő őket, irredenta versekkel és dalokkal ébresztgette és fokozta az ifjuság faji öntudatát, hazafias érzelmeit. *Balázs Béla* igazgató területi és gazdasági veszteségeinkről tartott nekik előadást. Így jutottak oda, hogy a tagok száma 60-ra szaporodott. Karácsonyra a „Betlehemi bakter” c. énekes pásztorjátékot tanulták, de a közbejött járványszünet és egyéb akadályok miatt csak február 23-án mutathatták be műsoros házi ünnepség keretében. *Erdős András* r. kat. plébános ez alkalommal a város közönsége nevében lelkes szavakkal fejezte ki az egyesület üttörő munkája feletti örömét és elismerését. *Móricz Zsigmond*: Sári

bíró" c. népszínművét is megtanulták, de előadást nős szereplők hiánya miatt el kellett halasztani. Záróülés május 27-én volt.

A IV. évesek csoportokra osztva segédkeztek az egyesület igazgatójának. Munkájukat kedvvel végezték.

A hatodik iskolai év története.

1922–23. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Mig intézetünk az előző iskolai évben gyakori nyilvános szerepléseivel törekedett és működött eredményesen a helyi társadalom szeretetének és becsülésének megszerzése érdekében, addig ezen évben már inkább az *intézeti belső munka* minél intenzívebbé tételére használta fel erőit. Ugyanis nehéz viszonyok között működő intézetünknek egyik különleges, de a jobb jövő szempontjából nagy fontosságú feladata a természetes benépesítési körzetből származó olyan tanítógárda kiképzése, mely a helyi bajok és lehetőségek alapos ismeretével képes egy öntudatosabb, kötelességtudóbb, áldozatkészebb és nemzeti munkára rátermettebb nemzedék nevelésére.

A tanári testület ez évben komoly elhatározással tette meg ily tanítógárda kiképzésére az első lépéseket. Gondosan kidolgozott és előkészített megfigyelési szempontok szerint a növendékek többször hospitáltak a tanyai iskolákban. A növendékek ilyen alkalmakkor szerzett benyomásai megerősítettek és kibővítettek az n. u. *tanyai nap* rendezése által, melyen dr. Deptner Tibor min. titkár, Kiss József csongrádi tanító és Markscheidt Károly helybeli tanyai igazgató-tanító tartottak előadásokat a IV. éves növendékek részére az iskolánkívüli népművelésről, a tanyai iskola különleges helyzetéről, a tanyai tanító különös feladatairól és a helybeli tanyai iskolázásról. Ezenkívül bevonattak a IV. éves növendékek a tanyai iskolánkívüli népművelési munkába is. Ugyanis a téli hónapokban vasár- és ünnepnap délután 12 alkalommal tartottak a növendékek a tanyai iskolákban tanári előkészítés és felügyelet mellett főként az integritás és irredentizmus eszméjét szolgáló előadást. Ugyancsak hospitáltak és próbatanításokat tartottak a IV. éves növendékek a katonák részére rendezett analfabéta tanfolyamon is, sőt gondoskodás történt a növendékek ilyenirányú önképzőköri foglalkoztatásáról is. Az eredmény biztosítása és megerősítése végett ez iskolai év

végén a befejező képesítő vizsgálat írásbeli neveléstudományi tétele is a következő volt: „A tanyai iskola és tanító különös helyzete és feladatai.”

Az alakuló értekezlet augusztus 31-én tartatott. Szeptember 2—3-án Margitai József min. biztos elnökletével javító- és különbözeti vizsgálatok voltak. 2-án beírás a gyakorló iskolába. 4-én orvosi és zenehallási vizsgálat, beiratkozás, elhelyezés az internátusba. 5-én „Veni Sancte,” évnyitó ünnepség, rendtartási szabályok kihirdetése, elhelyezkedés az osztályokban. 7-én a tanítóképzőben tűzriasztó próba. 16-án a növendékek első gyónása. 17-én önképzőköri alakuló gyűlés.

Október 6-án háziünnep a gyakorló iskolával együtt. Emlékezés az aradi vértanúkra s egyuttal a Turáni ötvös műteremből vett 4 drb. emléktábla részére készített faliszekrények felavatása. Kulcsok átadása az öröknek. 15-én a Szent Vendel Egyesület lakomáján részt vett s beszélt a tanítóképző-intézet országos és helyi fontosságáról. 18-án igazgató és Halmos Péter gyakorló iskolai tanító tanulmányi kirándulást rendeztek a IV. éves növendékekkel a borsóhalmi iskolába. Az előzetes terv szerint összegyűjtött adatokat önképzőköri ülésen dolgozta fel egyik növendék. Délután a Turáni Szövetség és a Vitézi-rend Regős csoportjának előadása az iskolák részére. Jól lehetett tapasztalni a dal hatását a tömegre. 24-én Bodor Dénes gyakorló iskolai tanító vezetésével a IV. éves növendékek délelőtt a meggyesi, délután a pelei iskolában hospitáltak. 27-én a tanári testület és a IV. éves növendékek részt vettek a járásköri tanítógyűlésen. Balázs Béla igazgató felolvasta: *„Hogyan tehetjük az alföldi magyart hazafiasan gondolkozó magyarrá?”* című értekezését. Bodor Dénes pedig a hármasszorozó tábla mechanizálását mutatta be elismerést keltő szép mintatanítás keretében. 29-én szülői értekezlet a gyakorló iskola I—II. osztályos gyermekek szülei részére.

November 1-én a növendékek énekeltek a szolnoki uti temetőben a hősök sírjánál és Fecske család sírjánál, a fehértói temetőben pedig a honvédek és Palotási János dalköltő sírjánál. 22—24-én Wagner János kir. főigazgató látogatása. 26-án a testnevelési helyi bizottságba beválasztottak a tanári testületből Balázs Béla igazgató a propaganda bizottság elnökéül, Pazár Zoltán az atlétikai bizottság elnökéül, Bodor Dénes titkáru, Málnási Dezső és Schaffer Dezső tanárok pedig az atlétikai bizottság tagjaiul. Schaffer Dezső tanárt, aki a KANSZ helyi csoportját megszervezte, a helyi csoport titká-

rává választották. 25-én a növendékek résztvettek Balázs Árpád hangversenyén.

December 5-én igazgató a megyei általános tanítóegyesület szolnoki gyűlésén felolvassa említett értekezést, amelyet javaslata alapján mint vitatételt megelőzőleg az összes járásköri gyűléseken letárgyaltak. December 6-án a Kormányzó úr Őfőméltósága névnapja alkalmából isteni tisztelet és szünet. *Tanai Antal* tanárt a Vöröskereszt Egyesület helyi választmánya jegyzővé, *Balázs Béla* igazgatót taggá választotta. 9-én a növendékek résztvettek a gimnázium Petőfi ünnepélyén. 10-én szülői értekezlet a gyakorló iskola III—V. osztályában. 15-én a járványbizottsággá alakult egészségügyi bizottság intézetünket a gyakorló iskolából a növendékek közé is áttérjedő fültőmirigygyulladás miatt bezárta. 18—21-én *Margitay József* min. biztos elnöklete alatt a félévi javító és különbözeti vizsgálatok.

Január 8-ig rendelet szerint szénaszünet. Január 10. Tanári rendes értekezlet. Összeállítatott a tanyai iskolánkivüli népművelési előadások tervezete. 27-én félévi osztályozó értekezlet. Február 7-én *Sarudy Ottó* kir. főigazgató látogatása. 8-án *Siemeister János* Sárospatakról intézetünkhöz helyezett tanár állását elfoglalja.

Március 3. Petőfi Sándor születésének 100 éves évfordulója emlékére az intézet a városi mozgószínház helyiségében nyilvános ünnepséget rendezett. Az ünnepség erkölcsi és anyagi tekintetben egyaránt igen szépen sikerült s méltó folytatása intézetünk eddigi nyilvános szerepléseinek. Az ünnepségre *Pazár Zoltán* tanár megmintázta Petőfi szobrát és hű másolatot készített a szent koronáról. Az ünnepség után *Fecske Sándor* ipartelep tulajdonos 40 III. és IV. éves növendéket látott vendégül vacsorára. 15-én hazafias házi ünnep. 24-én a V. K. M. 37.199—1923. sz. r. jóváhagyja a IV. éves növendékeknek a tanyai iskolánkivüli népművelésben való részvételét, valamint az iskolánkivüli népművelés tervezetét és az analfabéta tanfolyam szervezését s egyben elismerését fejezi ki az igazgatónak és a tanáritestületnek a tanítónevelés érdekeit előmozdító ezen önkéntes és önzetlen fáradozásáért.

Március 30-án a katonai analfabéta tanfolyam vizsgálata. A tanfolyamot *Bodor Dénes* gyak. isk. tanító vezette. A beiratkozott 42 hallgató közül 34 kapott bizonyítványt s a hallgatók a vizsgabizottság megállapítása szerint nemcsak az írást-olvasást sajátították el, hanem az életben szükséges számolási műveletekben is meg-

lepő készséget mutattak s tájékozottságott szereztek az akkori szomorú állapotokkal kapcsolatos földrajzi és történelmi kérdések feől is.

Husvétii szünidőben a tanítónövendékek és a gyakorló iskolai tanulók a tanítók Eötvös alapja javára a V. K. M. 159.438—1922. VIII. sz. r. engedélyével 10.310 K 40 fillért gyűjtöttek. Április 8. Balogh Szendrő és Jurassa Endre növendékek az ujszászi iparoskör irredenta műsoros estélyén szerepelnek. Április 11. tanári értekezlet. A tanári testület kir. főigazgató kívánságára a tanítóképző-intézeti régi tanításmenetben felsorolt 11 hibajavító jel helyett 7 jelben állapodik meg. 23-án a gyakorló iskolai tanulók szüleivel szülöi értekezlet.

Május 8. V. K. M. úr 40.695—1923. IV. sz. rendeletével *Sarudy Ottó* kir. főigazgató látogatásával és jelentésével kapcsolatban igazgatónak és tanártestületnek iskolánkivüli nemzeti munkájáért s azért, hogy az intézetben vallásos és nemzeti alapokon nyugvó, komoly, lelkiismeretes és céltudatos munka folyik, *elismerését* fejezi ki. 23-án a tanári testület és az ifjuság őszinte bánattal értesül Koch József II. éves növendéknek Székesfehérvárott történt elhunytáról. Január 6. rendes tanári értekezlet. A tanártestület *Tanai Antal* tanár előterjesztésére a kérdezés és feleltetés módja című módszertani kérdést tárgyalta.

Az évvégi vizsgálatok május 24-től június hó 28-ig tartottak. Május 24—25-én voltak az írásbeli osztályképesítő vizsgálatok, 28—30-án a IV. évfolyam osztályképesítő vizsgálatai. Június 2-án az írásbeli befejező képesítő vizsgálatok. 18-án a gyakorló iskola, 14-én az I., 20-án a II., 21-én a III. évf. osztályképesítő vizsgálatai. Június 22—28-ig befejező képesítő vizsgálatok. Július 10. záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

V. K. M. 29751—1922. VIII. a. Fecske Sándor és Varga Antal köszönő iratot kapnak a hangszerekre adományozott 10.000, illetve 20.000 K-ért.

V. K. M. 59564—1922. VIII. a. Az intézet támogatása érdekében az alispánhoz intézett irat másolatát megküldi.

- V. K. M. 68227—1922. VIII. a. özv. Nemess Pálné int. gazdasszonytól hiv. eskü veendő ki.
- V. K. M. 87294—1922. VIII. a. Az ifjúság figyelme felhívandó a mikófalvi passiójátékok látogatására.
- V. K. M. 95137—1922. a. VIII. a. Mihalik Lajos tanár illetményeit kiutalja.
- V. K. M. 102491—1922. VIII. a. Ehmann Tivadar és Hidegh Béla tanárok az intézethez helyeztetnek.
- V. K. M. 109584—1922. VIII. a. Pazár Zoltán részére hadipótlékot utal ki.
- V. K. M. 118028—1922. VIII. a. Hideg Béla tanár áthelyezését hatálytalanítja.
- Földm. min. 830462—1922. IX. a. Rácz László gazd. tanárt a kiskunfélegyházi áll. tanítóképzőhöz helyezi át.
- V. K. M. 104176—1922. VIII. a. Schaffer Ferenc tanár hadipótlékát kiutalja.
- V. K. M. 107592—1922. VIII. a. Hayer László nevelőt jelenlegi beosztásában meghagyja.
- V. K. M. 99045—1922. VI. a. Mihalik Lajos tanár nyugdíját kiutalja.
- V. K. M. 151999—1922. VI. a. Petőfi emlékűnnep megtartásáról intézkedik.
- Kir. Főig. 1278—1922. V. K. M. 162061—1922. a. Kormányzó úr névnapjára szünetet rendel el.
- Kir. Tanf. 9569—1922. Magyar Ifj. Vöröskereszt Egylet megalakításáról.
- V. K. M. 148657—1922. VI. Znojemszky Ferenc csurgói tanár intézetünkhöz osztatik be.
- V. K. M. 164878—1922. VI. Az iskolákban elhelyezett ezüstbullás emléklaplakkal kapcsolatos ifjúsági fogadalom az idén megújítandó.
- V. K. M. 162357—1922. VI. a. A fanemesítés terén kitűnő eredményeket elért növendék 100 K jutalomdíjban részesítendő.
- V. K. M. 178074—1922. VI. a. Rendelkezés a kérvények szolgálati uton való felterjesztése tárgyában.
- V. K. M. 133874—1923. VI. a. Siemeister János sárospataki tanárt intézetünkhöz áthelyezi.
- V. K. M. 169005—1923. VI. Málnási Dezső tanárnak hadipótlékot utal ki.

- V. K. M. 12321—1923. VI. A tanárok hospitálása, mulasztása, min-tatanítása tárgyában.
- V. K. M. 20527—1923. VI. a. Siemeister János tanár illetményeit kiutalja és a nevelői teendők végzésével megbízza.
- V. K. M. 37194—1923. VI. Az iskolán kívüli népművelés és analfabéta tanfolyam szervezését jóváhagyja és elismerését fejezi ki.
- Kir. Főigazgató 469—1923. Jelentés küldendő az írásbeli dolgozatok, tanítási tervezetek számáról és tárgyáról.
- V. K. M. 40695—1923. VI. a. Sarudy Ottó kir. főigazgató látogatásával kapcsolatos utasítások.
- V. K. M. 41180—1923. VI. a. Kiválóbb növendékek buzdítandók a polg. isk.-i tanári pályára.
- V. K. M. 57982—1923. VI. A képesítő vizsgálatok elnökül Margitay Józsefet nevezi ki.
- V. K. M. 57603—1923. VI. A felvétel ügyének intézését az igazgatóságra ruházza.
- V. K. M. 65658—1923. VI. A magán és kántorképesítő vizsgálatok engedélyezése.
- V. K. M. 68614—1923. VI. Ring Károlynak a konyhakert használat kártalanítása fejében 8000 K-t utal ki.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató*: Balázs Béla. Működik 18 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a földrajzot és a társadalomtant. Heti óráinak száma a hospitálással 12. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

Előadást tartott a jázsági felső járás tanítói körének őszi gyűlésén, a vármegyei ált. tanítóegyesület szolnoki közgyűlésén, a VIII. egyetemes Tanítógyűlés társadalmi szakosztályában.

b) *Tanárok*. 1. *Berzáty László* r. tanár. Működik 10 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította az éneket, zenét, kántorképzést, karéneket és zenekari gyakorlatot. Szept. jan.-ban heti 19, februártól csoport rendszer szerint 24 órában. Tanártestületi értekezleti jegyző.

2. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 12 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat, történelmet és

alkotmánytant heti 24 órában. A II. oszt. főnöke. A Petőfi ünnepség műsorát igen ügyesen olvastotta szerves egészként ható művészi képpé, tömören és költői lendülettel megírt emlékbeszédével.

3. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 17 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a rajzot, kézimunkát, szépirást és testgyakorlást február hó 15-ig heti 26 órában, február 1-től kezdve 22 órában, mert a testgyakorlást az I. és III. osztályban más tanár vette át. A III. osztály főnöke.

4. *Schaffer Ferenc* r. tanár. Működik 11 év óta, intézetünkben 1 és fél év óta. Tanította februárig heti 21 órában a mennyiségtant és német nyelvet az összes osztályokban, azontúl heti 17 órában, mert a német nyelvet a III. és IV. osztályban más tanár vette át. Az I. osztály főnöke. Vezette a köztartást. Tanyai előadásokat tartott.

5. *Siemeister János* r. tanár. Működik 12 év óta, intézetünkben 1923. februártól kezdve. Tanította a természetrajzot, kémiát, német nyelvet a III. és IV. osztályban és testgyakorlást az I. és III. osztályban. Heti óráinak száma 18. Nevelői teendőkkal megbízott bentlakó tanár. Tanyai népművelési előadást tartott.

6. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 8 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította februárig heti 27 órában a testtant, pedagógiai tárgyakat, természetrajzot, kémiát és fizikát. Februártól kezdődően a természetrajz 9 óráját Siemeister tanította. A IV. osztály főnöke. Az ifj. önképzőkör tanárelnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: 1. *Bodor Dénes*, Működik 19, mint gyakorló iskolai tanító 10 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályait heti 25 órában és segédkezett a tanítási gyakorlati kiképzésben. Vezette az ifjusági egyesületet. Résztvett az 1922. júliusában Budapesten rendezett testnevelési tanfolyamon.

2. *Halmos Péter*. Működik 17, mint gyakorló iskolai tanító 10, intézetünkben 4 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—V. osztályát heti 30 órában és segédkezett a tanítási gyakorlati kiképzésben. Tanyai népművelési előadást tartott.

d) *Óraadók*: 1. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a IV. osztályban az egészségtant heti 1 órában.

2. Seemann Sándor a helybeli m. kir. földmíves iskola tanára. Tanította októbertől kezdve a gazdaságtant a III—IV. osztályban heti 4 órában.

3. Vajna István földmíves iskolai tanár. Tanította októbertől kezdve a gazdaságtant az I—II. osztályban heti 4 órában.

e) *Hitoktatók*: 1. Székely Alajos kinevezett áll. főgimn. hittanár. Intézetünkben működik 4 év óta. Tanította a róm. kat., gör. kat. hittant heti 10 órában.

2. Domby Béla ref. lelkész. Intézetünkben működik 6 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 6 órában.

f) *Nevelők*: 1. Hayer László nevelői szolgálattételre beosztott kinevezett áll. tanító. Februárig az özv. Hoffmann-féle ház dolgozó szobáira ügyelt fel, azontúl a méntelepi hálókra.

2. Takács Gyula megbízott nevelő. Az iskola épületi dolgozó-szoba felügyelője.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdasszony: Özv. Nemess Pálné. Intézetünkben működik 3 év óta.

Napibéres altiszt: Risai Ernő. Szolgálatot teljesít intézetünkben 4 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

	Ált. oszt.
1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hmvásárhely, Csongrád vm.	3
2. Budinszki Géza, r. k. 1907 ápr. 23. Nagylócz, Nógrád vm.	3
3. Domby Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyöngy, Tolna vm.	4
4. Faragó Béla, r. k. 1907 nov. 11. Mezőberény, Békés vm.	4
5. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. Tsztmiklós, Szolnok vm.	4
6. Ferlindis József, r. k. 1905 márc. 3. Nagyatád, Somogy vm.	4
7. Ferlindis Sándor, r. k. 1907 márc. 12. Nagyatád, Somogy vm.	4
8. Fiák Andor, r. k. 1907 ápr. 23. Tótfalu, Heves vm.	4
9. Hajdu Árpád, r. k. 1908 jun. 25. Jászberény, Szolnok vm.	4
10. Karniss László, r. k. 1907 máj. 14. Bárca, Abaujtona vm.	3
11. Kobela Ferenc, r. k. 1906 okt. 3. J.-alsószty., Szolnok vm.	4
12. Kolb Győző, r. k. 1907 márc. 28. Szolnok, Szolnok vm.	3
13. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm.	4

14. Mohács László, r. k. 1907 febr. 26. Czibakháza, Szolnok vm. 4
15. Novothny István, r. k. 1907 jun. 5. Dévényoroszi, Nógrádv. 4
16. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Nagykapos, Ung vm. 4
17. Szarvas László, r. k. 1907 szept. 24. Gyöngyöspatak, Heves vm. 4
18. Szániel István, r. k. 1908 jun. 26. Bátaszék, Tolna vm. 2
19. Szupkay Imre, r. k. 1907 máj. 12. Terebespatak, Mármaros vm. 4
20. Takács Mihály, r. k. 1906 szept. 21. Dunaadony, Fejér vm. 4
21. Törőcsik László, r. k. 1907 jul. 25. J.-alsószty., Szolnok vm. 4
22. Trovencsák József, r. k. 1905 szept. 20. Petesháza, Zala vm. 3
23. Wurst Armand, r. k. 1906 ápr. 11. Bakonykoppány, Veszprém vm. 4

Kimaradtak :

Mezei Jenő
Nagy Gyula

Vinczek Jenő
Weninger Géza

II. osztály:

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 19. Cserhátszentiván, Nógrád vm. 4
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyvarékas, Pest vm. 2
3. Gyenis Zoltán, ref. 1906 jun. 21. Balatonhenye, Zala vm. 4
4. Kardos József, r. k. 1907 febr. 5. Pinkamindszent, Vas vm. 3
5. Papp József, gör. kat. 1906 jan. 14. Budapest, Pest vm. 4
6. Pál László, r. k. 1906 márc. 1. Jászberény, Szolnok vm. 4
7. Szél Balázs, ref. 1904 okt. 16. Kunmadaras, Szolnok vm. 3
8. Ughy Albert, r. k. 1907 aug. 3. Borszöröcsök, Veszprém vm. 4
9. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Szolnok vm. 4
10. Weigl Mátyás, r. k. 1905 jul. 14. Kőszeg, Vas vm. 4

Meghalt : Koch József.

III. osztály.

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm. 4
2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tizsasüly, Szolnok vm. 4
3. Hellebrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm. 4
4. Herdovics Gyula, r. k. 1901 jan. 28. Zsámbok, Pest vm. 4
5. Horváth József, r. k. 1906 márc. 9. Karakó, Vas vm. 4
6. Hottó Zoltán, r. k. 1906 nov. 1. Huszt, Mármaros vm. 3
7. Hőbaus Alajos, r. k. 1904 máj. 18. Mór, Fejér vm. 4
8. Jurassa Elemér, r. k. 1903 máj. 3. Erdőtelek, Heves vm. 4

9. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jászsztandrás, Szolnok vm. 4
10. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 20. Karakó, Pest vm. 4
11. Kiss Sándor, ref. 1902 máj. 30. Tiszaöldvár, Szolnok vm. 4
12. Nagy Imre, gör. kat. 1903 máj. 15. Hajdúdorog, Hajdú vm. 4
13. Nagy Kálmán, r. k. 1906. jun. 6. Nyirád, Zala vm. 4
14. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregpbankháza, Pest vm. 4
15. Papp Sándor, gör. kat. 1904 nov. 8. Budapest, Pest vm. 3
16. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm. 3
17. Rózsavölgyi Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm. 4
18. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm. 3
19. Szupkay Sándor, r. k. 1905 dec. 17. Havasmező, Mármaros vm. 4
20. Tóth Barnabás, r. k. 1904 jun. 7. Bercel, Nógrád vm. 4
21. Valkony Dezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm. 4
22. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm. 4

Magánvizsgálatot tett :

- Krista János, r. k. 1900 máj. 1, Jászdózsa, Szolnok vm. 5

IV. osztály.

1. Balogh István, r. k. 1904 jul. 10. Nőtincs, Nógrád vm. 4
2. Balogh Szendrő, r. k. 1904 aug. 6. Ujszász, Pest vm. 4
3. Fehér István, r. k. 1899 dec. 1. Ipolyság, Hont vm. 3
4. Gyurkó János, r. k. 1904 febr. 16. Jászdózsa, Szolnok vm. 5
5. Hajdú Gusztáv, ref. 1902 máj. 19. Gyoma, Békés vm. 2
6. Hartl Ferenc, r. k. 1903 okt. 10. Romhány, Nógrád vm. 3
7. Jurassa Endre, r. k. 1901 jan. 8. Eger, Heves vm. 5
8. Katona Géza, r. k. 1904 dec. 21. Földes, Hajdú vm. 3
9. Katona Kálmán, r. k. 1902 aug. 2. Földes, Hajdú vm. 3
10. Kispál Lajos, r. k. 1904 aug. 14. Jászberény, Szolnok vm. 4
11. Kovács Géza, r. k. 1903 okt. 14. Mátranovák, Nógrád vm. 3
12. Könczei Albert, ref. 1901 ápr. 27. Torja, Háromszék vm. 3
13. Lévai László, ref. 1898 nov. 1. Túrkeve, Szolnok vm. 4
14. Mészáros László, r. k. 1902 jul. 20. Nyitrazsámbokrét, Nyitra vm. 3
15. Molnár Géza, r. k. 1901 dec. 3. Zalaapáti, Zala vm. 4
16. Sándor János, r. k. 1902 aug. 31. Bajna, Esztergom vm. 4
17. Szabó József, r. k. 1903 jan. 3. Jászárokszállás, Szolnok vm. 3
18. Szennyess Gedeon, ref. 1902 jan. 17. Tiszaújlak, Ugocsa vm. 5
19. Szívós Dezső, r. k. 1905 jun. 16. Jászberény, Szolnok vm. 3

**A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó
statisztikai kimutatások :**

a) Vallás szerint :				O s z t á l y :				Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	„
Római katolikus	---	---	---	20	7	19	15	61
Görög katolikus	---	---	---	—	1	2	—	3
Református	---	---	---	2	2	1	4	9
Ág. hitv. evang.	---	---	---	1	—	—	—	1
Összesen :				23	10	22	19	74

b) Illetőségi hely szerint :				O s z t á l y :				Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	„
Abauj—Torna	vm.			1	—	—	—	1
Békés	„			2	—	—	1	3
Csongrád	„			1	—	—	—	1
Esztergom	„			—	—	—	1	1
Fejér	„			1	—	2	—	3
Hajdú	„			—	—	1	2	3
Háromszék	„			—	—	—	1	1
Heves	„			2	—	2	1	5
Hont	„			—	—	—	1	1
Máramaros	„			1	—	2	—	3
Nógrád	„			2	1	1	3	7
Nyitra	„			—	—	—	1	1
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	„			—	2	5	1	8
Somogy	„			2	1	—	—	3
Szolnok	„			6	2	4	5	17
Vas	„			—	2	2	—	4
Veszprém	„			1	1	—	—	2
Zala	„			1	1	2	1	5
Tolna	„			2	—	—	—	2
Zemplén	„			—	—	1	—	1
Ugocsa	„			—	—	—	1	1
Ung	„			1	—	—	—	1
Összesen :				23	10	22	19	74

c) Általános tanulmányi eredmény szerint :	O s z t á l y :				Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	"
Kitűnő... --- --- --- --- ---	—	—	—	—	—
Jeles --- --- --- --- ---	1	1	—	1	3
Jó --- --- --- --- ---	5	2	4	9	20
Elégséges --- --- --- --- ---	17	7	18	6	48
Elégtelen --- --- --- --- ---	—	—	—	3	3

3. Udvar, kert, felszerelés.

Az intézetnek mezőgazdasági termelésre vagy rendszeres *keresztelkedésre* alkalmas területe ez iskolai évben sem volt. A város a tanítóképző-intézet új épületének elhelyezésére ajándékozott területet csak akkor engedi át használatra, amikor az építkezés megkezdődik, illetve az építkezésre komoly ígéretet kap.

A gazdasági gyakorlatok végzésére 2 terület szolgált, ugymint az iskola telkén levő 250 négyszögölnyi iskolakert, amelynek negyedrésze botanikus kertül volt lefoglalva, háromnegyedrészen pedig konyhakerti növények termesztettek a köztartás asztalára; a másik terület az intézettől 10 percnyi távolságnyra fekvő s dr. Brünauer Jenő tulajdonát képező egy negyed holdnyi felesbérlet, amelyen burgonya, káposzta, bab és paradicsom termett. Mindkét területet a növendékek művelték meg és ültették be s végezték rajta a növényápolási munkákat is. Méhészet nem volt.

Szertára, könyvtára ez évben is nagyon hiányos még. A szertárak állománya 166 darabbal 75.022 K 20 f. értékben, a könyvtáraké 617 darabbal 83.011 K 53 f. értékben gyarapodott. A hangversenyek jövedelmének nagyrésze az önképzőköri könyvtár létesítésére fordított. Beszereztetett 300 drb. mű.

4. Internátus.

Intézetünknek saját épülete még mindig nem lévén, a VI. ker. áll. elemi népiskola egyemeletes épülete, a szomszédságában lévő özv. Hoffmanné-féle bérház és a földművelésügyi minisztérium által a helybeli *ménteleti laktanyában* ingyen átengedett 4 szoba szolgált az intézet elhelyezésére. A köztartásvezető tanár részére pedig bútorozott szoba béreltetett az intézet közelében.

Az elemi iskola épületében volt a négy tanterem, a gyakorló iskola egyetlen tanterme, 30 tanulót befogadó dolgozó terem,

konyha, mosókonyha, kamra, igazgatói iroda, tanári tanácskozó, gazdasszonyi lakás és még egy szoba az altiszti teendőket végző nős napibéres szolga használatára. A nőcselédek a konyhában, a férfiszolgák pedig az egyik tanteremben a padlóra tett matracokon aludtak.

Az özv. Hoffmanné-féle bérházban a következő helyiségek voltak: 50 tanuló befogadására szolgáló 3 dolgozó terem, egy szekrénytár, egy betegszoba és Siemeister János nevelőtanár cementpadlós egyszobás lakása. A méntelepi laktanya emeletén kapott 3 terem szolgált háloul az összes növendékeknek. Mellettük levő negyedik szobában laktak Hayer László és Takács Gyula nevelők.

A méntelepre a növendékek este vonultak ki, felkelés után pedig bejöttek s egész nap a másik két épületben tartózkodtak.

Bizony e három épületben szorongva fért el az ifjúság. Legnagyobb bajt azonban a bizonytalanság okozta. Ugyanis a földmív. minisztérium az iskolai év végéig csak azzal a feltétellel engedte át a méntelepi szobákat, hogy igazgatónak írásban kellett kötelezettséget vállalni, hogy bármikor köteles azokból 12 óra alatt kiköltözni, ha arra felhívást kap a méntelepi vezetőségtől. Ilyen aggodalmak között — tudva azt, hogy az intézet részére semmiféle köz- vagy magánépület a városban nem bérelhető — a tanári testületnek nagy lelki erőre volt szüksége, hogy a kellő tanítási-nevelési eredményt biztosítsa.

A köztartás asztalánál — a legnagyobb létszámot említve — 76 növendék, a köztartásvezető-tanár, 1 nevelői teendőkkal megbízott tanár, 2 nevelő, gazdasszony, 8 internátusi és köztartási alkalmazott étkezett. Felesége betegsége miatt 1923 márc. 8-tól jun. 30-ig az igazgató is a köztartás asztaláról kapott ebédet 5 tagú családjá részére külön engedély alapján a szabályszerű befizetés ellenében.

Az ellátásban az okozta a legnagyobb nehézséget, hogy kellő időben csak néha állott rendelkezésre pénz. A hatósági lisztellátásban részesülő növendékek 6 kgrammos fejadagjai megkönnyítették a lisztbeszerzés gondját, a hús, zsír és egyéb élelmiszer biztosítása azonban többször állította a köztartást alig leküzdhető nehézségek elé. A javadalomrészletek elégtelensége és késői kiutalása miatt egész évben hitelre szorult az intézet. Húst négyszer, évvége felé azonban csak háromszor kaptak a növendékek a hús és a zsír árának ijesztő emelkedése miatt. A feltálatl étel mennyiség és minősége tekintetében az akkori időknek megfelelő volt, csupán a kellő változatosságot nem lehetett biztosítani.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	2	—	2	2	6
Féldíjas	7	3	7	4	21
Teljes fizető bentlakó	11	6	13	11	42
Ingyenebédés bejáró	1	—	—	—	1
Készpénzsegélyes bejáró	—	1	—	—	1
Segély nélküli bejáró	2	—	—	2	4
Összesen:	23	10	22	19	75

A teljes díjat fizető bentlakó növendékek az első félévben havi 200, másodikban havi 800, a féldíjasok 100, illetőleg 400 K-t fizettek be az állampénztárba.

Alapítványok nem voltak. A Huszár Károly-féle Petőfi ösztöndíjból 5—5000 K-t kaptak *Hajdu Gusztáv* és *Katona Kálmán* IV. éves növendékek. A Petőfi-est jövedelméből 11 Petőfi kötet, a hangversenyek jövedelméből pedig 13 különféle mű osztatott ki 24 növendéknek. *Nagy Imre* betegeskedő III. éves növendék 4000 K-t kapott segélyül a hangversenyek jövedelméből. *Sándor János* IV. éves növendék a fanemesítés terén elért kitűnő eredményért 100 K jutalomban részesült.

Adomány. Novotha Andor helybeli könyvkereskedő a növendékek tankönyvvásárlása után az összeg 10%-ának megfelelő értékű könyvet adott az ifjúsági önképzőkori könyvtár részére.

5. Az ifjúsági önképzőkör működése.

Az Ifjúsági Önképzőkör 1922—23. tanévben is értékes munkásságot fejtett ki. Összesen 8 gyűlést tartott. Ezenkívül tevékeny részt vett az ifjúság az intézet által rendezett nagyszabású Petőfi-emlékünnepe, továbbá az október 6-i és március 15-i hazafias ünnepek megtartásában.

A kör ifjúsági tisztikarát megválasztó alakuló gyűlés szept. 17-én volt. Elnök lett: *Jurassa Endre* IV., alelnök *Lévai László* IV., főjegyző *Hajdu Gusztáv* IV., jegyző *Hellebrandt György* III., főkönyvtáros *Könczei Albert* IV., könyvtáros *Nagy Imre* III., pénztáros *Gyurkó János* IV., ellenőr *Hartl Ferenc* IV., énekkarvezető *Hajdu Gusztáv* IV., zenekarvezető *Balogh Szendrő* IV. és végül háznagy *Balogh Szendrő* IV. éves növendék.

Az egyes gyűléseken pedagógiai, irodalmi, fizikai tárgyú értekezésekkel, továbbá szavalatokkal s ének-zeneszámokkal szerepelt az ifjúság, amelynek munkásságát nagymértékben előmozdította az öröndetes módon kibővült ifjúsági könyvtár. Amig ugyanis a mult évben alig néhány darab műből állott a könyvtár, addig most 300 kötetet tartalmaz, amelyeknek javarésze a Hangversenyek Jövedelméből szereztetett be. A növendékek nagy örömmel és szorgalommal használták a könyvtárt. Meglátszott, hogy már régóta nélkülözték azt. Két folyóiratra is előfizetett az önképzőkör, ugymint: a *Vásár-napi Könyvre* és *Zászlónkra*; ingyen járt a *Néptanítók Lapja*.

Az ifjúság munkakedvének fokozására a tanári testület az április havi rendes értekezletén a Petöfi-ünnepély jövedelméből 3, egyenként 500 K-ás jutalmat tűzött ki a szaktanárok által megállapítandó 1 pedagógiai, 1 földrajzi és 1 természetrajz-biológiai pályatétel kidolgozására; az idő rövidsége miatt azonban a pályatételek kiírása elmaradt és így a jutalmak kitűzése csak a következő tanév elején került sorra.

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

A javító tanítóképesítő vizsgálatok december hónapban, a teljes képesítő vizsgálatok az iskolai év végén tartattak.

A december havi tanítóképesítő vizsgálaton tanítói oklevelet nyertek:

1. Bolf József, r. k. 1902 márc. 13. Nagykanizsa, Zala vm.	4
2. Cére Zsigmond, r. k. 1903 jan. 17. Pozsony, Pozsony vm.	4

Mindkét képesítő vizsgálaton Margitay József ny. áll. tanítóképző-intézeti igazgató, miniszterelnökségi tanügyi szaktanácsos, kiküldött miniszteri biztos elnökölt.

Tanítóképesítő vizsgálatra bocsájtatott 15 rendes növendék. Közülök 1 jelölt Magyarország földrajzából javítóvizsgálatra utasított. Oklevelet nyert 14.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Balogh István, r. k. 1904 jul. 10. Nőtincs, Nógrád vm.	4
2. Balogh Szendrő, r. k. 1904 aug. 6, Ujszász, Pest vm.	4
3. Hajdú Gusztáv, ref. 1902 máj. 19. Gyoma, Békés vm.	2

4. Hartl Ferenc, r. k. 1903 okt. 10. Romhány, Nógrád vm.	3
5. Katona Géza, r. k. 1904 dec. 21. Földes, Hajdú vm.	3
6. Katona Kálmán, r. k. 1902 aug. 2. Földes, Hajdú vm.	3
7. Kispál Lajos, r. k. 1904 aug. 14. Jászberény, Szolnok vm.	4
8. Kovács Géza, r. k. 1903 okt. 14. Mátranovák, Nógrád vm.	3
9. Könczei Albert, ref. 1901 ápr. 27. Torja, Háromszék vm.	4
10. Lévai László, ref. 1898 nov. 1. Túrkeve, Szolnok vm.	4
11. Mészáros László, r. k. 1902 jul. 20. Nyitra-sámbokrét, Nyitra vm.	4
12. Sándor János, r. k. 1902 aug. 31. Bajna, Esztergom vm.	4
13. Szabó József, r. k. 1903 jan. 3. Jászárokszállás, Szolnok vm.	4
14. Szívós Dezső, r. k. 1905 jun. 16. Jászberény, Szolnok vm.	3

Kántori oklevelet nyertek:

1. Balogh István, r. k. 1904 jul. 10. Nőtincs, Nógrád vm.	3 3
2. Balogh Szendrő, r. k. 1904 aug. 6. Ujszász, Pest vm.	1 2
3. Fiák András, r. k. 1883 máj. 12. Szikszó, Abauj-Torna vm.	1 2
4. Hajdá Gusztáv, ref. 1902 máj. 19. Gyoma, Békés vm.	2 3
5. Lányi Sámuel, g. kat. 1889 máj. 27. Ungvár, Ung vm.	2 3
6. Rákosi György, r. k. 1889 márc. 2. Budapest, Pest vm.	3 2
7. Szívós Dezső, r. k. 1905. jun. 16. Jászberény, Szolnok vm.	1 2

IV. Gyakorló iskola.

Gyakorló iskolánk kéttagozatu. Az alsó tagozatot vagyis az I—II. osztályt *Bodor Dénes*, a felső tagozatot vagyis a III—V. osztályt *Halmos Péter* gyak. isk. tanítók tanították. Egyetlen tantermünkben félnapos tanítási rendszer volt.

A tanulók névsora:

I. osztály: Bartal Amál, Czubik Emma. Demeter Béla, Erdődi Tibor, Frián Károly, Gombos Gábor, Halmos László, Kiss István, Kiss Julia, Kisbalázs József, Kolesánszky György, Kun Zoltán, Lányi Tibor, Mészáros Viktória, Móczó Margit, Putton Mária. Sánta Ilona, Sós József, Utsi József; Összesen: 19.

Kimaradtak: Baranyi B. Péter, Heinhófer István, Seres László.

II. osztály: Besenyi Mária, Császár Jenő, Császár László, Eszes József, Farkas Erzsébet, Fülöp Mária, Gombos Elemér, Hajek Miklós, Hamar János, Járomi Anna, Kalocsa Erzsébet, Kisbalázs

László, Kispál Margit, Kiss Erzsébet, Littkei Imre, Pernyész Mária, Pernyész Lajos, Pfeifer Rezső, Rajky Márta, Rózsa Antal, Szabó Ilona, Szabó Nándor, Tóth Ilona, Utasi Mária; Összesen 24,

Kimaradtak: Csik András, Seres Margit.

III. osztály: Bagó József, Bagó Teréz, Benedek István, Bogyó Mária, Gyurkóczy István, Horváth Imre, Kalla Boriska, Kalla Margit, Konkoly Ilona, Krasnyánszky László, Krasnyánszky Róza, Kisbalázs Antal, Kun Lenke, Markscheidt Levente, Mizsei Mária, Sas Pál, Sági Géza, Sárközi József, Simon Ferenc, Susár Árpád, Szabó József, Teréki Mária, Tiszkala Julia, Vas Julia; Összesen: 26.

Kimaradtak: Heinhófer Mihály, Molnár József, Oláh Mária, Sisa József.

IV. osztály: Bagó Erzsébet, Dobos László, Farkas Anna, Hagyó János, Halmos Margit, Kiss Ferenc, Lányi Géza, Mészáros Róza, Nagy Imre, Nagy István, Piroska Amália, Rózsa Sándor, Sándor Ida, Sárközy Teréz, Szórad Béla, Takács Gábor, Takács Cecilia; Összesen: 17.

Kimaradtak: Heinhófer Antal, Kármán Antal.

V. osztály: Bartal Péter, Kalla Ilona, Kalla János, Konkoly Lajos, Lénárt István, Timacskó Gyula; Összesen: 6.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztályok:	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmányi eredm. sz.				
	fiu:	leány:	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	13	6	18	1	4	7	4	2	2
II.	12	12	23	1	1	17	5	1	—
III.	13	13	26	—	2	8	8	8	—
IV.	9	8	16	1	2	4	6	5	—
V.	5	1	6	—	1	—	4	1	—
Összes:	52	40	89	3	10	36	27	17	2

Ifjúsági egyesület.

Az ifjúsági egyesület már második éve működik. Igazgatója Bodor Dénes gyak. isk. tanító. Az egyesület vasárnap délutánon-

ként tartotta gyűléseit egyre csökkenő érdeklődés mellett. A tagok nagyrésze a Petőfi ünnepségen előadott szindarab kedvéért járt el. Az egyesületben Takács Gyula nevelő és a IV. éves növendékek is tartottak előadásokat közismereti kérdésekről. A tagok némelyike szép haladást tanusított a szavalásban.

A hetedik iskolai év története.

1923—24. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Intézetünk építésének ügye csonka országunk nehéz pénzügyi helyzete miatt ez iskolai évben sem jutott előre, pedig a felvételért folyamodó növendékek létszámának évről-évre való növekedése az intézet *életrevalósága* mellett bizonyít. Mig 1921—22. isk. évre csak 7, addig az 1922—23. isk. évre már 24., az 1923—24. isk. évre már 40 tanuló kérte az első osztályba való felvételét. A 40 tanuló között csak 1 dunántúli volt, a többi mind megyebeli, vagy szomszédos vármegyékből, tehát természetes benépesítési körzetből való.

Az 1918. isk. év óta jelentékeny óratöbblettel dolgozó tanári testület tanító-nevelői munkáját több ízben nehezítette és zavarta meg hosszantartó betegség. Két hétig vörheny miatt volt kitiltva az intézetből, négy hétig pedig betegszabadságon volt *Tanai Antal* tanár, mert a családjában fellépett súlyos betegség őt is teljesen kimerítette. Három hónapig Budapesten gyógykezelte magát középfülgyulladás miatt *Pazár Zoltán* tanár. Azonkívül a testület több tagja szenvedett járványos influenza betegségben. Legérezhetőbb volt a tanár-hiány *Schaffer Ferenc* tanárnak februárban történt áthelyezése alkalmával, amikor az amúgyis csonka létszámú testületnek heteken át heti 50 óra helyettesítésről kellett gondoskodnia. Valamennyire enyhült a helyzet *Friedrich János* kinevezett nevelőnek, okl. középiskolai tanárnak március 29-én történt idehelyezésekor, mert német nyelvórákon kívül a testgyakorlás és játékokórak egy részének tanítása is reá bízott.

Az iskolai év a szabályszerű időben nem kezdődhetett meg, mert az újjáépített konyhai takaréktűzhely csak szeptember közepére készülhetett el.

Az alakuló értekezlet szeptember 1-én volt s azon a rendtartászerű tárgysorozaton kívül megállapítottak a növendékek által használandó füzetek, diáriumok címe és terjedelme, valamint meg-

beszélés tárgyává tétettek az ötéves tanítóképzés új tantervével kapcsolatosan megoldásra váró feladatok és előkészítették az éveleji módszeres értekezletek tárgysorozatai. Szeptember 4. Módszeres értekező az új tantervvel kapcsolatosan végzendő tanulmányi kirándulásokról és a testnevelés eredményesebbé tételének módzatairól. Pótbeíratások a gyakorló iskolába. 10-én a gyakorló iskolai tanítók kezdete. 15-én módszeres értekező az írásbeli dolgozatok rendjéről, tárgyköreiről, a könyvnélkül tanulandó költemények jegyzékeiről és a helyi tanmenetek készítésének alapelveiről. 17-én javító- és magánvizsgálatok. 18-án beíratások; elhelyezkedés az internátusban. Orvosi-, zene- és színérzéki vizsgálatok. 19-én *Veni-Sancte*. A tanév megnyitása. 20-án a tanítások megkezdése. 23-án az önképzőkör alakuló gyűlése. 24-én *Takács Béla* okleveles polgári iskolai tanár, az intézetnek 5 éven át volt buzgó, lelkiismeretes, kötelességtudó nevelője, a hajdudorogi áll. polgári iskolához áthelyeztetvén, meglehangú levélben búcsúzott el az ifjúságtól.

Október 2-án tanulmányi kirándulás Jákóhalmára. 6-án az aradi vértanúk emlékeztetének ünnepe. 11-én a növendékek résztvettek a helybeli áll. földművesiskola gazdaságának szüretelésén. 30-án az intézet tanári testülete és ifjúsága az elesett Jász-Nagykun huszárok emlékének megörökítésére 5735 K-t adományoz.

November 2-án 4 tanár és 21 növendék megtekinti a hatvani cukorgyárat és az áll. polgári fiúiskola szőlőjé készítményeit és a hatvani agyagárú műhelyt. 6-án az intézet résztvesz az elesett hősökért tartott gyászistentiszteleten. 17-én tanári értekező, az új tantervvel kapcsolatos tanulmányi rend megállapítása.

Dec. 21—22-én javítóképesítő vizsgálatok *Margitay József* ny. tanítóképző-intézeti igazgató elnöklésével. Dec. 22-től jan. 7-ig karácsonyi szünet.

Febr. 6. Módszeres értekező a növendékek dolgozatairól és más írásbeli munkáiról. Február 8-tól 12-ig *Sarudy Ottó* kir. főigazgató látogatása. Kir. főigazgató úr elismerésének írásban is kifejezést adott azon buzgó, önzetlen, ügyyszerető, lelkes munkáért, amelyet a rendkívül mostoha körülmények között küzködő intézetünkben tapasztalt. 22—23-án a tanári testület és az ifjúság a „Pannónia” szállóban tartott hangversenye. A hangverseny úgy anyagilag, mint erkölcsileg szép sikerrel végződött. Az 1,655.030 K-nyi tisztabevétel önképzőköri pályadíjakra, zene-, tornaszerekre és a 10 kötetes *Magyar Brehm* beszerzésére fordított.

Február 29-én *Schaffer Eerenc* tanár itteni működését befejezte és az intézetből eltávozott. Két esztendeig tartó működési ideje alatt nemcsak a szaktárgyait látta el kellő szaktudással és lelkiismeretes pontossággal, hanem a német nyelvet is eredménnyel tanította s azonkívül tevékeny résztvett az iskolán kívüli népművelési munkában is. Leleményességével, mozgékonyásával az intézet nehéz körülményei között is biztosítani tudta a köztartás zavartalan működését.

Március 29-én *Friedrich János* tanár állását elfoglalta és működését megkezdte. Április 12. Madách ünnepség.

Május 7. Tanári testületi értekezlet. A tanári testület készséggel hozzájárult a *Siemeister János* tanár által intézeti növendékekből alakított s febr. 9. óta működő *cserkészcsapat* munkatervéhez. A cserkészcsapat szervezése terén kifejtett buzgalmaért kir. főigazgató úr írásban köszönetét nyilvánította Siemeister János tanárnak. Az ifjú cserkészcsapat a június 8-án tartott katolikus nagygyűlésen a rendőrség felkérésére segédkezett a rend fenntartásában és a mentésben. Június 14. Az I—IV. évfolyam utolsó tanítása. 15-én *Vörös József* tanár, VIII. ker. cserkészellenőri megbízott megtekinti az intézetünkben megalakult s igazolás előtt álló cserkészcsapatunkat. 16—19-én az I—III. évfolyam osztályvizsgálata. 21-én a gyakorló iskola záróvizsgálata. Június 22—27-ig befejező képesítő-vizsgálatok. 28-án kántorképesítő-vizsgálat. Július 3-án záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

- V. K. M. 14200—1923. VI. ü. o. köztartásvezető tanár, nevelő csak az önköltségi ár befizetése ellenében étkezhetnek a köztartás asztalán.
- V. K. M. 51144—1923. VI. ü. o. az intézet végleges elhelyezésére szolgáló községi területnek az államkincstár részére történt ajándékozása tárgyában kötött szerződést jóváhagyja.
- V. K. M. 77658—1923. VI. ü. o. Takács Gyula nevelőt saját kérésére a hajdudorogi áll. polgári iskolához helyezi át.
- V. K. M. 81986—1923. VI. ü. o. az 1923—24. isk. évtől kezdődően V. évfolyamra emelt tanítóképző-intézetek részére tantervi utasításokat küld.

- Kir. tanf. 5579—1923. köszönetet mond a tanítói oklevelet nyert növendékek köszönő és búcsú iratáért.
- V. K. M. 87033—1923. VI. ü. o. Fecske Sándor jászberényi ipartelep tulajdonosnak azon jótékony és nagylelkű magatartásáért, hogy az intézet növendékeinek az ingyenes fürdést havonként egyszer lehetővé tette, elismerő köszönetét nyilvánítja.
- V. K. M. 100281—1923. VI. ü. o. a kalocsai rokkant-telep az intézet részére bútorokat szállít.
- V. K. M. 109981—1923. VI. ü. o. a tanítóképző-intézetbe való felvételt, a kedvezményes helyek és segítők adományozását további intézkedésig a tanári testületre ruházza.
- V. K. M. 114606—1923. VI. ü. o. Hatvani Lajos pápai zenetanár által megmentett harmóniumot az intézetnek kiutalja,
- V. K. M. 117106—1923. VI. ü. o. a katonai analfabéta tanfolyamról, a tanyai napról és a népművelési előadásokról szóló jelentést elismerően és jóváhagyóan tudomásul veszi.
- V. K. M. 126349—1923. VI. ü. o. Schaffer Perenc tanárt a szolgálat érdekében a nyíregyházi áll. tanítóképző-intézetbe helyezte át.
- V. K. M. 157190—1923. VI. ü. o. kalocsai rokkant-teleptől 40 darab vaságyat rendel.
- Kir. főig. 15—1924. sz. r. Madách Imre születésének 100 éves évfordulója alkalmából iskolai emlékűnnep rendezendő.
- Földmív. min. 121236—1923. IX. a. a gazdasági könyvtár és a gazdasági eszközök gyarapítására 100.000 K-t utalványoz.
- V. K. M. V. ü. o. a nehéz helyi viszonyok között teljesített iskolán kívüli munkáért, továbbá a tanyai iskoláztatás megfigyelése és fejlesztése érdekében végzett tevékenységért miniszteri elismerés.

- V. K. M. 3478—1924. VI. ü. o. Siemeister János tanárt a IX. fiz. o. 2. fokozatába lépteti elő.
- V. K. M. 27601—1924. VI. ü. o. Friedrich János okl. középiskolai tanárt, kinevezett nevelőt a német órák ellátására a bajai áll. tanítóképzőtől intézetünkhöz áthelyezi. A köztartásvezetői teendők ellátásával Siemeister János tanárt bízta meg.
- V. K. M. 32565—1924. XIII. ü. o. sportfelszerelésre 2 millió koronát engedélyez.
- V. K. M. 35246—1924. VI. ü. o. a város által az államkincstár részére felajánlott ingatlanra vonatkozó szerződést a miniszterium pecsétjével, a tervvázlatot pedig jóváhagyási záradékkal ellátva megküldi.
- V. K. M. 40820—1924. VI. ü. o. a főigazgatói látogatás útján az intézetről szerzett tapasztalatai alapján igazgatónak és tanári testületnek elismerését fejezi ki a nehéz viszonyok között kifejtett és önzetlen ügyszere tetért.
- V. K. M. 50036—1924. VI. ü. o. 1924. évben tartandó osztályképesítő és befejező képesítő vizsgálatokra elnöki minőségben Mészáros Jenő tanítóképző-intézeti c. igazgatót küldi ki.
- V. K. M. 125331—1924. VI. ü. o. A növendékeknek az altruisztikus szervezetek működéséről való kioktatásáról intézkedik.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 19 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a földrajzot I—IV. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással 11. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok: 1. Berzátzy László* r. t. tanár. Működik 11 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította az éneket, a zenét csopor-

tokban, a kántorképzést, az egyházi éneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma 26.

2. *Málnási Dezső* rendes tanár. Működik 13 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat és a történelmet. Heti óráinak száma 21. A III. osztály főnöke.

3. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 18 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította a rajzot, kézimunkát, szépírást, továbbá a testgyakorlást és játékot a II. és IV. osztályban. Heti óráinak száma 21, májustól 19, mert a testgyakorlás tanítását az I. évfolyamban Friedrich tanár vette át.

4. *Schaffer Ferenc* r. tanár. Működik 12 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította február hó végéig a mennyiségtant heti 10 órában, a német nyelvet az I. és II. osztályban heti 4 órában. A II. osztály főnöke.

5. *Siemeister János* r. tanár. Működik 13 év óta, intézetünkben 1 év óta. Tanította a természetrajzot és kémiát, továbbá februárig a német nyelvet a II. és IV. osztályban, a testgyakorlást az I. és III. osztályban, heti óráinak a száma 22. Az I. osztály főnöke. Megszervezte az intézet „Lehel”-cserkész csapatot.

6. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 9 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította a testtant, a lélektant, nevelést, tanítási gyakorlatot és fizikát, márciustól kezdődőleg a mennyiségtant a II. és IV. osztályban. Heti óráinak száma 29. Az ifjúsági önképzőkör tanár-elnöke.

7. *Friedrich János* okl. középiskolai tanár, kinevezett nevelő. Tanította áprilistól kezdődőleg a német nyelvet az I—II. osztályban és a testgyakorlást az I. osztályban. Heti óráinak száma 10. Intézeti nevelő.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: 1. *Bodor Dénes*. Működik 20, mint gyakorló iskolai tanító 11 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát heti 25 órában és segédkezett a IV. éves növendékek tanítási gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter* Működik 17, mint gyakorló iskolai tanító 11, intézetünkben 5 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—V. osztályát heti 30 órában. A helybeli Vöröskereszt Egylet ifjúsági csoportjának elnöke.

d) *Óraadók*: 1. *Seemann Sándor*, a helybeli földműves iskola tanára. Tanította a gazdaságtant a III—IV. osztályban heti 4 órában.

2. *Vajna István* földműves iskolai tanár. Tanította a gazdaságtant az I. és II. osztályban heti 4 órában.

e) *Hitoktatók*: 1. *Székely Alajos* kinevezett állami főgimnáziumi hittanár. Intézetünkben működik 5 év óta. Tanította a róm. kat. hittant heti 10 órában.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 7 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 6 órában.

f) *Intézeti orvos*: *Dr. Firiczky János*. Intézetünkben működik 4 év óta.

g) *Nevelő*: *Hayer László* nevelői szolgálattételre beosztott kinevezett állami tanító.

Egyéb alkalmazottak :

Intézeti gazdasszony: *Özv. Nemess Pálné*. Intézetünkben működik 4 év óta.

Napibéres altiszt: *Risai Ernő*. Szolgálatot teljesít intézetünkben 5 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok :

I. osztály.

	Ált. oszt.
1. Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm.	3
2. Antali János, r. k. 1908 febr. 1. Fegyvernek, Szolnok vm.	4
3. Banoss Ernő, r. k. 1906 jun. 23. Ecséd, Heves vm.	4
4. Bognár György, r. k. 1909 jun. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	4
5. Deme Pál, r. k. 1906 jun. 20. Fegyvernek, Szolnok vm.	4
6. Gere Gábor, r. k. 1907 ápr. 3. Nagybátony, Heves vm.	4
7. Hebeny József, r. k. 1906 okt. 7. Zsámbók, Pest vm.	4
8. Kard Ferenc, r. k. 1907 ápr. 17. Nagybátony, Heves vm.	4
9. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm.	2
10. Kiss Ferenc, r. k. 1909 jan. 10. Törökszentmiklós, Szolnok vm.	4
11. Krélik Andor, r. k. 1908 febr. 24. Nagylóc, Nógrád vm.	4
12. Kökény István, r. k. 1907 ápr. 17. Vác, Pest vm.	3
13. Köllner István, r. k. 1908 jun. 7. Cibakháza. Szolnok vm.	3
14. Kréz János. r. k. 1908 november 5. Aranyosmarót, Bars vm.	4
15. Lipovszky György, r. k. 1906 nov. 17. Zombor, Bács-Bogrog vm.	3
16. Lukács István, r. k. 1909 febr. 6. Murakeresztur, Zala vm.	4
17. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm.	4
18. Oravecz István, r. k. 1909 febr. 11. Budafok, Pest vm.	3
19. Pásztor János, r. k. 1906 aug. 19. Abasár. Heves vm.	4
20. Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm.	4

21. Simek Ferenc, r. k. 1903 jan. 14. Hatvan, Heves vm.	4
22. Sipeky László, r. k. 1908 ápril. 3. Vernelét, Heves vm.	3
23. Szabó József, r. k. 1906 febr. 14. Jászberény, Szolnok vm.	4
24. Szappan István, r. k. 1909 ápr. 17. Jobbágyi, Nógrád vm.	3
25. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Kőrösladány, Békés vm.	4
26. Vajai József, r. k. 1908 márc. 15. Nagyhalmágy, Arad vm.	4
27. Varcsák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm.	3
28. Veress Andor, ref. 1907 ápr. 21. Szamosszeg, Szatmár vm.	4

Magánvizsgálatot tett:

Sándor László, róm. kat. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm.	4
---	---

II. osztály:

1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hmvasárhely, Csongrád vm.	3
2. Budinszki Géza, r. k. 1907 ápr. 23. Nagylóc, Nógrád vm.	4
3. Domby Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyöng, Tolna vm.	4
4. Faragó Béla, r. k. 1907 nov. 11. Mezőberény, Békés vm.	4
5. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. Tsztmiklós, Szolnok vm.	4
6. Fiák Andor, r. k. 1907 ápr. 23. Tófal, Heves vm.	5
7. Hajdu Árpád, r. k. 1908 jan. 25. Jászberény, Szolnok vm.	4
8. Kobela Ferenc, r. k. 1906 okt. 2. J.-alsószty., Szolnok vm.	4
9. Kolb Győző, r. k. 1907 márc. 28. Szolnok, Szolnok vm.	3
10. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm.	3
11. Lámor János F., r. k. 1906 nov. 1. Rónaszék, Máramaros vm.	4
12. Novothny István, r. k. 1907 jun. 5. Dévényoroszi, Nógrádvm.	4
13. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Nagykapos, Ung vm.	3
14. Szarvas László, r. k. 1907 szept. 24. Gyöngyöspatak, Heves vm.	4
15. Szániel István, r. k. 1908 jun. 26. Bátaszék, Tolna vm.	3
16. Szupkay Imre, r. k. 1907 máj. 12. Terebespatak, Máramaros vm.	4
17. Takács Mihály, r. k. 1906 szept. 21. Dunaadony, Fejér vm.	4
18. Töröcsik László, r. k. 1907 jul. 25. J.-alsószty., Szolnok vm.	4
19. Trovencsák József, r. k. 1905 szept. 20. Petesháza, Zala vm.	3
20. Wurst Armand, r. k. 1906 ápr. 11. Bakonykoppány, Veszprém vm.	4

Magánvizsgálatot tett:

Karniss László, r. k. 1907 máj. 14. Bárca, Abaujtorna vm.	3
---	---

III. osztály.

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 16. Cserhátszentiván, Nógrád vm. 4
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyvarékas, Pest vm. 3
3. Gyenis Zoltán, ref. 1906 jan. 21. Balatonhenye, Zala vm. 4
4. Havasy Ernő, r. k. 1906 febr. 22. Szentsimon, Gömör vm. 3
5. Kardos József, r. k. 1907 febr. 5. Pinkaminszent, Vas vm. 3
6. Papp József, gör. kat. 1906 jan. 14. Budapest, Pest vm. 4
7. Pál László, r. k. 1906 márc. 1. Jászberény, Szolnok vm. 4
8. Ughy Albert, r. k. 1907 aug. 3. Borszörcsök, Veszprém vm. 4
9. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Szolnok vm. 4
10. Weigl Mátyás, r. k. 1905 jul. 14. Kőszeg, Vas vm. 4

IV. osztály.

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm. 3
2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tiszasüly, Szolnok vm. 4
3. Hellebrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm. 4
4. Herdovics Gyula, r. k. 1901 jan. 28. Zsámbok, Pest vm. 4
5. Horváth József, r. k. 1906 márc. 9. Karakó, Vas vm. 4
6. Hottó Zoltán, r. k. 1906 nov. 1. Huszt, Mármaros vm. 3
7. Hőbausz Alajos, r. k. 1904 máj. 18. Mór, Fejér vm. 4
8. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 20. Karakó, Pest vm. 4
9. Kiss Sándor, ref. 1902 márc. 30. Tiszaföldvár, Szolnok vm. 5
10. Nagy Kálmán, r. k. 1906. jan. 6. Nyírad, Zala vm. 3
11. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregpbankháza, Pest vm. 4
12. Papp Sándor, gör. kat. 1904 nov. 8. Budapest, Pest vm. 4
13. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm. 3
14. Rózsavölgyi Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm. 4
15. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm. 3
16. Szupkay Sándor, r. k. 1905 dec. 17. Havasmező, Mármaros vm. 4
17. Tóth Barnabás, r. k. 1904 jun. 7. Bercel, Nógrád vm. 3
18. Valkony Dezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm. 4
19. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm. 4

Magánvizsgálatot tettek :

1. Gyurkó János, r. k. 1904 febr. 16. Jászdózsa, Szolnok vm. 4
2. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jászsztantdrás, Szolnok vm. 5
3. Jurassa Elemér, r. k. 1903 máj. 3. Erdőtelek, Heves vm. 4
4. Jurassa Endre, r. k. 1901 jun. 8. Eger, Heves vm. 4
5. Nagy Imre, gör. kat. 1903 máj. 15. Hajdúdorog, Hajdú vm. 4
6. Szennyes Gedeon, ref. 1902 jan. 17. Tiszaújlak, Ugocsa vm. 4

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :

a) Vallás szerint :				O s z t á l y :				Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	„
Római katolikus	---	---	---	26	17	8	17	68
Görög katolikus	---	---	---	—	—	1	1	2
Református	---	---	---	2	1	1	1	5
Ág. hitv. evang.	---	---	---	—	2	—	—	2
Összesen :				28	20	10	19	77

b) Illetőségi hely szerint :				O s z t á l y :				Összesen
				I.	II.	III.	IV.	„
Arad	vm.			1	—	—	—	1
Bács-bodrog	„			1	—	—	—	1
Békés	„			1	2	—	—	3
Bars	„			1	—	—	—	1
Bihar	„			1	—	—	—	1
Beszterce N.	„			1	—	—	—	1
Csongrád	„			—	1	—	—	1
Fejér	„			—	1	—	2	3
Gömör	„			—	—	1	—	1
Heves	„			7	2	—	1	10
Máramaros	„			—	1	—	2	3
Nógrád	„			4	2	1	1	8
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	„			4	—	2	5	11
Somogy	„			—	—	1	—	1
Szatmár	„			1	—	—	—	1
Szolnok	„			5	4	3	3	15
Tolna	„			—	2	—	—	2
Ung	„			—	1	—	—	1
Vas	„			—	—	2	2	4
Zala	„			1	1	1	2	5
Zemplén	„			—	—	—	1	1
Veszprém	„			—	1	1	—	2
Összesen :				28	18	12	19	77

c) Általános tanulmányi eredmény szerint :	O s z t á l y :				Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	
Kitűnő...	—	—	—	—	—
Jeles ...	1	—	—	—	1
Jó ...	8	6	3	6	23
Elégséges ...	18	13	7	12	50
Elégtelen ...	1	1	—	1	3

3. Udvar, kert felszerelés.

A gazdasági gyakorlatok végzésére szolgált az ideiglenes ott-hont nyújtó áll. elemi iskola 250 négyszögölnyi területű kertje, amelyen a köztartás részére hagymát, sárgarépat, petrezselymet, retket, zöldborsót, zöldbabot, káposztát, kalarábét, paradicsomot és uborkát termesztettek. A kert negyed része ez évben is botanikus kert céljaira volt lefoglalva.

A gazdasági oktatás gyakorlati irányúbbá tétele érdekében és takarékosági szempontból ez évben is kibéreltetett feles művelésre dr. Brünnauer Jenő helybeli ügyvéd egynegyed katasztrális hold nagyságú földje. Öntözővíz hiánya miatt burgonyát, babot termesztettek benne. Ezen terület gazdasági munkáit is a növendékek végezték nyári szünetben az intézeti mindenek szolga munkálta meg.

Méhes ez évben sem volt. Méhészeti előadásokat a m. kir. 2. méhészeti kerület felügyelőségének (Debrecen) intézkedése révén Tihanyi István méhészeti felügyelő tartotta.

Szertárak, könyvtárak ez iskolai évben alig gyarapodtak. Térképek beszerzésére 225.000 K engedélyeztetett. Az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és Tanszermúzeum elnöksége 4 drb. borszeszes késszűtményt, 23 fizikai tanszert és 128 kötetből álló ifjúsági könyvtárt adományozott a gyakorló iskola részére.

Az intézetnek tanterme, vagy olyan más helyisége, amely ezt pótolhatta volna, nem volt. Így csaknem teljesen a szabadtéri gyakorlásra volt utalva az ifjúság.

A növendékek egész tanéven át gyakorolták a céllövészetet és az atletikát Pahl Béla és Grusz Ede főhadnagyok önzetlen, lelkes, kitűnő vezetése alatt.

4. Internátus.

Az intézet és az internátus elhelyezése az előző évihez hasonló volt. Butorzat szempontjából haladás van, amennyiben az

intézet a legszükségesebb bútorokat megkapta. A kalocsai rokkanttelep ez évben 15 drb. internátusi, — 4 drb. könyvtári, — 6 drb. szertári szekrényt, 40 drb. vaságyat, 21 drb. Zahn-rendszerű padot, továbbá asztalokat, fogasokat és különféle ládákat szállított.

Pénzünk vásárló erejének nagymérvű állandó csökkenése miatt a köztartásnak súlyos nehézségekkel kellett megküzdenie. A pék, fűszeres, mészáros legfeljebb csak 10—15 napig hitelezhetett, akkor is úgy, hogy a kifizetés napján esedékes napi egységárakkal kellett hitelünket kiegyenlíteni. Mindezekhez gyakran hozzájárult még a havi ellátmány késése is.

A köztartás asztalán 75 növendék, köztartásvezető tanár, 2 nevelő, gazdasszony, 8 internátusi és köztartási alkalmazott étkezett.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	Összesen :
Ingyenes bentlakó	1	2	1	2	6
Féldíjas	5	8	6	9	28
Teljes díjat fizető bentlakó	22	8	3	8	41
Segély nélküli bejáró	—	2	—	—	2
Összesen :	28	20	10	19	77

A teljes díjat fizető bentlakó növendékek havi 1600 K-t, a féldíjasok havi 800 K-t fizettek.

Alapítványok nem voltak. A fanemesítésben való kiválóságáért Könczei Albert IV. éves növendék 200 K jutalmat kapott. 22 idősebb növendék az idén is segédkezett az 1924. évi tavaszi jószág összeírásban. Jutalmul összesen 528.000 K-t kaptak a városi közpénztárból. A gyakorló iskolai tanulók a Magyarországi Tanítók Eötvös Alapja számára 26.070 K-t gyűjtöttek.

b) *Adomány.* Különös elismeréssel és hálával emlékezünk meg e helyen *Fecske Sándor* helybeli malom- és gőzfürdőtulajdonos úrral azért az úri cselekedetért, hogy az intézeti növendékek használatára a tulajdonát képező gőzfürdőt havonként 2 napra ingyen átengedte.

5. Nevelés, tanítás.

Az ifjúság erkölcsi és hazafias nevelését játékonyan egészítették ki az év folyamán rendezett *ünnepségek*. Az aradi vértanúk

és a március 15-i ünnepségeken kívül nagyobb szabásúak voltak a következők:

a) *Február 22—23-i hangverseny.* Ennek műsora:

1. Hiszekegy.
2. Beschnitt: Ossián. Énekli az ifjúsági énekkar.
3. Paceller: Népdalegyveleg. Előadja az ifjúsági zenekar Roboz Benedek IV. éves növendék vezetésével.
4. Dr. Angyal Armand: Népdalegyveleg. Énekli az ifj. énekkar.
5. Gitárszóló. Előadja Dr. Kárpáthy Ernő gitárművész.
6. Ábrányi—Horváth: Mi a haza? Melodráma férfikar betétekkel. Előadja Háyer László. Zongorán kíséri Farkas Blanka úrleány.
7. Mikszáth—Hevesi: Tavaszi rügyek. Egy felvonásos vígjáték. Történik a selmeci líceumban 1866-ban. Szereplők: Nagy Ica és Vásárhelyi Mária úrleányok, továbbá Budinszky Géza, Domby Béla, Szániel István II., Weigl Mátyás III., Hellebrandt György, Herdovics Gyula, Horváth József, Nagy Kálmán, Rózsavölgyi Pál, Szőke István, Szupkay Sándor, Valkony Rezső IV. éves növendékek.
8. Zsögön—Major I. Gy.: Tárogató. Énekli az ifjúsági énekkar Valkony Rezső IV. éves növendék vezetésével. (Énekkar és tárogató.)
9. Gitárszóló. Előadja Dr. Kárpáthy Ernő gitárművész.
10. Petőfi—Arany J.: Falu végén kurta kocsmá. Énekli az ifj. énekkar.

b) A *Madách háziünnepség* műsora:

1. Himnusz.
2. Madách: Dalforrás. Szavalta Domby Béla II. éves növendék.
3. Málnási Dezső tanár ünnepi beszéde, melynek keretében Bodnár János és Nagy Kálmán IV. éves növendékek Az Ember tragédiájából kiszemelt részleteket szavaltak.
4. Hiszekegy.

Tanítási gyakorlatok.

A növendékek gyakorlati kiképzése a folyó iskolai évben a legújabb rendeletek értelmében történt. A IV. éves növendékek a kellő mintatanítások után előkészítés alapján tartottak próbatanításokat a gyakorló iskola I—II. osztályában. A növendékek átlag 2—2 félórás tanítást végeztek s valamennyi 2—2 bírálatot mint főbíráló. A tanítás a következő tantárgyakat ölelte föl: írvao olvasás, olvasmány- és verstárgyalás, számtan, ének, beszéd- és értelemgyakorlat és testgyakorlást. Összesen: 10 tanári mintatanítás és 38 próbatanítási

tás volt. A III. és IV. évesek a pedagógia tanárától nyert utasítások alapján hospitáltak, tapasztalataikról jegyzeteket készítettek és azokat úgy a gyakorló iskola érdekelt vezetőinek, mint a pedagógia tanárának bemutatták.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

a) *Ifjúsági önképzőkör.* Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke ebben az évben is Tanai Antal volt. A kör a tanév folyamán 6 rendes és 2 díszgyűlést tartott. Díszgyűlés keretében október 6-án és március 15-én az 1848—41-i napokról emlékezett meg.

A kör ifjúsági tisztikarát megválasztó alakuló gyűlés szeptember 23-án volt. Elnök lett Bodnár János IV., alelnök Herdovits Gyula IV., főjegyző Hellebrandt György IV., jegyző Ughy Albert III., főkönyvtáros Nagy Imre IV., könyvtáros Havassy Ernő III., pénztáros Szőke István IV., ellenőr Horváth József IV., háznagy Tóth Barnabás IV., énekkarvezető Valkony Rudolf IV., alkarvezető Rózsavölgyi Pál IV., zenekarvezető Roboz Benedek IV. és alkarvezető Hőbausz Alajos IV. éves növendékek.

Az egyes gyűléseken több tárgykörből szerepelt az ifjúság. Ebben az évben is igyekeztünk megvalósítani az önképzőkör célját, amely abban áll, hogy mindenoldalú képzést nyújtson. Az év folyamán elhangzott 7 ének-, 5 zeneszám, 8 szavalat, 1 irodalmi, 2 pedagógiai, 1 természetrajzi és 2 földrajzi tárgyú értekezés.

Az ifjúság munkásságát nagy mértékben támogatta az önképzőkori könyvtár, amelyet a növendékek szorgalmasan használtak. A kör előfizetett a Zászlónkra és a Vasárnapi Könyvre. Ingyen járt a Néptanítók Lapja.

b) *Cserkészlet.* Fejlődő ifjú intézetünk mindig fogékony volt oly pedagógiai és gyakorlati kérdések iránt, amelyek tartalmuknál fogva a tanítóképző-intézetek munkaprogrammjában fontos szerepet vannak hivatva betölteni. Ezt igazolja az a körülmény is, hogy a tíz éves multra visszatekintő Magyar Cserkészletnek szűk falai között helyet adott. Kötelességének tartotta, hogy az emberebb-ember magyarebb-magyar-ért folyó nagy munkából ő is kivegye a maga részét, hogy az új fiútípus és új embertípus kialakulásának lehetőségeire tanítsa meg a jövő nemzedéknek jó munkát végezni akaró nevelőit, tanítóit.

Ezek a gondolatok hozták létre 1924 február havában ez intézeti cserkészcsapatot, amely a tanári testületben meleg, megértő,

érdeklődő támogatókra, a fiúk körében pedig cserkészlelkületre, azt tenni akaró, a liliomos zászlót szerető, kitartó harcosokra talált. A tanári testületből megalakult a szervező-bizottság, a 20 fiú pedig 3 órsbe tömörülve rálépett a cserkészösvényre, hogy az utánuk következők számára jó utat tapossanak. Igaz örömmel megindult munkának nagy lendületet adott a hatvani 222-es „Petőfi” csapatnak már évek óta önzetlenül dolgozó vezetőségének látogatása. Vitéz dr. Lénárd Béla parancsnok buzdító szavai nemcsak az ambíciót fokozták a fiúkban, hanem a cserkészethez való ragaszkodást is mélyítették. Ez kifejezésre is jutott a tervszerű félévi csapat és őrsi munkaprogram pontos kivitelében, valamint a III. oszt. próbára való szorgalmas készülésben. Tekintve, hogy csak a II. félév néhány hónapja állott rendelkezésre, a parancsnok a megterhelés elkerülése végett úgy osztotta be a III. oszt. próbaanyagát, hogy a fiúk ezt a munkatöbbletet cserkészjókedvvel végezheték el.

Simán, zökkenés nélkül haladt a munka, amelynek kedves mozzanatai, értékes eredményei sok fiúban a cserkészlet iránt vágyat ébresztettek. Csakhamar emelkedett is a létszám. A IV. évesek, akik hónapokon át kíváncsian szemléltek a próbálkozásokat, látva, hogy az alsóbb évesek erős akarásából mint épül a munkás csapat szilárd alapja, a liliom utáni vágyódás legyőzte közömbösségüket s 12-en a csapatba való felvételüket kérték. Nemcsak a csapat, hanem a szervező-bizottság is nagy örömmel fogadta őket. Az idősebb fiúk belépése új munkaerőt jelentett s egyúttal jótékony hatást gyakorolt a fiatalabbakra.

A szabályszerű megalakulásról szóló iratok és kérelem alapján a kerület és központ csakhamar megkereste az új csapattal a kapcsolatot. Hivatalos minőségben kiküldte dr. Markó Tivadar ker. ellenőr aki június 15-én máglátogatta a csapatot. Ez alkalommal ünnepies összejövetelt rendezett a csapat, amelyen az intézet igazgatója s néhány szervező testületi tag is résztvett. A ker. ellenőrzője a csapat munkájáról, szelleméről, lovagiasságáról, fegyelmezettségéről a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg.

Lankadatlan szorgalommal és kitartással sikerült a tervbevett anyagot feldolgozni s a szükséges gyakorlati készségeket a kirándulásokon elsajátítani. Vizsgák előtt befejezték az őrök munkájukat s az évzáró csapatgyűlésen az egész csapat ígéretet tett. A nyári táborozásról a felszerelések hiánya miatt le kellett mondani.

Az intézet „Lehel”-csapat első tagjai a következők voltak:

1. Angyal József	17. Töröcsik László
2. Antali János	18. Vajay László
3. Banoss Ernő	19. Wehofsick Béla
4. Becsei István	20. Weigl Pál
5. Bognár György	21. Bodnár János
6. Deme Pál	22. Hellebrandt György
7. Domby Béla	23. Herdovics Gyula
8. Fiala Endre	24. Kiss Sándor
9. Hajdu Árpád	25. Valkony Rezső
10. Kardos József	26. Gyetvay Károly
11. Kobela Ferenc	27. Hottó Zoltán
12. Köhény István	28. Roboz Benedek
13. Lámor Ferenc	29. Rózsevölgyi Pál
14. Novothny István	30. Szápkay Sándor
15. Oravecs János	31. Tóth Barnabás
16. Szarvas László	32. Zimmermann József

Siemeister János tanár.

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Ebben az iskolai évben tanítóképesítő-vizsgálat két ízben tartott, u. m. *1 december 22-én* javító képesítő-vizsgálat. Ez alkalommal *tanítói oklevelet nyert:*

Fehér István, r. k. 1899 dec. 1. Ipolyság, Hont vm. 4

2. június 7-én. A tanítóképzés öt évfolyamúvá történt fejlesztése következtében tanítóképesítő vizsgálatok csak oly magántanulók részére tartottak, akik tanulmányaikat még a négy évfolyamos rendszer szerint kezdték meg. Ez alkalommal tanítóképesítő vizsgálatra jelentkezett 3 jelölt, közülök javítóvizsgálatra utasított 2.

Tanítói oklevelet nyert:

Jurassa Endre, r. k. 1901 június 8. Eger, Heves vm. 4

Kántori oklevelet nyertek:

1. Bencze Gusztáv, r. k. 1892 nov. 1. Bölcse, Tolna vm.	3 3
2. Berdál Kálmán, r. k. 1900 dec. 9. Mernye, Somogy vm.	3 3

3. Csizmadia Lajos, r. k. 1902 nov. 20. Csánytelek, Csograd vm.	3 3
4. Fehér István, r. k. 1899 dec. 1. Ipolyság, Hont vm.	3 3
5. Hayer László, r. k. 1897 okt. 8. Diósgyőr, Borsod vm.	1 1
6. Melán Ferenc, r. k. 1887 márc. 28. Vállalj, Szatmár vm.	2 1
7. Oravecz István r. k. 1900 nov. 9. Heréd, Nógrád vm.	3 3
8. Varga József, r. k. 1896 jul. 4. Jászsalsósztyörgy, Szolnok vm.	3 3

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskola két tagozatú. Az I—II. osztályt *Bodor Dénes*, a III—V. osztályt *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanítók tanították. Egyetlen tanteremben félnapos tanítás rendszer volt.

A szülői háznak az iskola munkája iránti érdeklődés biztosíthatósága céljából ez iskolai évben 2 alkalmi és 3 rendes szülői értekezlet volt.

Első *alkalmi* értekezletet az iskolai év megnyitásával kapcsolatban tartották, amikor megismertették a szülőket az új iskolai törvénnyel kapcsolatban az iskolai mulasztásokat szabályozó és megtorló intézkedésekkel, úgyszintén a beiskolázás nagyhorderejű újításával. Iparkodtak megértetni, hogy az új törvényt mi tette szükségessé s belátásra bírni a szülőket, hogy a nemzeti kulturának megalapozása csak ilyen rég óhajtott törvényes intézkedéssel válhatik valóra. Második alkalmi értekezlet március hó 15-i iskolai ünnepélyel kapcsolatban tartott.

Rendes értekezletek november 20-án, február 10-én és június 19-én voltak. Ezeken az értekezleteken egy-egy általános *pedagógiai* tétel került a tárgyalásra, melyet szükség szerint a gyakorló iskola vezetői egyetértve tűztek napirendre s kellő megbeszélés után egyöntetűen adták elő az egybesereglett szülőknek. A pedagógiai tétel fejtegetése után közismert példákon szemléltették az iskolában felmerült s a szülőket egyetemlegesen érdeklő eseteket, melyek gyakran érdekes eszmecserékre adtak alkalmat a tanító és szülők között,

A szülői értekezletek iránt hovatovább nagyobb érdeklődés mutatkozik. Általános tünet, hogy az intelligens szülők mindketteje, az iparos-kereskedő világból többnyire a férfi, míg az alsóbb néposztályból az anya jön el az értekezletre. Az itt mutatható hiányon úgy iparkodtak segíteni, hogy a szülőkhöz eljárógattak s az értekezletre tűzött pedagógiai tételt főbb vonatkozásaiban ismertették.

A tanulók névsora :

I. osztály. Baranyi Árpád, Bartal Amál, Endrődy Tibor, Fábián Ilona, Fejes Antal, Gedei József, Gedei Mária, Gondos Ilona, Gugi Kálmán, Heinhofer István, Kisbalázs Ferenc, Kisbalázs József, Kolesánszky Károly, Litkai Róza, Pintér Erzsébet, Rózsa Pál Sági Erzsébet, Santa György, Sas Rozália, Szatmári András, Teréki Erzsébet, Tóth János. Összesen : 22,

II. osztály. Czubik Emma, Demeter Béla, Fülöp Margit, Gombos Gábor, Halmos László, Horti András, Jött Mária, Kiss István, Kiss Julianna, Kolesánszky György, Kun Zoltán, Lányi Tibor, Mészáros Viktória, Moszó Margit, Putto Mária, Redler Sándor, Santa Ilona, Sági Erzsébet, Sós József, Utasi József, Varga Erzsébet. Összesen : 21.

III. osztály. Csák József, Császár Jenő, Császár László, Eszes József, Farkas Erzsébet, Fülöp Mária, Gombos Elemér, Hajek Miklós, Hamar János, Heinhofer Mihály, Kalocsa Erzsébet, Kiss Erzsébet, Kisbalázs László, Kispál Margit, Litkai Imre, Pernyész Lajos, Pernyész Mária, Pfeiffer Rezső, Rózsa Antal, Sas Ilona, Szabó Ilona, Szabó Sándor Tóth Ilona, Utasi Mária. Összesen : 24.

IV. osztály. Bagó Erzsébet, Bagó József, Bagó Teréz, Benedek István, Bogyó Mária, Gyurkóczy István, Havass Iván, Heinhofer Antal, Horvát Imre, Kalla Boriska, Kalla Margit, Kun Erzsébet, Kisbalázs Antal, Sági Géza, Sárközy József, Sas Pál, Simon Ferenc, Szabó József, Teréki Mária, Tiszka Julia, Vas Jula. Összesen : 21.

V. osztály. Farkas Anna, Hagyó János, Kiss Ferenc, Lányi Géza, Maszlag Julia, Mészáros Róza, Sárközi Teréz, Szórád Béla, Takács Cecilia. Összesen : 9.

Statistikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról;

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint			Általános tanulmány szerint				
	Fiu	Leány	r. k.	ág.	ev.	1	2	3	4	5
I.	13	9	21	1		3	9	8	1	1
II.	10	10	20	—		9	5	5	1	—
III.	14	10	24	—		5	8	11	—	—
IV.	12	9	21	—		3	8	10	—	—
V.	4	5	9	—		1	5	2	—	1
Összes. :	53	43	95	1		21	35	36	2	2

A nyolcadik iskolai év története.

1924—25. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Ebben az iskolai évben két nevezetes esemény történt. Ugy-mint ekkor nyílt meg tanítóképzőintézetünk *ötödik évfolyama* s ekkor *íratott át tulajdonjogilag a város által a tanítóképző-intézet új épületének emelésére felajánlott 5 hold 271 négyszögölnyi telek a magyar királyi államkincstár nevére.* Az átírási végzést a helybeli kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság 3353 tk. 1924. szept. 5. sz. a. küldötte meg a 276—1924. ikt. sz. alatt az intézet irattárába helyezettett,

Az intézet céljaira lefoglalható vagy kibérelhető újabb köz-vagy magánépület a városban nem lévén, az V. évfolyam megnyitása csak úgy vált lehetségessé, hogy a tanári testület javaslata alapján vall. és közokt. min. engedéllyel az intézet I—IV. osztályos növendékeiből a bajai, csurgói, kiskúnfélegyházai és a nyiregyházai áll. tanítóképző-intézetekhez helyeztettek át mindazon növendékek, akik távolabbi országrészekből valók vagy akiknek valami különös érdekük kívánta az áthelyezést. Ilyen mesterségesen létesített kislétszám mellett az intézet elhelyezkedése az öt évfolyamúvá fejlődés következtében is valamivel kényelmesebb volt, mint az előző években.

Szeptember elején eltávozott intézetünkől *Hayer László*, az intézetnek harmadfél évig volt nevelője, mert Ózdra választották meg bányatársulati tanítónak. Ittléte alatt hivatali teendőit mindig lelkiismeretes buzgósággal végezte.

Az intézet munkásságát behatóbbá tette a tanári testületnek évközből *Tömör Boldizsár* és *Csekő Árpád* tanárokkal történt kiegészítése.

November 18-án vált meg intézetünkől *Székely Alajos* reál-gimnáziumi hittanár, aki 5 évig volt az intézet róm. kath. növen-

dékeinek buzgó, szakavatott lelkipásztora, hitéletüknek biztoskezü irányítója. Helyét *Száz Károly* segédlelkész foglalta el.

Földművelésügyi miniszteri rendelettel a nagykállói földművesiskolából idehelyezett *Szemere Márton* gazdasági tanár állását csak június 3-án foglalta el s így már nem is taníthatott.

A tanári testület több tagjának munkáját komoly természetű betegség zavarta meg. Így *Balázs Béla* igazgatót csúsz, *Pazár Zoltán* tanárt középfülgyulladás, *Bodor Dénes* gyakorló iskolai tanítót ideges bántalmak, *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanítót epegörcsök, *Friedrich János* tanárt pedig malária gyötörték.

Az iskolai év rendtartásszerűen kezdődött. Szeptember 1-én alakuló értekezlet, 2-án orvosi-, színlátási és zenei hallási vizsgálat, 4-én pótfelvételi értekezlet, 5—7-én beíratások, elhelyezkedések és a tanév ünnepélyes megnyitása voltak. A tanítások 9-én kezdődtek. 16-án az V. éves növendékek a homoki, újerdői és a tötevényi tanyai iskolákban hospitáltak. 30-án módszeres értekezlet a magyar-, németnyelvi és a mennyiségtani dolgozatok tételsorozatairól, kézimunkatanítás csoportokban való tanításáról, a gyakorló iskola hospitálási szempontokról és módjáról, a helybeli és tanyai iskolák látogatásának sorrendjéről és a természetrajzi tanulógyakorlatok anyagáról. 27-én d. u. és 28-án reggel a róm. kath. növendékek gyónása és áldozása.

Okt. 2-án az V. évfolyam archeológiai kirándulása. 6-án az önképzőkör díszgyűlése az aradi 13 vértanú emlékére. Ugyanezen alkalommal a 63 vármegye porszemecskéit őrző bullák szekrényekbe való illesztése és azok kifüggesztése a gyakorló iskolába és az egyes tantermekbe. 9-én rendes havi értekezlet. Az intézeti épületek szétszórtsága miatt szükségessé vált intenzív nevelői és tanári felügyelet tárgyalása. 10—15-én *Sarudy Ottó* kir. főigazgató látogatása. 12-én az intézet football csapatának mérkőzése a helybeli reálgimnázium csapatával eldöntetlen eredménnyel. 12-én a gyakorló iskola alsó tagozatába járó gyermekek szülőinek értekezlete. 19-én az intézet footballt csapatának mérkőzése a helybeli J. A. C. csapatával. Intézetünk football csapata 3:1 arányban győzött. 26-án az intézet résztvesz a helybeli Testnevelési Bizottság rendezésében tartott országúti egyéni meghívásos versenyén. A verseny távja 2000 méter. Résztvettek: tanítóképző csapatán kívül a reálgimnázium, a kerékpáros zászlóalj, az államrendőrség és a Levente Egyesület legidősebb évfolyamának 3—3 embere. A versenyt a tanítóképző-intézet futói nyerték meg. Első lett Fehér György III. éves, második Szup-

kay Sándor V. éves növendékünk. Az első díja nagyezüst, a másodiké nagy bronz érem. 28-án az intézet *Toldi Miklós sportkörének* megalakulása.

November 7-én a tanítóképző-intézet és a gyakorló iskola III—V. osztálya résztvett a hősökért tartott gyászistentiszteleten. 15. és 26-án tanártestületi rendes gyűlés. A rendtartásszerű tárgysorozaton kívül megbeszélés tárgyává tették a fizikai tanuló gyakorlatok rendje és módja, a könyvtárak és szertárak gyarapításának szükségessége és az intézeti cserkészcsapat szereplése a sportünnepségen és Apponyi Albert gróf fogadtatása alkalmával, továbbá a cserkészcsapatba való belépés módozatai. Kir. főigazgató úr a cserkészcsapat vezetőjének *Siemeister János* tanárnak dec. 18-án írásbeli őszinte elismerését fejezte ki a cserkészek eredményes szerepléséért. 23-án a gyakorló iskola felső tagozatába járó gyermekek szülőinek népes értekezlete.

December 3-án *Tömör Boldizsár* tanár állását elfoglalta és működését megkezdi. 13—14-én a növendékek karácsonyi szentgyónása és áldozása. 21-től január 6-ig karácsonyi szünet. 28-án I. félévi osztályozó értekezlet.

Február 7-én az intézeti cserkészcsapat műsoros est keretében mutatkozott be a közönségnek. Az est minden tekintetben szépen sikerült. A tiszta jövedelmül befolyt 6 millió K hathatósan megalapozta a cserkészcsapat további működését. 11—13-án az V. évf. tanulmányi kirándulása Hódmezővásárhely és Szegedre. 28-án Jókai Mór születése századik évfordulójának háziünnepsége.

Március 6-án tanártestületi rendkívüli értekezlet. *Igazgató* bemutatja a Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének március 7-iki választmányi gyűlésén felolvasandó s „*A tanyai tanítóskodásra való előkészítés*” című értekezését.

Március 20-án a „Toldi Miklós Sportkör” házi birkozó versenye a helybeli reálgimnázium tornatermében. 21—22-én a IV. és V. éves növendékek budapesti tanulmányi kirándulása. *Siemeister János* tanár vezetésével megtekintették a tenyészállatvásárt és Budapest nevezetességeit. 23-án *Csekő Árpád* tanár állását elfoglalja. 25-én működését megkezdi.

Április 2—3-én a „Toldi Miklós Sportkör” legügyesebb birkozója résztvett a Budapesten tartott birkozó versenyen. 3—4-én lelkigyakorlat. 5-től husvéti szünet, amely a V. K. M. rendelet alapján, — tekintettel az ország pénzügyi helyzetére — 20-ig hosszabbított meg.

Május 8—9-én tartott „Gyermek napon” a tanítónövendékek jelvények és képeslapok árúsításával 140.800 K-t, a gyakorló iskolai növendékek pedig 98.200 K-t gyűjtöttek és szállítottak Budapestre az Országos Gyermekvédő Ligának. 23-án V. K. M. rendeletre a tanítások befejezése. 24-én „Te Deum,” évvzáró ünnepség. 25-én, június 4. évvégi osztályvizsgálatok. 31-én a hősök emlékünepe a szolnoki temetőben.

Június 7. a gyakorló iskolai növendék „Madarak és Fák Napja” az V. éves növendékek részvételével, a gyakorló iskolások vizsgái. 22—25-én a gyakorlati és szóbeli befejező képesítő vizsgálatok.

26-án egyházi ének és zenevizsgálat. 30-án záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

- V. K. M. 3735—1924. IV. sz. r. A tüzelőellátási központi szerv új hatáskörét szabályozza.
- V. K. M. 54.515—1924. VI. sz. A különbözeti vizsgálat tárgyairól.
- V. K. M. 71.591—1924. VI. sz. Elhelyezés nélküli tanulókat Kalocsára juttatja.
- V. K. M. 52129—1924. VI. sz. Risai Ernő térítés nélkül élvezi a köztartást,
- V. K. M. 81808—1924. VI. sz. A beírási díjakat aranykoronában állapítja meg.
- V. K. M. 82014—1924. VI. sz. Pazár Zoltán VII. 2. megfelelő fizetését kiutalja.
- V. K. M. 82380—1924. VI. sz. Bodor Dénes VIII. 2. megfelelő fizetését kiutalja.
- V. K. M. 82382—1924. VI. sz. Halmos Péter VIII. 2. megfelelő fizetését kiutalja.
- V. K. M. 82387—1924. VI. sz. Berzátzy László VIII. 2. megfelelő fizetését kiutalja.
- V. K. M. 76.908—1924. VI. sz. Zrinyi Aladár és Nagy Ferenc budapesti I. ker. tanítóképző-intézeti tanárok áthelyezése.
- V. K. M. 86592—1924. VI. sz. A beírást és pótfelvételt jóváhagyja.
- V. K. M. 4684—1924. VI. sz. A tüzelőanyag beszerzéséről intézkedik, a központi szervet megszünteti.

- V. K. M. 94350—1924. VI. sz. A földművelésügyi minisztérium nem oszthat be külön gazdasági tanárt.
- Egri egyházm. érsekg 5286—1924. sz. Székely Lajos eddigi óradijas hitoktató helyett Száz Károly jászberényi káplánt nevezi ki hitoktatóvá.
- Kir. tanf. 8133—1924. sz. Hayer László nevelő lemondását tudomásul vette.
- Kir. főig. 1188—1924. sz. Az intézet összes alkalmazottairól minősítési lap terjesztendő fel.
- V. K. M. 202141—1924. VI. sz. Tömör Boldizsár győri áll. tanítóképző-int. tanárt ideiglenesen beosztja.
- Kir. főig. 1234—1924. sz. Részletes kimutatást kér a nyomtatványokról.
- V. K. M. 103379—1924. VI. sz. Friedrich János nevelőnek kiutalja pótlólag hadipótlékát.
- Kir. főid. 1406—1934. sz. Az újabban megállapított vizsgálati díjakat közli.
- V. K. M. 109516—1924. VI. sz. Balázs Béla igazgató családjával az az előírt megtérítések ellenében a köztartásból étkezhetik.
- V. K. M. 110002—1924. VI. sz. A főigazgatói látogatással kapcsolatos észrevételek. Igazgatónak és tanári testületnek elismerés az önfeláldozó buzgó és eredményes működésért.
- Kir. főig. 9—1925. sz. Sarudy Ottó kir. főig. két láda könyvet küld V. K. M. 4042—1923. sz. r. utalásra.
- V. K. M. 3717—1925. VIII. sz. 1,400.000 K-t utalványoz ki hódmezővásárhelyi kirándulás céljaira.
- V. K. M. 91465—1924. VI. sz. Zrinyi Aladár tanár idehelyezését tekintettel betegségére hatálytalanítja.
- V. K. M. 114485—1924. VI. sz. Tömör Béla illetményeit Jászberénybe utalja.
- V. K. M. 72—1925, VI. sz. Friedrich J. tanárnak a kertészet vezetésért a tiszta jövedelem 20 %-át utalványozza ki.

Kir. főig. 428—1025. sz. a tehetséges gyermekek kiállítását figyelemünkbe ajánlja.

Kir. főig. 472—1925. sz. megküldi a képesítő vizsgálati szabályzatot.

Kir. főig. 474—1925. sz. a vizsgadíjakról szóló rendeletet megküldi.

V. K. M. 3029—1925. VI. sz. Csekő Árpád óraadó tanár megbízása.

V. K. M. 31224—1925. VI. sz. a husvétii szünetet április 20-ig meghosszabbítja.

V. K. M. 35611—1925, VI. sz. megküldi a népművelési tájékoztatót.

V. K. M. 441391—1925, VI. sz. az 1925. évfolyamán tartandó képesítő vizsgálatra vizsgaalelnökül Mészáros Jenő tanítóképző-int. igazgatót küldi ki.

V. K. M. 41397—1925. VI. sz. a vizsgálatokat módosító rendeletet leküldi.

Kir. főig. 573—1925. sz. a tanítói oklevél természetrajz- kémia jegyeiről utasítást ad.

Földmív. min. 44826—1925. IX. 2. Szemere Márton tanár idehelyezése.

V. K. M. 28467. VI. sz. Risai Ernő felesége után 7 K családi pótlékot kap.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 20 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította a földrajzot egész éven át és a magyar nyelvet a III. osztályban december 8-ig. Heti óraszama 14, illetőleg 11 óra a hospitálással együtt. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője. A Jász Múzeum felkérésére okt. 2-án régészeti próbaásást végzett az V. éves növendékekkel és a helybeli reálgimnázium VIII. oszt. tanulóival a város határában.

b) *Tanárok: Berzáty László r. tanár.* Működik 12 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította az összes éneket és zenét, a róm. kath. és ref. egyházi éneket és zenét, karéneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma 22. A III. oszt. főnöke. Tevékeny résztvevő a zenekultúra társadalmi terjesztésében.

2. *Csekő Árpád* okl. tanítóképző-intézeti tanár, óraadó. Március 26-tól tanította a mennyiségtant az I—IV. osztályban heti 10 órában. Internátusi felügyelő.

3. *Friedrich János* okl. középiskolai tanár. Intézetünkben működik másfél év óta. Tanította a német nyelvet mind az öt osztályban és a játékot az I. osztályban heti 12 órában. Internátusi felügyelő. Segédkezett az irodai teendőkben. Az I. oszt. főnöke.

4. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 14 év óta, intézetünkben 5 év óta. Dec. 8-ig tanította a magyar nyelvet és irodalmat, történelmet és alkotmánytant a III. osztályos magyar kivételével az összes osztályokban heti 23 órában; dec. 9-től kezdve a magyar nyelvet az I—III., a testgyakorlást az I—IV., a játékot a III—IV. osztályban heti 20 órában. A IV. oszt. főnöke.

5. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 19 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította a rajzot, szépírást, kézimunkát, a testgyakorlást és játékot az V. osztályban egész éven át; a testgyakorlást a III. és IV. osztályban dec. 8-ig, összesen heti 24, illetőleg 20 órában. Az V. osztály főnöke. Megalakította az ifjúsági sportkört. A nyári szünetben testnevelési (céllovászat) tanfolyamon vett részt. Festői készségét nagy szorgalommal fejlesztette.

6. *Siemeister János* r. tanár. Működik 14 év óta, intézetünkben 2 év óta. Tanította egész éven át a test- és élettant, az összes természetrajzot és március 26-ig a mennyiségtant az I—IV. osztályban heti 21, illetőleg 13 órában. A II. oszt. főnöke, köztartásvezető tanár. A „Lehel” cserkészcsapat parancsnoka.

7. *Tanay Antal* r. tanár. Működik 10 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította egész éven át a pedagógiai tárgyakat, a fizikát, a mennyiségtant az V. osztályban, március 28-ig a mennyiségtant a IV. osztályban is. Heti óráinak száma 29, illetve 27.

8. *Tömör Boldizsár* a győri áll. tanítónőképző-intézet tanári testületében való meghagyás mellett ideiglenes szolgálattételre beosztott tanár. December 8-tól kezdve tanította a magyar nyelvet és irodalmat a IV—V., a történelmet, alkotmánytant az összes, a játékot a II. osztályban heti 16 órában.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: *Bodor Dénes*. Működik 21, mint gyakorló iskolai tanító 12 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította az I—II. osztályt heti 26 órában és segédkezett a IV—V. tanítónövendékek tanítási gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter*. Működik 19, mint gyakorló iskolai tanító 12, intézetünkben 6 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—IV. osztályát és vezette az V. éves növendékek gyakorlati kiképzését heti 27 órában.

d) *Óraadók*: 1. *Dr. Firiczky János* városi tisztiorvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 5 év óta. Tanította az egészségtant az V. osztályban heti 2 órában.

2. *Seemann Sándor* helybeli áll. földművesiskolai tanár. Tanította a gazdasági ismereteket a III—IV., a közgazdaságtant az V. osztályban.

3. *Vajna István* helybeli áll. földművesiskolai tanár. Tanította a gazdasági ismereteket az I—II. osztályban.

e) *Hitoktatók*: 1. *Székelly Alajos* reálgimnáziumi kinevezett hittanár. November 18-ig tanította a róm. kath. és gör. kath. hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 14 órában. Azontúl *Száz Károly* róm. kath. segédlelkész tanította.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 8 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 6 órában.

f) *Nevelők*: *Csekő Árpád* és *Friedrich János* tanárok.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdaszony. Özv. *Nemess Pálné*. Intézetünkben működik 5 év óta.

Napibéres altiszt: *Risai Ernő*. Szolgálatot teljesít 6 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

	Ált. oszt.
1. <i>Baráth Ferenc</i> , r. k. 1908 aug 19. Jászberény, Szolnok vm.	4
2. <i>Bathó Imre</i> , r. k. 1908 ápr. 27. J.-alsósztyörgy, Szolnok vm.	4
3. <i>Bercsényi Lajos</i> , r. k. 1909 nov. 16. Tura, Pest vm.	5
4. <i>Bogyó Sándor J.</i> , r. k. 1906 aug 27. Nagyvárad, Bihar vm.	4
5. <i>Buday Kálmán</i> , r. k. 1909 márc. 39. J.-alsószty., Szolnok vm.	4
6. <i>Édes Albin</i> , r. k. 1909 jun. 28. Apc, Nógrád vm.	3
7. <i>Gugi Gusztáv</i> , r. k. 1910 márc 7. Jászberény, Szolnok vm.	4
8. <i>Herboly Géza</i> , r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm.	4
9. <i>Kiss József</i> , r. k. 1908 jan. 16. Nagykörű, Szolnok vm.	5
10. <i>Kockás István</i> , r. k. 1908 ápr. 28. Budapest, Pest vm.	4

11. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm.	4
12. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm.	3
13. Molnár József, r. k. 1907 szept. 20. Hatvan, Heves vm.	5
14. Nagy Ferenc, r. k. 1907 okt. 11. Perlak, Zala vm.	5
15. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád zm.	3
16. Papócsy Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szepetnek, Zala vm.	4
17. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm.	4
18. Scheck József, r. k. 1907 febr. 16. Bakonysárkány, Fejér vm.	4
19. Sebők István, ref. 1909 dec. 20. Budapest, Pest vm.	5
20. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm.	4
21. Szűcs József, r. k. 1908 dec. 19. Jászsztygyörgy, Szolnok vm.	4
22. Tulcsik Ferenc, r. k. 1910 jan. 23. Nemti, Nógrád vm.	2
23. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm.	4
24. Vörös Bálint, ref. 1908 szept. 1. Hódmezőv., Csongrád vm.	4
25. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm.	4
26. Zingay Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm.	4
27. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm.	3
28. Zsembery Joachim, r. k. 1999 márc. 31. Bercel, Nógrád vm.	3

Kimaradtak :

Csapó István, Prokay Géza.

II. osztály.

1. Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm.	3
2. Antali János, r. k. 1908 febr. 1. Fegyvernek, Szolnok vm.	5
3. Banoss Ernő, r. k. 1906 jun. 23. Ecséd, Heves vm.	4
4. Bognár György, r. k. 1909 jun. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	3
5. Deme Pál, r. k. 1906 jun. 20. Fegyvernek, Szolnok vm.	5
6. Gere Gábor, r. k. 1907 ápr. 3. Nagybátöny, Heves vm.	5
7. Hebeny József, r. k. 1906 okt. 7. Zsámbók, Pest vm.	5
8. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm.	3
9. Kiss Ferenc, r. k. 1909 jan. 10. Törökszentmiklós, Szolnok vm.	5
10. Kökény István, r. k. 1907 ápr. 17. Vác, Pest vm.	4
11. Köllner István, r. k. 1908 jun. 7. Cibakháza, Szolnok vm.	3
12. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 24. Nagylóc, Nógrád vm.	4
13. Kréz János, r. k. 1908 november 5. Aranyosmarót, Bars vm.	5
14. Lipovszky György, r. k. 1906 nov. 17. Zombor, Bács-Bogrog vm.	3
15. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm.	4
16. Oravecz István, r. k. 1909 febr. 11. Budafok, Pest vm.	4

17. Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm.	5
18. Simek Ferenc, r. k. 1903 jan. 14. Hatvan, Heves vm.	4
19. Sipeky László, r. k. 1908 ápril. 3. Verpelét, Heves vm.	4
20. Szabó József, r. k. 1906 febr. 14. Jászberény, Szolnok vm.	4
21. Szappan István, r. k. 1909 ápr. 17. Jobbágyi, Nógrád vm.	4
22. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Körösladány, Békés vm.	5
23. Vajai József, r. k. 1908 márc. 15. Nagyhalmágy, Arad vm.	4
24. Varcsák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm.	3

Kimaradt: Kard Ferenc.

Magánvizsgálatot tett:

Sándor László, róm. kat. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm.	5

III. osztály:

1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hmvasárhely, Csongrád vm.	4
2. Domby Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyöngy, Tolna vm.	4
3. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. Tsztmiklós, Szolnok vm.	4
4. Hajdu Árpád, r. k. 1908 jan. 25. Jászberény, Szolnok vm.	5
5. Kobela Ferenc, r. k. 1906 okt. 2. J.-alsószty., Szolnok vm.	5
6. Kolb Győző, r. k. 1907 márc. 28. Szolnok, Szolnok vm.	3
7. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm.	4
8. Lámor János F., r. k. 1906 nov. 1. Rónaszék, Máramaros vm.	4
9. Novothny István, r. k. 1907 jun. 5. Dévényoroszi, Nógrád vm.	4
10. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Nagykapos, Ung vm.	4
11. Szarvas László, r. k. 1907 szept. 24. Gyöngyöspatak, Heves vm.	4
12. Szániel István, r. k. 1908 jun. 26. Bátaszék, Tolna vm.	3
13. Szupkay Imre, r. k. 1907 máj. 12. Terebespatak, Máramaros vm.	4
14. Töröcsik László, r. k. 1907 jul. 25. J.-alsószty., Szolnok vm.	5
15. Trovencsák József, r. k. 1905 szept. 20. Petesháza, Zala vm.	3
16. Wurst Armand, r. k. 1906 ápr. 11. Bakonykoppány, Veszprém vm.	3

IV. osztály.

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 16. Cserhátszentiván, Nógrád vm.	4
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyvarékas, Pest vm.	3
3. Havasy Ernő, r. k. 1906 febr. 22. Szentsimon, Gömör vm.	3
4. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jsztrandás, Szolnok vm.	4
5. Kardos József, r. k. 1907 febr. 5. Pinkamindszent, Vas vm.	3
6. Kiss Sándor, ref. 1902 márc. 30. Tiszaföldvár, Szolnok vm.	4

7. Pál László, r. k. 1906 márc. 1. Jászberény, Szolnok vm. 4
 8. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Szolnok vm. 4

V. osztály.

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm. 3
 2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tiszasüly, Szolnok vm. 3
 3. Hellebrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm. 3
 4. Herdovics Gyula, r. k. 1901 jan. 28. Zsámbok, Pest vm. 4
 5. Horváth József, r. k. 1906 márc. 9. Karakó, Vas vm. 4
 6. Hottó Zoltán, r. k. 1906 nov. 1. Huszt, Máramaros vm. 3
 7. Hőbausz Alajos, r. k. 1904 máj. 18. Mór, Fejér vm. 4
 8. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 20. Karakó, Pest vm. 4
 9. Nagy Kálmán, r. k. 1906. jan. 6. Nyirád, Zala vm. 3
 10. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregpbankháza, Pest vm. 4
 11. Papp Sándor, gör. kat. 1904 nov. 8. Budapest, Pest vm. 4
 12. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm. 3
 13. Rózsavölgyi Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm. 3
 14. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm. 2
 15. Szupkay Sándor, r. k. 1905 dec. 17. Havasmező, Máramaros vm. 3
 16. Tóth Barnabás, r. k. 1904 jun. 7. Bercel, Nógrád vm. 3
 17. Valkony Dezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm. 4
 18. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm. 4

Kimaradt: Kiss Sándor.

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások:

a) Vallás szerint:	O s z t á l y:					Összesen:
	I.	II.	III.	IV.	V.	„
Római katolikus	24	23	13	7	17	84
Görög katolikus	—	—	—	—	1	1
Református	4	1	2	1	—	8
Ág. hitv. evang.	—	—	1	—	—	1
Összesen:	28	24	16	8	1	94

b) Illetőségi hely szerint :		O s z t á l y :					Összesen
		I.	II.	III.	IV.	V.	„
Arad	vm.	—	1	—	—	—	1
Bács-bodrog	„	—	1	—	—	—	1
Bars	„	—	1	—	—	—	1
Békés	„	—	1	1	—	—	2
Beszterce N.	„	—	1	—	—	—	1
Bihar	„	1	1	—	—	—	2
Csongrád	„	1	—	1	—	—	2
Fejér	„	1	—	—	—	2	3
Gömör	„	—	—	—	1	—	1
Heves	„	3	6	1	—	1	11
Máramaros	„	—	—	2	—	2	4
Nógrád	„	4	4	1	1	1	11
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	„	5	4	—	1	5	15
Somogy	„	—	—	—	1	—	1
Szolnok	„	9	4	5	1	2	21
Vas	„	—	—	—	3	2	5
Veszprém	„	—	—	1	—	—	1
Tolna	„	1	—	2	—	—	3
Ung	„	—	—	1	—	—	1
Zala	„	3	—	1	—	2	6
Zemplén	„	—	—	—	—	1	1
Összesen :		28	24	16	8	18	94

c) Általános tanulmányi eredmény szerint :		O s z t á l y :					Összesen :
		I.	II.	III.	IV.	V.	„
Kitűnő	---	—	—	—	—	—	—
Jeles	---	1	—	—	—	1	2
Jó	---	5	6	4	3	9	27
Elégséges	---	17	10	9	5	8	49
Elégtelen	---	5	8	3	—	—	16

3. Udvar, kert felszerelés.

A tanítóképző-intézet ideiglenes otthonául szolgáló áll. elemi népiskola épületében, valamint udvarának nagyságában, berendezésében változás nem történt.

Rendszeres *kertészkedésre* vagy *mezőgazdasági termelésre* alkalmas terület ez évben sem volt. A város nem engedte át a tanítóképző-intézet új épületének elhelyezésére szolgáló s tulajdonjoggal már a kincstár részére átírt telket, mert az építkezés megkezdésére még nem volt kilátás.

Gazdasági gyakorlatok végzésére csupán az ideiglenes otthont nyújtó áll. elemi népiskola kertje szolgált. Ennek háromnegyed részében konyhakerti növények termesztettek, egy negyed része pedig botanikus kertül volt lefoglalva.

Méhészet nem volt. A méhészeti előadásokat ez évben is Tihanyi István debreceni m. kir. méhészeti felügyelő tartotta.

Szertárak, könyvtárak nem sokat gyarapodtak, mert elhelyezésükre alig volt férőhely. Gyarapodott a betegszoba felszerelése orvosi műszerekkel és betegápolási szerekkel, a kézimunkaszertár gyalupadokkal és szerszámokkal, az önképzőköri könyvtár *Novotha Andor* helybeli könyvkereskedő 1 millió 300.000 K-ás gavalléros, nagylelkű adományával és a tanári könyvtár 11 millió K értékű, kétszáz kötetnyi könyvsorozattal, amelyet Sarudy Ottó kir. főigazgató úr szerzett meg és bocsájtott V. K. M. rendeletre intézetünknek.

4. Internátus.

A tanítóképző-intézet és internátus ez iskolai évben a következőképen helyezkedett el:

1. Az ideiglenes otthont nyújtó áll. elemi iskola épületében volt az öt évfolyam öt tanterme, az igazgatói iroda, a tanári tanácskozó, a konyha, a mosókonyha, kamra, a gazdasszony és Risai Ernő napibéres altiszt 1—1 szobás lakása. A tanítóképző-intézet négy osztályterme szolgált a tanítási órákon kívül zenegyakorló helyiségül (2 zongora, 2 harmónium,) egyik ezenkívül még étkezőül is. Az ötödik osztályterem egyuttal kézimunka terem is volt. A „szertárak“ felszerelése a folyosókon két oldalra rakott szekrényekben helyeztetek el, A köztartásvezető részére az iskolaépület közelében béreltetett bútorozott szoba.

2. Az özv. *Hoffmann-féle bérház* 3 szobájában volt berendezve 46 tanuló dolgozója. Ott volt még egy hatágyas betegszoba, nevelői lakás, lizstraktár. A lakás pincéje szénraktárul szolgált.

3. A *méntelevi laktanya* emeletén 3 teremben háltak az összes növendékek. Mellettük egy 16 m. hosszú terem 42 növendék részére dolgozónak, egy kisebb terem pedig az egyik nevelő lakásául szolgált.

A köztartás asztaláról 82 növendék, egy köztartásvezető tanár, két nevelői teendőkkal megbízott bentlakó tanár, 1 gazdasszony, 1 napibéres altiszt, 4 köztartási, 3 internátusi alkalmazott étkezett. Külön engedély alapján január—június hónapokban az igazgató és családja, október—decemberben, valamint június második felében Tanai Antal tanár is a köztartás asztaláról étkezett szabályszerű befizetés ellenében.

A növendékek élelmiszer beszolgáltatása nem történt zavar-talanul. Egyes szülők felületesen teljesítették köteleességüket, barna lisztet csempészték a zsák fenekére, rossz zsírt, szemetes főzeléket szolgáltattak be. A kellő ellenőrzés csakhamar rendhez szoktatta valamennyit. Az élelmiszer beszolgáltatás három részletben: szeptemberben, karácsonykor és húsvétkor történt. Pénzszűke miatt március végéig 3, azontul csak 2 húsos nap volt hetenként, de az sem a békebeli adagokkal.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	7	9	4	2	5	27
Féldíjas	6	4	6	3	7	26
Teljes díjat fizető bentlakó . .	9	10	4	2	6	31
Ingyenebédes bejáró	1	—	—	—	—	1
Segély nélküli bejáró	5	1	2	1	—	9
Összesen:	28	24	16	8	18	94

Teljes díjat fizető bentlakó növendékek havi 20.000 K-t, a féldíjasok havi 10.000 K-t fizettek.

Alapítványaink nem voltak. A következő jutalmak osztáltak ki. Az intézet volt tanára Schaffer Ferenc 50.000 K-t küldött kiváló előmenetelű növendékek jutalmazására. A hangversenyek jövedelméből példás magaviseletük elismeréséül 50—50.000 K jutalmat kaptak: Valkony Rezső V., Kolb Győző és Trovencsák József III., Kiss Ernő II. éves növendékek. Bodor Dénes gyakorló iskola tanító 50.000 K jutalmat ajánlott fel az önképzőköriben a „Jászberény lakóinak foglalkozása” című tétel legsikerültebb kidolgozására. A jutalmat Papp Sándor V. éves növendék nyerte el. V. K. M. 61.861—1924. VI. sz. r. alapján a gyümölcsfanemesítésben legszebb eredményt elért Papp Sándor V. éves növendék 10.000 K jutalmat kapott.

A gyakorló iskola a Magyarországi Tanítók Eötvös Alapja javára 661.250 K-t, a tanítójelöltek a Zsófia Gyermekek Szanatórium javára 280.000 K-t gyűjtöttek.

5. Nevelés, tanítás.

Tanyai tanítóképzés. A tanári testületet nevelői munkájában az a különös cél vezette, hogy az első öt évfolyamot végzett osztályt a *tanyai tanítóskodásra* való különös előkészítéssel engedje ki az életbe. E cél érdekében február 13-án tanulmányi kirándulást rendezett *Hódmezővásárhely kültelkére és Szegedre*, hogy a tanyai központ kialakulását, a fejlett tanyai iskolázást és az azokkal kapcsolatban megszervezett népművelési, népjóléti intézményeket megismerhessék. A kiránduláson résztvett az *igazgató, Tanai Antal* pedagógus-, *Siemeister János* természetrajz-tanáron-, *Bodor Dénes* és *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanítókon kívül *Muhoray Zoltán* városi jegyző, tanügyi előadó, mint a városi tanács kiküldötte, *Markscheidt Károly* külkerületi áll. elemi iskolai igazgató, *Kúpics Ferenc* tanyai tanító, *Szathmáry Lajos* népművelési titkár és *Keszthelyi István* vármegyei tanítóegyesületi elnök Szolnokról. Ez a kirándulás gazdag tapasztalatokkal alapozta meg a tanári testületnek a növendékek gyakorlati kiképzésre irányuló törekvéseit és igen jó hatással volt a növendékekre.

Igazgató a tanyai tanítóképzés megszervezése és általánossá tétele érdekében a Tanítóképző-Intézeti Tanárok Országos Egyesületének március 7-i választmányi ülésén nagyobb tanulmányt olvasott fel „*A tanyai tanítóskodásra való előkészítés*” címen. Ebben a tanulmányában rámutatott arra a nagy ellentétre, mely a városok a rendezettebb viszonyok között levő falvak és a tanyák lakosságának műveltségi foka között van. Szólt a külterületi népességnek nagy számarányáról, írástudatlanságának ijesztő voltáról. Ismertette a tanyai iskola különleges helyzetét, a tanyai tanító elé táruló s a gyakorlati kiképzésben eddig figyelemre nem méltatott nehézségeket. Kétségtelenül magas színvonalú tanítóképzésünk általános és egyszínvonalon levő népműveltséget tételez fel, ami azonban nincs meg. Rámutatott végül az egységes tanítóképzés ama fogyatékoságaira, amelyekből az abnormis tanyai viszonyok közé kerülő, — egyébként bármily derék — tanítók elkedvetlenedése, tétovázása, céltudatlan vergődése, a tanyáról való menekülése következik.

• **Hospitálás.** A tanári testület minden alkalmat felhasznált arra nézve, hogy a növendékek minél teljesebben elsajátítsák az intézettel kapcsolatos gyakorló iskolában mindama ismereteket, amelyekre jövőre hivatásuk méltó betöltéséhez okvetlen szükségünk van. Ezért a tanári testület az iskolai év elején külön módszeres érte-

kezleten tanácskozott arról, hogy a növendékeknek a gyakorló iskolában eltöltött hospitálásai hogyan tehetők minél gyümölcsözőbbekké. Tanácskozás eredményeképpen úgy a IV., mint az V. tanfolyamra vonatkozólag összeállította az alább közölt hospitálási megfigyelési szempontokat. A növendékek a gyakorló iskolában a megfigyelések során szerzett tapasztalataikról jegyzeteket készítettek a hospitálási füzetekbe, amelyeket a gyakorló iskola tanítójának és a pedagógia tanárának felülbírálás végett hetenként bemutattak.

A IV. éves növendékek hospitálási szempontjai :

Szeptember hónap : 1. Miképpen nevelte a tanító a gyermekek fantáziáját ? 2. Rendellenkedés, vagy figyelmetlenkedés esetén miképpen járt el a tanító ?

Október. 1. Az óráközi szünetek és játékok testi és lelki hatása. 2. Miben nyilvánkozott meg a család és környezet hatása a tanulók egyéni természetében ? 3. Miképpen történt a rendtartás és fegyelmezés és mi volt az eredmény ?

November. 1. Adott esetben hogyan jutalmazott, vagy büntetett a tanító és minő eredménnyel ? 2. Miben nyilvánult a tanítónak a gyermekek iránti szeretete és a tanulók előtti tekintélye ? 3. Miképpen nevelte a tanító a gyermekek értelmi, erkölcsi, esztétikai és vallásos érzelmeit ? 4. Miképpen nyilvánult az iskolai élet jellemnevelő hatása ?

December. 1. A megfigyelés napján mely tárgyaknak volt inkább alaki és melyeknek inkább anyagi képzőhatásuk s miben állott ez a hatás ? 2. Hogyan és milyen eszközökkel történt a szemléltetés ? 3. Miben állott a belső szemléltetés, vagy elképzeltetés és volt-e kellő eredménye ?

Január. 1. Miképpen történt az előkészítés ? 2. Hogyan a célkitűzés ? 3. Hogyan tárgyalta, milyen tanalakkal a tanító az új anyagot ?

Február. 1. Hogyan történt a begyakorlás, az új anyag elmélyítése, állandósítása ? 2. Volt-e koncentráció s hogyan történt az ? 3. Mikor használta a tanító a táblát ?

Március. 1. A tananyag mely részeinél használta a tanító a közlő- és melyiknél a párbeszédes tanalakat ? 2. Miben nyilvánult a kétféle tanalak hatása a gyermekeken ? 3. Hogyan történt az új anyag megértetése ? 4. Mit adott a tanító csendes foglalkozásul s mi volt a csendes foglalkozás célja ? 5. A gyermekek cselekvő készségét miképpen foglalkoztatta a tanító s mi volt ezeknek célja ?

Április. 1. Mi volt a tanuló felelete egyes kérdésekre és hogyan történt a hibás felelet kijavítása? 2. Hogyan történt a leckék és házi feladatok számonkérése? 3. Hanyagság esetén hogyan járt el a tanító? 4. Miben nyilvánul az iskola nevelő hatása a tanulókon? 5. Összehasonlítás az éveleji állapotokkal? 6. Hatással volt-e a gyermekre a tanító egyénisége, modora, hangulata s miben nyilvánkozott ez a hatás?

Május. 1. Mi volt az oka annak, hogy a tanuló nem tudott felelni s hogyan iparkodott a tanító feleletre bírni a gyermeket? 2. Egy tanítás egész menetének megfigyelése. 3. A tanítói fogások megfigyelése.

Az V. éves növendékek megfigyelései kiterjeszkednek a gyakorló iskola egész életére, a gyakorló iskolai tanító minden munkájára s ezen belül egy-egy tanítást részletesen figyelnek meg. Részt vesznek a rendtartásban, fegyelmezésben, a leckék és feladatok számonkérésében, a csendes foglalkozások ellenőrzésében, a felügyeletben, a tanítás eszközeinek előkészítésében, a naplók és egyéb hivatalos nyomtatványok kitöltésében stb.

Az V. éves növendékek pedagógia tanárának és a gyakorló iskola tanítójának vezetése mellett látogatást tesznek egyes tanyai iskolákban is. E hospitálások megfigyelési szempontjai:

1. A tanyai iskola fekvése, épülete, kertje, felszerelése, órarendje, részletes helyi tanmenete.

2. Tanyai tanító lakása, gazdasága.

3. A tanyai iskola körzete. Mekkora a körzet nagysága?

4. A tanyai beiskolázás nehézségei, ezek elhárítására irányuló intézkedések.

5. Az összeírt tankötelesek, a beíratkozottak s a mulasztók száma. A mulasztások okai.

6. A tanulók testi fejlettsége, egészségi állapota, ruházkodása, tisztasága.

7. A tanulók fegyelmezettsége, modora, egyénisége.

8. A tanulók értelmi fejlettsége, ismerete, előadó-, beszélő készsége, érdeklődési iránya,

9. A tanulók koruknak megfelelő osztályokba járnak-e?

10. Hogyan történik a hittan tanítása? A vallásos nevelés alkalmi.

11. Milyen a tanulmányi eredmény? Egy-egy tanítás megfigyelése.

12. A tanyai gyermekek képzetkincsének megfigyelése, különösen a városra, a városi életre vonatkozólag, például hány volt már a 6—12 évesek közül Jászberényben? Más községben vagy városban? Templomban, temetőben, boltban, vásáron? Hány látta a Zagyvát? Hány tudja: mikor, hol született? Hány tudja a szülők, nagyszülők, tanítója, papja nevét?

13. Az ismétlő iskolai tanulók haladása.

14. A szülők vagyoni helyzete. A tanyai lakosság valláserkölcsei kulturális és egészségügyi viszonyai.

15. Van-e népkönyvtár? Olvassák-e? Mi az eredmény?

16. Miféle összejöveteleket tartanak az iskolában? Gazdakör, olvasókör, iskolán kívüli népművelési előadások, tanfolyamok stb?

17. A tanyai tanító iskolán kívüli munkássága. Mi ennek az eredménye? Van-e olvasókör, gazdakör, énekkar, ifjúsági-, levente egyesület? stb.

18. A tanyai tanító társadalmi és kulturális helyzete?

A jászberényi állami tanítóképző-intézet tanári testülete így törekedett megvalósítani azt a különleges tanítói-nevelői feladatot, amelyre földrajzi adottságánál fogva hivatott.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

A) *Ifjúsági önképzőkör.* A kör ebben az iskolai évben 7 rendezés, október 6-án és március 15-én pedig díszgyűlést tartott.

Az ifjúsági tisztikart megválasztó gyűlés szeptember 14-én volt. E szerint elnök: Szőke István V., alelnök: Fiala Endre IV., főjegyző: Hellebrandt György V., aljegyző: Havassy Ernő IV., főkönyvtáros Valkony Rezső V., alkönyvtáros Wehofsits Béla IV., pénztáros Kardos József IV., ellenőr: Balla István IV., háznagy Pál László IV., énekkarvezető: Valkony Rezső V., alkarvezetők: Rózsavölgyi Pál V. és Wehofsits Béla IV. éves növendékek.

A kör működése az elmúlt évekhez viszonyítva eredményesebbnek mondható. A növendékek közül többen szerepeltek és az előadott számok nívósabbak voltak. Az egyes gyűléseken elhangzott 6 ének, 1 zeneszám, 8 szavaltat, 2 ünnepi-szónoki beszéd, 2 pedagógiai, 1 egészségügyi tárgyú értekezés felolvasása és a hódmezővásárhely—szegedi kirándulásról egy beszámoló.

Az önképzés eredményesebbé tétele végett a tanári testület 4, egyenként 50.000 K-ás pályatételt is tűzött ki ebben az évben, amelyek a következők voltak: 1. pedagógiából: Jászberény lakói-

nak foglalkozása. Tanítási gyakorlat a beszéd- és értelemgyakorlat köréből. 2. Földrajzból: Mely földrajzi alapfogalmak szemléltethetők Jászberényben? 3. Természettudományból: Biológiai jelenségek a növények életében (saját tapasztalatok alapján). 4. Rajzból: Diszkrét motívumok Jászberény épületein. E kitűzött pályatételek közül a pedagógiaiakra és természettudományra érkezett be 1—1 munka. Az illetékes szaktanárok bírálata alapján a pedagógiai pályázat elfogadható volt: szerzője Papp Sándor V. éves növendék, akinek a tanári testület oda is adta az 60.000 K pályadíjat. A természettudományi pályázat nem ütötte meg a kívánt mértéket s így a díj sem volt odaítélhető.

Szereplésükkel kitűntek Szőke István V., mint tevékeny ifj. elnök; Kiss Sándor IV., Fehér György III., Becsei István III. éves növ. ügyes szavaslásaikkal; Nagy Kálmán V. éves az említett kirándulásról írt beszámolójával, Valkony Rezső V. éves humoros szereplésével.

Az ifjúság munkásságát támogatta a 370 kötetes könyvtár, a *Zászlónk*, a *Vasárnapi könyv* és a *Néptanítók Lapja*.

Tanai Antal tanár.

B) *Ifjúsági Toldi Miklós Sportkör*. V. K. M. 25754—1924. XIII. sz. rendelet alapján 1924. október 28-án alakult meg az intézet Toldi Miklós Sportköre.

Az alakuló közgyűlés a következő tisztikart választotta: ifjúsági elnök: Valkony Rezső V., alelnök: Fiala Endre IV., titkár: Nagy Kálmán V., pénztáros: Herdovics Gyula V., pénztáros: Szánier István III., kapitányok: atlétika: Tóth Barnabás V., játék: Valkony Rezső, birkózó: Szupkay Sándor V. é. növendék.

A sportkör megalakulása új életet, határozottabb, erősebb munkát jelent tanítóképző-intézetünk testnevelésének történetében. Vezetője a tanári testület megbízásából *Pazár Zoltán* tanár lett, aki a rendelkezésre álló eszközökkel céltudatos munkával kívánta a tömeg s vele együtt az egyéni nevelés útján a nemes, hazafias célt szolgálni. A sportkör — alkalmazkodva intézetünk különleges állapothoz — csak három irányban dolgozhatott, ú. m. az *atlétika*, *játék* és *birkózás*. A birkózás gyakorlása csak úgy vált lehetségessé, hogy a reálgimnázium igazgatója a sportkörnek készséggel rendelkezésére bocsátotta a tornatermet, a Levente Egyesület pedig a birkózó szőnyeget. E támogatások nélkül ebben a sportnemben is tétlenségre lettünk volna kárhoztatva. A szervezés után a birkózó szakosztály azonnal megkezdte munkáját, először heti 1, később heti 2 órában.

A birkozás nagy ambícióval folyt s hogy rövid idő alatt megfelelő kiképzésben részesült a szakosztály az Szupkai Sándor kapitány érdeme, aki fáradtságot nem ismerő munkával igazi segítő-társa volt a vezető tanárnak, úgyannyira, hogy a szakosztály a nyilvánosságnak is bátran bemutatkozhatott.

A házi birkozó verseny a reálgimnázium tornatermében márc. 20-án tartatott meg. A zsüri *Domby Béla* ref. lelkész, *Phál Béla* honv. főhadnagy és a Sportkör vezető tanárából állott. Maga a verseny nagyon csekély anyagi, de annál nagyobb erkölcsi eredménnyel zárult, pedig megérdemelte volna a közönség nagyobb támogatását. A verseny 16 résztvevője, 4 súlycsoportban birkozott: pehely, könnyű, kis közép, nagy közép súlyban.

Győzt. a pehely súlyban: 1. Köllner István II. é. 2. Kozár László II. é.

„ „ könnyű súlyban: 1. Lámor Ferenc III. é. 2. Szarvas László

„ „ kis közép „ 1. Szupkay I. III. é. 2. Banoss E. II. é.

„ „ nagy közép „ 1. Szupkay S. V. é. 2. Vörös B. I. é.

A verseny végén a két Szupkay testvér igen szép iskola birkozást mutatott be. A versenyben mutatott formák alapján beneveztünk, majd résztvettünk április 2—3-án a Budapesten a K. I. S. O. Sz. rendezésében megtartott országos versenyen, anyagi erők híján 4 birkozóval. E versenyen Szupkay Sándor V. éves növendék súlycsoportjában a harmadik lett. Ez az eredmény annál inkább megbecsülendő, mert növendékeink 3 hónapi erős testi munkával arányban nem álló kosztal-szemben állott más versenyzők 2—3 évi munkája, erősebb, jobb testi kondíciója. A birkozó sportélet lezajlása után rátértünk az atlétikára annál is inkább, mert a K. I. S. O. Sz. szabályai az atlétikai versenyeket kötelezővé teszi. Szép munkát végzett itt is a szakosztály kapitánya Tóth Barnabás V. é. A gimnázium Sportkörével május 17-én a honvéd laktanya melletti pályán tartottuk meg az intézet közötti atlétikai versenyt. A verseny zsürit alkották: *Bathó Kálmán* kir. közjegyző, aki egyszersmind a zsüri elnöke is volt, továbbá *Pados Lajos* honvéd főhadnagy, *Phál Béla* honvéd főhadnagy és a két intézet sportkörének tanárelnöke.

A versenyen résztvevő: *Lekesei Súlyok János* a K. I. S. O. Sz. vezető igazgatója, ki a verseny végén kiemelte beszédében a verseny magas erkölcsi értékét. Több számban elért eredmény országos viszonylatban is számottevő volt. A szónok rámutatott az itteni viszonyokra, mely szerint nem értékelik eléggé a sport kulturális, nemzetnevelő hatását, melynek következménye a pálya rossz,

használhatatlan állapota. Emiatt két versenyszám törlése is szükségessé vált. A tanítóképző-intézet versenyének 9 számában az eredmények a következők:

100 méteres síkfutás:	1. Szarvas László	III. év. tan. növ.
	2. Zimmermann József	V. " " "
400 " "	1. Fehér József	III. " " "
800 " "	1. Lipovszky György	II. " " "
	2. Töröcsik László	II. " " "
1500 " "	1. Szupkay Sándor	V. " " "
	2. Fehér József	III. " " "
Súlydobás: --- --- ---	1. Simek Ferenc	II. " " "
Diszkoszdobás: --- ---	1. Simek Ferenc	II. " " "
	2. Szabó József	VI. " " "
Távolugrás: --- ---	1. Fehér György	VI. " " "
	2. Wurst Amand	III. " " "
4—100 m. Staféta:	2. A tanítóképző-intézet csapata.	
Gerelydobás:	2. Simek Ferenc	II. évf. tan. növ.

Hogy a játékosztály működését nem tudta folytatni az őszi szereplésekhez mértén, ennek oka az intézet növendékeinek kis száma, a birkozók május hóig elhúzódó munkája, a szabadtéri atlétikával foglalkozók versenyre való készülése s azon körülmény hogy a válogatott football csapat tagjai birkozók is, amiért is a másik válogatott csapat nyilvános szereplése nem lett volna célszerű.

Pázár Zoltán tanár.

c) *Cserkészlet.* A jókedvvel és önkéntes odaadással végzett félévi eredményes csapatmunka részben mint kedves emlék, részben mint biztató ígéret, az isk. év elején újból összetoborozta a fiúkat s azt az őszinte lélekből fakadó erős elhatározást váltotta ki, hogy a zsenge lilomot mindenkor szeretettel fogja ápolni, hogy fehér leple minél előbb láthatóvá váljék. Parancsnok első csapatösszejövetelel vázolta az egész évi munkaprogramot, megismertette a kivitel módozatát s megjelölte azt az utat, amelyen a csapatnak haladnia kell, ha életben akar maradni s hogy a Központ igazolásra érdemesítse. A nagy felbuzdulást kitartó s rendszeres munka is követte, melynek apró részleteit a parancsnok időről-időre megbeszélte az őrvezetőkkel alakított vezetőséggel. Az őszi folyamán begyakoroltuk a III. oszt. próba egyes pontjait, a gyakorlati részt pedig a kirándulásokon sajátítottuk el. A cserkészlet legkedvesebb mozzanatából is kapott ízelítőt a csapat. A 222. sz. hatvani „Petőfi“

testvércsapat látva komoly törekvésünket, meghívott minket a Hatvan város határában okt. 3—6-ig tartott próbatáborozásra. A 3 napos tábor felejthetetlen emlékeket hagyott a sárgacsőrűek lelkében. A szíves vendéglátásért ezúton is hálás köszönetet mondunk a hatvani testvéreknek.

A tábori hangulat, az időközben leérkezett s régóta várt „Csapatigazolvány” vagyis, hogy a Központ a csapatot 298. sz. „Lehel” csapat-néven az igazolt csapatok sorába iktatta — az egyes őrsöket nemes vetélkedésre szólította, a csapatot pedig a maga összetételében külső munkára sarkalta. A ma-holnap egy éves csapat úgy érezte, hogy cserkészkötelességet teljesít, ha cserkészműsorral a nyilvánosság elé lép. Miután a gondolatot a tanári testület, mint szervezőbizottság is örömmel magáévá tette s a készülődésre az engedélyt megadta, a csapatban élénk élet indult meg. A tervezett műsorra szorgalmasan készült minden egyes űrs, de emellett a rendszeres űrsi és csapatmunka is folyamatban maradt. Február 7-én zajlott le az első műsoros cserkészest, amely mind az anyagi, mind az erkölcsi sikert meghozta. A tiszta jövedelem a csapat anyagi boldogulásának alapját vetette meg, a szereplések pedig a cserkészlet iránt az érdeklődést keltették fel. A szerény vagyron egy részéből néhány egyéni felszerelést, könyveket, űrsi- és rajzszírókat szerzett be a csapat, a maradványt pedig a bankba helyezte el. Az egy éves munkásság már megtermelte a maga gyümölcsét: a cserkészletnek barátokat, magunknak betéti könyvet szereztünk. A szép eredménnyel zárult első nyilvános szereplés a csapat tavaszi munkakedvének nagy lendületet adott. Megkezdődtek újból a kirándulások, folytak a próbázások s készültünk a nyári táborozásra, valamint a fogadalomtételre.

Április 20-án *Faragó Ede* orsz. ügyvezető elnök meglátogatta a csapatot. Ez a látogatás mély nyomot hagyott a fiúk lelkében. Az elnök lelkes, közvetlen szavakkal meghódította a fiúkat, akiknek most már az volt az egyedüli vágyuk, hogy a lilomot minél előbb feltűzhessék s hogy táborba szállhassanak. Sajnos a tanév megrövidítése miatt a fogadalomtétel elmaradt, a táborozásra is csak félve gondoltunk, mert nem volt tábori felszerelésünk. Az orsz. ügyv. elnök szíves támogatásával azonban sikerült mindkét problémát megoldanunk. Ugyanis az V. éves cserkészekkel a parancsnok felutazott Budapestre, ahol a Margitszigeten *Faragó Ede* orsz. ügyv. elnök kezébe tették le a fogadalmat. A szt. Margit kápolna romjairól szálltak a magasba a Mindenhatóhoz a fogadalomnak lélekből fakadó

szavai. A megható jelenet sohasem fog a fiúk lelkében feledésbe menni s nem fogja engedni, hogy a cserkészzet szívükben rommá váljék. Ezzel a mozzanattal le is zárult az isk. évi cserkészszmunkánk. Az utolsó összejövetelen örömmel köszöntötték a fiatalok a fogadalmat tett 11 cserkészt s azzal búcsúztak el tőlük, hogy mint tanítók is viseljék cserkészisztességgel s felelősségtudattal a lilomot s ne szünjenek meg sohasem a cserkészzet érdekében munkálkodni.

A másik vágy, a táborozás is teljesült, de szintén csak részben. Tábori felszerelés hiányában önállóan nem mehettünk táborozni. A mindentudó „Ede bácsi” ott is kisegített minket. Megengedte, hogy a csapat idősebb fiai a hédervári III. tisztitáboron résztvehessenek. A parancsnok 12 fiúval el is indult Győr megyébe Hédervárra s 12 napig kemény munkát végeztünk. Itt tanultuk meg, — a vezető és a fiúk együttesen — mi a cserkészzet. Az itt nyert kiképzés, vezetés adta meg a további cserkészszmunkához az alapot.

Az első fogadalmat tett cserkészek névsora :

1. Bodnár János	6. Roboz Benedek
2. Gyetvay Károly	7. Rózsavölgyi Pál
3. Hellebrandt György	8. Szupkay Sándor
4. Herdovics Gyula	9. Tóth Barnabás
5. Hottó Zoltán	10. Valkony Rezső
11. Zimmermann József	

Siemeister János tanár. cserkészpnok.

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Ez iskolai évben is két ízben tartottunk tanítóképesítő vizsgálatokat.

December hónapban megtartott az előző évekről elmaradt továbbá tanulmányaikat magánúton végző növendékek javító- és pótló képesítő-vizsgálata.

A december havi javítóvizsgálaton tanítói oklevelet nyertek :

1. Bányai Domokos, r. k. 1903 aug. 7. Érsekújvár, Nyitra vm.	4
2. Csomós Árpád, ref. 1901 jan. 1. Illyefalva, Háromszék vm.	4
3. Molnár Géza, r. k. 1901 dec. 3. Zalaapáti, Zala vm.	4
4. Szennyess Gedeon, ref. 1902 jan. 17. Tiszaújlak, Ugocsa vm.	4

Junius hónapban tartottunk első ízben az öt évfolyamúvá átszervezett tanítóképző-intézetben tanítóképesítő-vizsgálatokat.

Mind a javító-képesítő, mind az évvégi osztály és osztályképesítő-, továbbá a befejező képesítő-vizsgálatok Mészáros Jenő c. kir. főigazgató, kiküldött miniszteri biztos elnöklete alatt folytak le.

Tanítói oklevelet nyert:

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm. 3
2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tiszasüly, Szolnok vm. 4
3. Hellebrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm. 4
4. Herdovics Gyula, r. k. 1901 jan. 28. Zsámbok, Pest vm. 4
5. Horváth József, r. k. 1906 márc. 9. Karakó, Vas vm. 4
6. Hottó Zoltán, r. k. 1905 nov. 1. Huszt, Máramaros vm. 3
7. Hőbausz Alajos, r. k. 1904 máj. 17. Mór, Fejér vm. 4
8. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 21. Karakó, Vas vm. 4
9. Nagy Kálmán, r. k. 1906. jun. 6. Nyirád, Zala vm. 3
10. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregbankháza, Pest vm. 4
11. Papp Sándor, gör. kat. 1904 nov. 8. Budapest, Pest vm. 3
12. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm. 3
13. Rózsavölgyi Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm. 4
14. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm. 3
15. Szupkay Sándor, r. k. 1905 dec. 17. Havasmező, Máramaros vm. 4
16. Tóth Barnabás, r. k. 1904 jun. 7. Bercel, Nógrád vm. 3
17. Valkony Rezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm. 4
18. Zimmermann József, r. k. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm. 4

Javító képesítő-vizsgálatot tettek:

1. Berzátzy József, r. k. 1900 dec. 21. Kassa, Abauj-Torna vm. 4
2. Gyurkó János, r. k. 1904 febr. 16. Jászdózsza, Szolnok vm. 4

Kántori oklevelet nyertek:

1. Bodnár János, r. k. 1904 jan. 11. Mezőzombor, Zemplén vm. 2 2
2. Gyetvai Károly, r. k. 1905 febr. 10. Tiszasüly, Szolnok vm. 1 1
3. Gyurkó János, r. k. 1904 febr. 16. Jászdózsza, Szolnok vm. 2 2
4. Hellebrandt György, r. k. 1903 jul. 18. Solymár, Pest vm. 2 2
5. Kelemen János, r. k. 1905 jan. 21. Karakó, Vas vm. 2 2
6. Krisztik Pál, r. k. 1900 dec. 9. Derecske, Bihar vm. 2 2

7. Nagy Kálmán, r. k. 1906 jun. 6. Nyirád, Zala vm.	1 1
8. Roboz Benedek, r. k. 1906 szept. 29. Bicske, Fejér vm.	1 1
9. Rózsavölgy Pál, r. k. 1906 ápr. 1. Hatvan, Heves vm.	1 1
10. Szőke István, r. k. 1907 jan. 18. Murakeresztúr, Zala vm.	1 1
11. Valkony Rezső, r. k. 1904 ápr. 14. Budapest, Pest vm.	1 1
12. Volárik Ferenc, r. k. 1892 már. 7. Budapest, Pest vm.	2 2
13. Zimmermann József. 1906 jan. 28. Abádszalók, Szolnok vm.	2 2

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskolának ez évben is kéttagozatu volt. Alsó tagozatát, az I—II. osztályt *Bodor Dénes*, a felső tagozatot pedig, azaz III—IV. osztályt, *Halmos Péter* vezette. Egyetlen tanteremben fél-napos tanítási rendszer volt.

Az iskolai év folyamán 2 szülői értekezlet tartatott. Október 12-én a gyakorló iskola alsó tagozatába járó gyermekek szülőinek értekezletén 2—3 szülőnek kivételével az összes szülők résztvettek. Megbeszélés tárgyát képezte a gyermek testi nevelésének fontossága keretében a test ápolás és a test tisztántartása, a ruházkodás észszerűsége, a divat elleni küzdelem.

November 23-án a gyakorló iskola felső tagozatába járó gyermekek szülői részére tartott értekezlet főtárgya az áldozatkészségre való nevelés megvalósítása és a beiskolázásról szóló törvény kapcsán az iskolai mulasztások megtorlása volt.

A tanulók névsora :

I. osztály. Bárkány Kálmán, Heinhoffer István, Kármán Erzsébet, Kottán András, Kucza Kálmán, Littkei Lajos, Módé Julianna, Oláhliba István, Pernyész Mária, Pócz Anna, Putton István, Rózsa Pál, Sánta Erzsébet, Sárközi Róza, Szabó János, Vass Béla. Összesen : 16.

II. osztály. Baranyi Árpád, Bartal Amál, Dubány Ilona, Endrődi Tibor, Fábián Ilona, Fejes Antal, Gedei Mária, Gondos Ilona, Gugi Kálmán, Kisbalázs Ferenc, Kisbalázs József, Kolesánszky Károly, Littkey Róza, Pintér S. Erzsébet, Sass Rozália, Szatmári András, Teréki Erzsébet, Tóth János. Összesen : 20.

III. osztály. Cubik Emma, Demeter Béla, Gombos Gábor, Halmos Kászló, Horti András, Kiss István, Kiss Julianna, Kolesánszky György, Kun Zoltán, Lányi Tibor, Mészáros Viktória, Moczó Mar-

git, Putton Mária, Sánta Ilona, Sági Erzsébet, Varga Erzsébet. Összesen : 16.

IV. osztály. Császár György, Császár Jenő, Eszes József, Farkas Erzsébet, Gombos Elemér, Hajek Miklós, Hamar János, Heinoffer Mihály, Kalocsa Erzsébet, Kisbalázs László, Kiss Erzsébet, Kispál Margit, Littkei Imre, Pernyész Lajos, Pernyész Mária, Rózsa Antal, Szabó Sándor, Tóth Ilona, Utsi Mária. Összesen : 19.

V. osztály. Bagó József, Bogyó Mária, Heinoffer Antal, Kleynánszky Ferenc. Kun Erzsébet, Sárközi József, Simon Ferenc, Szabó József, Teréki Mária, Tizskala Julia. Összesen : 10.

Statistikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról ;

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmány szerint				
	Fiú	Leány	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	10	6	16	—	8	6	1	—	1
II.	10	10	20	—	7	10	2	—	1
III.	8	8	16	—	6	5	3	1	1
IV.	10	9	10	—	2	8	7	2	—
V.	6	4	19	—	1	6	2	1	—
Összes. :	44	37	81	—	24	35	15	4	3

A kilencedik iskolai év története.

1925—26. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Intézetünk elhelyezkedése az 1925—26-i iskolai évben a mult évihez képest *kényelmetlenebb* volt, mert a m. kir. méntelep vezetőségének a nagyszámú legénysége miatt szüksége volt arra a 16 m hosszú teremre, mely 42 növendék szobájául szolgált, s amelyet az előző iskolai évben bocsájtott az intézet rendelkezésére. Minthogy az internátus céljaira a városban újabb helyiséget bérelni nem sikerült, a V. K. M. 34.373—1925. VI. sz. rendelete értelmében *I. éves növendékek ez évben nem vétettek fel s így intézetünk csónán működött.*

Az elhelyezés nehézségeit leszámítva ez évben semmi különös gátló körülmény nem volt, ami az intézet működését zavarta volna. Még változás sem volt a tanári testület összetételében.

A zajtalan tanári munka nehéz és értékes részleteit alkották azok az egész iskolai évre terjedő *módszeres értekezletek*, melyek a tanítóképző-intézeti és elemi népiskolai új tantervek és utasítások anyagát és újításait ismertették. Eme módszeres értekezleteken valamennyi tantárgy anyaga megtárgyaltatott, s a bennük rejlő új értékek az egész tanári testületre nézve közkinccsé váltak.

Nagyon fokozta intézetünk jóhírnevét a *faluszövetségi kiállítás*on való szereplése, ahol különösen a lakóhelyismeret körébe vágó népműveltségi tanulmányt illusztráló s a növendékek által készített térképek keltettek feltűnést. Sportkörünk szereplése is nagy érdeklődést váltott ki.

Az iskolai év rendes időben kezdődött.

Szeptember 1-én alakuló értekező, 3-án javító- és magánvizsgálatok, 4-én beíratkozások voltak. 5-én osztályrendezés, tankönyvek átvizsgálása. 6-án „Veni Sancte.” Az iskolai év ünnepélyes megnyitása. 7-én a tanítások megkezdése. 12-én d. u. éveleji szentgyónás. 13-án áldozás. 19-én módszeres értekező az 1925. évben

42.500 VI. sz. kiadott áll. tanítóképző-intézeti új Tanterv és Utasítás nevelési és tanítási gyakorlatok részére az intézet helyi viszonyai között lehetséges megvalósításáról. 27-én a gyakorló iskola első szülői értekezlete. 29-től október 1-ig a gyakorló iskola ideiglenes bezárása az intézeti orvos javaslatára tifuszos és vörhenyes megbetegedések miatt.

Október 2, 3, 5. napjain tanfelügyelői engedéllyel szünet a Faluszövetségi Kiállítással kapcsolatban, 4—6-án részvétel az Országos Faluszövetség helyi kiállításán. 6-án a hősök sírjánál és a honvéd emléknél. 7-én igazgatói szünet a kiállítási anyag hazahordása végett. 10-én tanártestületi rendes havi és módszeres értekezlet. Megállapítottak az egész évi kirándulások tervezete, az írásbeli dolgozatok száma, tárgykörei, a részletes helyi tanmenetkészítés szempontjai. 11-én Nagyasszonyunk tiszteletére a tanártestület és a növendékek róm. kat. vallású tagjai nagymiséet hallgattak. 12-én az elesett hősökért gyászmise. 17-én a II. éves növendékek növénytani kirándulása. 26-án katonák irredenta előadásán az intézeti énekkar énekszámokkal szerepelt.

November 1-én ének a temetőben, koszorúk helyezése. 7—11-én módszeres értekezlet. 18—23-án Sarudy Ottó kir. főigazgató látogatása. 30-án Széchenyi-ünnep. A méltatást Tanai Antal tanár tartotta.

December 5-én rendes havi és módszeres tanári értekezlet. 6-án Kormányzó Úr Őfőméltóságának névünnepe alkalmával istentisztelet. 12-én a limanovai hősök ünnepe. Az ünnepi beszédet Málnási Dezső tanár mondta. 12—13-án karácsonyi szentgyónás és áldozás. 16-án és 19-én módszeres értekezlet.

Január 9-én a növendékek megtekintik a róm. kat. központi iskola pásztorjátékát. 17-én a gyakorló iskola felső tagozatába járó gyermekek szüleinek értekezlete. 23-án több növendék résztvesz a honvéd altiszti bálon. 29-én félévi osztályozó értekezlet. 30-án az énekkar szereplése a jászbálon.

Február 3-án *Prusovszky Mária* tanítónő a „Remekírók képes könyvtára” című sorozat 50 kötetét ajándékozza az intézetnek. 6-án a növendékek részvétele a reálgimnázium táncbemutatóján. 8-án tanártestületi rendes havi értekezlet.

Március 6-án rendes havi értekezlet. 13-án a növendékek résztvesznek a ref. elemi iskola színielőadásán. 15-én házi ünnepség. Az ünnepi beszédet Havassy Ernő V. éves növendék mondta. Ugyanakkor a gyakorló iskola mindkét tagozatának nyilvános ünnepélye. 20—21-én a IV. és V. éves növendékek budapesti kirán-

dulása *Siemeister János* és *Szemere Márton* tanárok vezetésével. 25-én II. Rákóczi Ferenc születése 259. évfordulójának ünnepe. Az ünnepi beszédben *Málnási Dezső* tanár nagy hatással ismertette a nagy fejedelem élettörténetét, terveit, tragédiáját. A beszédhez méltó keretként illeszkedett az énekkar kurucdal sorozata, szavalatok s Mikes leveleiből a Rákóczi betegségére és halálára vonatkozó részlet felolvasása. Ugyanakkor tartatott a gyakorló iskola Rákóczi-ünnepe is, amelyen a méltatást *Halmos Péter* mondotta. A gyermekek énekszámokkal és szavalatokkal tették felejthetetlenné a megjelent szülők lelkében az ünnepséget. 26—27-én a róm. kat. növendékek lelkigyakorlata.

Április 10. Tanártestületi rendes havi és módszeres értekezlet. 11-én a Toldi Miklós Sportkör nyilvános birkozó versenye. 20-án a II—III. évfolyam kirándulása a m. kir. áll. földművesiskolába. 24-én a IV—V. évfolyam részvétele a járásköri tanítógyűlésen. 28-án az énekkar résztvevett *Pénzes István* városi adóügyi tanácsos temetésén.

Május 8-án az intézet zenekara énekszámokkal fogadja az Egri Dalkör hangversenyre érkező tagjait. 28-án az ifjúság résztvesz a róm. kat. polg. leányiskola színielőadásán. 25-én az V. oszt. osztályvizsgálata. 27—29-én írásbeli képesítő vizsgálatok. 30-án Hősök ünnepe.

Július 3. Szülői értekezlet. 4-én a III—IV. éves növendékek megtekintik *Hegedűs Győző* helybeli méhészeti elnök modern méhészetét. 6-án 11 cserkész fogadalomtétele Budapesten a Margit-szigeten. 10-én Madarak és Fák napja, kirándulás keretében. 13-án „Te Deum” Évzáró ünnepély. Az ünnepségen *Málnási Dezső* tanár Herczegh Ferenc író érdemeit méltatta, a növendékek pedig *Berzátzy László* tanár vezényletével kurucdalokat énekeltek. 14-én hittanvizsgálat. 15—18. osztályvizsgálatok. 19-én a gyakorló iskola vizsgálata. 19—20. A növendékek eredményes szereplése a budapesti Orsz. Középiskolai atletikai versenyen. 21—26. Gyakorlati és szóbeli tanítóképessítő-vizsgálatok.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

Kir. főig. 674—1925. a tanítóképző-intézet új Tanterv és Utasítás 3 példányát megküldi.

V. K. M. 27428—1925. VI. sz. a tanítóképzői tanárok elszállásolása tárgyában.

- V. K. M. 55388—1925. VI. sz. a 1925—26. évi felvételt és segélyezést jóváhagyja.
- V. K. M. 57183—1925. VI. sz. Hajdú Árpádot az ország összes tanítóképzőiből kizárja.
- V. K. M. 62298—1925. VI. ü. o. sz. Siemeister János tanárnak fellesége után 1925. júl. 5-től családi pótlékot folyósít.
- V. K. M. 66225—1025. VI. sz. körrendelet az elemi népiskolai új tanterv végrehajtásával kapcsolatban.
- V. K. M. 70190—1925. VI. ü. o. Tömör Boldizsár tanár más beosztása és Csekő Árpád tanárnak óraadói és nevelői megbízatása tárgyában intézkedik.
- Kir. főig. 779—783—1925. sz. tudomásul veszi a gyakorlati kiképzésben való részvételtől, a szülői értekezletekről, az alkohol elleni védekezéstről, az állat és növényvédelemre való nevelésről szóló jelentéseket.
- Kir. főig. 831—1925. sz. tudomásul veszi a tanulmányi kirándulások tervezetét.
- Telekkönyv hivatal 20058—1925. az építendő új intézet telkéről telekkönyvi másolatot küld. (777—1925. int. ikt. sz.)
- V. K. M. 80316. VIII. b. sz. A jászberényi VIII. ker. áll. elemi népiskola helyiségeinek a f. isk. évre történő átengedéséről.
- V. K. M. 81602—1925. VI. ü. o. megküldi a hivatalos rangsort.
- Kir. főig. 1052—1925. sz. november hónapban Széchenyi emlékünnepe rendezendő.
- V. K. M. 73056—1925. VI. ü. o. sz. a köztartásvezetői teendők ellátásával Friedrich János nevelőt bízva meg.
- V. K. M. 4896—1926. VI. ü. o. sz. a Tanítóképző-intézeti Tanárok Háza alapjára évenként díj szedendő.
- V. K. M. 7885—1926. VI. ü. o. sz. az első évesek felvételét engedélyezi az 1926—27. isk. évre.

Kir. főig. 505—1926. sz. II. Rákóczi Ferenc születésének 250. évfordulója ünneplése tárgyában.

Kir. főig. 603—1926. sz. Herczeg Ferenc 40 éves írói jubileuma tárgyában.

V. K. M. 31512—1926. VI. ü. o. 1926—27. isk. évi felvételi rendelet.

V. K. M. 32077—1926. VI. ü. o. az 1926. évi képesítő vizsgálatokra elnöki minőségben Dr. Závodszy Levente egyetemi m. és polg. isk. tanárképző főiskolai tanárt küldi ki.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató*: Balázs Béla. Működik 21 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította a történelmet a II—III., földrajzot a II—IV. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 13. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok*: Berzáty László r. tanár. Működik 13 év óta, intézetünkben 8 év óta. Tanította az összes éneket és zenét, a róm. kath. egyházi éneket és zenét, karéneket és zenekari gyakorlatokat. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 19. A IV. oszt. főnöke.

2. *Csekő Árpád* okl. tanítóképző-intézeti tanár, óraadíjas tanár. Működik másfél év óta. Tanította a mennyiségtant a II—V., a fizikát a III—V., a ref. egyházi éneket és zenét az összevont III—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 16. Internátusi felügyelő, tanártestületi jegyző.

3. *Friedrich János* okl. középiskolai tanár, internátusi felügyelő. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a német nyelvet a II—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 9. Köztar-tásvezető. A II. osztály főnöke.

4. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 15 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat a II—V., a történelmet a IV., az alkotmánytant az V., a játékot a III. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 17. Az V. osztály főnöke.

5. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 20 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította a rajzot a II—V., a kézimunkát a II—III., a testgya-

korlást a IV—V., a játékot az összevont IV—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 18. A Toldi Miklós sportkör vezető tanára.

6. *Siemeister János* r. tanár. Működik 15 év óta, intézetünkben 3 év óta. Tanította a testtant s az összes természetrajzi tárgyakat a II—IV., a testgyakorlást a II—III., a játékot a II. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 17. A III. osztály főnöke.

7. *Szemere Márton* gazdasági tanár. Intézetünkben működik 1 év óta. Tanította a gazdasági ismereteket a II—IV., a közgazdaságtant az V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 8.

8. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 11 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította az összes pedagógiai tárgyakat a III—V. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 21. Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: *Bodor Dénes*. Működik 22, mint gyakorló iskolai tanító 13 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát heti 26 órában és segédkezett a IV—V. éves tanítónövendékek tanítási gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter*. Működik 20, mint gyakorló iskolai tanító 13, intézetünkben 7 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—IV. osztályát és segédkezett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 30.

d) *Óraadók*: 1. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 6 év óta. Tanította az egészségtant az V. osztályban heti 2 órában.

Száz Károly róm. kath. segédlelkész. Intézetünkben működik 2 év óta. Tanította a róm. kath. hittant a tanítóképző-intézet II—V. és a gyakorló iskolában. Heti óráinak száma 12.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 9 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 8 órában.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdasszony. Özv. Nemess Pálné. Intézetünkben működik 6 év óta.

Napibéres altiszt: *Risai Ernő*. Szolgálatot teljesít 7 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

II. osztály.

Ált.
oszt.

1. Baráth Ferenc, r. k. 1908 aug 19. Jászberény, Szolnok vm.	3
2. Bathó Imre, r. k. 1908 ápr. 27. J.-alsósztyörgy, Szolnok vm.	4
3. Bogyó Sándor J., r. k. 1906 aug 27. Nagyvárad, Bihar vm.	4
4. Buday Kálmán, r. k. 1909 márc. 30. J.-alsószty., Szolnok vm.	3
5. Czakó István, r. k. 1909 aug. 3. Szirmabesenyő, Borsod vm.	3
6. Csollák Imre, r. k. 1908 máj. 9. Jászberény, Szolnok vm.	2
7. Gugi Gusztáv, r. k. 1910 márc 7. Jászberény, Szolnok vm.	4
8. Herboly Géza, r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm,	4
9. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm.	2
10. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm.	3
11. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád vm.	2
12. Papócsy Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szepetnek, Zala vm.	3
13. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm.	3
14. Sinka István, r. k. 1906 aug 21. Nagykörű, Szolnok vm.	3
15. Szűcs József, r. k. 1908 dec. 19. Jászsztyörgy, Szolnok vm.	3
16. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm.	3
17. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm.	3
18. Vlacsil László, r. k, 1908 nov. 21. Selénd, Arad vm.	3
19. Vörös Bálint, ref. 1908 szept 1. Hódmezőv., Csongrád vm.	3
20. Zingai Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm.	3
21. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm.	2
22. Zsembery Joachim, r. k. 1909 márc. 31. Bercel, Nógrád vm.	3

III. osztály:

1. Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm	3
2. Antali János, r. k. 1908 febr. 21. Fegyvernek, Szolnok vm.	3
3. Banoss Ernő, r. k. 1906 jun. 23. Ecséd, Heves vm.	3
4. Bognár György, r. k. 1909 jun. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	3
5. Deme Pál, r. k. 1906 jun. 20. Fegyvernek, Szolnok vm.	3
6. Gubala Ferenc, r. k. 1907 jun. 12. Nagybátöny, Heves vm.	2
7. Hebeny József, r. k. 1906 okt. 7. Zsámbok, Pest vm.	4
8. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm.	2
9. Kiss Ferenc, r. k. 1907 jan, 10. Törökszentmiklós, Szolnok vm.	4
10. Kökény István, r. k. 1909 ápr. 17. Vác, Pest vm.	3
11. Köllner István, r. k. 1908 jan. 7. Cibakháza. Szolnok vm.	2
12. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 17. Nagylóc, Nógrád vm.	3

13. Lipovszky György, r. k. 1906 nov. 17. Zomba, Tolna vm. 2
14. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm. 3
15. Oravecz István, r. k. 1909 febr. 11. Budafok, Pest vm. 3
16. Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm. 3
17. Sándor László, r. k. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm. 3
18. Simek Ferenc, r. k. 1908 jun. 14. Hatvan, Heves vm. 3
19. Sipeky László, r. k. 1908 ápril. 7. Verpelét, Heves vm. 3
20. Szabó József, r. k. 1906 febr. 14. Jászberény, Szolnok vm. 4
21. Szappan István, r. k. 1909 ápr. 17. Jobbágyi, Nógrád vm. 3
22. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Kőrösladány, Békés vm. 3
23. Varcák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm. 2

IV. osztály.

1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hmvásárhely, Csongrád vm. 2
2. Domby Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyönk, Tolna vm. 3
3. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. Tsztmiklós, Szolnok vm. 3
4. Kobela Ferenc, r. k. 1906 okt. 2. J.-alsószty., Szolnok vm. 4
5. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm. 3
6. Lámor János F., r. k. 1906 nov. 1. Rónaszék, Máramaros vm. 3
7. Novothny István, r. k. 1907 jun. 5. Dévényoroszi, Nógrád vm. 3
8. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Ungcsepel, Ung vm. 3
9. Szarvas László, r. k. 1907 szept. 27. Gyöngyöspata, Heves vm. 3
10. Szániel István, r. k. 1908 jun. 26. Bátaszék, Tolna vm. 2
11. Szupkay Imre, r. k. 1907 máj. 12. Terebespatak, Máramaros vm. 3
12. Wurst Armand, r. k. 1906 ápr. 11. Bakonykoppány, Veszprém vm. 3

V. osztály.

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 19. Cserhátszentiván, Nógrád vm. 2
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyvarékas, Pest vm. 2
3. Havasy Ernő, r. k. 1906 febr. 22. Szentsimon, Gömör vm. 1
4. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jsztandrás, Szolnok vm. 3
5. Kiss Sándor, ref. 1902 márc. 30. Tiszaöldvár, Szolnok vm. 3
6. Pál László, r. k. 1906 márc. 1. Jászberény, Szolnok vm. 3
7. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Somogy vm. 2

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :

a) Vallás szerint :				O s z t á l y :					Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	V.	„
Római katolikus	---	---	---	—	19	22	9	6	56
Református	---	---	---	—	3	1	2	1	7
Ág. hitv. evang.	---	---	---	—	—	—	1	—	1
Összesen :				—	22	23	12	7	64

b) Illetőségi hely szerint :				O s z t á l y :					Összesen
				I.	II.	III.	IV.	V.*	„
Arad	vm.			—	1	—	—	—	1
Békés	„			—	—	1	1	—	2
Beszterce N.	„			—	—	1	—	—	1
Bihar	„			—	1	1	—	—	2
Borsod	„			—	1	—	—	—	1
Csongrád	„			—	1	—	1	—	2
Gömör	„			—	—	—	—	1	1
Heves	„			—	2	6	1	—	9
Máramaros	„			—	—	—	2	—	2
Nógrád	„			—	2	4	1	1	8
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	„			—	2	4	—	1	7
Somogy	„			—	—	—	—	1	1
Szolnok	„			—	9	5	2	3	19
Veszprém	„			—	—	—	1	—	1
Tolna	„			—	1	1	2	—	4
Ung	„			—	—	—	1	—	1
Zala	„			—	2	—	—	—	2
Összesen :				—	22	23	12	7	64

c) Általános tanulmányi eredmény szerint :				O s z t á l y :					Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	V.	„
Jeles	---	---	---	—	—	—	—	—	—
Jó	---	---	---	—	4	5	2	3	14
Elégséges	---	---	---	—	16	16	9	3	44
Elégtelen	---	---	---	—	2	3	1	—	6

3. Épület, udvar, kert, berendezés és felszerelés.

Intézetünk *felszerelésének* ügye ez évben sem haladt előbbre. Az intézet *elhelyezkedése* az előző évihez nagyjában hasonlatos volt. Eltérés csak annyiban mutatkozott, hogy a méntelepi vezetőség felhívására az intézet kénytelen volt a méntelepi laktanyán egy 16 m. hosszú s egy 42 növendék befogadására alkalmas termet visszaadni, minek folytán az elhelyezkedés kényelmetlenebbé vált.

Az ideiglenesen otthont nyújtó elemi iskola *udvarán* ugrópálya létesített, a szomszédságban levő özv. Hoffmanné-féle bérház valamivel tágasabb udvarán pedig nyújtó állítatott fel. A kicsiny udvarok miatt a menetgyakorlatok, az atletikai gyakorlatok és játékok végzésére az intézethez 3 percnyi távolságra fekvő libalegelő szolgált.

A *gazdasági gyakorlatok* a mult évihez hasonló keretek között folytak. Méhészet alkalkalmas hely hiányában nem volt betelepíthető. A méhészetet gyakorlatilag *Hegedűs Győző* helybeli birtokos, méhészegyesületi elnök mintaméhésztelepén tanulmányozták a növendékek.

Szertárak és könyvtárak férőhely hiányában nem gyarapodhattak a szükséghez mérten.

Évi gyarapodásunk a következő:

Házi, irodai és köztartási felszerelés 9 darabbal, értéke...	955.000 K.
Tanári könyvtár 41 vásárolt és 61 ajándékozott könyvvel	5,412.750 K.
Osztálykönyvtárak 9 vásárolt, 7 ajándék könyvvel, értéké	506.500 K.
Önképzőköri könyvtár 8 vásárolt, 35 ajándék könyvvel	785.100 K.
Szertárak 171 vásárolt darabbal, értékük --- --- --- ---	6,049.380 K.

A beszerzés a rendes, a beszerzésre kiutalt rendkívüli javadalmakból, kis mértékben a „Hangversenyek Jövedelméből” és az önképzőköri alapból történt. A nmlt. V. K. M. úr 62.707—1925. VI. sz. r.-el 6.000.000 K rendkívüli jutalmat utalt ki a biológiai, kémiai, fizikai kísérletekhez és gyakorlatokhoz szükséges eszközökre, anyagokra és vegyi szerekre, A nmlt. földmív. min. úr 500.000 K-t juttatott a gazdasági könyvtár és szertár gyarapítására. Ez utóbbiak az intézeti konyhakert jövedelméből is gyarapítottak V. K. M. 100.950—1924. VI. sz. r. alapján.

Ajándékok: *Prusovszky Mária* helybeli róm. kat. elemi iskolai tanítónő a „Remekírók képes könyvtára” c. sorozat 50 kötetéből álló gyűjteményt ajándékozott intézetünknek. Ezen nemes lélekre, fenkölt gondolkozásra és szerető magyar szívre valló, jó cseleke-

de te jegyzőkönyvben örökítettett meg s ezenfelül a nmlt. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a Hivatalos Közlöny 1926. évi VII. számának 91. lapján őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította neki. Könyveket adományoztak még: V. K. M. 9, Testnevelési Tanács 2, Faluszövetség 15, Duna—Tisza Mezőgazdasági Kamara 4, és Novotha Andor helybeli könyvkereskedő 15 kötet művet.

A növendékek elhelyezése, ellátása, segítése.

Az internátusi helységeink ezidén is két épületben, u. m. az intézet szomszédságában fekvő özv. *Hoffmann-féle bérházban* és az intézettől 10 percnyi távolságban fekvő *méntelepi laktanyában* voltak.

Az özv. *Hoffmann-féle bérház* 3 utcai szobájában volt berendezve a III—V. éves növendékek dolgozója, az udvari szobában a hatágyas betegszoba. Az eredetileg konyhahelyiségnek készült „szobában” lakott *Friedrich János* nevelő és a köztartásvezető-tanár, fürdőszobának készült helyiségben pedig a növendékektől beszédett élelmiszerek raktározattak el. A növendékek ruhásszekrényei részint az előszobában, részint az elemi iskola épület emeleti folyosóin helyeztetek el. Ez bizony a növendékekre nézve sok kellemetlenséggel és idővesztéssel járt, de szerencsésebb és előnyösebb megoldás a különleges helyi viszonyok miatt nem volt található.

A *méntelepi laktanya* emeletén 2 nagy teremben háltak az összes bentlakó növendékek. Mellettük levő egyik szoba a II. éves növendékek dolgozó szobája, a másik pedig *Csekő Árpád* nevelőtanár lakása volt. Mosdóhelyiségül a folyosó szolgált. Szülői házában lakott 10 helybeli, rokonainál 1 vidéki növendék.

A köztartást 1925. szeptember 14-ig *Siemeister János* tanár vezette, kitől nőülése után *Friedrich János* vette át a vezetést.

A köztartás asztalán 53 bentlakó növendék, 1 köztartásvezető és nevelő tanár, 1 nevelő tanár, a gazdasszony, a napibéres szolgál, 4 köztartási és 2 internátusi cseléd étkezett.

A növendékektől megkivánt élelmiszer kisebb része természetben folyt be, nagyobb része helyett pénzbeli megváltást fizettek.

Az *élelmezés* minőség és mennyiség tekintetében már megközelítette a békebelit. Csak a kenyér és húsadag nem érte el még a békebelit. A napi kenyéradag 40 dg. volt, amit a hazulról kapott csomagok pótoltak. Reggelire köménylevevest kaptak, de év kez-

kezdetétől hetenként kétszer, húsvétól háromszor-négyszer volt tejreggeli. Az év első felében hetenként háromszor, a második félévben négyszer volt húsétel, sőt húsvétól kezdve üres főzelék már nem is került az asztalra, hanem rendesen a zsírmegváltásból beszerzett pirított szalonna ízesítette azt. Amikor az osztályvizsgálatok után már csak az V. éves növendékek maradtak az intézetben, naponként kávéreggeli és pénteket kivéve naponként egyszeri húsétel volt.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	5	6	3	2	16
Féldíjas	2	4	6	1	13
Teljes díjat fizető bentlakó . . .	8	12	1	3	24
Ingyenebédés bejáró	—	1	—	—	1
Segély nélküli bejáró	7	—	2	1	10
Összesen:	22	23	12	7	64

A teljes díjat fizető bentlakó havi 170.000 K-t, a féldíjasok havi 85.000 K-t fizettek.

Alapítványaink ez idén sem voltak.

Sajnos fedezet hiányában más jutalom nem volt kiosztható, mint az a 20—20 ezer K, amit a földművelésügyi miniszter úr adományozott a gyümölcsfánemesítésben legjobb előmenetelt tanúsító növendékeknek. Az 1924—25. isk. évit Becsei István IV., a folyó évit Kiss Ernő III. éves növendék kapta.

Bodor Dénes és *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanítók buzgólkodása folytán a tanítónapi gyűjtés eredménye 618.650 K.

Fecske Sándor ipartelep- és fürdőtulajdonos ez évben is havonként egyszer ingyen gőzfürdőt engedélyezett a növendékeknek. Az intézet iránt tanúsított jóindulata, megértő támogatása jegyzőkönyvben öröklítettet meg. *Alexander Imre* vármegyei alispán úr *Mallár Sándor* főszolgabíró temetésén történt éneklést átiratban köszönte meg s 140.000 K-t küldött az intézet céljaira. *Jászberény* város 6 millió koronát adott a közpénztárból cserkészeink felruházására s másfél milliót a nemzeti nagytáborba vonulhatás céljaira.

5. Nevelés, tanítás.

A tervszerű, átgondolt és egységes nevelés-tanítás biztosítása érdekében a tanári testület ez iskolai évben 8 különböző módsze-

res értekezletet tartott, de a rendes havi értekezleteken is állandóan foglalkozott módszeres kérdésekkel. Csaknem valamennyi értekezleten szerepelt a tanítóképzői és elemi népiskolai új tantervekkel kapcsolatos részletes *helyi tanmenetek* készítésének ügye.

Beható eszmecserék alapján állapítottak meg a tanmenet készítésének külső kellékeitől kezdve az egységes eljárások módozatai, a helyi vonatkozások, a különleges és helyi viszonyok mellett figyelembe veendő körülmények, a nevelési és tanítási gyakorlatok és a növendékek hospitálásának rendje, a kirándulások részletes tervezete, az írásbeli dolgozatok tárgykörei, íratásuk időrendje. Egyéb tárgyalt kérdések: a dolgozatok, eredménytárak, jegyzetek száma, alakja, címe, a női kézimunka tanítása a gyakorló iskolában, a faluszövetségi kiállítás előkészítése, a cserkészek foglalkoztatásának összeegyeztetése a tantervszerű munkával és házi renddel, a kötelező elemi iskolai filmoktatásnak az összes szegény tanulókra nézve ingyenessé tétele, a közerkölcsök megjavításának módjai.

Megbeszélés tárgyává tettek az iskolán kívüli népművelési előadások beillesztése a gyakorlati kiképzés rendjébe, a tanyai tanítóskodásra való előkészítéssel kapcsolatos tennivalók.

Az október 10-i rendes havi értekezleten a rendtartásszerű tárgysorozaton kívül *Berzátzy László* zenetanár beszámolt az 1925. augusztus 13—15. napjain Sopronban tartott országos dalosverseny alkalmával szerzett tapasztalatairól. Számadatokkal igazolta, hogy a hangversenyen résztvett karnagyok és dalosok mily nagy százaléka került ki a tanítóóság köréből s hangsúlyozta, hogy a tanítóra az ifjúsági egyesületek és népénekkarok szervezése és vezetése téren mily fontos munka vár. Majd megállapította, hogy a tanítóképző-intézetek énekkarainak nincsen alkalmuk külön kerületi, vagy országos dalosversenyben mérni össze erejüket, pedig ez tanárookra, növendékekre egyaránt ösztönző hatású lenne. Javasolja: tegyen a tanári testület lépést a *tanítóképzői énekkarok országos dalosversenyének rendszeresítése érdekében*. A tanári testület előterjesztést tett a nmlt. V. K. M. úrnak ebben az ügyben.

A *kellő társadalmi műveltség* elsajátítása céljából a tanári testület módot adott a növendékeknek a megfelelő nyilvános alkalmon, ünnepségeken, mulatságokon való megjelenésre. Ilyen alkalmak voltak: a reálgymnázium, az érseki leánynevelő-intézet, a Levente Egyesület, a honvéd altisztek, tűzoltók előadása, műsoros estjei, az elemi iskolák pásztorjátékai, hazafias színlelőadásai.

A társadalmi, kulturális egyesületek által rendezett ünnepeken

felkérésre több alkalommal énekeltek a növendékek. Így a régi jász kerülettől rendezett jász bálon is, hol József királyi herceg ő fensége meleg elismerését fejezte ki a fegyelmezett énekkarunk és táncos növendékeink ügyes szerepléséhez. Az *Egri Dalkör* helybeli hangversenyén rendezők voltak növendékeink s a dalkört a megérkezésekor férfikar jelisével fogadták. Gyászenekkel búcsúztatta el az intézeti énekkar *Mallár Sándor* főszolgabíró, *Pénzes István* városi adóügyi tanácsost, *Simonyi Gyula* reálgymnáziumi tanár, kulturegyesületi alelnököt.

Az évenként rendezni szokott hazafias ünnepségeken kívül az iskolai év folyamán a következő ünnepségek tartattak: november 30-án *Széchenyi-ünnep*, december 12-én a *Limanovai hősök* ünnepe, március 25-én *II. Rákóczi Ferenc* emlékünnepe, június 13-án *Herczeg Ferenc* ünnepe.

A gyakorlati kiképzés rendje. A Tanterv és Utasítás szerint a nevelői és tanítói gyakorlat elsajátítására szolgáltak: 1. a *mintatanítások* és azok megbeszélése, 2. a *hospitálások* és 3. a *növendékek tanítási gyakorlatai*, egybekapcsolva ezek előzetes és utólagos megbeszélésével, vagyis az előkészítéssel és bírálattal.

1. A *mintatanításokat* a gyakorló iskolai tanítók tartották a népiskola minden tantárgyából. A mintatanítások beható megbeszélése után a növendékek elkészítették azok részletes tanítási tervét és csak ezután kaptak az illető tárgykörből előkészítést s végeztek maguk is próbatanítást.

2. A *hospitálások* a Tanterv és Utasítás alapján a IV. és V. éves növendékekre kötelezők. Intézetünkben azonban kir. főigazgatói jóváhagyás alapján a III. éves növendékek is hospitáltak egyrészt a két felső évfolyam csekély létszáma miatt, másrészt pedig, hogy lélektani tanulmányaikkal kapcsolatban megfigyeléseket tessenek és tapasztalatokat gyűjthessenek.

A Tanterv és Utasítás értelmében a növendékek névsor szerint, naponként felváltva hospitáltak a gyakorló iskolában, hogy megfigyeljék az ott folyó nevelői és tanítói munkát, a népiskola belső életét minél jobban megismerjék, a számukra kijelölt feladatok elvégzésével abba magukat minél jobban beleéljék, végül, hogy elméleti ismereteik számára tapasztalatokat szerezzenek és az elméletnek gyakorlati megvalósítását közvetlenül szemléljék. A III. éves növendékek test- és élettani, a IV. évesek nevelés-oktatástani s módszertani megfigyeléseket tettek a pedagógiai tanára által ki-

tűzött s az előző iskolai évben már közzétett hospitálási szempontok alapján, az V. évesek pedig a gyakorló isk. tanító egész munkáját részletesen figyelték meg, ugyancsak az előző iskolai évben már ismertetett hospitálási szempontok alapján.

A gyakorló iskolai hospitálásokat kiegészítették az *iskolátogatások*. Az V. éves növendékek a pedagógia tanárának és a gyak. iskola tanítójának vezetésével meglátogatták a helybeli kisdédóvót, több állami és felekezeti elemi népiskolát, az önálló gazdasági ismétlő iskolát, a meggyesi és kormosparti tanyai iskolákat.

3. *Tanítási gyakorlatok.* A IV. éves növendékek a gyakorló iskola I.—II. oszt. tárgyaiból, az V. évesek pedig valamennyi osztály valamennyi tantárgyából tanítottak. Egy-egy növendékre többször is rákerült a sor, mégpedig esetenként más-más tantárgyból.

A tanítási gyakorlatokat megelőzte a mintatanítás, ennek megbeszélése, részletes tervezetének elkészítése, módszertani ismétlés, majd az előkészítés, vagyis a tanítandó módszeres egység anyagának kiválasztására, elrendezésére, a tanítás módszeres menetére, taneszközeinek használatára vonatkozó közös megbeszélés, mely után a tanításra kijelölt növendék és bíráló írásban elkészítették a tanítás részletes tervezetét. A tervezetek kijavítása után a növendék megtartotta a tanítási gyakorlatát, melyet a bírálati órán közös megbeszélés követett. Az V. évesek a II. félévben vázlatos tanítási tervet készítettek és nagyobb módszeres egységből folytatólagos tanítást tartottak, továbbá tanmenetet készítettek, mégpedig ez évben a gyak. iskola V—VI. osztályának részletes tanmenetét. A gyakorlati tanítások száma így oszlott meg:

a IV. évfolyamban: 31, az V. évfolyamban 72.

Iskolánkívüli népművelés. A tanári testület tagjai és az intézet idősebb növendékei híven kivették részüket az iskolánkívüli népművelési munkából is. A téli idényben összesen 48 előadást tartottak az I., II., V., VII. és VIII. kerület olvasó-, a meggyesi és boldogházi tanyai iskolákkal kapcsolatos gazdakörökben. Minden alkalommal egy tanár és egy — írásban is gondosan előkészülő — IV., vagy V. éves növendék tartott szabadelőadást.

Népművelési előadást tartott *Balázs Béla* igazgató 6-ot, *Bodor Dénes* gyak. isk. tanító 4-et, *Csekő Árpád* tanár 8-at, *Friedrich János* tanár 2-öt, *Tanai Antal* tanár 4-et és a IV—V. éves tanítójeleltek 24-et.

Tanulmányi kirándulások. Iskolánk székhelyén és a környékére tett számos kiránduláson kívül március 20. és 21. napjain Siemeister János tanár vezetése mellett *Budapestre* is felrándultak a IV. és V. éves növendékek. Ennek a kirándulásnak főcélja az országos állatmintavásár megtekintése volt, amelyen Szemere Márton gazdasági tanár kalauzolta a növendékeket. Azután az előzetes terv szerint a fővárosi Pedagógiai Szemináriumba mentek, ahol Pinkert Zsigmond, az intézet volt igazgatója fogadta és megmutatta a tehetséges gyermekek kiállításának még meglevő részét. Majd a psychotecnikai laboratóriumot tekintették meg, ahol a laboratórium vezető tanárával pár kísérletet is végeztek. Este a „Makrancos hölgy“-et nézték meg a „Nemzeti Színház“-ban. Másnap mise hallgatás után Pinkert Zsigmond igazgató kalauzolása mellett a Földtani intézetet tanulmányozták s végül a Mezőgazdasági Muzeumba mentek. Este a „Híd“ című darabot látták.

Kiállítás. Az intézet jó hírnévéhez méltóan szerepelt az Országos Faluszövetség október 4—6-i helyi kiállításán. Az iskolaügyi csoportnak Balázs Béla igazgató, a halászatnak Berzátzy László tanár volt az elnöke. A kulturális csoport intéző-bizottságának Málnási Dezső, a képzőművészeti csoport intéző-bizottságának Pazár Zoltán volt tagja. Bírálóbizottsági tagok voltak: Balázs Béla igazgató és Szemere Márton gazdasági tanár. Külön csoportként szerepeltek a cserkészek. E csoport elnöke Siemeister János tanár, a csapat parancsnoka volt.

Az intézettől kiállított anyag a következő:

- a) Tanmenetszerű rajzok;
- b) tanmenetszerű vegyesanyagú kézimunka-sorozat, különösen gazdag fa- és papírmunkákkal;
- c) a növendékek magánszorgalmából készített kézimunkái, nevezetesen szalmából font díszkosárák, bőrdöngők, hegedű és más hangszerek;
- d) gyakorlóiskola tanulóinak papírmunkálatai;
- e) Domby Béla IV. éves növendék olajfestményei;
- f) az atléta versenyeken legtöbb érmet és jutalomtárgyat nyert két növendék: Fehér György IV. é. és Simek Ferenc III. é. érmei jutalomsorozata;

g) Jászberény város, a kiállításon résztvevő jász községek és Jász-Nagykun-Szolnok megye népesedési, népműveltségi, tanyaiskolázási viszonyait az 1920. évi népszámlálás adatai alapján községenként ismertető térképek, táblázatok, grafikonok, melyeket Balázs

Béla igazgató terve szerint *Csekő Árpád*, *Málnási Dezső*, *Friedrich János* és *Tanai Antal* tanárok felügyelete alatt készítették az ügyesebb növendékek;

h) *Bella István* és *Havassy Ernő* V. é. növendékek nagy térképe, mely lakóhelyük megjelölésével mutatja az intézetbe beírt növendékek névsorát;

i) *Balázs Béla* igazgató, *Csekő Árpád* tanár, *Szupkai Imre* IV. éves növendék segítségével 64 fényképen mutatta be Jászberény népies lakóházainak fejlődését. E néprajzi tanulmányhoz az intézet IV—V. éves növendékei gyűjtötték össze s az ügyesebb rajzosok rajzolták meg a kerítések, oromfalak és oromdeszkák díszítő motívumainak sorozatát;

k) *Pazár Zoltán* tanár a képzőművészeti csoportban állította ki festményeit;

l) a cserkészek miniatűr cserkésztabort készítették teljes felszereléssel *Siemeister János* parancsnok terve szerint, továbbá a cserkészélettel kapcsolatos rajzokat és kézimunkákat.

Az intézeti énekkar *Berzátzy László* tanár vezetése alatt énekelt a kiállítás megnyitásán, a hősök október 6-i ünnepén a honvédszobornál és a hősök sírjánál két temetőben is.

A kiállítás napjain iskolai szünet volt és az összes növendékek, mint pénztárosok, jegyszedők, ellenőrök szerepeltek.

A 4-én d. u. tartott intézetközi és Levente atlétikai mérkőzésen az érmeik legnagyobb részét növendékeink nyerték el.

A Faluszövetség arany éremmel tüntette ki az intézetet és külön a cserkészcsapatot.

Az intézet kiállításáról a legnagyobb elismeréssel szóltak a kiállítást megnyitó *Alexander Imre* alispán, *Czettler Jenő* egyetemi tanár *Nagy Sándor* faluszövetségi igazgató. Utóbbi hangsúlyozta, hogy hogy eddig még egy kiállításon sem mutattak be a lakóhelyismerettel kapcsolatos olyan térképsorozatot, mint aminőt a növendékek készítettek. Ennek különös fontosságot tulajdonít az önismeretre nevelés szempontjából. Elismeréssel emlékszik meg az intézet kiállítási anyagáról a Magyar Iskola című tanügyi lap és „A Falu” című folyóirat is.

Kétségtelen, hogy e kiállítással nagyban fokozta az intézet eddig is elismerten jó hírnevét.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

A) *Ifjúsági önképzőkör.* Az ifjúsági önképzőkör szeptember 13-án tartotta az ifjúsági tisztikart megválasztó alakuló gyűlését. E szerint elnök lett Havassy Ernő V. év., alelnök Wurst Amand IV. év., főjegyző Fiala Endre V. éves, aljegyző Novothny István IV. éves, főkönyvtáros Kiss Sándor V. éves, alkönyvtáros Sipeky László III. éves, pénztáros Wehofsits Béla V. éves, ellenőr Pál László V. éves, háznagy Domby Béla V. éves, zenekarvezető Fiala Endre V. éves növendék.

A tanév folyamán 7 rendes, március 15-én pedig diszgyűlést tartott a kör. Az október 6-ra tervezett diszgyűlés a városi honvédeleknél tartott ünnepélyen való részvétel miatt elmaradt.

Az egyes gyűléseken elhangzott 2 szónoki beszéd, 6 szavalat, 10 énekszám, 1 pedagógiai, 1 történeti, 1 természetrajz-biológiai tárgyú értekezés felolvasása, 1 humoros páros jelenet és 1 monológ. Ezenkívül az ifjúság szorgalmasan készült a Jászberényben október havában rendezett faluszövetségi kiállításra, amelyen készítményeivel, kiállított szép tárgyaival szép sikereket ért el.

Szerepléseikkel kitűntek: Havassy Ernő V. éves, Jurán Benedek és Kiss Sándor V. évesek mint ügyes, gyakorlott szavalók, Vörös Bálint II. éves növendék pedig humoros előadásával.

A kör előfizetett a Vasárnapi Könyvre, a Zászlónkra és ingyen kapta a Néptanítók Lapját. Az ifjúság szorgalmasan használta továbbá a 400 kötetes könyvtárt.

Tanai Antal tanárelnök.

B) *Ifjúsági Toldi Miklós sportkör.* Az alakuló gyűlés a következő tisztikart választotta meg: ifj. elnök Fiala Endre V. év., alelnök Domby Béla IV., titkár Szániel István IV., pénztáros Havassy Ernő V., szertáros Novothny István IV. éves növ. Tanárelnök alapszabályok adta jogánál fogva kapitányokká az atlétikában Wurst Amand IV., birkózásban Szupkai Imre IV., játéokban Fehér György IV. éves növendéket nevezte ki.

Az egyesület szeptember hónapban erősebb tempóban kezdte meg működését, mert a helybeli testnevelési bizottság meghívta az egyesületet október hó 4-én a faluszövetség kiállításával kapcsolatos sport ünnepélyre. Az egyesület a helybeli levante football csapattal szemben csapatot állított ki s az atlétika a következő számában: súlylökésben, diszkoszdobásban és rúdugrásban mutatta be képességét.

Az őszi évad bevégeztével az egyesület a rendszeres birkózást

kezdte meg. A birkozás iránti szeretetet semmi sem bizonyítja jobban, mint ama tény, hogy az intézet egyharmad része járt tréningre. A kör április 11-én tartotta meg a szokásos házi birkozó versenyét az előző évihez képest nagyobb anyagi és erkölcsi sikerrel. Áprilisban kezdődtek az atlétikai gyakorlatok.

Jún. 6-án volt az atlétikai verseny. Az intézet működő tagjai 91 pontot szereztek, amit jóval népesebb és jól felszerelt intézetek sem tudtak felmutatni. A verseny eredménye a következő:

100 m síkfutás: ---	1. Szarvas László	IV. év. növ.	11'9 mp.
	2. Novothny István	IV. év. növ.	12 mp.
200 m síkfutás: ---	1. Novothny István	IV. év. növ.	25 mp.
	2. Márton János	III. év. növ.	25'4 mp.
400 m síkfutás: ---	1. Szarvas László	IV. év. növ.	1'00 p.
	2. Lámor Ferenc	IV. év. növ.	1'02 p.
800 m síkfutás: ---	1. Lipovszky György	III. év. növ.	2'17 p.
	2. Szűcs József	II. év. növ.	2'25 p.
1500 m síkfutás: ---	1. Lipovszky György	IV. év. növ.	4'52 p.
	2. Fehér György	IV. év. növ.	4'58 p.
Súlylökés: --- ---	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	10'95 m.
	2. Novothny István	IV. év. növ.	10'33 m.
Magasugrás helyből:	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	125 cm.
	2. Roediger Endre	IV. év. növ.	125 cm.
	3. Szarvas László	IV. év. növ.	125 cm.
Magasugrás roham:	1. Szarvas László	IV. év. növ.	154 cm.
	2. Szániel István	IV. év. növ.	150 cm.
Helyből távolugrás:	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	178 cm.
	2. Márton János	III. év. növ.	172 cm.
Távolugrás: --- ---	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	612 cm.
	2. Szarvas László	IV. év. növ.	606 cm.
	3. Fehér György	IV. év. növ.	595 cm.
Rúdugrás: --- ---	1. Fehér György	IV. év. növ.	310 cm.
	2. Kobela Ferenc	IV. év. növ.	250 cm.
Gerelydobás: --- ---	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	38'45 m.
	2. Wurst Amand	IV. év. növ.	35'75 m.
Diszkoszdobás: ---	1. Simek Ferenc	III. év. növ.	31'96 m.
	2. Novothny István	IV. év. növ.	31'02 m.

A verseny legértékesebb eredménye a rúdugrás és a távolugrás volt. Pazár Zoltán tanár vezetésével az egyesület 6 tagja; Fehér György, Simek Ferenc, Szániel István, Roediger Endre, Szarvas

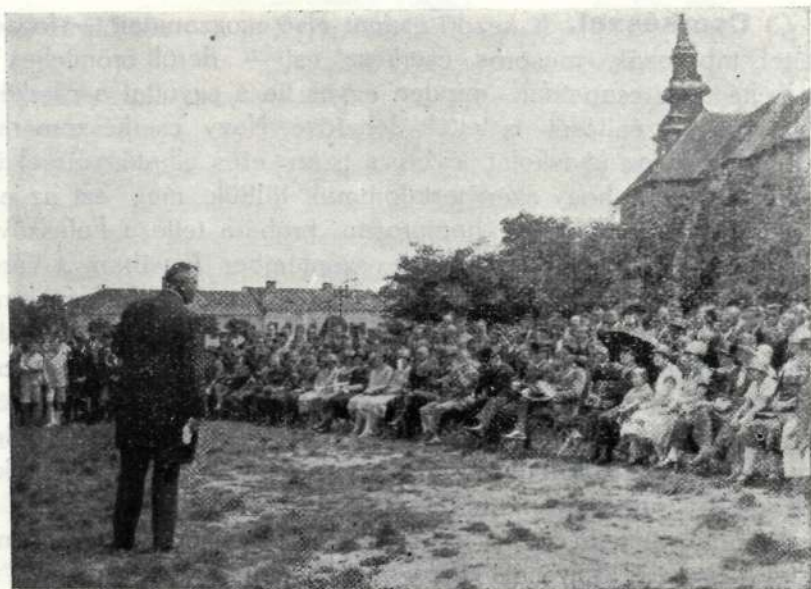
László és Novothny István részvett a Kisoszt. országos bajnoki atlétikai versenyén, a pentatlonban, súlydobásban, a rúdugrásban és a távolugrás 5-ös csapatversenyében. A kis csapat a súlylökés csapatverseny kivételével mindenütt elsőrangú helyezést ért el. Simek Ferenc a pentatlonban 16 ponttal 3., Fehér György 318 cm eredménnyel a rúdugrásban első, távolugró csapatversenyben: Simek Ferenc, Novothny István, Szániel István, Roediger Endre és Szarvas László 565'6 cm. átlaggal a 3. lett, mellyel a tavalyi első csapat 562 cm. átlagát túlszárnyalták. A Nemzeti Sportújság meleg szavakkal méltatta az eredményt, mellyel intézetünk egy csapásra a legelső sportintézetek sorába küzdötte fel magát. Ha itt tekintetbe vesszük az intézet felszereltségét, pálya hiányát, anyagi eszközeink igen csekély voltát s továbbá azon körülményt, hogy az intézetnek csak 64 növendéke volt, — az elért eredmény még inkább csodálni való és dicséretre érdemes. *Pazár Zoltán tanárelnök.*

C) **Cserkészlet.** A kezdő csapat első mozzanatait — fogadalomtétel, táborozás, műsoros cserkész est — derült örömteljes lélekkel élte át a csapatnak minden egyes fia s egyuttal a cserkészlekkülét további építését is tették lehetővé. Nagy cserkészprogrammal léptünk be az új iskolai évbe s azon erős elhatározással üdvözlöttük egymást, hogy szép tartalommal töltjük meg ezt az esztendőt is. Munkabíráskunkat hamarosan próbára tette a Faluszövetség által rendezett kiállítás. Amikor szeptember havában a városban mindenfelé folytak a készülődések, a csapat kötelességének tartotta, hogy mint kiállító ő is részt vegyen a kiállításon. Nem okozott nagy fejtörést, hogy mit mutasson be a csapat a cserkészletből. Az ötletes fiúk a cserkészmunka legkedvesebb, legszebb részét óhajtották a közönség elé állítani. Gyors cserkészmenetben dolgozott a sok kéz. Oly szabályszerű, diszes miniatűr táborot építettek a fiúk a kijelölt táborhelyen, hogy a rendezőbizottság oklevéllel és aranyéremmel tüntette ki a jó munkát végzett csapatot. Sőt még pénzbeli segílyt is helyezett kilátásba a központi vezetőség, mivel az egyes őrsök a kiállítás tartama alatt állandó őrszolgálatot teljesítettek. Sajnos nem akadt gazda, aki az ígéretet be is váltotta volna.

Az iskolai év többi hónapjait belső munkára fordítottuk. A másfél éves csapat tudatában volt annak, hogy csak a belső megerősödés biztosíthatja a fejlődést. Ezért egyenlőre kikapcsolt minden külső munkát és vidám lélekkel folytatta a próbaanyagok feldolgozását. A szokásos heti csapatösszejevőteleket ez évben is megtar-

tottuk. A munkaprogramm egy részét ezen csapatösszejöveteleken, a másik részét pedig az őrsi összejöveteleken dolgoztuk fel. Sok nehézséget okozott az otthon hiánya, valamint az intézet szűkös helyzete. Az összejövetelek megtartására külön helyiséget nem kaphatott a csapat, hiszen elegendő tanterme sem volt az intézetnek. Az őszi s tavaszi hónapokban kint a szabadban, vagy a páston folytak le az összejövetelek, télen pedig valamelyik tanteremben, ahol egyidőben zongora-gyakorlóórája is volt valamelyik növendéknek. A külső nehézségek dacára az összejöveteleket a csapat mindig pontosan tartotta meg, a tervbevett munkát mindig jó kedvvel végezte s reménykedően tekintett a Nemzeti Nagytábor elé.

Bár a csapat még ugyan fiatal volt, mégis úgy döntött, hogy a magyar cserkészetnek ezen bemutatkozásán résztvesz. Mivel a csapat tulajdonképpen még nem volt felavatva, az egész évi munkát a június 6-án rendezett avató ünnepély felyezte be. A Magyar

1926. június 6-án cserkészjeink felavatása alkalmával Balázs Béla igazgató ünnepi beszédet mond.

Cserkészsövetséget *dr. Molnár Frigyes* külügyi főtitkár képviselte, aki egyúttal az avató szertartást is elvégezte. *Balázs Béla* az intézet igazgatója pedig lendületes beszédében oly színes képekben festette meg a cserkészélet mozzanatait, hogy a nagyszámú és elő-

kelő közönséget egyszerre meghódította. A társadalom minden rétege ettől kezdve számos, lelkes s megértő barátot adott az országos mozgalomnak. A társadalom megnyerését elősegítette a Városi Mozcószínház termében rendezett mősoros mozi előadás, valamint az avatást követő gyakorlati bemutatás is. Sajnos a jól előkészített s szépen sikerült szereplések nem hozták meg a kellő anyagi sikert. Pedig soha nem szorult rá úgy a csapat az anyagi támogatásra, mint ekkor. A Nemzeti Nagytábor várta az ország minden csapatát. Ott megjelenni tehát kötelesség volt. A városi tanács megértő nemesszívűsége folytán ez lehetővé is vált. A szegénysorsú cserkészek tábori költségeinek fedezésére 1500.000 K-t utalt ki, január hónapban pedig csapatfelszerelés beszerzésére 5600.000 K-t. Ezen két összeg nélkül a csapat régi vágya nem teljesülhetett volna, amiért is e helyen hálás köszönetét fejezi ki a parancsnokság elsősorban a nemes városi tanácsnak, másodsorban mindazoknak, akik a csapat s ezáltal a cserkészmozgalom megerősödését segítették elő. A Nemzeti Nagytáborban kemény munka várt az ifjú csapatra. A rendes tábori csapatunkon kívül a Nagytábor legnehezebb munkáját a táborrendőri munkáját is teljesítette. Erre azért vállalkozott a csapat, mivel a korhatár miatt a fiuk nagyrésze nem vehetett volna részt a versenyeken, viszont csak pihenéssel s szemlélődéssel nem akartuk a tábor végig élvezni. A csapat derekasan állta meg a helyét. A jól végzett munkáért a Nagytábor legfőbb vezetőségétől a legteljesebb elismerést nyerte a csapat. A kétéves cserkészmultra viszatekintő ifjú cserkészek ez alkalommal is tanubizonyosságot tettek, hogy a cserkészlet magva a szolgálat. Szolgálni másoknak és önmagunknak.

1926. június 6-án fogadalmat tett cserkészek névsora :

1. Antali János	11. Ruczik Géza
2. Baráth Ferenc	12. Sinka István
3. Gubala Ferenc	13. Szücs István
4. Kiss Ernő	14. Váralljay Tivadar
5. Lipovszky György	15. Vlacsil László
6. Márton János	16. Szarvas László
7. Sándor László	17. Wurst Amand
8. Sipeky László	18. Havassy Ernő
9. Uhrin Gáspár	19. Pápócsi Ferenc
10. Korsós Sándor	20. Köllner István

Rajvezetők:

Fiala Endre
Wehofsits Béla

Órsvezetők:

Becsei István
Fehér György
Novothny István
Oravecz János
Zolnay Ferenc

Segédórsvezetők:

Kozár László
Lipovszky György
Domby Béla
Gubala Ferenc
Nagy Lajos

Siemeister János tanár, cserkészpnok

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Ez iskolai évben csak egyszer, az év végén volt tanítóképesítő vizsgálat,

Az évvégi gyakorlati és szóbeli tanítóképesítő-vizsgálatokon *dr. Závodszy Levente* egyetemi m. és tanárképző-főiskolai tanár, miniszteri biztos elnökölt.

Tanítóképesítő-vizsgálatra jelentkezett 7 jelölt, javítóvizsgálatra utasított 1 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 19. Cserhátszentiván, Nógrád vm. 3
2. Fiala András, r. k. 1905 nov. 22. Zagyarékas, Pest vm. 2
3. Havasy Ernő, r. k. 1906 febr. 22. Szentsimon, Gömör vm. 2
4. Jurán Benedek, r. k. 1905 márc. 2. Jsztrandrás, Szolnok vm. 3
5. Kiss Sándor, ref. 1902 márc. 30. Tiszaföldvár, Szolnok vm. 3
6. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Somogy vm. 2

Kántori oklevelet nyertek:

1. Bella István, r. k. 1906 okt. 19. Cserhátszentiván, Nógrád vm. 2 2
2. Berdál Kálmán, r. k. 1905 ápr. 18. Ráczegres, Somogy vm. 3 2
3. Havasy Ernő, r. k. 1906 febr. 22. Szentsimon, Gömör vm. 1 1
4. Lukinics Ferenc, r. k. 1900 dec. 10. Törökbecse, Torontál vm. 1 1
5. Oláh József, r. k. 1905 febr. 5. Peregbankháza, Pest vm. 3 3
6. Wehofsits Béla, r. k. 1907 máj. 6. Tarany, Somogy vm. 1 1

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskola alsó tagozatának tanítója: *Bodor Dénes*, a felső tagozatnak (III—IV. oszt.) pedig *Halmos Péter* volt. Mindkét tagozat tanítása külön-külön tanteremben folyt.

Az iskolai év folyamán a gyakorló iskolai tanítók 4 ízben hívták össze a gyermekek szülőit *szülői értekezletre*.

„Az első értekezlet szeptember 27-én volt. Kevés szülő jelent meg, pedig a tanulóktól megüzentük, hogy lehetőleg a szülők mindkettejét kérjük s várjuk az értekezletre. Ezen az értekezleten mindkét csoportban a gyermekgondozás kérdésével kapcsolatban főleg arról iparkodtunk meggyőzni a jelenvoltakat, hogy az iskolába járó tanulók iránt a szülőknek különleges erkölcsi és anyagi feladataik vannak, amelyek teljesítése biztosíthatja a családi és iskolai nevelés sikeres együttműködését, (A könyvek, taneszközök beszerzését, ruházat, iskolai mulasztás és megtorló intézkedések stb.)

A második értekezletet 1926 január hó 17-én *Halmos Péter* gyakorló iskolai tanító tartotta a gyakorló iskola felső tagozatába járó gyermekek nagyszámban megjelent szülőivel. Az értekezlet tárgyai: 1. A jelen volt szülők gyermekeinek viselkedése, tanulmányi előmenetelük megbeszélése. 2. A gyakorló iskolai tanító előadása az ország helyzetéről s ezzel kapcsolatban a hazaszeretetre való családi nevelésről. Az előadást eszmecsere követte. 3. Az Eötvös-alap javára rendezendő gyűjtés célja. Áldozatkészségre buzdítás.

A harmadik értekezletet január 24-én, *Bodor Dénes* gyakorló iskola alsó tagozatának tanítója vezette. Az értekezleten sok szülő volt. Résztvett azonkívül 4 tanyai és helybeli áll. tanítónő is tanulmányi célzattal. Ezen az értekezleten a vallás-erkölcsi neveléssel kapcsolatban a szülők és a család kötelességeit tártuk fel. Észrevehető nagy érdeklődéssel hallgatták végig az értekezletet, sőt egyik-másik nekibuzdulva el is mondta, mit tett eddig gyermeke vallás-erkölcsi nevelése érdekében. A szülők maguk is mondják, hogy ezen a téren a példaadás, szoktatás a legfontosabb erkölcsi kötelességük.

A negyedik szülői értekezlet január hó 3-án tartott. Az értekezlet tárgyaül a tanulók szünidei gondozását tűztük ki s ebben a kérdésben állítottuk a szülőket feladatok elé. Különösen kiemeltük, hogy a testileg még fejletlen gyermekeket nem tanácsos nehezebb, különösen mezei munkákkal megterhelni; másfelől pedig rá kell szorítani a gyermeket bizonyos napi kötelességek teljesítésére, hogy így munkaszeretetre nevelődjének. Utaltunk a hazafias nevelés körüli szülői tennivalókra. E célból ajánlottuk, hogy a földrajz és történelem könyvükből minden nap leckéket olvastassanak föl hangosan.

Az e tanévi szülői értekezleteken szerzett tapasztalatunk az, hogy a jelen voltak nagy érdeklődéssel viseltettek mind az értekezlet, mind az azt követő u. n. párbeszédnek iránt, melyek az értekezletek vezetői s a szülők közt fejlődtek ki s igen gyakran fontos nevelési kérdésekben szolgáltak tájékoztatásul a szülőknek.

A tanulók névsora:

I. osztály: Almásy György, Bárkányi Kálmán, Batory Olga, Bene Margit, Boris József, Fábián Béla, Fábián Ferenc, Fehér Balázs, Hering Béla, Járomi József, Kisbalázs Mária, Kovács Amália, Maszlag Ilona, Módé Julianna, Nagy Béla, Oláh István, Rózsa István, Sárközi Mária, Szabó Erzsébet, Toma Mária, Tóth Eleonóra. Összesen: 21.

II. osztály: Bartal Amál, Hájas László, Heinhooffer István, Kármán Mária, Kottán András, Kucza Kálmán, Littkei Lajos, Nagy Mária, Oláhliba István, Pernyész Mária, Pócz Anna, Putton István, Rózsa Pál, Santa Erzsébet, Sárközi Róza, Szabó János, Tóth Lujza, Vass Béla. Összesen: 18.

III. osztály: Baranyi Árpád, Dubány Ilona, Erdődi Tibor, Fábián Ilona, Fejes Antal, Gedei József, Gedei Mária, Gondos Ilona, Kisbalázs Ferenc, Kolesánszky Károly, Littkei Róza, Pintér S. Erzsébet, Sass Rozália, Szatmári András, Teréki Erzsébet, Tóth János, Vaskó Gyula. Összesen: 17.

IV. osztály: Czubik Emma, Demeter Béla, Gombos Gábor, Halmos László, Horti András, Kiss István, Kiss Julianna, Kolesánszky György, Kun Zoltán, Lányi Tibor, Mészáros Viktória, Putton Mária, Santa Ilona, Sági Erzsébet, Varga Erzsébet. Összesen: 15.

V. osztály: Csalányi Rezső, Császár Jenő, Császár László, Csöke Rozália, Eszes József, Hamar János, Kalocsa Erzsébet, Kiss Erzsébet, Kispál Margit, Littkei Imre, Pernyész Lajos, Pernyész Mária, Seres Mária, Szabó Sándor. Összesen: 14.

VI. osztály: Sárközi József, Tiszkala Julia. Összesen: 2.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmány szerint				
	Fiú	Leány	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	11	10	21	—	7	12	—	1	—
II.	10	8	18	—	5	8	4	—	1
III.	9	8	17	—	6	7	2	1	1
IV.	8	7	14	1	6	7	1	—	1
V.	7	6	13	—	4	6	2	—	1
VI.	1	1	2	—	1	—	1	—	—
Összes.:	46	38	85	1	29	40	10	2	4

A tizedik iskolai év története.

1926—27. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Intézetünknek az előző iskolai évben az I. évfolyama, a jelen iskolai évben pedig a II. évfolyama szünetelt, minélfogva intézetünk ez évben is csonkán működött.

A nevelés-tanítás munkáját egyetlen iskolai évben sem zavarta meg annyi súlyos betegség, járvány, mint ebben az évben. Mindjárt az iskolai év kezdetén nagyfokú ideggyengeség és krónikus gyomorbaj miatt kénytelen volt 2 havi betegszabadságra menni *Bodor Dénes* gyakorló iskolai tanító. Betegségének ideje alatt *Rusz János* ideiglenesen beosztott áll. elemi népiskolai tanító helyettesítette nagy buzgalommal. Szeptember második felében, majd ismételtén május havában epekőbántalmak miatt heteken át mulasztott *Halmos Péter* gyakorló-iskolai tanító, akit betegsége alatt a pedagógia tanárának irányítása mellett az V. éves növendékek helyettesítettek. November elejétől kezdődően hónapokon át bélinfluenza kínozza *Balázs Béla* igazgatót, akit az igazgatói adminisztrációs teendőiben *Pazár Zoltán* tanár, a történelem tanításában *Málnási Dezső*, a földrajz tanításában *Friedrich János* szaktanárok helyettesítették.

Január havában az internátusban és a gyakorló iskolában influenza járvány lépett fel, mely oly méretűvé fejlődött, hogy a tanítónövendékek 60%-a, a gyakorló iskolai tanulóknak 50%-a hiányzott heteken át a tanításról. Az előző hónapokban pedig szármárványos akadályozott meg 12 gyakorlóiskolást az iskolajárásban. *Friedrich János* tanárt több ízben fellépő sárgaság és malária, *Málnási Dezső* tanárt vakbélbántalmak gyötörték. Utóbbi tanár betegsége május közepétől oly súlyossá és hosszadalmassá vált, hogy a tanítóképesítő szóbeli vizsgálatokon sem jelenhetett meg. V. K. M. rendeletre *Takács Béla* községi áll. tanítóképző-intézeti tanár helyettesítette nagy megértéssel és odaadással a tanítóképesítő vizsgálatokon.

A részvét szomorú, fájó hangján emlékezem meg két halál-esetről is. E súlyos csapás két melegszívű munkatársunkat érte. *Málnási Dezső* tanár a nyári nagyszünetben édesanyját, *Siemeister János* tanár pedig február havában egyetlen kislát veszítette el. Rendkívüli fájdalomukban mélységgel, részvéttel osztozott a tanári-testület és az ifjúság.

Ennyi baj, annyi csapás bizony jócskán hátráltatta az előírt tanítási anyag elvégzését, a dolgozatok íratását és az ifjúsági egyesületek működését is igazán csak a sorscsapástól kevésbé sújtott kartársak megértő, odaadó buzgósága, fokozottabb munkája tette lehetővé a kellő tanulmányi eredmény elérését.

A tanári testületben csak az a változás történt, hogy az egri érsek úr önagyméltósága *Száz Károly* eddigi óradíjas hitoktató helyett *Pausz Aladár* diósgyőri-vasgyári hitoktatót bízta meg a róm. kath. növendékek hitoktatásával. *Száz károly* 2 évi működése alatt nemcsak szép tanulmányi eredményt biztosított, hanem mint példaszzerű lelkiatya is kedves emlékeket hagyott hátra úgy tanítványai, mint munkatársai lelkében.

Két kiemelkedő eseménye is volt ennek az iskolai évnek. Az egyik az, hogy *intézetünk megnyerte* a helybeli m. kir. 5. honvéderékpáros-zászlóalj parancsnoksága által rendszeresített *kegyeleti staféta örökös vándordíját*, az ezüst serleget. A másik az, hogy *intézetünk részt vett a tanítóképző-intézetek Debrecenben rendezett első országos atletikai és szertorna versenyén s azon megnyertek 5 bajnokságot*: a súlylökés egyéni és csapatversenyben, a távolugrás egyéni és csapatversenyben és a rúdugrásban s *felállítottak tanítóképzői országos rekordot a rúdugrásban. Nyertek 14 arany-, 13 ezüst- és 4 bronzérmel.*

Az iskolai év V. K. M. rendelettel csak szeptember hó 13-án kezdődött s június hó 25-én végződött.

Szeptember 7-én volt az alakuló értekezlet; 13-án javítóvizsgálatok, 14-én beiratkozások tartottak. 15-én *Veni Sancte*. Évnyitó ünnepség. 16-án a gyakorló iskola és a tanítóképző-intézet I.—III. osztályában a tanítások megkezdése. 16—18-án a IV—V. éves növendékek kirándulása Szolnokra és az I. évesek kirándulása Pusztamonostorra és környékére. 22-én az intézet testületileg résztvevő *Erdős András apátplebános, volt tanítóképző-intézeti igazgató-tanácsos lelkiüdvéért tartott istentiszteleten. Délután az ifjúsági énekkar a temetésen 2 gyászénekekkel rőtta le kegyeletét.*

Október 9—10. Szentgyónás és áldozás. 10-én a jászberényi m. kir. 5. honvédkerékpáros zászlóalj parancsnoksága által ezentúl minden év október 6-án rendezendő „Kegyeleti staféta” versenye. A versenyzők a vásártéri iskolától indultak a 10x200=2000 méter távolságban, a városháza előtt levő 1848—49. honvédek oszlopához. A stafétaverseny örökös vándordíját intézetünk nyerte meg.

November 1-én az intézeti énekkar gyászdalokat énekelt a honvédek emlékoszlopánál, a hősök sírjánál, Palotási dalköltő és a Fecske család sírjánál. 21-én első Ferenc József emlékűnnep.

December 19-én a gyakorló iskolai tanulók szülőinek értekezlete.

Január 20-án dr. Kele István egri teológiai és jogakadémiai tanár, egyházmegyei lapszerkesztő esperes-plébánosi beiktatása alkalmából az intézet testületileg résztvett a főtemplomi istentiszteleten.

Február 26-án dr. Friedvalszky Ferenc polgármestert, érdemes tanítóképző-intézeti igazgató-tanácsost ért égyszereset alkalmával a tanári testület részvétét a beteg igazgató helyett Pazár Zoltán tanár, az ifjúság részvétét pedig az énekkar gyászénekekkel tolmácsolta.

Március 20. A beteg igazgató helyett Tanai Antal tanár üdözlí a II. ker. olvasókört 50 éves fennállásának jubileumi és zászlószen-
telési ünnepén.

Április 4-én az országos magyar diáknyomorenyhító akció céljaira küldött 7 P 10 f adományért az akció vezetősége 6 drb. Em-
léklapot küld. 7-én a mohácsi csata hősei emlékének ünnepe. 8—9-én a róm. kat. növendékek lelkigyakorlata.

Április 9. Igazgató a tanítóképző-intézetek közötti atletikai és szertornaverseny megrendezésének eszméjéért a tanári testület üd-
vözlétét tolmácsolja a debreceni ref. tanítóképző-intézet igazgatóságának s Pazár Zoltán tanár vezetése alatt 8 növendéket benevez a versenyre. 17-én a tanári testület dr. Kele István esperesplébá-
nost apáltá történt kinevezése alkalmával melegen üdvözlí. 30-án a tanári testület és az V. éves növendékek résztvesznek a Szolnok vármegyei tanítóegyesület jászági járásköri ülésén.

Május 6-án Skultéty Kálmán számvevősegi főtanácsos, mi-
niszteri kiküldött váratlan helyszini vizsgálata. Mindent rendben talált. 7-én Zadravetz István nyug. tábori püspök fogadtatása. 15. és 19-én a gyakorló iskolai gyermekek szülőinek értekezlete. 18-án az V. évfolyam tanítása befejeződik. 27—30-án írásbeli képesítő vizs-
gálatok.

Június 11-én a tanítások befejezése. 12-én „Te Deum.” Évzáró ünnepség. 13—17-én az I—IV. évfolyam osztályvizsgálatai. 18-án a gyakorló iskola évzáró ünnepe. 20—25-én gyakorlati és szóbeli tanítóképesítő-vizsgálatok. Július 2-án évzáró értekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek.

- Egri érs. hiv. 2790—1926. Száz Károly eddigi hitoktató helyébe Pausz Aladár diósgyőr—vasgyári hitoktatót nevezi ki a róm. kat. növendékek hitoktatójává.
- V. K. M. 42272—1926. VI. sz. az 1926—27. isk. évi felvételi javaslatot jóváhagyja.
- V. K. M. 61003—1926. VI. sz. Berzátzy László tanár részére hadipótlékot utal ki.
- V. K. M. 66653—1926. VI. sz. Csekő Árpád okl. tanár óraadói s nevelői megbízását, valamint Firczky János dr. városi tiszti főorvos egészségtani óraadóul való megbízását az 1926. 1927. isk. évre megújítja.
- V. K. M. 34133—1926 sz. r. özv. Nemes Pálné gazdasszony szolgáltatának időpontja 1909. február 28-tól számítottik.
- V. K. M. 62506—1926. XII. sz. leventeoktatási kiképzésben csak a II—IV. évfolyam növendékei vesznek részt.
- Kir. főig. 1429—1926. sz 1926—27. évi tantárgyfelosztás alapján készített órarendet jóváhagyólag tudomásul veszi.
- Földmív. min. 29453—1926. IV. B. sz. megengedi, hogy az eddig igénybe vett méntelepi helyiségeket az 1926—27. isk. évben is használhassuk.
- V. K. M. 63860—1926. VI. sz. Bodor Dénes gyak. isk. tanító részére 2 havi betegszabadságot engedélyez.
- V. K. M. 73613—1926. Halmos Péter gyak. isk. tanító részére 4 heti betegszabadságot engedélyez.

- Szolnok vm. iskolánkívüli Népművelési Bizottsága 700—1926. sz. Balázs Béla igazgatónak és a tanári testületnek a népművelés érdekében tett lelkes fáradozásáért jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott.
- V. K. M. 78649—1926. az intézet részére rendelt írógépről értesít.
- Kir. főig. 1379—1926. a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület részére való gyűjtésről.
- V. K. M. 84682—1926. VI. sz. az V. éves növendékek próbatanítási tervzetének kidolgozásáról.
- Kir. főig. 1748—1926. a mohácsi vész négyszázados évfordulójának megünnepléséről.
- V. K. M. 86383—1926. VI. sz. Friedrich János kinevezett nevelőt a X. fiz. oszt. 2. fokozatába lépteti elő.
- V. K. M. 90294—1926. VIII. sz. az anya- és csecsemővédő ünnepek tárgyában.
- V. K. M. 3529—1927. VI. sz. az 1927—28. isk. évre szóló felvételi és segélyezési javaslatot jóváhagyólag tudomásul veszi.
- V. K. M. 3566—1927. VI. sz. megküldi a pengő—papírkorona—aranykorona átszámítási táblázatot.
- V. K. M. 16319—1927. VI. VI. sz. Vasvári Pál születése 100 éves évfordulója megünneplése tárgyában.
- V. K. M. 18857—1927. XIII. sz. értesít 503 P 30 f értékű tornaeszköz megrendeléséről,
- V. K. M. 19997—1927. VI. sz. a tanítások meghallgatására az igazgató adhat engedélyt.
- V. K. M. 24905—1927. VI. sz. a tanítóképző-intézeti felvételek, kedvezmények és segélyek adományozásának jogát a tanári testületre ruházza.
- Kir. főig. 374—1927. az int. ifjúsági könyvtárai a hivatalos jegyzékben foglalt művekkel gyarapítandók.
- V. K. M. 31648—1927. VI. sz. vizsgálati biztosul 1927. tanévre dr. Pilinszky Ferenc min. tanácsost küldi ki.

V. K. M. 33994—1927. VI. sz. igazgató tanulmányozás céljából megtekintheti a kiskunfélegyházi és budapesti I. ker. áll. tanítóképző-intézetet.

V. K. M. 36004—1927. VI. sz. megengedi, hogy az intézeti köztartáson mutatkozó maradványból a cserkészcsapatnak nyári táborozásra segítség nyujtassék.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 22 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította a történelmet a III., földrajzot a I. és III. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 11. V. K. M. 22302—1927. VI. sz. rendelettel márc. 15-től kezdődőleg évvégéig — betegségére való tekintettel a tanítás alól felmentetett. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok: 1. Berzátzy László* r. tanár. Működik 14 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította az éneket és zenét, a róm. kat. egyházi éneket, karéneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 20. Az V. oszt. főnöke.

2. *Csekő Árpád* okl. tanítóképző-intézeti tanár, megbízott óradijas tanár. Működik $2\frac{1}{2}$ év óta. Tanította a mennyiségtant, a fizikát és a ref. egyházi éneket. Heti óraszám a hospitálással együtt 16. Nevelő tanár. Tanártestületi jegyző.

3. *Friedrich János* okl. középiskolai tanár, internátusi nevelő. Intézetünkben működik 4 év óta. Tanította a német nyelvet. Heti óráinak száma a hospitálással együtt novemberig 9, azontúl 14. Köztartásvezető és kertgondozó. A III. osztály főnöke.

4. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 16 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat, történelmet az I. és IV. osztályokban és az alkotmánytant. Heti óráinak száma a hospitálással együtt novemberig 18, azontúl 20. Az I. osztály főnöke.

5. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 21 év óta, intézetünkben 8 év óta. Tanította a rajzot, szépírást, a kézimunkát és a testgyakorlást és a játékokat a IV—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 19. A Toldi Miklós sportkör vezető tanára.

6. *Siemeister János* r. tanár. Működik 16 év óta, intézetünkben 4 év óta. Tanította a testtant és természetrajzot, kémiát, továbbá a testgyakorlást és játékot az I—IV. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 17. A IV. osztály főnöke. A „Lehel” cserkész-csapat parancsnoka.

7. *Szemere Márton* gazdasági tanár. Intézetünkben működik 2 év óta. Tanította a gazdasági ismereteket és a közgazdaságtant. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 7.

8. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 12 év óta, intézetünkben 8 év óta. Tanította az összes pedagógiai tárgyakat és vezette a nevelés és tanítási gyakorlatokat. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 21. Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: *Bodor Dénes*. Működik 23, mint gyakorló iskolai tanító 14 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította nov. 1-étől a gyakorló iskola III—VI. osztályát heti 32 órában és segédkezett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter*. Működik 21, mint gyakorló iskolai tanító 14, intézetünkben 8 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát és segédkezett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 25.

d) *Óraadók*: 1. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 7 év óta. Tanította az egészségtant az V. osztályban heti 2 órában.

2. *Rusz János* jászberényi áll. tanító. Bodor Dénes gyak. isk. tanítót betegsége idejében helyettesítette kir. tanfelügyelői megbízás alapján.

e) *Hitoktatók*: 1. *Pausz Aladár* róm. kat. segédlelkész. Intézetünkben működik 1 év óta. Tanította a róm. kat. hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában. Heti óráinak száma 12.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 10 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 8 órában.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdasszony. Özv. Nemess Pálné. Intézetünkben működik 7 év óta.

Napibéres altiszt: Risai Ernő. Szolgálatot teljesít 8 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok :

I. osztály.

 Ált.
oszt.

1. Andó Lajos, róm. kat. 1910 szept. 10. Baglyasalja, Nógrád vm.	2
2. Bakki József, r. k. 1912 febr. 20. Jászberény, Szolnok vm.	3
3. Bán Lajos, r. k. 1910 nov. 14. Zagyarékas, Pest vm.	3
4. Bordás Dezső r. k. 1911 ápr. 1. Szolnok, Szolnok vm.	3
5. Demeter Barnabás, ref. 1908 dec. 20. Ózd, Borsod vm.	3
6. Ditz Ferenc, r. k. 1912 febr. 12. Abony, Pest vm.	2
7. Erdei Sándor, ref. 1910 okt. 2. Túrkeve, Szolnok vm.	2
8. Fekete Kálmán, r. k. 1909 aug. 30. Jászberény, Szolnok vm.	3
9. Ferencsik Antal, r. k. 1910 aug. 2. Kőrösladány, Békés vm.	3
10. Gál János, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm.	3
11. Gál Miklós, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm.	3
12. Gálig László, r. k. 1912 máj. 24. Csonkapapi, Bereg vm.	3
13. Gulyás Sándor, ref. 1912 febr. 8. Berettyóújfalu, Bihar vm.	3
14. Hajmási József, r. k. 1910 aug. 16. Rábadoroszló, Vas vm.	3
15. Juhos Károly, r. k. 1911 dec. 27. Karcag, Szolnok vm.	3
16. Kamarás Zoltán, ág. ev. 1910 nov. 16. Homokterenye, Nógrád m.	2
17. Kastier Imre, r. k. 1911 szept. 1. Gácsfalu, Nógrád vm.	3
18. Kelemen József, r. k. 1911 ápr. 7. Jásztelek, Szolnok vm.	3
19. Kelemen László, r. k. 1911 márc. 20. Pécel, Pest vm.	3
20. Király Endre, ref. 1911 nov. 26. Jászberény, Szolnok vm.	3
21. Kispál János, r. k. 1911 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm.	2
22. Kovács Nándor, r. k. 1910 aug. 7. Zagyaróna, Nógrád vm.	2
23. Lovász Alfréd, r. k. 1910 ápr. 15. Tiszafüred, Heves vm.	2
24. Patócs József, r. k. 1909 márc. 3. Gyöngyöspki, Heves vm.	3
25. Puza Béla, g. kat. 1912 júl. 1. Máramssziget, Máramaros vm.	3
26. Schusztér László, r. k. 1911 okt. 14. Budapest, Pest vm.	3
27. Szűcs István, ref. 1911 aug. 12. Tiszaöldvár, Szolnok vm.	2
28. Téts Zoltán, ág. ev. 1910 dec. 23. Gyöngyös, Heves vm.	3
29. Tőzsér Ferenc, r. k. 1910 szept. 30. Kazár, Nógrád vm.	2
30. Urbán Mátyás, r. k. 1912 febr. 4. Kisújszállás, Szolnok vm.	3
31. Virág Sándor, r. k. 1911 máj. 15. Jászberény, Szolnok vm.	4

III. osztály:

1. Baráth Ferenc, r. k. 1908 aug 19. Jászberény, Szolnok vm.	3
2. Csollák Imre, r. k. 1908 máj. 9. Jászberény, Szolnok vm.	4
3. Gugi Gusztáv, r. k. 1910 márc 7. Jászberény, Szolnok vm.	3

4. Herboly Géza, r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm. 3
5. Kiss Ferenc, r. k. 1907 jan. 10. Törökszentmiklós, Szolnok vm. 3
6. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm. 3
7. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm. 2
8. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád vm. 2
9. Papócsi Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szepetnek, Zala vm. 3
10. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm. 3
11. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm. 3
12. Szabó József, r. k. 1906 febr. 14. Jászberény, Szolnok vm. 3
13. Szűcs József, r. k. 1908 dec. 18. Jászsztgyörgy, Szolnok vm. 3
14. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm. 3
15. Vlacsil László, r. k. 1908 nov. 22. Szelénd, Arad vm. 3
16. Vörös Bálint, ref. 1908 szept. 1. Hódmezőv., Csongrád vm. 3
17. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm. 3
18. Zingai Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm. 3
19. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm. 2
20. Zsembery Joachim, r. k. 1909 márc. 31. Bercel, Nógrád vm. 3

IV. osztály.

1. Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm. 3
2. Antali János, r. k. 1908 febr. 21. Fegyvernek, Szolnok vm. 3
3. Banoss Ernő, r. k. 1906 jun. 23. Ecséd, Heves vm. 3
4. Bognár György, r. k. 1909 jun. 23. Erzsébetfalva, Pest vm. 3
5. Gubala Ferenc, r. k. 1907 jun. 12. Nagybátony, Heves vm. 2
6. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm. 2
7. Kökény István, r. k. 1909 ápr. 17. Vác, Pest vm. 3
8. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 17. Nagylóc, Nógrád vm. 3
9. Lipovszky György, r. k. 1906. nov. 17. Zomba, Tolna vm. 2
10. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm. 3
11. Oravecz János, r. k. 1909. febr. 11. Budaörs, Pest vm. 3
12. Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm. 3
13. Sándor László, r. k. 1907 jún. 9. Gyöngyös, Heves vm. 4
14. Simek Ferenc, r. k. 1908 jún. 14. Hatvan, Heves vm. 3
15. Sipeky László, r. k. 1908 ápr. 7. Verpelét, Heves vm. 3
16. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Körösladány, Békés vm. 3
17. Varcság Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm. 2

V. osztály.

1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hódmezővhely, Csongrád vm. 3
2. Domby Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyöngy, Tolna vm. 3

Kereskedelmi vagy közlekedési tisztviselő	---	---	---	2
Egyéb kereskedelmi vagy közl. segédzemély (altiszt, szolga)	---	---	---	5
Köztisztviselő (pap, tanár, tanító kivételével)	---	---	---	1
Pap, tanár, tanító	---	---	---	13
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, gyógyszerész)	---	---	---	3
Katonaaltiszt (csendőraltiszt)	---	---	---	1
Nyugdíjas tisztviselő	---	---	---	7
Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás	---	---	---	6
Magánzó	---	---	---	3
Egyéb és ismeretlen foglalkozású	---	---	---	1
Mindösszesen:				80

d) Lakóhely szerint:

A tanulók száma:

1. Törvényhatósági jogú városok:

Budapest székesőváros	---	---	---	---	---	---	---	---	4
Hódmezővásárhely	---	---	---	---	---	---	---	---	2

2. Vármegyék:

Békés	---	---	---	---	---	---	---	---	4
Bihar	---	---	---	---	---	---	---	---	3
Borsod	---	---	---	---	---	---	---	---	3
Heves	---	---	---	---	---	---	---	---	14
Jász-Nagykun-Szolnok	---	---	---	---	---	---	---	---	28
Nógrád	---	---	---	---	---	---	---	---	12
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	---	---	---	---	---	---	---	---	6
Tolna	---	---	---	---	---	---	---	---	2
Vas	---	---	---	---	---	---	---	---	1
Veszprém	---	---	---	---	---	---	---	---	1

Mindösszesen: 80

c) Általános tanulmányi
eredmény szerint:

O s z t á l y:

Összesen:

	I.	II.	III.	IV.	V.	„
Jeles	---	---	---	---	---	---
Jó	9	---	3	4	3	19
Elégéséges	21	---	16	12	9	58
Elégtelen	1	---	1	1	---	3

3. Épület, udvar, kert, berendezés és felszerelés.

Intézetünknek saját épülete ez évben sem volt. Az új épület felépítése semmivel sem haladt előre.

Az udvar és a kert tekintetében sem volt változás. Gazdaságunk, méhészetünk nem volt. Növendékeink kertészeti gyakorlataikat az ideiglenes otthont nyújtó állami elemi népiskola 25'5 m. hosszú s átlagban 26 méter széles kertjében végezték, amelyben a köztartás céljaira zöldbabot, borsót, sárgarépát, petrezselymet, vöröshagymát, téli salátát, karalábét, káposztát, ugorkát és paradicsomot termesztettek. Mindenféle munkát a növendékek végeztek el. A nyári nagy szünidőben az intézeti mindenek szolga gondozta a kertet. A szokásos méhészeti előadásokat *Hrankay Béla* méhészeti felügyelő tartotta.

A berendezés férőhely hiányában keveset gyarapodhatott. Bútorzat évi gyarapodása (10 szekrény, írógép, intézeti zászló, postatáska stb) 32 drb. 1212 P 80 fillér; konyhai felszerelés 12 drb. 179 P; tanári könyvtár 111 mű 386 P; osztálykönyvtár 46 mű 122 P értékben.

Szertárak gyarapodása. Földrajzi szertár 8 drb. 172 P 68 fill.; gazdasági szertár 2 drb. 22 P 40 fill.; rajzszerár 1 drb. 96 P; kézimunka szertár 8 drb. 34 P 96 fill.; tornaszertár 18 drb. 570 P 80 fill.

Adomány. *Novotha Andor* helybeli könyvkereskedő: az Első segélynyújtás módjait szemléltető táblát ajándékozta az intézetnek.

A növendékek elhelyezése, ellátása, segélyezése.

Intézetünk ez idén is 3 különböző épületben volt ideiglenesen elhelyezve, u. m.:

1. a VIII. ker. áll. elemi népiskola egyemeletes épületében,

2. az özv. *Hoffmannétól* bérelt magánlakásban és

2. a földmív. m. kir. miniszter ur által internátusi célokra átengedett *méntelepi laktanya* emeleti részén. Egyes épületek berendezése az előző évi berendezéssel egyezett.

A köztartást *Friedrich János* nevelő tanár vezette.

A köztartás asztalán 69 növendék, köztartásvezető tanár, 1 nevelő, gazdasszony és 8 internátusi és köztartási alkalmazott étkezett.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	7	—	3	8	4	22
Féldíjas	3	—	5	1	3	12
Teljes díjat fizető bentlakó	16	—	6	8	3	33
Ingyenebédés bejáró	1	—	1	—	—	2
Segély nélküli bejáró	4	—	5	—	2	11
Összesen:	31	—	20	17	12	80

Teljes díjat fizető bentlakó havi 13 P 60 f, a féldíjasok havi 6 P-t fizettek. A tartásdíjon felül minden bentlakó növendék beszállított 100 kg főzőlisztet, 10 kg zsírt, 5 kg cukrot, 2 kg szappant, 2 kg babot, 2 kg borsót és 2 kg lencsét.

Jutalmazás. A Jászsági Hitelintézet és Gazdasági Bank R. T. igazgatósága 25 P-t küldött a mennyiségtanban legkiválóbb növendék jutalmazására. Igazgató javaslatára három részben, azaz 10 + 10 + 5 P, a szaktanár javaslatára Simek Ferenc, Márton János IV. és Erdei Sándor I. éves növendéknek osztotta ki a tanári testület. A nemes tett az évváró értekezlet jegyzőkönyvében örökített meg.

Adományok. Dr. Szabó József bankigazgató 16 P, Szilágyi Dezső nyug. m. kir. honvédőrnagy 40 P adományozásával lehetővé tették atlétáink egyrészének a debreceni versenyen való megjelenését. A nagylelkű adományért a tanári testület május 6-i értekezletének jegyzőkönyvében hálás köszönetét fejezte ki az adományozóknak.

Fecske Sándor fürdő- és malomtulajdonos az előző évekhez hasonlóan ez évben is havonként egyszer ingyen bocsájtotta fürdőjét az internátusi növendékek fürdésére. Nagylelkűsége jegyzőkönyvben örökített meg.

5. Nevelés.

Tanári testület minden alkalmat felhasznált arra vonatkozólag, hogy vallásos és hazafias, művelt, hivatásukat értő és szerető, egészséges és a tényleges helyzetbe magát teljesen beleélni tudó tanítókát neveljen. Ezen cél megközelítésére használt fontosabb eszközök a következők voltak:

A vallásos, erkölcsös nevelés ápolását szolgálták a tanári felügyelet mellett történő vasárnapi és ünnepnapra kötelező szentmise látogatásokon kívül, főleg az évenként több ízben végzett szentgyónások és áldozások és húsvét előtti lelkigyakorlatok. A protestáns vallású növendékek is tanáraik kíséretében pontosan eleget tettek vallási kötelezettségeinek.

A hazafias, erkölcsös nevelést szolgálta elsősorban az, hogy a tanítás naponként a közös imán kívül nemzeti imánkkal, a magyar „Hiszekegy“-gyel kezdődött és végződött, másodsorban e célt szolgálták az iskolai ünnepek is. Kifejezetten hazafias ünnepség volt az október 6-i és a március 15-i.

Az október 6-i ünnepség műsora:

Hiszekegy: Énekli az ifjúsági énekkar.

Ábrányi E.: Tizenhárom. Szavalja: Márton János IV. éves növendék.

Ünnepi beszéd. Mondja: Szániel István V. éves növendék.

Sajó S.: Magyar ének 1919-ben. Szavalja: Angyal J. IV. é. növ.

Himnusz. Énekli az ifjúsági énekkar.

A március 15-i ünnepség műsora:

Himnusz. Énekli az ifjúsági énekkar.

Petőfi S.: Nemzeti dal. Szavalja: Márton J. IV. éves növendék.

Ünnepi beszéd, melynek keretében megemlékezés Vasvári Pálról. Mondja: Szániel I. V. éves növendék.

Petőfi S.: Nemzeti dal. Énekli az ifjúsági énekkar.

Sajó S.: Magyar ének 1919-ben. Szavalja: Angyal S. IV. é. növ.

Sas E.: Március 15. Szavalja: Márton J. IV. é. növ.

Szózat. Énekli az ifjúsági énekkar.

Október 24-én Balázs Béla igazgató a város által rendezett hősi szobor leleplezési ünnepségen az intézet nevében a szobrot megkoszorúzta. Berzátzy László zenetanár vezetésével pedig a helybeli érseki leánynevelő-intézet, a reálgimnázium és tanítóképző-intézet kombinált vegyeskara szépen énekelt.

A harctéren elesett katonák emlékének ápolása végett a multakhoz hasonlóan a jelen iskolai év elején és az évvégi vizsgálatok előtt is a tanítónövendékek és a gyakorló iskolai tanulók tanáraik, illetve tanítók vezetése alatt kivonultak a hősök sírjához a sírok gondozására, rendbehozatalára. Azonkívül október 31-én pedig a Szolnoki úti temetőben énekelt énekkarunk a hősi síroknál, május utolsó vasárnapján pedig az intézet a hősök emlékére tartott hivatalos istentiszteleten vett részt s az ezt követő ünnepségen növendékeink énekkel és szavalattal szerepeltek.

Házi ünnepségek voltak még november 21-én I. Ferenc József Ő császár és Apostoli Királyi Felsége halálának 10. évfordulóján, április 7-én a mohácsi csata emlékezetére, továbbá az iskolai év megnyitása és befejezése alkalmával.

Növény- és állatvédelem. A növény és állatvédelemre való nevelés érdekében a mult évi intézkedésekhez hasonlóan ez iskolai évben a következők történtek.

A *Madarak és Fák Napja* kirándulással kapcsolatos alkalmi ünnepe a kedvezőtlen időjárás miatt június 7-én tartatott meg. E napon a gyakorló iskola mindkét tagozata kirándult, a tanulók énekeltek, szavaltak és fogadalmat tettek. Az V. éves tanítónövendékek

valamennyien hospitáltak és segédkeztek az ünnep előkészítésében.

Ezen ünnepélyes alkalmon kívül a beszéd- és értelemgyakorlat, a természetrajz, földrajz és gazdaságtan önként kínálkozó óráin rendszeresen eszmélkedtették a gyak. iskola tanítói és a próbatanítást végző növendékek a tanulókat a madarak és fák hasznára a köv. főbb szempontok szerint: erdeink pótlása, az alföld fásításának szüksége, a fa mint porfogó, a gyümölcsösök haszna, a fa és madarak viszonya, a fák gondozása, óvása, a madarak védelme. A gyakorló iskolai tanulók egyrésze megrendelte a Gyermeknapárt.

A tanítóképző-intézet III. évfolyamában az állattan tanítása keretében külön órán foglalkozott a szaktanár a madárvédelem módja és eszközeivel.

Az alkohol elleni védekezés. Az alkohol elleni védekezésre nézve ebben az iskolai évben a következők történtek.

A gyakorló iskola minden osztályában beszéd- és értelemgyakorlat keretében s más tárgyak tanítása közben is, ahol csak alkalom kínálkozott, rámutattak a tanítók és a próbatanítást végző tanítónövendékek az alkohol káros hatására. A III—IV. osztályban az „Óvakodjunk a szeszes italoktól!” című iskolai fali kép alapján a IV. osztálynak külön közös alkalmi tanítást is tartott Bodor Dénes gyak. isk. tanító.

Eszmélkedtették a tanulókat, hogy a különböző családi összejöveteleken, ünnepies alkalmakon — lakodalom, keresztelő, halotti tor, áldomás, arató ünnep, disznótor, szüret, toll- és kukoricafosztás, husvéti locsolás, névnap stb. mennyit vétenek az egyesek és családok önmaguk és a közjó ellen. Rámutattak a tennivalókra, a bortermelés, pálinkafőzés nemzetgazdasági hasznára, de egyuttal szervezetromboló, erkölcszüllesztő hatására is. Alkalmi tanítás volt a III—VI. osztályos csoportban „Az ital” című olvasmánytárgyalása is.

A tanítóképző-intézetben a próbatanítási tervezetek készítőitől mindig megkivántatott, hogy minden kínálkozó alkalmat használjanak fel az eszmélkedtetésre.

Az önképzőköri tanárelnök különösen a Vasárnapi Könyvekben megjelent cikkeket kísérte figyelemmel.

A cserkészparancsnok megkivánta a cserkészektől a szeszes italoktól való tartózkodást.

A szaktanárok felhasználták a tanítás közben kínálkozó alkalmakat.

6. Tanítás.

A tanítás teljesen a tanítóképző-intézeti új Tanterv és Utasítás, valamint a népiskolai új Tanterv alapján a kir. főigazgatóság által jóváhagyott tantárgyfelosztás és órarend szerint folyt.

A tanítás eredményének táblázatos kimutatása.

T Á R G Y	O s z t á l y				Átlag
	I.	III.	IV.	V.	
Magaviselet	1'41	1'60	1'52	1'50	1'50
Szorgalom	1'96	2'15	1'88	2'—	1'99
Tanulmányi előmenetel ...	2'18	2'28	2'16	2'06	2'17
Hit- és erkölcstan	1'58	1'95	1'76	1'58	1'71
Neveléstudomány	—	2'40	2'52	2'37	2'43
Tanítási gyakorlat	—	—	2'05	2'41	2'23
Magyar nyelv és irodalom	2'61	2'65	2'29	2'33	2'47
Német nyelv	2'64	2'75	2'62	2'41	2'61
Történelem, alkotmánytan...	2'19	2'10	2'11	1'66	2'01
Földrajz	2'25	2'25	2'23	—	2'24
Mennyiségtan	2'51	2'85	2'47	2'50	2'58
Természetrajz-kémia	2'51	2'65	2'41	—	2'52
Természettan	—	—	2'85	2'35	2'6
Egészségtan	—	—	—	1'58	1'58
Gazdaságtan	2'25	2'30	2'23	2'—	2'13
Rajz és szépírás	2'45	2'05	1'94	2'—	2'11
Ének	1'8	2'5	1'68	2'25	2'05
Zene	1'9	2'5	1'6	2'08	2'02
Kézimunka	1'74	1'4	—	—	1'57
Tetgyakorlás	1'74	1'65	1'64	1'41	1'53
Írásbeli dolgozatok k. alakja	2'22	2'40	1'94	2'—	2.14

Az I. osztályban 31 tanuló közül 4 javíthat, 1 ismétél.

A III. osztályban 20 tanuló közül 8 javíthat, — ismétél.

A IV. osztályban 17 tanuló közül 1 javíthat, 1 ismétél.

Az V. osztályban 12 tanuló közül — javíthat, — ismétél.

Az intézet 80 tanulója közül 13 javíthat, 2 ismétél.

Az iskolai év folyamán 11 tanártestületi rendes és 1 rendkívüli értekezlet tartatott. A rendes havi értekezletek legfontosabb tárgya mindenkor a növendékek magaviseletének, szorgalmának és tanulmányi előmenetelének megbeszélése volt. A rendkívüli értekezlet Roediger Endre V. éves növendék és társainak hajnyírással kapcsolatos fegyelmi ügyét tárgyalta.

A gyakorlati kiképzés rendje. A tanítóképző-intézeti Tanterv és Utasítás szerint a folyó iskolai évben is a nevelői és tanítói gyakorlat elsajátítására szolgáltak: a *mintatanítások* s azok megbeszélése, a *hospitálások* és a növendékek *nevelési tanítási gyakorlatai*, kapcsolatban ezek előzetes és utólagos megbeszéléseivel, vagyis az előkészítés és bírálattal. Valamennyi ugyanazon módon folyt le, amint azokat az előző iskolai év történetében ismertettük.

Az V. éves növendékek a pedagógia tanárának utasításai szerint és ellenőrzése mellett két hónapig helyettesítették a beteg Halmos Pétert, a gyak. isk. I—II. osztályának tanítóját.

A gyakorló iskolai hospitálásokat kiegészítették az *iskolalátogatások*. Az V. éves növendékek a pedagógia tanárának és a gyak. isk. tanítójának vezetésével meglátogatták a helybeli kisdudovót, az állami és róm. kat. felekezeti népiskolát, az önálló gazdasági ismétlő iskolát és az új erdei tanyai iskolát.

A tanítási gyakorlatok, az előkészítések és bírálatok rendje ezidén is a Tanterv és Utasítás alapján állapítottatott meg. A IV. éves növendékek a gyakorló iskola I—II. osztályában, az V. évesek pedig valamennyi osztályban és minden tárgyból tanítottak. Egy-egy növendékre többször is rákerült a sor, mégpedig esetenként más-más tárgyból. Az V. évesek a II. félévben vázlatos tanítási tervezeteket készítettek és nagyobb módszeres egységekből folytatólagos tanítást is végeztek, továbbá elkészítették a gyak. iskola I—II. osztályának részletes tanmenetét.

A IV. éves növendékek tanítási gyakorlatainak száma: írás-olvasásból 6, olvasmánytárgyalásból 6, beszéd- és értelemgyakorlatból 5, számtanból 6, énekből 3, testgyakorlásból 3. összesen: 29.

Az V. éves növendékek tanítási gyakorlatainak száma az olvasmánytárgyalásból 8, fogalmazásból 3, nyelvtanból 5, beszéd- és értelemgyakorlatból 7, számtanból-mértanból 8, földrajzból 6, történelem-alkotmánytanból 4, természetrajz-gazd. ismeretekből 12, természettanból 8, énekből 2, rajz-kézimunkából 3, testgyakorlásból 2, összesen 70.

Külön nevelési gyakorlati órákon az V. éves növendékek gymnasiummal foglalkoztak és beszámoltak vizsgálataik eredményéről, valamint pedagógiai olvasmányaikról.

Végül a IV. és V. éves növendékek résztvettek az iskolán kívüli népművelésben is, amennyiben az V. évesek a helybeli olvasó- és gazdakörökben tanári felügyelet mellett 13 előadást tartottak, a IV. évesek pedig felváltva kettesével hospitáltak.

Iskolán kívüli népművelés. Igazgató és a tanári testület ez iskolai évben is bőségesen kivette részét az iskolán kívüli népművelésből. Összesen 72 előadást tartottak. Az előadások megoszlása a következő: Balázs Béla igazgató 28, Csekő Árpád tanár 19, Bodor Dénes gyakorló iskolai tanító 18, Tanai Antal 7 előadást tartott. Az előadások a következő helyeken tartottak; Kultúrház 3, kaszinó 1, kereskedelmi egyesület 3, I—II. ker. olvasókör 5, VI. ker. olvasókör 2, VII. ker. olvasókör 4, VIII. ker. olvasókör 9 és a katonák részére rendezett elemi ismeretterjesztő tanfolyamon 32 előadás.

Tanulmányi kirándulások. Az évenként szokásos helyi és környéki kirándulásokon kívül ez iskolai évben a következő távolabbi vidékre rendezett kirándulások tartottak:

Szeptember hó 16—18. napjain a IV—V. éves növendékek *Balázs Béla* igazgató vezetése alatt a *Mátrába* rándultak ki. Résztvettek a kiránduláson Friedrich János, Pazár Zoltán és Szemere Márton tanárok is. Gyöngyösre 16-án reggel indultak. Ott Pásztor József szíves kalauzolása mellett a nap hátralevő részében megtekintették a város nevezetességeit. 17-én reggel iparvasúton mentek Benéig, ahonnan gyalog tették meg az utat a Kékesre. Ez úton bő alkalma nyílt Balázs Béla igazgatónak földrajzi és geológiai szemléltetésre. Csonka Magyarország ezen legmagasabb csúcsán keletkezett érzelmeknek Balázs Béla igazgató búsongó, de reménykedő szavakban adott kifejezést. A szavak felejthetetlenül vésődtek hallgatói lelkébe. Még az nap gyalog tették meg az utat a gallyatetői kettős kilátóhoz. A turistaházban aludtak. 18-án reggel indultak Parádra. Útközben megnézték az üveghutát, a Sasvár-kastélyt, a parádi Csevice-forrást. 19-én reggel Parád-fürdőt és környékét szemlélték meg. Gyalog menve a recski állomásra, útközben megtekintették a réz- és aranybányát. Este érkeztek meg jó kedvvel, sok szép és tanulságos emlékekkel a jászberényi állomásra.

Szeptember 18-án a tanítóképző III. éves növendékei *Berzátzy László* és *Csekő Árpád* tanárok vezetésével *Szolnokon* voltak egész napos kiránduláson. Megtekintették a szolnoki művésztelepet, a vá-

rosi vízműveket, villanytelepet, jégkészítő-gyárat, a város szobrai, szebb domborműveit, rendezett tereit és a Tisza-hidat. Egyik nagy halásztársaság bemutatta halászati eszközeit s a tiszai halak nagyrészét. Sajnos, halászat megnézésére nem volt elég idő. A város ilyen alapos megtekintését Csiky Ernő szolnoki tanító tette lehetővé szíves kalauzolásával.

Ugyanazon napon Málnási Dezső és Tanai Antal tanárok az I. éveseknek egynapos kirándulás keretében bemutatták Pusztamonostort és környékét. Müller Jenő plébános szívesen kalauzolta őket. Balázsovich Oszkár helybeli földbirtokos, kormányfőtanácsos, máltai lovag mintagazdasága, szép kastélyának megtekintése nagyon tanulságos volt.

Május 9-én a debreceni tornaverseny résztvevői Pazár Zoltán és Csekő Árpád tanárok vezetésével — a tornaversenyen résztvevő többi tanítóképző-intézet növendékeivel együtt — kirándultak a Hortobágyra. A kirándulókban mély benyomást keltett a magyar pusztaszélén feltűnt délibáb, a legendáshírű hortobágyi csárda magyar motivumos berendezésével, a gulya s a szíkes mezők hasznosítására létesített halastavak. Színesen elevenedett meg előttük a régmúlt képe is dr. Ecsedi István egyetemi m. tanár előadása alatt. Köszönet s elismerés a kalauzoló kartársaknak.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

a) *Ifjúsági önképzőkör.* Az ifjúsági önképzőkör szeptember 25-én tartotta az ifjúsági tisztkart megválasztó alakuló gyűlését. E szerint elnök lett Szániel István V., alelnök Simek Ferenc IV., főjegyző Novothny István V., aljegyző Kiss Ernő IV., főkönyvtáros Sipeki László IV., alkönyvtáros Papócsy Ferenc III., pénztáros Wurst Amand V., ellenőr Szupkay Imre V., háznagy Domby Béla V., énekarvezető Roediger Endre V., zenekarvezető Fehér György V. éves növendék.

A tanév folyamán 6 rendes, október 6-án és március 15-én pedig díszgyűlést tartott a kör.

Az egyes gyűléseken elhangzott 2 szónoki beszéd, 8 szavaltat, 8 ének-, 2 zeneszám, 1 pedagógiai, 1 természetrajzi, 1 fizikai, 1 zenei tárgyú értekezés felolvasása és 1 humoros páros jelenet.

Szerepléseikkel kitűntek: Szániel István V. éves, mint elnök, Novothny István V. éves pedagógiai értekezésével, Angyal József és Márton János IV. évesek, mint ügyes szavalók, Vörös Bálint III. éves pedig humoros szereplésével.

A kör előfizetett a Vasárnapi Könyvre, Zászlónkra, a Magyar Tanítójelöltek Lapjára és ingyen kapta a Néptanítók Lapját. Az ifjúság szorgalmasan használta a 450 kötetből álló könyvtárt.

Tanai Antal tanárelnök.

b) *Ifjúsági Toldi Miklós sportkör.* A sportkör munkája az előző évihez képest fejlődést mutat. A sportélet már szeptemberben kezdetét vette ugyannyira, hogy a helybeli kerékpáros zászlóalj által október 6-án rendezés alá kerülő 10x200 m kegyeleti staféta verseny felkészülten találta a kört. A kerékpáros zászlóalj tisztikara a versenyre örökös vándordíjul ezüst vándorserleget adományozott. A stafétasorsenyen a tanítóképző-intézet növendékein kívül résztvettek a reálgimnázium, a kerékpáros zászlóalj és a Levente Egyesület csapata. A versenyt nagy fölényrel nyerte meg intézetünk csapata, mely a következő növendékekből volt összeválogatva: Szarvas László, Fehér György, Lámor Ferenc, Novothny István, Szániel István, Kiss Ernő, Simek Ferenc, Lipovszky György, Márton János és Banoss Ernő.

A téli hónapokban a svéd tornát, birkózást, talajtornát üzték a működő tagok. Tavasszal folytatódott a szorgalmas sportélet, tekintettel a május hóban rendezendő országos tanítóképző-intézeti atlétikai versenyre. A versenyen Pazár Zoltán tanár vezetésével résztvettek: Szarvas László, Novothny István, Fehér György, Simek Ferenc, Kiss Ernő, Lipovszky György, Szabó Ferenc és Patócs József. Indultak a távolugrás, súlylökés és diszkoszdobás 5—5-ös csapatversenyében, ezeknek egyéni, végül a gerelydobás és rúdugrás egyéni versenyében. A versenyen intézetünkkel érdeklő elért eredmények a következők voltak:

Súlylökés csapatversenyben: 1. Simek F., Novothny I. és Patócs J. --- --- --- 965 cm átlaggal.

Súlylökés egyéni versenyben: 1. Simek F. --- --- --- 11.14 m
4. Novothny I. --- --- --- 9.91 m
5. Patócs J. --- --- --- 9.38 m

Távolugrás csapatversenyben: I. Szarvas L., Fehér Gy., Simek F., Kiss E., Novothny I. 568 cm átlaggal.

Távolugrás egyéni versenyben: I. Szarvas L. --- --- --- 6.02 cm
II. Simek F. --- --- --- 5.82 cm
IV. Fehér Gy. --- --- --- 5.76 cm
V. Kiss E. --- --- --- 5.58 cm

Diszkoszdobás csapatversenyben: II. (Simek F., Novothny I., Szabó J., Kiss E., Patócsy J.) --- 28'26 cm

Diszkoszdob. egyéni versenyb.:	II. Simek F.	---	---	---	31'38	cm
	III. Patócs J.	---	---	---	29'87	cm
Rúdugrásban :	I. Fehér Gy.	---	---	---	335	cm
Gerelyvetésben :	II. Lipovszky Gy.	---	---	---	41'55	cm
	V. Simek F.	---	---	---	35'90	cm
Svédstafétában :	III. (Kiss E., Novothny I., Simek F., Lipovszky Gy.,					

E szerint megnyertek 5 bajnokságot, felállítottak Fehér Gy. rúdugrásával egy országos rekordot. Nyertek 14 arany, 13 ezüst és 4 bronz érmét.

A versenyt a hortobágyi kirándulás követte, mely tapasztalatokban, emlékekben csak tetőzte a Debrecenben töltött kedves napok benyomásait. A verseny létrehozói: Dr. Veress József ref. tanítóképző-intézeti igazgató és Somorjay László tanár, akiknek ezúton is meleg köszönetet mond a jászberényi áll. tanítóképző-intézet.

Az intézet tanári testülete és ifjúsága lélekben emelkedett házi ünnepség keretében ünnepelte a győztes debreceni csapatot, melyen

Az intézet tanári testülete és ifjúsága házi ünnepség keretében ünnepli a győztes debreceni csapatot.

Balázs Béla igazgató szép beszéd kíséretében méltatta az elért siker jelentőségét. Ugyancsak ünnepelte a győzteseket az egyesület ifj. elnöke és a legidősebb cserkészörsvezető is. Ezt követte az

egyesületnek június hó 12-én tartott házi versenye, melyet az abban elért eredmények és szép küzdelmek sokak előtt emlékeztetessé tettek. Részletes eredmények a következők:

100 m síkfutás:	1. Szarvas L.	---	---	---	11'9	mp.
	2. Papócsy F.	---	---	---	12	mp.
	3. Kelemen J.	---	---	---	12'3	mp.
200 m síkfutás:	1. Márton J.	---	---	---	25	mp.
	2. Kiss E.	---	---	---	25'2	mp.
800 m síkfutás:	1. Lipovszky Gy.	---	---	---	2'10	p.
Súlylökés csapatvers:	(Simek F., Novothny I., Patócs J., Kelemen J., Kiss E.)				10'27	cm átlaggal
Súlylökés egyénileg:	1. Simek F.	---	---	---	11'95	cm
	2. Novothny I.	---	---	---	10'53	cm
	3. Patócsy J.	---	---	---	10'32	cm
Távolugrás csapatver:	(Szarvas L., Simek F., Fehér Gy., Márton J., Banoss E.)				573	cm átlaggal
Távolugrás egyénileg:	1. Szarvas L.	---	---	---	6'12	cm
	2. Simek F.	---	---	---	5.93	cm
Diszkoszv. csapatv.:	(Simek F. Patócs J., Novothny I., Szabó J., Herboly G.)				29'76	cm átlaggal
Diszkoszv. egyénileg:	1. Simek F.	---	---	---	33'10	cm
	2. Patócs J.	---	---	---	31'98	cm
Magasugrás:	1. Szarvas L.	---	---	---	1'60	cm
	2. Lámor F.	---	---	---	1'55	cm
Gerelyvetés:	1. Lipovszky Gy.	---	---	---	42'86	cm
	2. Simek F.	---	---	---	40'80	cm
Rúdugrás:	1. Fehér Gy.	---	---	---	332	cm
	2. Veacsil L.	---	---	---	280	cm
Svédstaféta:	Első a IV. osztály csapata (Kiss, Márton, Banoss, Lipovszky.)					
Svédstaféta:	Második az I. osztály csapata (Bán, Kelemen, Lovász, Hajmási.)					

Az intézet atlétái ebben is igen szép eredményeket értek el, amit a felállított 6 intézeti rekord bizonyít. Az egyesület általános tehetségű atlétája, Simek Ferenc, Pazár Zoltán tanár vezetésével résztvesz a Kisoszi június hó 18—19-i országos atlétikai versenyén, ahol a pentatlonban a 24 rivális között a III. helyezést éri el 24 ponttal. Ezzel azután lezárult az intézet ez évi működése, s hogy az intézetnek dicsőséget, megbecsülést hozott, mutatják az eredmé-

nyek, mutatja az Ifjúsági Testnevelésben vezetett munkastatisztika, ahol a jászberényi áll. tanítóképző-intézet Magyarország sportintézetei között 76 pontal az 5. helyet foglalja el.

A június 13-án tartott záróértekezleten a kör a következő tisztikart választotta meg: ifj. elnök: Simek Ferenc V. é. n., alelnök: Szabó József IV. é. n., titkár Kóbor Antal IV. é., pénztáros: Zolnay Ferenc IV. é., szertáros: Sinka István IV. é., alszertáros: Patócs J. II. é., atlétikai kapitány: Lipovszky György V. é., játék-kapitány: Márton János V. é., téli sport kapitány: Wlacsil László IV. éves növendék.

Pazár Zoltán tanárelnök.

c) *Cserkészlet.* A Nemzeti Nagytábor nemcsak terhes szolgálatot követelt a fiúktól, hanem sok értékes tanulságot is adott viszonzásul. A magyar cserkészlet ezen nagyarányú megmozdulásának hatása alatt állott az egész csapat még akkor is, amikor az új iskolai év után újból „jó munkát” kívánhattunk egymásnak. Aggódó lélekkel néztünk az új munkaév elé. Éreztük mindannyian, hogy a lilomnak még sokkal tartozunk. Ezt tudva és érezve állítottuk össze az egész évi munkatervünket, amelynek egyes szakaszai a következők voltak: a II. és I. oszt. próba részletes feldolgozása, a próbák gyakorlati részének minél többszöri feldolgozása, a főbb egyházi és nemzeti ünnepek megünneplése, kirándulások, műsoros cserkészest rendezése, a nyári táborra való előkészület, segédtsízi kiképzés s nyári táborozás.

A közösen megállapított munkaterv részleteit a parancsnokság hónapról-hónapra megbeszélte az örsvezetőkkel s mb. segédtsíztekből álló vezetőséggel, közösen állították össze némi átcsoportosítással az új örsi beosztást s együttesen döntöttek minden selejtezés-kor. A munka jó hangulatban meg is indult. Az örsök a kapott utasítások szerint dolgoztak, a csapat pedig a heti összejöveteleken a munkaterv általános kereteit igyekezett megvalósítani. Első teendők volt a Nemzeti Nagytábor tanulságainak összefoglalása, ami több összejövetelre adott bőséges anyagot. A további munkát ezen leszűrt tanulságok alapján rendeztük el. A középpontba állítottuk a törvénytárgyalásokat, különösen az I. és X. törvény gondolatait, a sugarak mentén sorakoztak a gyakorlatok, játékok s dalok, a kör területén pedig örködött a jó kedély, hogy a jellem épületének felépítésében a lélek önkéntes átengedése érvényesülhessen. Ez jutott kifejezésre azokon az ünnepélyes csapatösszejöveteleken, amelyeket a vallásos és hazafias gondolatoknak szenteltünk.

Kedves műsorral ünnepeltük meg október 6-át, Mikulást, Szt. György napját s március 15-ét. A csapat megalakulásának évfordulóján, február 9-én pedig ünnepélyes csapatösszejevetelt tartottunk. A testvériség ápolására szolgáltak a karácsonyi, húsvéti szüenidő előtt összehívott csapatösszejevetelek. Ezen házi ünnepélyek bensőséges, közvetlen tartalmukkal nagy nevelő hatást gyakoroltak nemcsak a csapat tagjaira, hanem a nem cserkészekre is, akik meleg érdeklődéssel kísérték figyelemmel az ünnepi csapatösszejevetelek sorrendjét.

Közben nyilvános szereplésre is készült a csapat, de közbejött betegség és gyászos idő miatt abba kellett hagyni. Szomorú hangulatban folyt tovább a munka. A II. félév elején felvett 19 próbaidős I. éves fiatalos kedély enyhített valamit azon a nyomasztó érzésen, amely a sok bajból kifolyólag ránehezedett a csapat minden egyes tagjára. A tavaszi kirándulások s ünnepek pedig már némileg visszahozták a régi csapatvidámságot úgy, hogy megkezdhattuk a próbázásokat is. Félévtől kezdve gondoskodtunk a segédtsztek kiképzéséről is olyformán, hogy havonta két ízben a segédtsztt munka- és hatáskörét ismertette meg a parancsnok. Ennek célja az volt, hogy az V. évesek mint vizsgázott segédtsztek lépjenek ki az életbe s hogy tudatosabb, rendszeresebb munkát végezzenek. A megkezdett kiképzést a sokoldalú elfoglaltság miatt nem sikerült teljesen befejezni.

A központ ez évben is alkalmat talált, hogy a csapat munkájáról és szelleméről meggyőződjek. Május havában *Faragó Ede* országos vezetőtsztt meglátogatta a csapatot s örömet fejezte ki, hogy a tanítóképzőben oly lelkesen felkarolják a cserkészetet. Megismertette a falucserkészetet s vázolta azokat a lehetőségeket, hogy *a fiatal cserkésztanító miként alakíthatja át a falu fiatalságát*. A fiúk szinte áhítattal hallgatták Ede bácsi lelkéből fakadó szavait s meg is ígérték, hogy a cserkészgondolatnak mindenkor szószólói és harcosai lesznek. A csendes munka elvezette a csapatot az év végéhez. Utolsó mozzanat: fogadalomtétel az iskolai év végén.

Fogadalmat tettek:

1. Varcsák Ferenc	5. Bakki József
2. Ditz Ferenc	6. Kispál János
3. Fekete Kálmán	7. Kovács Sándor
4. Juhos Ferenc	8. Schusztér László
9. Demeter Barna	

III. Tanítóképesítő vizsgálatok.

Az 1926—27. iskolai év folyamán kétízben tartottunk tanítóképesítő vizsgálatot, úgymint december hóban javító-, június hóban teljes képesítő vizsgálatot.

A decemberi javítóvizsgálatra jelentkezett 1 jelölt. Ezen vizsgálaton Závodszy Levente egyetemi m. tanár, miniszteri biztos elnökölt.

A vizsgálat ideje: 1926 december 22.

Tanítói oklevelet nyert:

Pál László, róm. kath. 1906 március 1. Jászberény, Szolnok vm. 3

A júniusi vizsgálatra jelentkezett 12 jelölt. Ezen vizsgálaton dr. Pilinszky Ferenc min. biztos elnökölt.

Az írásbeli vizsgálatok ideje: pedagógiából május 27, magyar nyelv és irodalomból május 28, mennyiségtanból május 30.

a) Neveléstudományi tétel: A kísérletek szerepe a természet-tudományi tárgyak tanításában. Eredmény: jó 6, elégséges 6.

b) Magyar nyelv és irodalmi tétel: A nagyobb európai eszmeáramlatok hatása irodalmunkra. Eredmény: jó 8, elégséges 4.

c) Mennyiségtani tételek:

A) Számtaniak: 1. Egy birtok hozadéka évenként egy-egy $\frac{0}{10}$ -al nő. 15 év alatt összesen 10.272 P hasznot adott. Mennyi az évi hozadék?

2. Hány pengő értékű házat vehetnék ma 20 éven át kifizetendő negyedévi 3.000.000 K-ás lakbérből: a) 10 $\frac{0}{10}$ évi, b) 4 $\frac{0}{10}$ évi kamatozás mellett?

B) Mértaniak: 1. Megszerkesztendő 50:1 arányban a földterület képe. Lemérendők a felületének kiszámításához szükséges adatok. Hány kat. hold a területe? (1 fok 1'896 m.)

2. Hány brikett téglá kerül ki 200 tonna szénporból, ha a brikettben a szén és a ragasztóanyag aránya 7:1? A brikett téglá oldalélei hengeresen lekerekítettek. Magassága 10 m. Fajsúlya 2'1. Eredmény: jó 4, elégséges 7, elégtelen 1.

Szébeli vizsgálatra bocsátatott 12 jelölt.

Tanítói képesítést nyert: 12.

A róm. kath. egyházi ének-zenei képesítő-vizsgálatok ideje: 1927 június 25. E vizsgálatra jelentkezett 4 jelölt; ebből képesített: 4 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Becsei István, ref. 1904 okt. 8. Hódmezővhely, Csongrád vm. 3
2. Dombó Béla, ref. 1907 dec. 3. Gyöngy, Tolna vm. 3
3. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. Törökszmtiklós, Szolnok vm. 3
4. Kobela Ferenk, r. k. 1906 okt. 2. Jászasztgyörgy, Szolnok vm. 3
5. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm. 3
6. Lámor Ferenc, r. k. 1906 nov. 1. Rónaszék, Máramaros vm. 3
7. Novothny István, r. k. 1907 jún. 5. Divényoroszi, Nógrád vm. 3
8. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Ungcsepel, Ung vm. 2
9. Szarvas László, r. k. 1907 szept. 27. Gyöngyöspata, Heves vm. 3
10. Szániel István, r. k. 1908 jún. 26. Bátaszék, Tolna vm. 2
11. Szupkay Imre, r. k. 1907 máj. 12. Terebespatak, Máramaros vm. 3
12. Wurst Amand, r. k. 1906 ápr. 11. Bakonykoppány, Veszprém vm. 3

Kántori oklevelet nyertek:

1. Fehér György, r. k. 1906 ápr. 7. T.-sztmiklós, Szolnok vm. 2 2
2. Földes István, r. k. 1888 aug. 6. Jászladány, Szolnok vm. 2 2
3. Kozár László, ág. ev. 1908 máj. 23. Tótkomlós, Békés vm. 2 2
4. Roediger Endre, r. k. 1907 nov. 30. Ungcsepel, Ung vm. 1 1

IV. Gyakorló iskola.

Gyakorló iskolánk ez évben is kéttagozatú. Az alsó tagozat, vagyis az I—II. osztály tanítója *Halmos Péter*, a felső tagozaté, vagyis a III—VI. osztályé *Bodor Dénes*. Bodor Dénest a huzamos ideig tartó betegsége alatt Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőjének szeptember 18-án 7009. sz. a. kelt rendelkezése értelmében *Ruszt János* jászbe.ényi III. ker. áll. elemi iskolai tanító helyettesítette.

Az iskolai év folyamán Bodor Dénes 3 szülői értekezletet tartott, Halmos Péter ellenben csak kettőt, mert a harmadik a betegsége miatt elmaradt.

Az első értekezlet október 18-án tartatott. Ennél népesebb volt az április 10-i, míg május 26-in oly kevesen jelentek meg, hogy a tervezett pedagógiai előadást nem volt érdemes megtartani. Az első kettőn a testnevelés fontosságára eszmélkedtették a szülőket s iparkodtak meggyőzni arról, hogy nemcsak az elemi iskolai testnevelés igen fontos államérdek, hanem a leventemozgalom is. Ezzel a gyakorló iskolai tanítók azt akarták elérni, hogy kellő meg-

értéssel viseltessenek e mozgalom iránt s támogassák azt. A május 26-i értekezleten csak a megjelentek hozzátartozóival folytattak megbeszélést. Halmos Péter a gyakorló iskola évváró ünnepsége után is megbeszélést folytatott a szülőkkel a gyermeknek a nyári szünetben való foglalkoztatásáról, ellenőrzéséről.

A szülői értekezletekről a jelen iskolai évben gyakorló iskolai tanítókból az a vélemény alakult ki, hogy a szülők érdeklődése a múltban a tapasztalatokhoz képest nagyon megcsappant. Ez évben is inkább a nők jelentek meg.

A tanulók névsora :

I. osztály: Ambrus István, Ambrus Mária, Balla Ilona, Benke József, Borics Mária, Boros Albert, Eszes Mária, Farkas József, Kabak József, Kispál Sándor, Kocsis Verona, Kovács József, Koca Gizella, Palotai Margit, Pernyész József, Rédei Imre, Rideg János, Sas József. Összesen: 18.

II. osztály: Almásy György, Bárkányi Kálmán, Batory Olga, Bene Margit, Boris József, Fábíán Béla, Fábíán Ferenc, Fehér Balázs, Hering Béla, Járomi József, Kisbalázs Mária, Kovács Amália, Módé Julianna, Oláh István, Sárközy Mária, Szabó Erzsébet, Toma Mária, Tóth Eleonóra. Összesen: 18.

III. osztály: Heinoffer István, Kármán Mária, Kucza Kálmán, Litkei Lajos, Nagy Mária, Oláhliba István, Pernyész Mária, Sárközy Róza, Szabó János, Teréki Erzsébet, Tóth Lujza, Vass Béla. Összesen: 12.

IV. osztály: Baranyi Árpád, Erdődi Tibor, Fábíán Ilona, Fejes Antal, Gedei Mária, Kolesánszky Károly, Kuca Irén, Litkei Róza, Pintér S. Erzsébet, Sass Rozália, Tóth János, Összesen: 11.

V. osztály: Demeter Béla, Farkas Erzsébet, Kalocsa Erzsébet, Kiss István, Kiss Julianna, Lányi Tibor, Mészáros Viktória, Putton Mária, Sági Erzsébet. Összesen: 9.

VI. osztály: Csőke Rozália, Hamar János, Kispál Margit, Pernyész Lajos. Összesen: 4.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztá- lyok.	Vizsgát tett		Vallás szerint		Általános tanulmány szerint				
	Fiú	Leány	r. k.	ág. ev.	1	2	3	4	5
I.	11	7	18	—	7	4	3	—	4
II.	9	9	18	—	5	6	4	1	2
III.	6	6	12	—	3	4	3	2	—
IV.	5	6	11	—	2	7	1	1	—
V.	4	5	9	—	1	2	2	4	—
VI.	2	2	4	—	1	1	2	—	—
Összes.:	37	35	72	—	19	24	15	8	6

Kirándulások. A beszéd- és értelemgyakorlat tanítása során és a szülőföld ismertetése alkalmával a gyakorló iskolába járó gyermekeket a hospitáló tanítónővendékek gyakran kiveztették a város érdekességeinek — utasítás szerint történő — megfigyeltetése végett. Kisebb kirándulásokon megtekintették a város történelmi nevezetességeit, a házépítéskor mutatkozó helyi vonásokat, mint a népművészet érdekességeit. Nagyobb kirándulás csak a Madarak és Fák Napján, június 7-én volt. Sajnos, a határba történő kirándulások nehézségekbe ütköztek, mert bármerre menjenek a kirándulók, sehol sem engedik meg a birtokosok a letelepülést.

A tizennegyedik iskolai év története.

1927–28. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Intézetünk ebben az iskolai évben is csonkán működött; a *III-ik évfolyama szünetelt.*

A végleges otthonul szolgáló új épület építkezése ügyében csak annyi haladás történt, hogy az igazgató, a közeljövőben remélhető építkezéssel kapcsolatban a nmlt. V. K. M. engedélyével tanulmányozás céljából megtekintette a budapesti I. kerületi és a kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézet épületeit. Az ekként szerzett megfigyelései és tapasztalatai alapján terjedelmes memorandumban hívta fel az illetékes tényezők figyelmét arra, hogy a tanítóképző-intézetnek öt évfolyamúvá fejlesztése és az új tantervből folyó pedagógiai kívánságok milyen szükséges változtatásokat vonnak maguk után egy új tanítóképző-intézet megépítésében és berendezésében, továbbá, hogy a helyi viszonyok mit kívánnak meg.

A tanári testületben a következő változás történt. *Bodor Dénes* intézetünknek 7 évig volt buzgó gyakorló-iskolai tanítója mindjárt az iskolai év kezdetén a sárospataki áll. tanítóképző-intézethez helyeztetett át. A tanári testület sajnálattal vált meg a törekeny szervezettű kartárstól, aki beteges szervezete ellenére is tevékeny részt vett Jászberény város és külterületén folyó iskolánkivüli népművelési munkában s odaadással működött a növendékek tanyai tanítókodásra való előkészítésében. Utódául *Balla Béla* helybeli áll. népisk. tanító osztatott be intézetünkhöz szolgálattételre. 35 évi, fáradságot nem ismerő munka után saját kérésére nyugalomba vonult a tanári testület rokonszenves, érdemes tagja *Szemere Márton* gazdasági tanár. Minthogy azonban távozásával a gazdasági tárgyak tanításában fennakadás állott volna be, az ügy és intézetünk iránti buzgalomból vezérelve óradíjas minőségben továbbra is vállalta a tanítást. A gyakorló iskolai női kézimunka tanításával *Balla Erzsébet* okl. tanítónő bízott meg. Ezen megbízással gyakorló iskolánk régen ér-

zett hiánya szünt meg. Ő lett gyakorló iskolánk első női kézimunka tanítója.

Osztatlan örömet okozott Csekő Árpád óradíjas tanárnak és Friedrich János kinevezett nevelőnek rendes tanárokká történt kinevezése. Nehéz viszonyok között teljesített becsületes munka után jutottak megérdemelten biztos révbe.

Ennek az iskolai évnek is volt két kiemelkedő eseménye. Az egyik a helybeli m. kir. 5 honvédkerékpáros zászlóalj parancsnoksága által rendszeresített *kegyeleti staféta* örökös vándordíjának másod ízben történő megnyerése. A második pedig a tanári testületnek és az V. éves növendékeknek az iskolán kívüli népművelésben való nagyméretű részvétele. A megtartott népművelési előadások száma félezeren jóval felüli volt.

A 11. iskolai év szeptember 9-én kezdődött és jún. 23-án fejeződött be.

Szeptember 9-én volt az alakuló értekezlet. 12-én a javító-vizsgálatok, 13-án a beíratkozások és 14-én a *Veni Sancte*, évnyitó ünnepség tartottak. 15—18-án volt a IV—V. éves növendékek balatoni kirándulása, 15-én az I. évesek jászteleki és a II. évesek szolnoki kirándulása. 20-án Bodor Dénes gyak. isk. tanító Sárospatakra költözött.

Október 6-án házi ünnepség. Intézetünk tizes csapata másodszor nyerte meg a kegyeleti staféta ezüst serlegét. 31-én takarékosági óra 12-től—1-ig.

November 5-én a tanítási szünet mellőzésével 12-től—1-ig iskolai ünnepség a fővárosban másnap leleplezendő Kossuth Lajos szoborral kapcsolatban. A megemlékezést Málnási Dezső tanár tartotta. 24-ére virradóra a köztartás éléskamrájába ismeretlen tettesek betörték és onnan zsírt, cukrot, szappant és tojást loptak.

December 7-én Balla Béla beosztott helybeli áll. el. isk. tanító megkezdte működését. 11-én az intézet belép a Kultúrház alapító tagjai sorába.

Január 21-én a cserkészcsapat részére Szabó Árpád dr. és Szabó Julia dr. kórházi orvosok által önzetlenül rendezett első segélynyújtási tanfolyam záróvizsgálja.

Március 30—31-én a róm. kat. növendékek lelkigyakorlata.

Április 14-én igazgató a Gárdonyi-szobor alapra az intézet nevében 45 P 96 f-t küld be. 17—19-én Wagner János kir. főigazgató tanulmányi ellenőrző látogatása.

Május 23—24-én az V. évfolyam osztályvizsgálata, 29—31-én írásbeli képesítő vizsgálatok.

Június 9-én a tanítások befejezése. 10-én Te Deum. Évzáró ünnepség. 11—15-én az I—IV. évfolyam osztályvizsgálata. 16-án a gyakorló-iskola évzáró vizsgája. 18—23-án gyakorlati és szóbeli vizsgálatok. Július 4-én évzáró értekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

Kir. főig. 907—1927. a kir. főigazgatóságához küldendő ügyek jegyzéke.

V. K. M. 63040—1927. VI. ü. o. Bodor Dénes gyakorló iskolai tanítót áthelyezi a sárospataki áll. tanító-képző-intézetbe.

V. K. M. 69595—1927. V. ü. o. Friedrich János középiskolai helyettes tanárt rendes tanárrá kinevezi s jelenlegi szolgálatában meghagyja.

V. K. M. 96164—1927. VI. ü. o. a beszállítandó jövedelmek minden hó 10-ig csekken beküldendőik.

V. K. M. 78482—1927. VI. ü. o. Balla Béla helybeli áll. elemi iskolai tanítót beosztja a gyakorló iskola I—II. oszt. vezetésére.

V. K. M. 79014—1927. VI. ü. o. Balla Erzsébet okl. tanítónőt megbízza a gyakorló iskolai női kézimunka órák ellátásával.

V. K. M. 80479—1927. VI. ü. o. Csekő Árpádot rendes tanárrá kinevezi.

Kir. főig. 1253—1926. a limanovai csata évfordulójának megünneplése tárgyában. (dec. 10)

V. K. M. 89203—1927. VI. Automatikus (széniumos) illetmény rendezés.

Kir. főig. 101—1928. a hősi halottak emlékének ápolása tárgyában.

V. K. M. 22216—1928. VI. ü. o. 1928. évre tanítóképesítő-vizsgálati biztosi minőségben dr. Závodszy Levente egyetemi m. és főiskolai tanárt küldi ki.

Kir. főig. 645—1928. Az ingatlan intézeti vagyon összeírása ügyében.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató*: Balázs Béla. Működik 23 év óta, intézetünkben 8 év óta. Tanította a történelmet az I., földrajzot a II. és IV. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 9. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok*: 1. *Berzátzy László* r. tanár. Működik 14 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította az éneket és zenét, a róm. kat. egyházi éneket, karéneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 23. Az I. oszt. főnöke.

2. *Csekő Árpád* r. tanár. Intézetünkben működik 3 és fél év óta. Tanította a mennyiségtant, a fizikát, a ref. egyházi éneket és a játékot az I. osztályban. Heti óraszám a hospitálással együtt 17. Megbízott nevelő tanár. Tanártestületi jegyző.

3. *Friedrich János* kinevezett középiskolai tanár, szolgálattételre intézetünkhöz beosztva. Internátusi nevelő. Intézetünkben működik 4 és fél év óta. Tanította a német nyelvet és a földrajzot az I. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 11. Köztartásvezető és kertgondozó. A IV. osztály főnöke.

4. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 17 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat, történelmet a II. és IV. osztályokban és az alkotmánytant. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 18. A II. osztály főnöke.

5. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 22 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította a rajzot, szépírást, a kézimunkát és a testgyakorlást és a játékot a IV—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 20. A Toldi Miklós sportkör vezető tanára.

6. *Siemeister János* r. tanár. Működik 17 év óta, intézetünkben 5 év óta. Tanította a testtant és természetrajz-kémiát, továbbá a testgyakorlást és játékot az I—II. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 17. Az V. osztály főnöke. A „Lehel” cserkészcsapat parancsnoka.

8. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 13 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította az összes pedagógiai tárgyakat és vezette a nevelés és tanítási gyakorlatokat. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 18. Az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: 1. *Balla Béla* beosztott áll. elemi iskolai tanító. Tanította dec. 7-től a gyakorló iskola I—II. osztályát heti 26 órában és segédkezett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter*. Működik 22, mint gyakorló iskolai tanító 15, intézetünkben 9 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—VI. osztályát és segédkezett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 32.

d) *Óraadók*: 1. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 8 év óta. Tanította az egészségtant az V. osztályban heti 2 órában.

2. *Szemere Márton* gazdasági tanár. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a gazdasági ismereteket és a közgazdaságtant. Heti óráinak száma 7.

e) *Hitoktatók*: 1. *Pausz Aladár* róm. kat. segédlelkész. Intézetünkben működik 2 év óta. Tanította a róm. kat. hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában. Heti óráinak száma 12.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 11 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 8 órában.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdaszony. Özv. Nemess Pálné. Intézetünkben működik 8 év óta.

Napibéres altiszt: Risai Ernő. Szolgálatot teljesít 9 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

Áll.
oszt.

1. Bakos Kálmán, ref. 1911 jul. 31. Sárrétudv. Páltelek, Bihar vm.	2
2. Bara Károly, r. k. 1913 aug. 5. Keresztvár, Háromszék vm.	2
3. Belezna János, r. k. 1910 szept. 15. Jászberény, Szolnok vm.	3
4. Berényi Lajos, r. k. 1913 máj. 30. Adács, Heves vm.	2
5. Bodor Sándor, r. k. 1913 jul. 20. Nagykáta, Pest vm.	3
6. Bognár József, r. k. 1912 febr. 18. Budapest, Pest vm.	3
7. Bordás Béla, r. k. 1913 jun. 7. Jászárokszállás, Szolnok vm.	4
8. Bozsik György, r. k. 1911 szept. 6. Kazár, Nógrád vm.	2
9. Cseh Sándor, r. k. 1912 szept. 9. Budapest, Pest vm.	3

10. Dörtl Antal, r. k. 1913 márc. 6. Budapest, Pest vm.	3
11. Földi Gyula, r. k. 1912 dec. 12. Budapest, Pest vm.	3
12. Geng István, r. k. 1912 aug. 9. Jászberény, Szolnok vm.	3
13. Győri László, ág. ev. 1912 nov. 11. Szeghalom, Békés vm.	3
14. Hagyó Vendel, r. k. 1911 okt. 29. Jászberény, Szolnok vm.	4
15. Havasy József, r. k. 1910 nov. 18. Felsőhangony. Gömör vm.	3
15. Hegedűs Lajos, r. k. 1911 aug. 31. Zagyvarékas, Pest vm.	3
17. Hulin István, r. k. 1911. dec. 24. Jászberény, Szolnok vm.	3
18. Jägermann Imre, r. k. 1913 jun. 27. Fogaras, Fogaras vm.	2
19. Jermányi József, ág. ev. 1912 jun. 25. Ecseg, Nógrád vm.	2
20. Józsa András, r. k. 1912 nov. 16. Mesterszállás, Szolnok vm.	3
21. Kántor Béla, r. k. 1910 nov. 2. Soroksár, Pest vm.	4
22. Kecskés László, r. k. 1912 aug. 13. Visonta, Heves vm.	3
23. Kiss István, r. k. 1912 ápr. 26. Jászfényszaru, Szolnok vm.	3
24. Kis István, r. k. 1911 okt. 2. Salgótarján, Nógrád vm.	3
25. Koncsik Sándor, r. k. 1912 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm.	2
26. Kovács László, r. k. 1911 ápr. 15. Abony, Pest vm.	3
27. Marton István, r. k. 1910 szept. 22. Mezőkeresztes, Borsod vm.	3
28. Mátray Antal, r. k. 1912 jun. 7. Kunszentmárton, Szolnok vm.	3
29. Miskolczy István, r. k. 1911 máj. 11. Tápiógyörgye, Pest vm.	3
30. Módla József, ref. 1913 jun. 23. Deliblát-Jenőlak, Temes vm.	3
31. Nagy Kálmán, ref. 1912 dec. 31. Turkeve, Szolnok vm.	2
32. Navalka Lajos, r. k. 1909 okt. 16. Kiskunfélegyháza, Pest vm.	4
33. Rózsa Sándor, r. k. 1913 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm.	2
34. Strecska István, r. k. 1912 máj. 19. Jobbágyi, Nógrád vm.	3
35. Szvoboda István, r. k. 1912 aug. 17. Mindszent, Csongrád vm.	3
36. Tanai József, r. k. 1913 aug. 20. Muraszterdahely, Zala vm.	3
37. Tupl Károly, r. k. 1911 dec. 24. Cinkota, Pest vm.	3
38. Vághy Pál, ág. ev. 1910 aug. 14. Tápiószéle, Pest vm.	3
39. Várenti András, r. k. 1912 okt. 3. Jászberény, Szolnok vm.	4
40. Váli Gábor, r. k. 1910 jan. 2. Jászkarajenő, Pest vm.	4

II. osztály.

1. Andó Lajos, róm. kat. 1910 szept. 10. Baglyasalja, Nógrád vm.	2
2. Bakki József, r. k. 1912 febr. 20. Jászberény, Szolnok vm.	3
3. Bán Lajos, r. k. 1910 nov. 14. Zagyvarékas, Pest vm.	4
4. Bordás Dezső r. k. 1911 ápr. 1. Szolnok, Szolnok vm.	3
5. Demeter Barnabás, ref. 1908 dec. 20. Ózd, Borsod vm.	3
6. Ditz Ferenc, r. k. 1912 febr. 12. Abony, Pest vm.	2
7. Erdei Sándor, ref. 1910 okt. 2. Túrkeve, Szolnok vm.	2

8. Fekete Kálmán, r. k. 1909 aug. 30. Jászberény, Szolnok vm. 3
9. Ferencsik Antal, r. k. 1910 aug. 2. Kőrösladány, Békés vm. 3
10. Gál János, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
11. Gál Miklós, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
12. Gálig László, r. k. 1912 máj. 24. Csonkapapi, Bereg vm. 3
13. Gulyás Sándor, ref. 1912 febr. 8. Berettyóújfalu, Bihar vm. 3
14. Hajmási József, r. k. 1910 aug. 16. Rábadoroszló, Vas vm. 3
15. Juhos Károly, r. k. 1911 dec. 27. Karcag, Szolnok vm. 3
16. Kamarás Zoltán, ág. ev. 1910 nov. 16. Homoktereny, Nógrád m. 2
17. Kastier Imre, r. k. 1911 szept. 1. Gácsfalu, Nógrád vm. 3
18. Kelemen József, r. k. 1911 ápr. 7. Jásztelek, Szolnok vm. 3
19. Kelemen László, r. k. 1911 márc. 20. Pécel, Pest vm. 3
20. Király Endre, ref. 1911 nov. 26. Jászberény, Szolnok vm. 3
21. Kispál János, r. k. 1911 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 2
22. Kovács Nándor, r. k. 1910 aug. 7. Zagyvaróna, Nógrád vm. 2
23. Lovász Alfréd, r. k. 1910 ápr. 15. Tiszafüred, Heves vm. 3
24. Puza Béla, g. kat. 1912 júl. 1. Máramssziget, Máramaros vm. 3
25. Schusztér László, r. k. 1911 okt. 14. Budapest, Pest vm. 3
26. Szűcs István, ref. 1911 aug. 12. Tiszaföldvár, Szolnok vm. 3
27. Téts Zoltán, ág. ev. 1910 dec. 23. Gyöngyös, Heves vm. 3
28. Tőzsér Ferenc, r. k. 1910 szept. 30. Kazár, Nógrád vm. 3
29. Urbán Mátyás, r. k. 1912 febr. 4. Kisújszállás, Szolnok vm. 3

IV. osztály.

1. Baráth Ferenc, r. k. 1908 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 3
2. Gugi Gusztáv, r. k. 1910 márc. 7. Jászberény, Szolnok vm. 3
3. Herboly Géza, r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm. 3
4. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm. 2
5. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm. 3
6. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád vm. 2
7. Papócsi Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szepetnek, Zala vm. 3
8. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm. 3
9. Sándor László, r. k. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm. 3
10. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm. 3
11. Szabó József, r. k. 1906 febr. 14. Jászberény, Szolnok vm. 3
12. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm. 3
13. Vlacsil László, r. k. 1908 nov. 22. Szelénd, Arad vm. 3
14. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm. 3
15. Zingai Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm. 3
16. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm. 2
17. Zsembery Joachim, r. k. 1909 márc. 31. Bercel, Nógrád vm. 3

V. osztály.

1. Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm.	3
2. Antali János, r. k. 1908 febr. 21. Fegyvernek, Szolnok vm.	3
3. Banoss Ernő, r. k. 1906 jun. 23. Ecséd, Heves vm.	3
4. Bognár György, r. k. 1909 jun. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	3
5. Gubala Ferenc, r. k. 1907 jun. 12. Nagybátony, Heves vm.	2
6. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm.	2
7. Kökény István, r. k. 1909 ápr. 17. Vác, Pest vm.	3
8. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 17. Nagylóc, Nógrád vm.	3
9. Lipovszky György, r. k. 1906. nov. 17. Zomba, Tolna vm.	3
10. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm.	2
11. Oravecz János, r. k. 1909. febr. 11. Budafok, Pest vm.	2
12. Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm.	3
13. Simek Ferenc, r. k. 1908 jún. 14. Hatvan, Heves vm.	2
14. Sipeky László, r. k. 1908 ápr. 7. Verpelét, Heves vm.	3
15. Varcák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm.	2

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :

a) Vallás szerint :				O s z t á l y :					Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	V.	„
Római katolikus	---	---	---	34	21	—	15	14	84
Református	---	---	---	5	5	—	2	1	11
Ág. hitv. evang.	---	---	---	3	2	—	—	—	5
Görög katolikus	---	---	---	—	1	—	—	—	1
Összesen :				40	29	—	17	15	101

b) Előképzettség szerint :				O s z t á l y :					Összesen :
				I.	II.	III.	IV.	V.	„
Polgári iskola	---	---	---	28	18	—	8	8	62
Gimnázium vagy reálgimn.	---	---	---	12	11	—	9	7	39
Összesen :				40	29	—	17	15	101

c) Szüleinek polgári állása szerint :								A tanulók száma :
Kisbirtokos, kisbérő	---	---	---	---	---	---	---	6
Kisbirtokos-napszámos	---	---	---	---	---	---	---	4
Gazdasági tisztviselő	---	---	---	---	---	---	---	4
Egyéb gazdasági segédszemély (gazdasági cseléd)	---	---	---	---	---	---	---	4

Kisiparos, bányakisvállalkozó	---	---	---	---	---	19
Ipari vagy bányászati tisztviselő	---	---	---	---	---	2
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély (előmunkás)	---	---	---	---	---	5
Ipari vagy bányászati napszámos	---	---	---	---	---	1
Kiskereskedő, kisvállalkozó	---	---	---	---	---	1
Kereskedelmi vagy közlekedési tisztviselő	---	---	---	---	---	1
Egyéb kereskedelmi vagy közl. segédszemély (altiszt, szolga)	---	---	---	---	---	2
Köztisztviselő (pap, tanár, tanító kivételével)	---	---	---	---	---	8
Pap, tanár, tanító	---	---	---	---	---	11
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, gyógyszerész)	---	---	---	---	---	1
Közhivatalban alkalmazott vagy másféle értelmiségi altiszt	---	---	---	---	---	8
Katonaaltiszt	---	---	---	---	---	2
Nyugdíjas tisztviselő	---	---	---	---	---	12
Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás	---	---	---	---	---	6
Magánzó	---	---	---	---	---	3
Egyéb vagy ismeretlen foglalkozású	---	---	---	---	---	1

Mindösszesen: 101

d) *Lakóhely szerint:*

1. *Törvényhatósági jogú városok:*

A tanulók
száma:

Budapest székesfőváros	---	---	---	---	---	5
------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	---

2. *Vármegyék szerint:*

Abaúj-Torna	---	---	---	---	---	1
Békés	---	---	---	---	---	4
Bereg	---	---	---	---	---	1
Bihar	---	---	---	---	---	4
Borsod	---	---	---	---	---	2
Csongrád	---	---	---	---	---	1
Heves	---	---	---	---	---	16
Jász-Nagykun-Szolnok	---	---	---	---	---	32
Moson	---	---	---	---	---	1
Nógrád	---	---	---	---	---	19
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	---	---	---	---	---	12
Tolna	---	---	---	---	---	1
Vas	---	---	---	---	---	1
Zala	---	---	---	---	---	1

Mindösszesen: 101

c) Általános tanulmányi előmenetel szerint :	O s z t á l y :					Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	V.	„
Jeles --- --- --- --- ---	—	2	—	—	3	5
Jó --- --- --- --- ---	29	21	—	9	12	71
Elégséges --- --- --- --- ---	1	3	—	4	—	8
Elégtelen --- --- --- --- ---	10	3	—	4	—	17

3. Épület, udvar, kert, berendezés és felszerelés.

Épület; udvar, kert tekintetében az előző iskolai évekhez képest változás nem volt.

A kert gondozója ez évben is Friedrich János köztartásvezető, aki nagy kedvvel és jó gyakorlati érzékkel kezelte a körülbelül 200 négyszögöl nagyságú területet. Szorgoskodásával elismerésre érdemes eredményt ért el. Évről-évre átlag 100—100 P tiszta bevételt biztosított az aránylag kicsiny kertben. Ez évben különösen sikerült a tavaszi korai saláta termesztése. A jófajta salátának még a magját is értékesítette.

A berendezés és felszerelés gyarapodása :

Bútorok (keményfaszékek, ruhaszekrények, vaságyak stb) 69 drb. 2824 P; konyhai felszerelés 6 drb. 176 P 20 fillér; tanári könyvtár 107 drb. 491 P 60 f; levente könyvtár (O. T. T. ajándék) 161 drb. 518 P; levente szertár 1 drb. 50 P; földrajzi szertár 5 drb. 25 P; kézimunkaeszközök 44 drb. 95 P.

A növendékek Csekő Árpád tanár irányításával 59 drb. fizikai taneszközt készítettek.

V. K. M. 10.700—1928. VIII/a. sz. a. megküldetett a Magyar Népművelés könyvei első négy kötete.

A növendékek elhelyezése, ellátása, segélyezése.

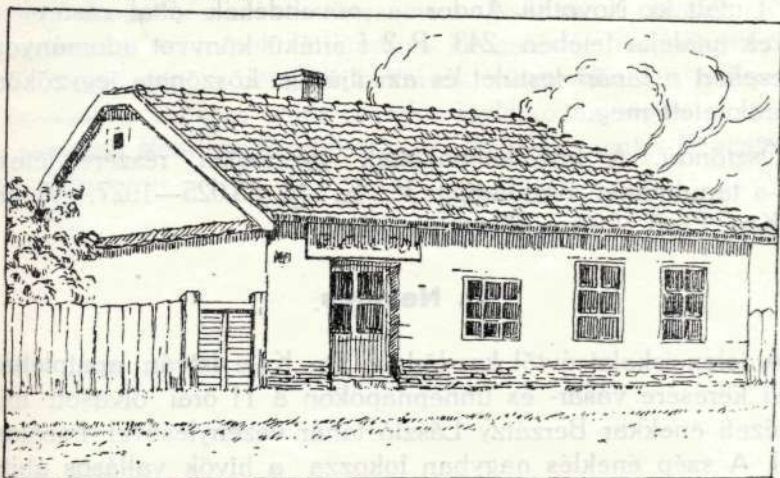
Minthogy a közeli években remélhető építkezés megkezdése miatt az eddig alacsony létszámú évfolyamok növendéklétszáma fokozatosan emelkedett, gondoskodni kellett újabb internátusi helyiségekről. Az előző években is bérelt özv. Hoffmanné-féle magánlakáson és a méntelepi laktanyában átengedett helyiségeken kívül ez évben internátusi célra kibéreltetett az intézettel szembenfekvő özv. Lampé Jánosné-féle ház és a néhány perc járásnyira fekvő Panyik Sándor-féle ház. Ez utóbbi két bérelt helyiség lakbérének

felét, azaz 644 P-t 318 kgy. 9746 ki. 1927. sz. határozat értelmében Jászberény város fizette.

Az özv. Lampé Jánosné-féle ház 3 évig nyújtott ideiglenes otthont internátusunknak.

Az internátus elhelyezése a következő volt. A *Méntelevi lak-tanyában* helyeztettek el a hálók és Csekő Árpád nevelői szobája. A *Hoffmann-féle* házban volt 59 növendék dolgozója és a szolgák szobája. A *Lampé-féle* bérelt helyiségekben lakott Friedrich János köztartásvezető tanár és ugyanott volt a többi növendék dolgozója. A *Panyik-féle* ház betegszobának és a 3 betegápoló növendék lakóhelyének rendeztetett be.

Panyik Sándor-féle ház.

A köztartás asztalán 25 növendék, köztartásvezető, nevelő, gazdasszony és 7 cseléd étkezett.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	7	6	—	3	8	24
Féldíjas	7	3	—	5	1	16
Teljes díjat fizető bentlakó	20	14	—	6	6	46
Ingyenebédés bejáró	2	1	—	1	—	4
Segély nélküli bejáró	5	4	—	2	—	11
Összesen:	41	28	—	17	15	101

A teljesdíjat fizető bentlakó havi 16 P tartásdíjat fizetett. Az élelmiszerváltás szeptember és október hónapokban havi 10 P, novembertől kezdve pedig 12 P.

A növendékek ételmezése sertések ölése által a multhoz képest sokat javult. Hetenkint már 5—6 ízben lehetett hústelt adni.

Adományok. Révfy Géza ny. tanítóképző-intézeti tanár saját szerzeményű dalgyűjteményeiből 63 drb-ot ajándékozott a növendékek részére. Fecske Sándor iparteleptulajdonos ez évben is havonként egyszer ingyen fürdés kedvezményben részesítette a növendékeket. Jászberény város képviselőtestülete az intézet cserkészcsapata részére a nyári táborozáshoz szükséges sátorbeszerzésére 240 P-t utalt ki. Novotha Andor a növendékek által vásárolt tankönyvek jutaléka fejében 243 P 2 f értékű könyvet adományozott. Mindezekért a tanári testület és az ifjúság köszönete jegyzőkönyvben örökítetett meg.

Ösztöndíj. A közalkalmazottak gyermekei részére létesített 400 P-s tanulmányi ösztöndíjat V. K. M. 85.025—1927. VI. ü. o. r.-tel Kiss Ernő V. éves növendék kapta.

5. Nevelés.

A jelen iskolai évtől kezdődően Dr. Kele István apátplébános írásbeli kérésére vásár- és ünnepnapokon a 11 órai olvasott misén az intézeti énekkar Berzátzy László tanár vezényletével 4 szólamra énekel. A szép éneklés nagyban fokozza a hívők vallásos áhitatát és emeli az istentisztelet fényét.

Az évenként szokásos házi ünnepeken kívül a következő nevezetesebb *ünnepek* tartattak:

Október 31-én *takarékossági nap*. A tanítónövendékek előtt egyes szaktanárok ismertették a takarékosság fontosságát és felolvasták a küldött íveket. A gyakorló iskolában Halmos Péter külön óra keretében hívta fel a figyelmet a takarékosság gyakorlására.

November 5-én *Kossuth-ünnep*. Az ünnepi beszédet a tanítónövendékek részére Málnási Dezső szaktanár, a gyakorló iskolai tanulók számára pedig Halmos Péter mondta. Az ünnepség alkalmi énekszámokkal és szavalatokkal tétetett élénkebbé.

December 10. *A limanovai hősök emlékezete*. A megemlékezést Málnási Dezső tanár végezte.

December 11. *Bem-ünnepség*. Az ünnepség a város vezetésével és a helybeli reálgimnáziummal együttesen a kulturházban tartott. A növendékek énekszámokkal és szavalatokkal vettek részt rajta.

A növény- és állatvédelemre, továbbá az alkohol elleni védekezésre való nevelés érdekében az előző iskolai évekéhez hasonló intézkedések történtek.

6. Tanítás.

A nevelés-tanítás eredményének biztosítása végett az iskolai év folyamán összesen 12 tanári értekezlet, 11 rendes és 1 rendkívüli tartott. A módszeres értekezleteken tárgyalattott az óráközi felügyelet állandó és következetes megvalósítása, a nevelői ellenőrzés módozatai, a tanárok internátusi látogatása; megállapítottatott a tanulás előtt—után, a délelőtti tanítások megkezdése és befejezésekor, továbbá a vacsora utáni csendes foglalkozás végén mondandó imák szövege. Rendkívüli értekezlet a kir. főigazgatói látogatás alkalmával tartott.

A tanítás eredményének táblázatos kimutatása.

T Á R G Y	O s z t á l y				Állag
	I.	II.	IV.	V.	
Magaviselet	1'52	1'48	1'52	1'80	1'33
Szorgalom	2'10	1'89	1'94	1'66	1'89
Tanulmányi előmenetel ...	2'24	2'15	2'31	1'88	2'14
Hit- és erkölcstan	1'75	1'55	1'82	1'33	1'61
Neveléstudomány	—	2'06	2'72	1'86	2'24
Tanítási gyakorlat	—	—	2'23	2'06	2'14
Magyar nyelv és irodalom	2'72	2'55	2'41	1'93	2'40
Német nyelv	2'52	2'68	2'58	2'33	2'52
Történelem, alkotmánytan...	2'42	2'27	2'35	1'33	2'09
Földrajz	2'00	2'13	2'29	—	2'14
Mennyiségtan	2'35	2'62	2'82	2'46	2'56
Természettan-kémia	2'62	2'20	2'29	—	2'37
Természettan	—	—	2'77	—	2'77
Egészségtan	—	—	—	1'60	1'60
Gazdaságtan	2'27	1'82	2'23	1'66	1'99
Rajz és szépírás	2'16	2'37	2'41	1'63	2'14
Ének	2'52	2'37	2'35	1'80	2'26
Zene	2'42	2'20	2'00	1'86	2'12
Kézimunka	1'67	1'51	—	—	1'29
Testgyakorlás	1'82	1'79	1'47	1'60	1'67
Írásbeli dolgozatok k. alakja	2'02	2'41	1'94	1'80	2'04

Az I. osztályban 40 tanuló közül 6 javíthat, 4 ismétél.

A II. osztályban 28 tanuló közül 3 javíthat, — ismétél.

A IV. osztályban 17 tanuló közül 4 javíthat, — ismétél.

Az V. osztályban 15 tanuló közül — javíthat, — ismétél.

Az intézet 101 tanulója közül 13 javíthat, 4 ismétél.

A gyakorlati képzés rendje. A gyakorlati kiképzés a megelőző években már közölt szempontok szerint és módon történt.

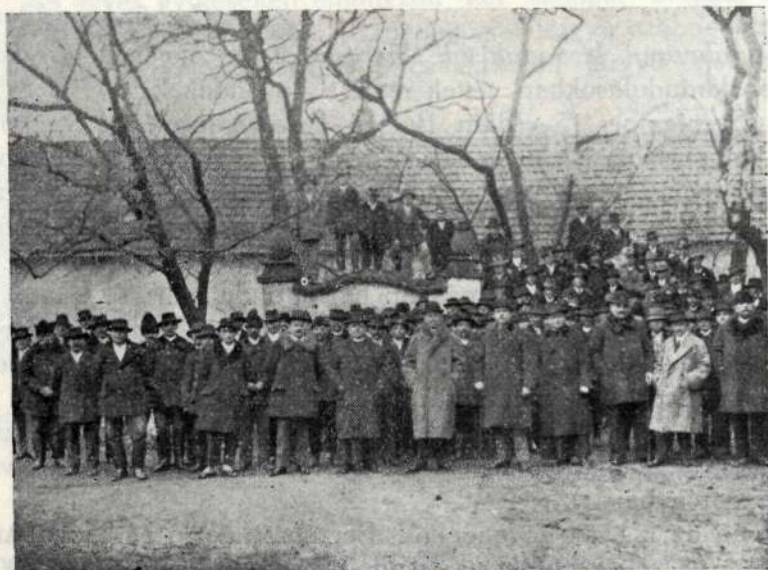
A gyakorló iskolai hospitálásokat kiegészítették az iskolalátogatások. Az V. éves növendékek a pedagógia tanárának és a gyak. isk. tanítójának vezetésével meglátogatták a helybeli VIII. kerületi

állami, a ref. felekezeti népiskolát, az önálló gazdasági továbbképző iskolát, a pelei és a peresi tanyai elemi iskolát.

A IV. éves növendékek tanítási gyakorlatainak száma: írás-olvasásból 7, olvasmánytárgyalásból 7, beszéd- és értelemgyakorlatból 6, számolás-mérésből 7, énekből 3, testgyakorlásból 3, összesen: 33.

Az V. éves növendékek tanítási gyakorlatainak száma: írás-olvasásból 1, olvasmánytárgyalásból 7, beszéd- és értelemgyakorlatból 4, fogalmazásból 5, helyesírás- és nyelvi magyarázatokból 7, földrajzból 4, történelem. polgári jogok és kötelességekből 5, természetrajz-gazdaságtanból 9, egészségtanból 2, természettan-vegytanból 6, számolás-mérésből 13, rajz-kézimunkából 3, énekből 3, testgyakorlásból 3, összesen: 72.

Iskolánkívüli népművelés. Az a tevékenység, melyet Balázs Béla igazgató vezetésével a tanári testület a népművelés terén mind szélesebb körben évről-évre fokozódó előadásszámmal kifejtett, ebben az esztendőben csúcspontját érte el. Az eddigi előadások során mindenféle néprétegnek felhívatott figyelmé és érdeklődése a művelődésre, hiányos ismeretei pótlására. Mind a hallgatók, mind az előadók nagy számmal jelentkeztek. Balázs Béla helyi népművelési

Iskolánkívüli népművelési tanfolyam és vezetői.

bizottsági elnök mintaszerű tervezetét nemcsak hogy teljes egészében elfogadta a vármegyei népművelési bizottság, de vitéz Szathmáry Lajos népművelési titkár mintaképül állította a többi városok elé.

Ebben az évben éppen a fokozódó tanulnivágyó néprétegek kívánsága kielégítésére 5 különböző tanfolyamot tartott a tanári testület, amelyeken természetesen az ismeretterjesztést sokkal alaposabban, rendszeresebben végezhetette, mint szórványos előadások keretében.

A munkában a következőkép vett részt a tanári testület: Balázs Béla igazgató 67, Csekő Árpád 39, Málnási Dezső 1. Siemeister János 64, Szemere Márton 5, Tanay Antal 46, Balla Béla 66, Halmos Péter 63 előadást tartott. Ehhez számítva Berzátzy László zenetanár karnagyi munkája a helybelt Palotási Dalkörben heti 4 órában, azonkívül ebben az évben alakította meg és tanította be a Jászapáti község felkérésére az ottani levante fúvós zenekart. A teljesen kezdő levanték év végén oly szépen szerepeltek gróf Klebelsberg Kunó miniszter úr jászapáti-i fogadtatásán, hogy Berzátzy László zenetanár szervező és zenei tehetségét számosan elismerték s intézetünk jó hírnevét ezzel is öregbítette. Berzátzy László ezen 248 órát kitevő munkásságával együtt a tanári testület ez évi népművelési munkája 599 előadás.

Növendékek szintén tartottak számos népművelődési előadást.

Csekő Árpád tanár.

Tanulmányi kirándulások. Ez iskolai év elején a következő nagyobb kirándulásokban vettek részt a növendékek:

1. Szeptember 15—18-án Balázs Béla igazgató és Siemeister János tanár vezetése alatt a IV---V. éves növendékek a *Balatonra* rándultak el. 15-én délután indultak el Budapestre. Este megnézték a Nemzeti Színházban Stuart Máriát. 16-án a déli vasúttal Fonyódra utaztak, ahonnan még aznap hajóval Badacsonyba mentek. A környék megtekintése után másnap hajókirándulást tettek a szigligeti öbölbe, majd Tihanyba, ahol megnézték a templomot, a Károlykirály szobát, a Biológiai Kutató Intézetet s bejárták a félszigetet. Innen motoroson Balatonfüredre mentek át. 18-án Balatonfüred nevezetességeit szemlélték meg. Végül Siófokra történő áthajózás után a fürdőt és a zsilipet tekintették meg és 19-én reggel érkeztek vissza Jászberénybe.

15-én az I. éves növendékek Berzátzy László és Tanai Antal tanárok vezetésével *Jásztelekre* rándultak ki. Gyalogosan, a 75000-es katonai térkép alapján mentek. Útközben megtekintették az alföldi

tanyarendszer tipikus egyedeit, a Tarna és a Zagyva folyók egyesülését.

Ugyanaznap a II. évesek Csekő Árpád és Málnási Dezső tanárok vezetése alatt a reggel 5 órás vonattal Szolnokra utaztak. Megnézték a város emlékműveit, régiségeit, a nevezetesebb épületek festőit, domborműveit, a híres szolnoki csata színhelyét, a Tisza-hidat, hajókat, vitorlásokat, halászokat. Tanulságos volt a városi villanytelep, vízművek, jéggyár és egy famegmunkáló ipartelep megtekintése is.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

a) *Ifjúsági önképzőkör.* Az ifjúsági önképzőkör szeptember 24-én tartotta az ifjúsági tisztikar megválasztó alakuló gyűlését. E szerint elnök lett: Kökény István V., alelnök: Zolnay Ferenc IV., főjegyző: Kiss Ernő V., aljegyző: Nagy Lajos IV., pénztáros: Simek Ferenc V., ellenőr: Angyal József V., főkönyvtáros: Sipeky László V., alkönyvtáros: Korsós Sándor IV. és Ditz Feren II., háznagy: Bognár György V., ének- és zenekar vezető: Gubala Ferenc V. éves növendék.

A tanév folyamán hat rendes, október 6-án és március 15-én pedig díszgyűlést tartott a kör.

Az egyes gyűléseken elhangzott két szónoki beszéd, 12 szavaltat, 10 ének, 5 zeneszám, 1 pedagógiai tárgyú szabadelőadás, 1 pedagógiai, 1 természetrajzi és 1 csillagászati tárgyú értekezéslet felolvasása.

Szereplésükkel kitűntek: Kökény István V. éves, mint elnök, Kiss Ernő V. éves pedagógiai tárgyú előadásával, Kóbor Antal V. éves természetrajzi tárgyú értekezésével és zongorajátékával, Gubala Ferenc V. éves az énekkar ügyes vezetésével, Králik Andor V. és Kastier Imre II. éves ügyes zongorajátékukkal, Angyal József V. és Szabó József IV. éves mint gyakorlott szavalók, de különösen kitűnt Márton János V. éves valósággal művészi szép szavalataival.

A kör előfizetett a Vasárnapi Könyvre, a Zászlónkra, a Magyar Tanítójelöltek Lapjára és ingyen kapta a Néptanítók Lapját. Az ifjúság szorgalmasan használta a 450 kötetes könyvtárt.

Tanai Antal tanárelnök.

b) *Ifjúsági Toldi Miklós Sportkör.* A sportélet az előző év munkájához képest visszaesést mutat.

Ennek oka az intézet mostoha viszonyain kívül főként a már-

cius hóban elrendelt levele-oktató kiképzésben keresendő. Az elmulasztott anyagot ugyanis a következő három hónapban kellett pótolniok, mely azután a sportkör működésére szánt időt lefoglalta s így a kör működését jócskán megbénította. Ez évben a kör csak két esetben szerepelt hivatalosan. Első ízben október 6-án, amikor a kerékpároszászlóalj-parancsnoksága által kiírt kegyeleti staféta vándordíját ismét a kör staféta csapata nyerte meg.

A győztes csapat tagjai: Kiss Ernő, Gubala Ferenc, Lipovszky György, Márton János, Simek Ferenc, Banoss Ernő, Papócsy Ferenc, Kelemen József, Hajmási József és Baráth Ferenc voltak.

Másodízben a kör június 10-én szerepelt, amikor megtartotta szokásos atletikai versenyét.

A verseny részletes eredménye a következő volt:

100 m. síkfutás: 1. Hajmási J. 11'9 mp, 2. Kiss Ernő 12'3 mp, 3. Bakki J. 12'4 mp.

800 m. síkfutás: 1. Mátrai J. 2 p 26'5 mp, 2. Ditz I. 2 p 38 mp.

Magasugrás helyből: 1. Simek F. 125 cm, 2. Kántor I. 111 cm.

Súlylökés: 1. Simek F. 1220 cm, 2. Sándor L. 980 cm, 3. Oravec J. 965 cm.

200 m síkfutás: 1. Papócsy J. 24.9 mp, 2. Kelemen I. 25'2 mp, 3. Gál M. 25'4 mp.

Magasugrás: 1. Simek F. 150 cm, 2. Sándor L. 147 cm.

Távolugrás helyből: 1. Simek F. 289 cm, 2. Márton J. 277 cm, 3. Banoss E. 257 cm.

Diszkoszvetés: 1. Simek F. 33'75 m, 2. Szabó I. 31'04 m, 3. Oravec J. 27'40 m.

Rúdugrás: I. II. oszt., 1. Cseh S. 260 cm, 2. Mátray A. 240 cm.

Távolugrás: 1. Simek F. 567 cm, 2. Gál M. 548 cm.

Gerelydobás: 1. Lipovszky Gy. 41'40 m, 2. Herboly I. 39'40 cm.

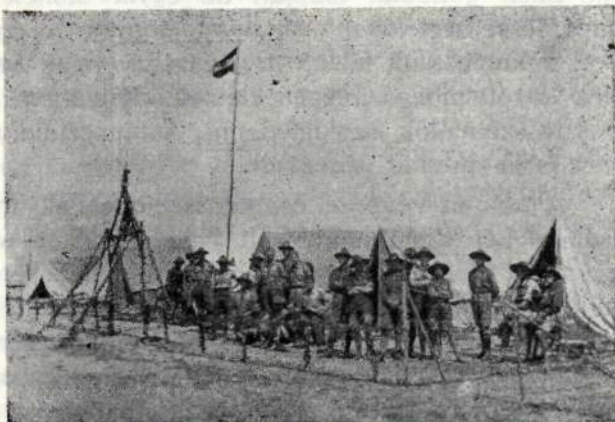
4x200 m staféta: első lett a II. o. csapata (Bakki J., Hajmási J., Kelemen J. és Gál M.) 1 p 43'5 mp, második lett az V. osztály csapata (Márton J., Simek F., Banoss E.)

A mérkőzés erkölcsi tekintetben jól sikerült, mert az egyes versenyszámokban nagy tömegek indultak és azon két intézeti rekordot állítottak fel: Simek F. 1220 cm. súlylökésével és Papócsy S. 24'9 mp-es 200 m futásával.

Az évvégi záró közgyűlésen a következő tisztviselőket választották meg: ifj. elnök: Papócsy F. V., alelnök: Hajmási J. III., titkár: Kóbor A. V., pénztáros: Zolnay T. V., szertáros: Sinka J. V., alszertáros: Kovács N. III. éves növendék. *Pazár Zoltán* tanárelnök.

c) **Cserkészzet.** A bükki tábor a vadregényes Bükk kristálytiszt, bővizű forrásaihoz hasonlóan üdítőleg hatott a mult iskolai évek sok szomorúsága,

gyásza, miatt csüggedni kezdő csapat munkakedvére, élvezetes, tanulságos tartalma pedig bőséges anyagot adott az új iskolaévi cserkészprogramhoz. Ez az első teljesen önálló tábor végigvezette a résztvevők mind-egyikét azokban a mozzanatokban, —

Cserkészeink tihanyi táborának díszkapuja.

részletmunkában. amelyeknek összessége a táborozásnak, ennek a legnagyobb cserkészélménynek a jó sikerét biztosítja.

Számot vetve az intézetnek szegényes helyzetével, a mult évek sok kedvezőtlen körülményével s az elért eredménnyel, szűkebbre szabta a vezetőség az egész évi munkatervet. A tanítás megkezdésével egyidejűleg megindult a csapatmunka is. Az előzetesen megtartott vezetői megbeszélésen megbíráltuk az egyes őrsök s a csapat összetételét, megállapítottuk az őrsi s csapatösszejövetel idejét, rendjét, külső formáit, az adminisztrációban való segédkezés menetét, megjelöltük az egész évi munkának főbb állomásait s részletesen foglalkoztunk már a mult évben felvetődött kérdéssel: Miként tehet a csapat az intézet belső életében szolgálatot?

Az iskolai év tartamára szóló tervezetben a munka két részre oszlik: külső és belső munka. A tábori tanulságok megkívánták, hogy ez évben is újból a belső munka lépjen előtérbe. A vezetőség havonta egyszer megtárgyalta az egyes részleteket s ugyanakkor beszámolt az elvégzett munkáiról. A belső munka kereteit a II. és I. oszt. próbák anyagából építettük fel. Az őrsök a heti összejöveteleken részben a tervbe vett próbaanyagokkal foglalkoztak, részben pedig a csapatösszejöveteleken való szereplésekre készültek. Ez évben a vezetőség ugyanis kimondta, hogy minden csapatösszejövetelen egy-két őrsnek néhány számmal (ének, játék, tréfa, móka)

szerepelnie kell, hogy ezáltal az összejövetelek hangulatosabbak, változatosabbak legyenek, az őrök pedig önálló szerepléshez szokjanak. Ezen gondolat alapján az egyik őrnek indítványára a heti csapatösszejöveteleken alkalmat adtunk a nyilvános szereplésre azon fiúknak, akik félénk természetük miatt az amúgy is szűk keretek között mozgó intézeti életnek nyilvános mozzanataiban csak passzív szemlélők szoktak lenni. A tapasztalatok mutatják, hogy e téren is jó munkát végeztünk.

Általában véve a csapatösszejövetelek műsorának összeállításában két szempontra volt figyelemmel a vezetőség: a) a fiúk egyéni és b) a csapat részleges s általános érdekeire. Ily módon értük el azt, hogy a csapat nemcsak megfelelő cserkésztudásra tett szert, hanem az iskolai tanulmányaiban is mindig jó eredményt mutatott fel. Ennek alapján fejlődött ki az egységes csapatszellem, amely jótékony hatását csakhamar az egész internátusi életben éreztette.

Az őrsi és csapatösszejöveteleken munkaprogrammunkba tartozott még az őrvezetői és segédtszti kiképzés. Mindkettőt már

a múlt évben kezdtük meg. Célunk az volt, hogy a megbízott őrvezetők rendszeres vezetés mellett ismerkedjenek meg az őrvezetőre váró feladatokkal és azok megoldási módjaival. Újítás volt az ú. n. segélynyújtási tanfolyam is. A csapat kérelmére az Erzsébet kórház

A szolgálatot teljesítő őr s legkomolyabb napi elfoglaltsága a tihanyi táborban.

akkori alorvosa, dr Szabó Árpád és dr Szabó Júlia a legnagyobb örömmel és készséggel vállalták ezt a munkát. A tanfolyam 3 hónapig tartott (okt. nov. dec.). Résztvettek az őr és segédőrvezetők. A tanfolyam két részből állott: ú. m. elméleti és gyakorlati részből. Az elméletet mindig követte a gyakorlat, amikor a fiúk alaposan begyakorolták az első segélynyújtásnak technikai részét. Alkalmunk

volt továbbá néhány súlyosan sebesült betegen a sebkezelés minden fázisát gyakorlatilag is megfigyelnünk. A tanfolyam rendkívül érdekes és tanulságos volt. Befejezéskor az őrvezetők beszámoltak a tanultakról s megköszönve az orvos úrnak szíves fáradozását és rendkívüli segítségét, emlékül egy liliomrajzot nyújtott át a csapat azzal a kéréssel, hogy a jövőben is maradjon lelkes segítője a liliomos fiúknak.

A tanfolyam szép eredményén felbuzdulva elhatározta a csapat, hogy a próbák anyagának mindazon részeit, amelyek különleges szaktudást kívánnak, szakemberek segítségének igénybevételével fogja megtanulni és pedig évente egy-egy kört felölve.

Az év elején jól megindított munka zavartalanul haladt tovább. A csapatszellemet cserkészszerűségében sikerült megtartani, a tanulmányi eredmény mindinkább javult, a létszámban csak kisfokú változás állott be, a csapat vagyonszáma gyarapodott. A szokásos félévi újoncozás jelentős számmal növelte a munkaerőt, a régebbi őrök pedig próbázásra jelentkeztek.

A belső munka szolgálatában álló csapatösszejövetelük közül néhányat ez évben is magasabb keretek között tartottunk meg. (Október 6, Mikulás, karácsonyi búcsúösszejövetel, március 15, szent György napja.)

A kitartással végzett belső munkát a június 10-én tartott fogadalomtétellel fejeztük be. Előtte való estén a kultúrházban műsoros

mozidélután rendezett a csapat az iskolák és a nagyközönség részére. Sajnos, az előadás, amelyen cserkészfilmeket mutattunk be, nem hozott anyagi sikert. A fogadalomtételen a központot ker. vezetőtisztje képviselte, mivel Faragó Ede országos vezetőtisztté közbejött

**Cserkészaink hazafelé indulnak
a tihanyi táborozásból.**

betegsége miatt nem jelenhetett meg. A helybeli három csapat együttes fogadalomtétele igen lélekemelő volt. A nagyszámú közön-

ség előtt a cserkésztestvériesség újból igazolta, hogy a társadalmi válaszfalakat át lehet hidalni.

A csapat élete egy munkás évvel gazdagabb lett. Ennek egyik kiemelkedő mozzanata, hogy Zolnay Ferenc IV. éves cserkész letette Kecskeméten a tisztivizsgát. A sok rátermettséggel megáldott lelkes, szorgalmas csapattiszt értékes, hűséges munkatársa volt a parancsnoknak.

A második félév utolsó két hónapjában előkészített nyári táborozást a csapat július 22-től aug. 7-ig Tihanyfélszigeten tartotta. Bár a csapat nem „vizes”, mégis bekapcsolódott a szövetség által rendezett nemzetközi vízi cserkész táborba, hogy a vízimunkával is megismerkedhessenek. A változatos cserkészprogram, a lengyel tanítóképzős cserkészek meleg szimpátiája, a tihanyi visszhang, a langyos vízű Balaton szelíd, majd haragos hullámozása, a Badacsonynak bazaltjai, kenyérkövei, Tapolcának mesébe illő földalatti barlangjai, Hévíz pompás lótoszai — mind olyan emlékek, amelyek évente felújulnak a csapat lelkében s szinte ellenállhatatlanul vonzzák a magyar tengerre.

A parancsnokság e helyt is hálás köszönetét fejezi ki mindazoknak az adományozóknak, akik a csapat anyagi felkészültségé-

Siemeister János cserkészparancsnok őrvezetői körében.

hez szíves adományaikkal hozzájárultak s ezáltal a balatoni tábor jó sikerét biztosították.

A csapat őrsi beosztása s létszáma :

I. „Daru“ őrs	— — —	12	
II. „Sirály“ őrs	— — —	10	
III. „Sas“ őrs	— — —	15	Június 10-én fogadalmat
IV. „Turul“ őrs	— — —	13	tett 33 cserkész.
V. „Fecske“ őrs	— — —	14	

Összesen : 64

A csapat vezetősége :

Őrsvezetők :

Varcsák Ferenc
Márton János
Lipovszky György
Gubala Ferenc
Zolnay Ferenc

S. őrsvezetők :

Nagy Lajos
Korsós Sándor
Vlacsil László
Sándor László
Várallyay Tivadar

Siemeister János cserkészparancsnok.

III. Tanítóképesítés.

1927—28. iskolai év folyamán egy ízben, június hóban tartott képesítő-vizsgálat.

E vizsgálaton Dr. Závodszy Levente egyetemi m. tanár, miniszteri biztos elnökölt. A júniusi vizsgálatra 15 jelölt jelentkezett.

Az írásbeli vizsgálatok ideje : pedagógiai írásbeli május 29-én, magyar nyelvi 30-án, mennyiségtani 31-én.

a) Neveléstudományi tétel : Miképpen szolgálom a nemzeti szellemet az iskolában és iskolán kívül ?

Eredmény : jeles : 4, jó : 6, elégséges : 5.

b) Magyar nyelv és irodalmi tétel : Nagy nemzeti küzdelmeink hatása irodalmunkra.

Eredmény : jeles : 6, jó : 6, elégséges : 3.

c) Mennyiségtani tételek :

A) Számtaniak :

1. Vettem egy osztrák gyártmányú motorkerékpárt. Rögtön fizettem s így 2 % skontó levonásával 1164 P 24 ft fizettem. Ebben az összegben benne foglaltatik 10% luxusadó. (Számították a ve-

zérképviselet által megállapított ár után.) Tudom, hogy 80 P volt a vám, mely 12'5%.

Hány schilling a gép gyári ára? (1 S = 80 pengőfillér.)

Mennyit keresett e gépen a magyarországi vezérképviselet?

2) Egy apa leányának 20.000 P-ös hozományát két részletben öhajtja adni. Rögton ad 10.000 P-t, a többit 60 negyedévi egyenlő részletben. A kamat 8%, kifizetése negyedévek végén. Mennyi az apanázs?

B) Mértaniak:

1. A 25.000-es katonai térképen kirajzoljuk a következő háromszöget $a=3'08$, $b=4$, $c=5'4$ cm. Rajzoljuk fel, mérjük le a magasságát és ennek alapján kiszámítandó a terület, kifejezendő hektárokbán és kat. holdakban. (Egy öl = 1'896 m.)

2. A táblára rajzolt keresztmetszetű bádognakupához mennyibe kerül a nyers bádognanyag, ha a különböző kerületek sugara: $r_1=7$, $r_2=15$, $r_3=10$ cm; az alkotók hosszúsága pedig: $p_1=12$, $p_2=8$, $p_3=40$ cm? A cinbádogn 1 mm-es, kg-ja 4 P, $f_s=9$.

Eredmény: jeles: 3, jó: 10, elégséges: 2.

Szöbéli vizsgálatra bocsájtatott: 15 jelölt.

Tanítóképesítést nyert: 12 jelölt.

A róm. kat. egyházi ének-zenei képesítővizsgálatok ideje 1928. június 25. E vizsgálatra jelentkezett 9, képesítettett: 9 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Antali János, r. k. 1908 febr. 21. Fegyvernek, Szolnok vm.	3
2. Bognár György, r. k. 1909 jan. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	3
3. Gubala Ferenc, r. k. 1907 jun. 12. Nagybátöny, Heves vm.	2
4. Kiss Ernő, ref. 1908 febr. 27. Nagyszalonta, Bihar vm.	2
5. Kökény István, r. k. 1909 ápr. 17. Vác, Pest vm.	3
6. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 17. Nagylóc, Nógrád vm.	3
7. Lipovszky György, r. k. 1906. nov. 17. Zomba, Tolna vm.	2
8. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm.	2
9. Oravec János, r. k. 1909. febr. 11. Budafok, Pest vm.	3
10. Simek Ferenc, r. k. 1908 jun. 14. Hatvan, Heves vm.	2
11. Sipeky László, r. k. 1908 ápr. 7. Verpelét, Heves vm.	3
12. Varcsák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm.	2

Kántori oklevelet nyertek:

1. Bognár György, r. k. 1909 jan. 23. Erzsébetfalva, Pest vm.	1 1
2. Gubala Ferenc, r. k. 1907 jun. 12. Nagybátöny, Heves vm.	1 1

3. Hőbausz Alajos, r. k. 1904 máj. 17. Mór, Fejér vm.	2 2
4. Kökény István, r. k. 1909 ápr. 17. Vác, Pest vm.	1 1
5. Králik Andor, r. k. 1908 febr. 17. Nagylóc, Nógrád vm.	2 1
6. Lipovszky György, r. k. 1906 nov. 17. Zomba, Tolna vm.	2 3
7. Márton János, r. k. 1907 jan. 11. Kisrebra, Beszterce-N. vm.	1 2
8. Oravecz János, r. k. 1909 febr. 11. Budafoke, Pest vm.	1 1
9. Varcák Ferenc, r. k. 1908 febr. 9. Ipolygalsa, Nógrád vm.	1 1

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskola I—II. osztályát *Balla Béla*, III—VI. osztályát *Halmos Péter* tanította.

Az iskolai év folyamán az alább felsorolt szülői értekezletek tartattak.

Szeptember 20-án a gyermekek tankönyvekkel, írószerekkel való ellátásáról és a rendes iskolabajárás szükségességéről beszéltek.

December 18-án. Halmos Péter előadása: „Mit tehet a család a hazafias nevelés érdekében?” Bizalmas megbeszélés a szülőkkel a gyermekek egyéni tulajdonságairól. (A gyermekek nem neveztek meg.)

Május 6-án. Tanai Antal tanár előadása: „A családi nevelés célkitűzései.” Bizalmas megbeszélés a szülőkkel a gyermekek egyéni tulajdonságairól. (A gyermekek nem neveztek meg.)

Mindenik előadáson átlag 20—20 anya jelent meg. Az apák nem érdeklődnek a szülői értekezlet iránt, nálunk sem, a városban sem.

A tanulók névsora:

I. osztály: Ambrus Julianna, Bede Teréz, Beleznay Ilona, Benke József, Borics Rozália, Bugyi János, Farkas Teréz, Hajek László, Kalocsa József, Lampé Kálmán, Leszkóczi Gyula, Mészáros Ilona, Pallér Lajos, Rédei Ilona, Sas Teréz, Sebestyén László, Somai János, Szecskó Mária, Tóth Mária, Varga Mária. Összesen: 20. Kimaradt: Sztojka Ilona.

II. osztály: Ambrus István, Balla Ilona, Beszteri Ilona, Borics Mária, Boros Albert, Farkas József, Eszes Mária, Fekete Sándor, Kabak József, Kasnya Ferenc, Kátai József, Kispál Sándor, Kneusel Dóra, Koca Gizella, Kocsis Verona, Kovács Amál, Kovács József, Palotai Margit, Rédei Imre, Tapodi János. Összesen: 20.

III. osztály: Almásy György, Badari Anna, Borics József, Fehér Balázs, Hering Béla, Kisbalázs Mária, Oláh István, Sárközy Mária, Szabó Erzsébet, Szórád Gyula, Erős Rozália, Tóth Eleonóra. Összesen: 12. Kimaradt: Sztojka Erzsébet.

IV. osztály: Dancsa Piroska, Heinhofer István, Kucsá Kálmán, Litkey Lajos, Mihalik Vilma, Oláh István, Pernyész Mária, Szabó Nándor, Sárközi Rozália, Szivós Rozália, Tapodi Boriska, Teréki Erzsébet, Tóth Lujza, Vas Béla. Összesen: 14.

V. osztály: Csikó József, Fejes Antal, Gedei Mária, Litkei Róza, Pintér Erzsébet, Sas Róza, Tóth János. Összesen: 7.

VI. osztály: Badari Ferenc, Demeter Béla, Gömöri Jolán, Kis István, Mészáros Viktória, Erős József. Összesen: 6.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint:		Általános tanulmány szerint:				
	Fiú	Leány	r. k.	ref.	1	2	3	4	5
I.	8	12	20	—	3	9	3	4	1
II.	11	9	20	—	2	8	8	2	—
III.	6	6	12	—	2	7	3	—	—
IV.	7	7	14	—	4	5	3	2	—
V.	3	4	7	—	1	4	2	—	—
VI.	5	1	6	—	1	2	3	—	—
Összes.: 40	39	79	—		13	35	22	8	1

Kiállítás. Intézetünk és gyakorló iskolánk az 1927 júniusában Budapesten rendezett Országos Tanügyi Kiállításra a következő tárgyakat, rajzokat küldötte fel.

1. Testtanból 14 rajzot és grafikont. 2. Nevelési és tanítási gyakorlatokból 27 drb füzetet. 3. Magyar nyelv és irodalomból 18 drb füzetet. 4. Németből 12 drb füzetet. 5. Természettanból 4 drb rajzot. 6. Vegytan- és ásványtanból 3 drb szemléltető képet. 7. Természettanból az indukció és alkalmazásai, mint nagyobb didaktikai egység feldolgozása tárgykörből 7 drb, tanár és növendékek által készített kísérleti eszközt, 21 drb szemléltető képet és grafikont, 3 drb füzetet. 8. Mennyiségtanból egy sorozatot a törtek népiskolai tanításához, 12 drb dolgozatot, 12 drb füzetet. 9. Kézimunkából 3 drb mintafüzetet. 10. Testgyakorlásból táblázatot és fényképtáblát a Toldi Miklós Sportkör legjobban szerepelt tagjairól. 11. Táblázatot a tanárok és a növendékek 1922—28. évi népművelési tevékenységéről.

A tizenkettedik iskolai év története.

1928—29. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Az 1925—26. iskolai év óta csonkán működő intézetünknek ez évben a *IV. évfolyama szünetelt.*

Ennek az iskolai évnek a legnagyobb eseménye a *végleges elhelyezést, állandó otthont biztosító új épület építkezésének a megkezdése.* Az építkezés előjelei mindjárt az iskolai év elején mutatkoztak. Dr Friedvalszky Ferenc városunk kulturális fejlődésén már egy évtized óta a legnagyobb agilitással s jövőbelátással fáradhatatlanul munkálkodó polgármester többszöri közbenjárására a nmlt. vallás- és közokt. minisztérium szeptember hó közepe táján a helyszíni szemle megejtése végett szakbizottságot küldött ki. Egy hónap múlva már megtörtént az első kapavágás. A minisztérium által jóváhagyott harmadik építési tervrajz szerint a munkások százai fogtak hozzá a földmunkálatokhoz. A vakondok módjára dolgozó földmunkásokat csakhamar felváltották a kőművesek. Szemlélatomást nőttek a falak úgyannyira, hogy a karácsony előtt beköszöntött időjárásakor már az első emelet magasságáig készen állottak. A téli fagy enyhülésekor folytatódott a serény munka. 1929. év május 12-én, városunkon való átutazása alkalmával, megtekintette a hatalmas arányú építkezést gróf *Klebensberg Kunó dr.* vall. és közokt. miniszter Úr Ónagyméltósága is és magas megelégedésének adott kifejezést úgy az épület szépen kibontakozó impozáns méretein, mint az egyes helyiségek elosztásainak célszerűségén. A nmlt. Miniszter urat Balázs Béla igazgató kalauzolta.

A tanári testületben a következő változások történtek. Az iskolai év elején végleg megvált az intézettől *Szemere Márton* gazdasági tanár. Benne közbecsülésnek örvendő segítő barátot s pontos, szakavatott munkatársat veszített el a testület. *Friedrich János* tanár V. K. M. rendelettel a balassagyarmati áll. reálgimnáziumhoz helyeztetett át. Távozása fájó érzést váltott ki a testületben, mert jószívű,

derültlelkű, előzékeny, szolgálatkész munkatárs s hivatását mindenkoron hűségesen és pontosan teljesítő köztartásvezető, nevelő, tanár volt. Utóda *Molnár Vilmos* óradíjas nevelő lett, aki azonban beteges szervezete s polgári iskolai tanári tanulmányainak folytatása miatt csak 1929 január 1-ig működött intézetünkben. Azontúl *Kment Károly* okl. polgári iskolai tanár végezte a nevelői teendőket.

Decemberben változás volt a női kézimunka tanításban is. *Balla Erzsébet* okl. tanítónőnek Detk. községi tanítónővé történt megválasztása után *Nagy Rozália* róm. kath. tanítónő vette át annak tanítását.

Az iskolai év a szeptember 1-i alakuló értekezlettel kezdődött s a június 28-i záróértekezlettel végződött. A javítóvizsgálatok 3-án, a beíratkozások 4-én, a *Veni Sancte* és az évnyitó ünnepség 5-én, a szokásos kirándulások 7—9-én tartattak meg. 25-én *Molnár Vilmos* polg. isk. tanárjelölt megkezdte működését.

December 1-én *Wagner János* kir. főigazgató nyugalomba vonult. Igazgató tanári testület nevében szíveshangú válasziratban búcsúzott el intézetünk hívatott irányító hivatalfőnökétől s a jó Isten áldását kérte személyére, hogy továbbra is olyan szép eredménnyel munkálkodhassék a természettudomány művelése terén, mint a tanítóképzői tanárság legnagyobb öröme és büszkeségére eddig is munkálkodott.

Február 9-én XI. Pius pápa Őszentsége aranymiséje alkalmával tartott istentiszteleten intézeti énekkarunk szépen énekelt. 12-én az ifjúsági önképzőkör kellemes hangú farsangi háziestje, 16-án igazgató a helybeli Ferenc-rendi templom festésére a tanári testület és az intézeti alkalmazottak adománya fejében 43 P-t küld.

Március 11-én *Páll Sándor* óradíjas gazdasági tanár működését megkezdte. 21—23-án a róm. kath. növendékek lelkigyakorlatai.

Április 5—május 18-ig az ifjúság tánctanfolyama *Petris Brunó* budapesti táncmester vezetésével. 10-én meghalt *Balla Béla* gyak. iskolai tanító édesanyja. Fájdalmában részvéttel osztozott a tanári testület s a kegyelet jeléül a temetésen az ifjúsági énekkar gyászdalokat énekelt. 9—12-ig *Sarudy Ottó* kir. főigazgató tanulmányi ellenőrző látogatása.

Május 7. Igazgató felterjeszti az épülő új intézet részére szükséges berendezés, felszerelés és tanszerek jegyzékét. 8—10-én a sportkör több tagja résztvett a tanítóképzők Egerben rendezett atlétikai versenyén.

Május 22—23-án az V. évf. vizsgálata.

Június 10—14. az I—IV. évf. vizsgálata. 12-én igazgató az ifjúság gyűjtéseként a vakokat gyámolító országos egyletnek 4 P 80 f-t szállít be. 15-én a gyakorló iskola évrő ünnep. Jún. 17—22-én tanítóképesítő vizsgálatok. 28-án záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

V. K. M. 17831—1928. V. ü. o. Friedrich János beosztott középiskolai tanárt a balassagyarmati reál-gimnáziumhoz áthelyezi.

V. K. M. 41345—1928. VI. ü. o. Balla Béla gyakorló iskolai tanítói megbízását és beosztását az 1928—29. isk. évre megújítja.

V. K. M. 63286—1928. VI. ü. o. Molnár Vilmos polgári iskolai tanárjelöltet óradíjas nevelőnek alkalmazza.

V. K. M. 76470—1928. VI. ü. o. „Magyar Hét” megtartása tárgyában.
Kir. főig. 1491—1928. az október 31-i takarékosági nap tárgyában.
Kir. főig. 1606—1928. mesterséges fészkekodvak és madáretetők felállítására tárgyában.

V. K. M. 97848—1928. VI. ü. o. Molnár Vilmos óradíjas nevelőt állásából felmenti és helyette Kment Károly okl. polgári iskolai tanárt alkalmazza óradíjas megbízott nevelőül.

Kir. főig. 309—1929. Siemeister János tanár felvétele a tihanyi Biológiai Kutató Intézetben rendezett természetrajztanári tanfolyamra.

Kir. főig. 415—1929. az ág. ev. növendékek deprekációs szünete tárgyában.

Földm. min. 60265—1939. VII. Páll Sándor ny. földművesiskolai igazgatót megbízza a gazdaságtan tanításával.

V. K. M. 840—1—14—1929. A cserkészparancsnok mellékteendők alóli felmentése.

V. K. M. 840—11—99—1929. Sztankó Béla c. főigazgatónak a tanítóképző-intézeti ének-zenetanítási felügyelettel való megbízása.

V. K. M. 840—5—75—1929. a tanítóképesítő vizsgálatokra elnöki minőségben Szankó Béla c. főigazgatót küldi ki.

Kir. főig. 551—1929. a mennyiségtani dolgozatok értékelése.

V. K. M. 883—05—22—1929. a budapesti továbbképző tanfolyamra Tanai Antal tanárt, Balla Béla és Halmos Péter gyak. isk. tanítókat felveszi.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 24 év óta, intézetünkben 9 év óta. Tanította a történelmet a II., a földrajzot az I—III. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 12. Az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetője.

b) *Tanárok: 1. Berzátzy László r. tanár.* Működik 15 év óta, intézetünkben 10 év óta. Tanította az éneket és zenét, a róm. kat. egyházi éneket, karéneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 20. A II. oszt. főnöke.

2. *Csekő Árpád r. tanár.* Intézetünkben működik 4 és fél év óta. Tanította a mennyiségtant, a fizikát, a ref. egyházi éneket és a játékot a II. osztályban és a gazdaságtant márc. 15-ig. Heti óraszám a hospitálásokkal együtt eleinte 18, később 16. Köztartás-vezető és nevelő tanár.

3. *Málnási Dezső r. tanár.* Működik 18 év óta, intézetünkben 10 év óta. Tanította a magyar nyelvet és irodalmat, a történelmet az I. és III. osztályokban és az alkotmánytant. Heti óráinak száma a hospitálásokkal együtt 19. A III. osztály főnöke.

4. *Pazár Zoltán r. tanár.* Működik 23 év óta, intézetünkben 10 év óta. Tanította a rajzot, szépírást, a kézimunkát, a testgyakorlást és a játékot a III—V. osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 21. A Toldi Miklós sportkör vezető tanára.

5. *Siemeister János r. tanár.* Működik 18 év óta, intézetünkben 6 év óta. Tanította a német nyelvet, természetrajz-kémiát, továbbá a játékot a III. március 12-ig, a gazdaságtant a II. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 19, később 17. Az I. osztály főnöke. A „Lehel” cserkészcsapat parancsnoka.

6. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 14 év óta, intézetünkben 10 év óta. Tanította az összes pedagógiai tárgyakat és vezette a tanítási gyakorlatokat és márc. 12-ig a gazdaságtant a III. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálásokkal együtt 22, később 20. Az ifjú-sági önképzőkör tanárelnöke. Tanártestületi jegyző.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: 1. *Balla Béla* beosztott áll. elemi iskolai tanító. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát heti 26 órában és segédkezett a tanítónövendékek gyakorlati kiképzésében.

2. *Halmos Péter*. Intézetünkben működik 10 év óta. Tanította a gyakorló iskola III—VI. osztályát és segédkezett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 32.

d) *Óraadók*: 1. *Balla Erzsébet* okl. tanítónő. Detki tanítónővé történt megválasztásáig tanította a gyakorló iskolában a női kézimunkát. Utóda Nagy Rozália r. k. tanítónő. Heti óráinak száma 4.

2. *Dr. Firiczky János* városi tiszti orvos, intézeti orvos. Intézetünkben működik 9 év óta. Tanította az egészségtant az V. osztályban heti 2 órában.

3. *Páll Sándor* ny. földművesiskolai igazgató. Intézetünkben működik 1929 márc. 12-e óta. Tanította a gazdaságtant és közgazdaságtant heti 7 órában.

e) *Hitoktatók*: 1. *Pausz Aladár* róm. kat. segédlelkész. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a róm. kat. hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában. Heti óráinak száma 12.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 12 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 8 órában.

f) *Nevelő*. Szept. 28-tól január 1-ig *Molnár Vilmos* polg. isk. tanárjelölt. Miniszteri engedéllyel tanította a közgazdaságtant heti 1 órában és a testgyakorlást, játékot az I—II. osztályban, Utóda 1929 január 1-től *Kment Károly* okl. polg. isk. tanár.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdasszony. Özv. Nemess Pálné. Intézetünkben működik 9 év óta.

Napibéres altiszt: Risai Ernő. Szolgálatot teljesít 10 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

	Ált. oszt.
1. Adamek József, ref. 1914 aug. 25. Budapest, Pest vm.	3
2. Babinszky László, r. k. 1913 okt. 19. Aszód, Pest vm.	3
3. Bak Imre, r. k. 1912 okt. 11. Kispest, Pest vm.	3
4. Bartos Nándor, r. k. 1914 jan. 20. Jászládány, Szolnok vm.	3
5. Csermák István r. k. 1913 jul. 25. Hatvan, Heves vm.	3
6. Csom Pál, r. k. 1913 ápr. 3. Középiszkár, Veszprém vm.	2
7. Dina György, ág. ev. 1914 szept. 18. Szarvas, Békés vm.	3
8. Faragó János, r. k. 1911 nov. 25. Ptamonostor, Szolnok vm.	3
9. Gazsó Mihály, ág. ev. 1913 ápr. 6. Kondoros, Békés vm.	2
10. Gyürky Imre, r. k. 1911 nov. 23. Csécse, Nógrád vm.	4
11. Hubicsák Béla, ág. ev. 1914 aug. 28. Golop, Zemplén vm.	3
22. Kamarás Oszkár, ág. ev. 1914 márc. 10. Homokter. Nógr. vm.	2
13. Kecskés János, r. k. 1914 febr. 7. Jászberény, Szolnok vm.	2
14. Képe István, r. k. 1911 febr. 18. Hatvan, Heves vm.	3
15. Koródi Zoltán, r. k. 1912 ápr. 29. Nagyilva, Beszterce-N. vm.	2
16. Márkus István, r. k. 1913 nov. 25. Jánosháza, Vas vm.	4
17. Megyesi János, ág. ev. 1913 nov. 25. Melence, Torontál vm.	2
18. Müller Ottó, r. k. 1912 szept. 27. Kismaros, Pest vm.	2
19. Nagy Flórián, r. k. 1911 febr. 14. Tarnazsádány, Heves vm.	2
20. Nagy László, r. k. 1912 aug. 3. Vámosgyörk, Heves vm.	2
21. Németh Pál, r. k. 1912 febr. 26. Mende, Pest vm.	1
22. Ottmár János, r. k. 1913 ápr. 20. Litke, Nógrád vm.	2
23. Rigó Lajos, r. k. 1912 okt. 12. Szolnok, Szolnok vm.	3
24. Rotter József, r. k. 1913 ápr. 13. Cegléd, Pest vm.	3
25. Szakács József, ref. 1914 febr. 1. Homokszil, Temes vm.	3
26. Szelenszky István, r. k. 1913 dec. 20. Nagyréde, Heves vm.	4
27. Szécsi József, r. k. 1914. jun. 7. Kunsztmárton, Szolnok vm.	2
28. Takáts László, ref. 1912 ápr. 23. Derecske, Bihar vm.	2
29. Telek Nándor, r. k. 1913 szept. 26. Lapujtő, Nógrád vm.	2
30. F. Tóth Sándor, ref. 1912 szept. 5. Turkeve, Szolnok vm.	2
31. Tukora Ferenc, r. k. 1914. máj. 10. Jászberény, Szolnok vm.	2
32. Ujvári Géza, r. k. 1914 márc. 31. Gyergyóditró, Csik vm.	3
33. Vályi András, r. k. 1911 dec. 6. Tiszabábolna, Borsod vm.	2

II. osztály.

1. Bakos Kálmán, ref. 1911 jul. 31. Sárrétudv. Páltelek, Bihar vm.	3
2. Bara Károly, r. k. 1913 aug. 5. Keresztvár, Háromszék vm.	3

3. Berényi Lajos, r. k. 1913 máj. 30. Adács, Heves vm. 2
4. Bodor Sándor, r. k. 1913 jun. 20. Nagykáta, Pest vm. 3
5. Bognár József, r. k. 1912 febr. 18. Budapest, Pest vm. 3
6. Bozsik György, r. k. 1911 szept. 6. Kazár, Nógrád vm. 2
7. Cseh Sándor, r. k. 1912 szept. 9. Budapest, Pest vm. 3
8. Dörtl Antal, r. k. 1913 márc. 6. Budapest, Pest vm. 3
9. Földi Gyula, r. k. 1912 dec. 12. Budapest, Pest vm. 3
10. Geng István, r. k. 1912 aug. 9. Jászberény, Szolnok vm. 4
11. Győri László, ág. ev. 1912 nov. 11. Szeghalom, Békés vm. 4
12. Havasy József, r. k. 1910 nov. 18. Felsőhangony, Gömör vm. 4
13. Hegedűs Lajos, r. k. 1911 aug. 31. Zagyvarékas, Pest vm. 4
14. Hulin István, r. k. 1911. dec. 24. Jászberény, Szolnok vm. 3
15. Jägermann Imre, r. k. 1913 jun. 27. Fogaras, Fogaras vm. 2
16. Jermányi József, ág. ev. 1912 jun. 25. Ecseg, Nógrád vm. 3
17. Józsa András, r. k. 1912 nov. 16. Mesterszállás, Szolnok vm. 3
18. Kecskés László, r. k. 1912 aug. 13. Visonta, Heves vm. 3
19. Kiss István, r. k. 1912 ápr. 17. Jászfényszaru, Szolnok vm, 3
20. Kis István, r. k. 1911 okt. 2. Salgótarján, Nógrád vm. 3
21. Koncsik Sándor, r. k. 1912 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm. 3
22. Kovács László, r. k. 1911 ápr. 15. Abony, Pest vm. 3
23. Marton István, r. k. 1910 szept. 23. Mezőkeresztes, Borsod vm. 3
24. Mátray Antal, r. k. 1912 jun. 7. Kunszentmárton, Szolnok vm. 3
25. Miskolczi István, r. k. 1911 máj. 10. Tápiógyörgye, Pest vm. 3
26. Módla József, ref. 1913 jun. 23. Deliblát-Jenőlak, Temes vm. 3
27. Nagy Kálmán, ref. 1912 dec. 31. Turkeve, Szolnok vm. 3
28. Rózsa Sándor, r. k. 1913 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 2
29. Strecska István, r. k. 1912 máj. 19. Jobbágyi, Nógrád vm. 3
30. Szvoboda István, r. k. 1912 aug. 17. Mindszent, Csongrád vm. 3
31. Tanai József, r. k. 1913 aug. 20. Muraszerdahely, Zala vm. 3
32. Tupl Károly, r. k. 1911 dec. 24. Cinkota, Pest vm. 3
33. Vághy Pál, ág. ev. 1910 aug. 14. Tápiószele, Pest vm. 3

III. osztály:

1. Andó Lajos, róm. kat. 1910 szept. 10. Baglyasalja, Nógrád vm. 3
2. Bakki József, r. k. 1912 febr. 20. Jászberény, Szolnok vm. 3
3. Bordás Dezső, r. k. 1911 ápr. 1. Szolnok, Szolnok vm. 3
4. Demeter Barnabás, ref. 1908 dec. 20. Ózd, Borsod vm. 3
5. Ditz Ferenc, r. k. 1912 febr. 12. Abony, Pest vm. 2
6. Erdei Sándor, ref. 1910 okt. 2. Túrkeve, Szolnok vm. 2
7. Fekete Kálmán, r. k. 1909 aug. 30. Jászberény, Szolnok vm. 3

8. Ferencsik Antal, r. k. 1910 aug. 2. Kőrösladány, Békés vm. 3
9. Gál János, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
10. Gál Miklós, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
11. Gálig László, r. k. 1912 máj. 24. Csonkapapi, Bereg vm. 3
12. Gulyás Sándor, ref. 1912 febr. 8. Berettyóújfalu, Bihar vm. 3
13. Hajmási József, r. k. 1910 aug. 16. Rábadoroszló, Vas vm. 3
14. Juhos Károly, r. k. 1911 dec. 27. Karcag, Szolnok vm. 3
15. Kamarás Zoltán, ág. ev. 1910 nov. 16. Homokterenyé, Nógrád m. 2
16. Kastier Imre, r. k. 1911 ápr. 1. Gácsfalu, Nógrád vm. 3
17. Kelemen József, r. k. 1911 ápr. 7. Jásztelek, Szolnok vm. 4
18. Kelemen László, r. k. 1911 márc. 20. Pécel, Pest vm. 3
19. Király Endre, ref. 1911 nov. 26. Jászberény, Szolnok vm. 3
20. Kovács Nándor, r. k. 1910 aug. 7. Zagyvaróna, Nógrád vm. 2
21. Kispál János, r. k. 1911 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 3
22. Lovász Alfréd, r. k. 1910 ápr. 11. Tiszafüred, Heves vm. 4
23. Puza Béla, g. kat. 1912 júl. 1. Máramssziget, Máramaros vm. 3
24. Schusztér László, r. k. 1911 okt. 14. Budapest, Pest vm. 3
25. Sisa András, r. k. 1909 júl. 28. Hatvan, Heves vm. 3
26. Szűcs István, ref. 1911 aug. 12. Tiszaöldvár, Szolnok vm. 2
27. Téts Zoltán, ág. ev. 1910 dec. 22. Gyöngyös, Heves vm. 3
28. Tőzsér Ferenc, r. k. 1910 szept. 30. Kazár, Nógrád vm. 3
29. Urbán Mátyás, r. k. 1912 febr. 4. Kisújszállás, Szolnok vm. 3

V. osztály.

1. Baráth Ferenc, r. k. 1908 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 3
2. Gugi Gusztáv, r. k. 1910 márc. 7. Jászberény, Szolnok vm. 3
3. Herboly Géza, r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm. 3
4. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm. 2
5. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm. 3
6. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád vm. 2
7. Papócsi Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szepetnek, Zala vm. 3
8. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm. 3
9. Sándor László, r. k. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm. 3
10. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm. 3
11. Szabó József, r. k. 1906 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm. 3
12. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Kőrösladány, Békés vm. 3
13. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm. 2
14. Vlacsil László, r. k. 1908 nov. 21. Szelénd, Arad vm. 3
15. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm. 3
16. Zingai Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm. 3

17. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm. 2
 18. Zsembery Joachim, r. k. 1909 márc. 31. Bercel, Nógrád vm. 3

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások :

	O s z t á l y :					Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	V.	
a) Vallás szerint :						
Római katolikus	24	27	21	—	16	88
Református	4	3	5	—	2	14
Ág. hitv. evang.	5	3	2	—	—	10
Görög katolikus	—	—	1	—	—	1
Összesen :	33	33	29	—	18	113

	O s z t á l y :					Összesen :
	I.	II.	III.	IV.	V.	
b) Előképzettség szerint :						
Polgári iskola	29	22	18	—	9	78
Gimnázium vagy reálgimn.	4	11	11	—	9	35
Összesen :	33	33	29	—	18	113

c) Szüleinek polgári állása szerint :

A tanulók száma :

Kisbirtokos, kisbérő	---	---	---	---	---	16
Kisbirtokos-napszámos	---	---	---	---	---	2
Egyéb őstermelő (feles, kertész, halász)	---	---	---	---	---	2
Gazdasági tisztviselő	---	---	---	---	---	3
Egyéb gazdasági segédszemély (gazdasági cseléd)	---	---	---	---	---	1
Földművelési munkás, napszámos	---	---	---	---	---	3
Kisiparos, bányakisvállalkozó	---	---	---	---	---	17
Ipari vagy bányászati tisztviselő	---	---	---	---	---	2
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély (előmunkás)	---	---	---	---	---	7
Kiskereskedő, kisvállalkozó	---	---	---	---	---	2
Kereskedelmi vagy közlekedési tisztviselő	---	---	---	---	---	6
Egyéb kereskedelmi vagy közl. segédszemély (altiszt, szolga)	---	---	---	---	---	3
Köztisztviselő (pap, tanár, tanító kivételével)	---	---	---	---	---	4
Pap, tanár, tanító	---	---	---	---	---	12
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, gyógyszerész)	---	---	---	---	---	2
Közhivatalban alkalmazott vagy másféle értelmiségi altiszt	---	---	---	---	---	7
Katonaaltiszt (csendőraltiszt)	---	---	---	---	---	3
Különböző vagy meg nem nevezett foglalkozású	---	---	---	---	---	1
Nyugdíjas tisztviselő	---	---	---	---	---	6
Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás	---	---	---	---	---	6
Magánzó	---	---	---	---	---	6
Egyéb vagy ismeretlen foglalkozású	---	---	---	---	---	2

Mindösszesen: 113

A berendezés és felszerelés gyarapodása: Bútorok 69 drb 2972 P, konyhaeszközök 3 drb 43 P, taneszközök: 16 drb 132 P, tanári könyvtár 71 mű 754 P, Orsz. Testnevelési Tanácstól 49 drb könyv 177 P, gazdasági felszerelés 52 drb 178 P értékben.

4. A növendékek elhelyezése, ellátása, segélyezése.

A növendékek folyton emelkedő létszáma miatt ez évben az eddigi 4 internátusi helyiséghez még 2 lakóház béreltetett ki. Az

egyik a dr. Fried-
valszky Ferencné tulajdonát képező ház (Engli-ház), mely a II. és III. éves növendékek dolgozójául és az I. évesek hálószobájaként rendeztetett be, a másik a város tulajdonát képező ú.n. Nagy Sándor-féle ház, amely 1929 január 1-től kezdve szolgált dolgozóhelyiségül.

Az „Engli ház” 1928–29. isk. évben internátusi helyiség volt.

Az internátusbővítés költségeihez Jászberény város közönsége is hozzájárult oly módon, hogy a he-

A „Nagy Sándor-féle ház” 1929 jan. 1-től 1930 júniusáig szolgált internátusi helyiségül.

lyiségek bérletére szükséges lakbérösszeg felét fizette. A város tulajdonát képező Nagy Sándor-féle lakást pedig internátusi célokra mindaddig ingyenesen átengedte, amíg az intézet az új épületbe nem költözhetik.

A köztartás asztalán 99 növendék, Csekő Árpád köztartásvezető-tanár, 1 nevelő, gazdasszony és 7 cseléd étkezett.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	7	11	8	—	4	30
Féldíjas	19	10	9	—	5	43
Teljes díjat fizető bentlakó . . .	6	6	7	—	4	23
Ingyenebédés bejáró	—	1	—	—	1	2
Segély nélküli bejáró	1	5	5	—	4	15
Összesen:	33	33	29	—	18	113

A teljes díjat fizető bentlakó havi 44 P tartásdíjat fizetett. Ebből 28 P volt élelmezésre költhető. Az élelmezés terén a multhoz képest javulás történt, mert már hetenként 7—8 ízben lehetett hús ételt adni. Sertésölés, gyümölcs, zöldség gyakori volt.

5. Nevelés.

A vallásos és erkölcsös nevelés, a hazafias érzés és a magyar faji öntudat ápolása és fokozása ugyanolyan módon történt, mint az előző években. Eme érzés fejlesztésében a hitoktatókkal együttesen a tanári testület minden tagja résztvett.

Bár a szétszórt elhelyezés, a zsúfoltság, a célszerűtlen és hiányos felszerelés, berendezés rendkívüli módon akadályozta, hogy a rendszeretire, tisztaságra, jó ízlésre, pontosságra való nevelés elvei oly mértékben megvalósíttassanak, amily mértékben meg kell ezt valósítani a tanítóképző-intézetben, mégis a tanári testület mindenkoron egészséges közszellemmel, teljes erejével törekedett ezek megvalósítására.

Az iskolai házi ünnepek, valamint a növény- és állatvédelemre, továbbá az alkohol elleni védekezésre való nevelés eszközei ugyanazok voltak, mint az előző évben.

6. Tanítás.

A tanítás ez évben is teljesen a tanítóképző-intézeti új Tanterv és Utasítás, valamint a népiskolai új Tanterv alapján folyt. A taní-

tás egyenletes menetét részint a tanári testület egyes tagjainak betegsége, (igazgató, Balla B., Pazár Z., Tanai A.) részint pedig — kivált a gazdasági tárgyakban — az évközi tanárváltozás több ízben is zavarta meg. Sok munkát okozott egyes tantárgyakban még mindig mutatkozó tankönyvhiánynak eredménytárakkal történt pótlása. A tanítás eredménye az alábbi táblázatos kimutatás bizonyossága szerint, mostoha viszonyaink közepette is, kielégítő.

A tanítás eredményének táblázatos kimutatása.

T Á R G Y	O s z t á l y				Átlag
	I.	II.	III.	V.	
Magaviselet... ..	1'33	1'63	1'62	1'27	1'47
Szorgalom	1'90	1'87	2'03	1'88	1'92
Tanulmányi előmenetel ...	2'05	2'29	2'12	1'99	2'11
Hit- és erkölcsstan	1'51	1'72	1'48	1'61	1'75
Neveléstudomány	—	2'18	2'03	1'91	2'06
Tanítási gyakorlat	—	—	—	2'27	2'27
Magyar nyelv és irodalom	2'39	2'39	2'44	1'94	2'29
Német nyelv	2'36	2'42	2'37	2'55	2'42
Történelem, alkotmánytan...	2'33	2'06	2'06	2'11	2'28
Földrajz	2'06	2'36	2'13	—	2'18
Mennyiségtan	2'39	2'51	2'55	2'38	2'70
Természetrájk-kémia	2'33	2'18	2'10	—	2'20
Természettan	—	—	2'51	—	2'51
Egészségtan	—	—	—	2'—	2'—
Gazdaságtan	2'21	2'18	1'96	1'83	2'09
Rajz és szépírás	1'86	2'30	2'27	1'83	2'06
Ének	2'15	2'75	2'31	2'11	2'33
Zene	2'03	2'75	2'24	2'—	2'50
Kézimunka	1'57	2'80	1'62	—	1'99
Testgyakorlás	1'66	1'57	1'75	1'5	1'62
Írásbeli dolgozatok k. alakja	1'84	1'93	1'96	2'—	1'93

Az I. osztályban 33 tanuló közül 2 javíthat, 4 ismétél.

A II. osztályban 33 tanuló közül 4 javíthat, 5 ismétél.

A III. osztályban 29 tanuló közül 5 javíthat, 1 ismétél.

Az V. osztályban 18 tanuló közül — javíthat, — ismétél.

Az intézet 113 tanulója közül 11 javíthat, 10 ismétél.

Összesen 9 értekezet, 7 rendes és 2 rendkívüli tartatott. A rendes értekezleteken gyakorló iskolai tanítók beszámoltak az 1928. július havában, Budapesten tartott tanítói továbbképző tanfolyamon nyert tapasztalataikról és megtárgyaltatták a kis cserkészek megszervezési módja a gyakorló iskolában. Az egyik rendkívüli értekezet Sándor László és Vlacsil László V. éves növendékek nyers tréfálkozásából származó fegyelmi ügyében, a másik a kir. főigazgató tanulmányi ellenőrző látogatása alkalmával volt.

A gyakorlati kiképzés rendje. A gyakorlati kiképzés a megelőző években már közölt szempontok szerint és módon történt.

Az V. éves növendékek a pedagógia tanárának és gyakorló iskola tanítójának vezetésével meglátogatták a helybeli ref. elemi, az önálló gazdasági továbbképző, a peresi és a jánoshida-boldogházi tanyai népiskolákat. Résztvettek az V. évesek a gyakorló iskola ünnepségein, vizsgáján, szülői értekezleteken, a Szolnokmegyei Általános Tanító Egyesület járásköri gyűlésén, meghallgatták a helybeli és kültelki tanítók felkérésére Halmos Péter gyakorló iskolai tanító által tartott mintatanításokat és Tanai Antal tanár elméleti fejtegetéseit, végül tanári felügyelet mellett a helybeli olvasókörokben népművelő előadásokat tartottak.

Ebben a tanévben hiányzott a IV. évfolyam és így csak az V. éves növendékek tanítottak. A tanítási gyakorlatok száma:

olvasás- és olvasmánytárgyalásból 7, fogalmazásból 5, nyelvi magyarázatokból 6, beszéd- és értelemgyakorlatból 6, számolás-mérésből 11, földrajzból 5, történelem, polgári jogok és kötelességekből 5, természetrajz-gazdaságtanból 9, természettan-vegytanból 5, egészségtanból 4, rajz-kézimunkából 4, testgyakorlásból 3, összesen 74.

Iskolánkívüli népművelés az előző évhez hasonlatos mederben folyt. Minthogy a Szolnokvármegyei ikn. bizottság inkább ismeretterjesztő tanfolyamok tartását szorgalmazta, azért Balázs Béla igazgató, a helyi ikn. elnöke, 4 különböző tanfolyamot rendezett. A tanfolyamokon Balázs Béla igazgató 92, Balla Béla gyakorló iskolai tanító 119, Halmos Péter gyakorló iskolai tanító 116, Csekő Árpád tanár 49, Kment Károly nevelő 18, Siemeister János tanár 41, Molnár Vilmos nevelő 18, Tanai Antal tanár 34, Páll Sándor gazdasági tanár 3 előadást tartott. Az előadások összes száma 490.

Tanulmányi kirándulások. Ebben az iskolai évben szokásos év eleji távolabbi kirándulások a következők voltak.

Szept. 7. I. éves növendékek 1 napos kirándulása a szomszédos Ujszász községbe, lakóhelyismertetés, földrajzi, természetrajzi és gazdasági-ismeretek végzése végett.

Ugyanakkor a II. évesek kirándulása Szolnokra.

Szept. 7—9. A III. és V. évesek kirándulása Miskolc, Diósgyőr (vasgyár és vár, papírgyár), a Szinavölgy (őskori barlangok), Lilla-füred, Bükketű, Aggtelek, Putnok, Eger környékére.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

a) *Ifjúsági önképzőkör.* Az ifjúsági önképzőkör szeptember 15-én tartotta az ifjúsági tisztikart megválasztó gyűlését. E szerint elnök lett: Zolnay Ferenc V., alelnök: Kispál János III., főjegyző: Nagy Lajos V., aljegyző: Gálig László III., főkönyvtáros: Wágner László V., alkönyvtárosok: Ditz Ferenc III. és Berényi Lajos II., pénztáros: Zsembery Joachim V., ellenőr: Gugi Gusztáv V., háznagy: Szabó József V., ének- és zenekarvezető: Kóbor Antal V. éves növendék.

A tanév folyamán négy rendes, október 6-án és március 15-én díszgyűlést, február 12-én pedig jól sikerült házi estet tartott a kör.

Az egyes gyűléseken elhangzott két szónoki beszéd, 8 szavalt, 10 ének-, 10 zeneszám, egy pedagógiai tárgyú szabadelőadás, egy földrajzi tárgyú értekezés felolvasása, egy melodráma, egy monológ és négy cserkésztréfa és bohózat.

A kör működésén meglátszott, hogy ebben a tanévben hiányzott a IV. osztály; az ifjúság azonban azért igyekezett, hogy a kör működése az előző évekéhez viszonyítva ne mutasson hanyatlást.

A szereplők közül kitűntek Zolnay Ferenc V. é. mint elnök, Kóbor Antal V. é. pedagógiai tárgyú előadásával, Szabó József V. és Puza Béla III. é. ügyes szaválásaikkal, Nagy Lajos V. é. a farsangi házi esten a tréfás cserkészmutatványok rendezésével, végül a III. évesek közül alakult zenekar, Különösen Kastier Imre zongora- és Kelemen László hegedűjátékával.

A kör részére a következő folyóiratok jártak: A Néptanítók Lapja, a Vasárnapi Könyv, a Zászlónk, a Magyar Tanítójelöltek Lapja, a Nagymagyarország, az Ifjúság és Élet. Az ifjúság továbbá szorgalmasan használta a 470 kötetes könyvtárt.

Tanai Antal tanárelnök.

b) *Ifjúsági Toldi Miklós sportkör.* A sportkör 1928 szeptember 16-án alakult meg. Ifj. elnök lett Papócsy Ferenc V., alelnök: Haj-

mási József III., titkár: Kóbor Antal II., pénztáros Zolnay Ferenc V.,
szertáros: Sinka István V. és Kovács Nándor III. é. növendék.

A szokásos október 6-iki kegyeleti staféta versenyre a kör a következő csapatot állította ki: Papócsy Ferenc, Herboly Géza, Rucik József, Baráth Ferenc, Gugi Gusztáv, Bakki József, Lovász Alfréd, Bozsik György, Hajmási József és Cseh Sándor.

A versenyt egy véletlen baleset következtében a csapat nem nyerhette meg. Második lett.

A kör résztvett az Egerben május 9-én Észak- és Keletmagyarország tanítóképzői között rendezett atlétikai versenyen.

Az egeri atlétikai verseny résztvevői. Csekő Árpád felvétele.

Bár tavasszal a rossz idő miatt a begyakorlásra csak két hét állott rendelkezésre, növendékeink lelkes, okos munkával pótolták a hiányokat.

A verseny ismétlése volt a megelőző évi debreceni atlétikai versenyen való kiváló szereplésnek, melyet semmi sem bizonyít jobban, mint azon

körülmény, hogy a sportkör a benevezett 8 szám közül 7 számban vagy első, vagy második lett s hogy a pontversenyben mégsem lett első, egy futónk délelőtti eséséből kifolyó rándulása volt az oka.

A részletes eredmény a következő:

200 m síkfutás. I. Hajmási József 24'6 mp (int. rekord).

Távolugrás csapatverseny. II. A csapat tagjai: Hajmási József 616 cm, Wlacsil László 558 cm, Bakki József 548 cm, Gaál Miklós 538 cm és Gugi Gusztáv 524 cm. A csapat átlaga 559 cm.

Rúdugrás: I. Wlacsil László 290 cm, III. Mátrai József 270 cm.

Gerelyvetés csapatverseny: I. Téts Zoltán 44 m 56 cm, Herboly Géza 40 m 10 cm, Kiss István 38 m 34 cm, Hajmási József 37 m 75 cm, Kelemen József 36 m 37 cm. A csapat átlaga 39 m 42 cm.
Intézeti rekord.

Gerelyvetés egyéni. I. Téts Zoltán 44 m 55 cm. *Intézeti rekord.* II. Herboly Géza 40 m 20 cm. III. Kiss István 38 m 34 cm.

Diszkoszdobás csapatverseny. I. Téts Zoltán 29 m 90 cm, Szabó József 29 m 09 cm, Baráth Ferenc 27 m 25 cm, Gugi Gusztáv 26 m 97 cm, Takács Gyula 26 m 82 cm. A csapat átlaga 28 m 01 cm.

Diszkoszdobás egyéni verseny: II. Téts Zoltán 29 m 90 cm. III. Szabó József 29 m 09 cm.

Súlylökés csapatverseny: I. Sándor László 10 m 26 cm, Téts Zoltán 9 m 64 cm, Kelemen József 9 m 45 cm, Józsa András 9 m 13 cm, Papócsy Ferenc 9 m 07 cm. A csapat átlaga 9 m 51 cm.

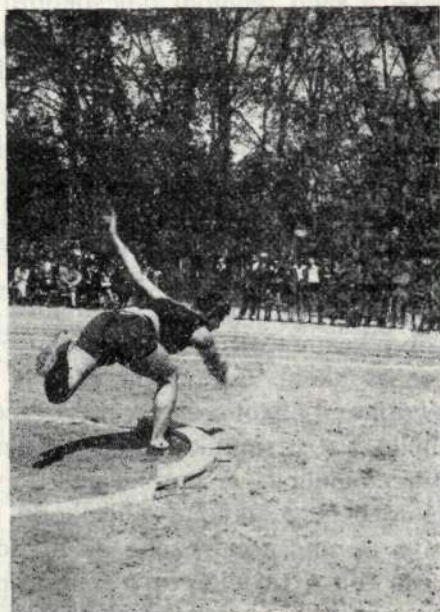
Súlylökés egyéni verseny: III. Sándor László 10 m 26 cm.
4x100 m staféta-futás: I. Cseh Sándor, Hajmási József, Gugi Gusztáv, Bakki József. Idő 49 mp. *Intézeti rekord.*

A sportkör tagjai tehát a versenyen négy intézeti rekordot állítottak fel: a 200 m síkfutásban, a gerely csapat- és egyéni versenyben és a négyszer 100 m síkfutásban.

A kör harmadik szereplése a május 12-én tartott házi és pontszerző versenyen volt, amelyen az elért eredmények gyengébb voltát menti a néhány nap előtt Egerben résztvett atléták fáradtsága.

Wlacsil László 290 cm rúdugrása az egri versenyen. Csekő Árpád felvétele.

Sándor L. 10 m 26 cm-es súlylökése az egri versenyen. Csekő Árpád felvétele.

A verseny I—II. helyezettjei a következők:

100 m síkfutás: I. Bakki József 12 mp, II. Cseh Sándor 12'1 mp.

200 m síkfutás: I. Hajmási József 25'3 mp, II. Gaál János 25'6 mp.

Távolugrás helyből: I. Kovács Nándor 272 cm, II. Cseh Sándor 265 cm.

Távolugrás: I. Bakki József 568 cm, II. Gaál Miklós 554 cm.

Magasugrás: I. Gaál János 152'5 cm, II. Cseh Sándor 152'5 cm.

Rúdugrás: I. Wlacsil László 290 cm, II. Cseh Sándor 270 cm.

Súlylökés: I. Sándor László 10 m 15 cm, II. Téts Zoltán 9 m 65 cm.

Diszkoszdobás: I. Kelemen József 30 m 12 cm, II. Takács László 30 m 4 cm.

Gerelyvetés: I. Téts Zoltán 43 m 12 cm, II. Herboly Géza 40 m 10 cm.

E versenyen a kör 129 pontot ért el, mellyel Magyarország középiskolái közül az elsőek közé küzdötte fel magát.

Pazár Zoltán tanárelnök.

c) Cserkészlet. „Legyünk vizesek!” hangzott el az együttes örömkialtás az első csapatösszejövetelen, amikor a hangulatos, tartalmas, emlékekben igen gazdag tihanyi tábor kereteit mutattuk be — a szép balatoni dalsokorral diszítve az itthonmaradottaknak. Amint a háborgó vizek fenyegető veszélye megfeszíti a hajós izomerejét, a szép balatoni tábor úgy fokozta a fiúk munkakedvét. Derült vidámsággal, erős elhatározással indult meg a munka abban a boldog reményben, hogy a sekélyvizű Zagyva is munkaterünk lesz. A csapat vezetősége a vízimunka gondolatával komolyan foglalkozott. Sajnos, az anyagiakon múltott csupán, hogy ezt a tervet is, mint sok mást a messze jövőbe kellett elraktározni. Az egész évi munkát a régi keretek közé kellett szorítani, ami bizony sok fiúban feloldotta a jó hangulatot, aminek viszont a csapatátsszervezés lett a következménye. A múlt iskolai év végén lezárult 64-es létszám 44-re csökkent. A revízió átesve, a vezetőség a részletes munkaprogramot állította össze, megbeszélte a vezetés módját s örömmel vállalta azt a munkatöbbletet, amely az apród-raj beszerzése folytán előállott. A parancsnok ugyanis a szervezőtestület hozzájárulásával megalakította a gyakorló iskolában az apród-rajt. Kezdetben a parancsnok vezette az apródokat, később két V. éves örsvezető állt a raj élére s a parancsnok utasításai szerint foglalkozott a kicsinyekkel. A csapatvezetésben a több éves tapasztalat alapján szerzett sok tanulságot teljes mértékben igyekezett a parancsnokság

felhasználni, ami az őrsi s a csapatösszejövetelek külső formájában és belső tartalmában kifejezésre is jutott.

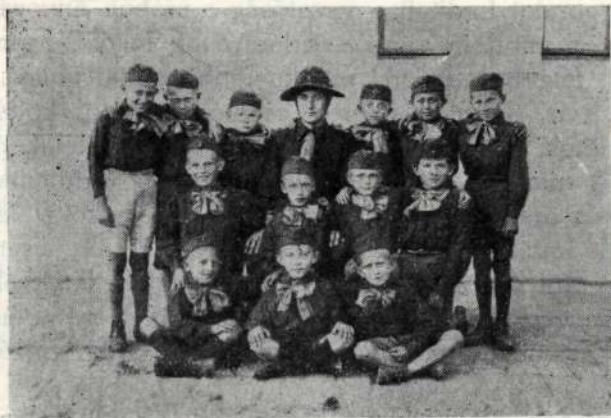
A különféle összejöveteleket (vezetői, őr, csapat) a megállapított sorrendben, időben és programban tartotta meg a csapat. Tekintve, hogy újoncok nem voltak, a munka a II. és I. oszt. próba anyagának megtanulásából és a III. oszt. próba alapos begyakorlásából állott. Különös gondot fordított a vezetőség a próbák anyagának gyakorlati részére s mindarra, ami a vidámságot fokozza, ami mosolyt fakaszt. Az I. félévben az őrsi munka főbb pontjai voltak: megfigyelés, nyomolvasás, környékismeret, cserkészcsomók, kötél-munkák, rendgyakorlatok s a törvények. A csapatösszejöveteleken, amelyeket ez évben is minden szombat délután 3—5-ig tartottunk, a vezetőség s az egyes őrök közösen szerepeltek. Az összejövetelek rendje a következő: 1. Ima, 2. Ének, 3. Beszélgetés aktuális cserkésztémákról, törvényekről stb. 4. Dalok tanulása, 5. Játék, 6. őrök szereplése, 7. Ceruzaverseny a próbák anyagából, 8. Beszámolás az elmúlt hétről, 9. Felszólalás, megjegyzés, indítvány, 10. Szolgálatadás, 11. Ima.

A keret természetesen elmozdítható pontokból állott, amikor tehát kívánatos és szükséges volt, akkor más menetben folyt az összejövetelek. Ilyen alkalmak voltak az ünnepélyes összejövetelek, amelyeknek sorrendje ez évben alakult ki végképen: Okt. 6. Mikulás, karácsonyi búcsúösszejövetelek, újév, félév, a csapat megalakulásának évfordulója, márc. 15, a tavasz megérkezése, húsvét, Szt. György napja, anyák napja, évfűzáró. Az összejövetelek sorába tartoztak még a kirándulások. A nagy iskolai elfoglaltság mellett mégis sikerűlt ősszel s tavasszal 3—3-at megtartani.

A vezetőség által alaposan megvitatott munkaterv kereshetőségében nagy segítséget kaptunk *Husznay Miklós* főhadnagy személyében. A cserkészetet megértő, a cserkész-szellemben elmélyedő, a munkát szerető s dolgozni tudó, szimpatikus egyéniséggel megáldott, kiváló szakember, hamarosan oly közel férközött a fiúk lelkéhez, hogy Miklós bá' rövidesen a csapat kedvence lett. A parancsnokság pedig a vezetői és a kiképzési munka egy részét a lelkes csapatfűzűztre ruházta. Az új erő közreműködésének kedvező hatásai csakhamar mutatkoztak. A szűkebb értelemben vett cserkészszak-tudás kiegészítést nyert oly ismeretekkel, amelyek jellegűknél fogva a kiképzőfűzűz eredeti tanulmányainak körébe sorolhatók. A csapatösszejöveteleknek ezen új anyaga nem jelentett semmi munkatöbbletet, sőt könnyítést, mivel a szakszerű magyarázatok, megbeszélés-

sek s gyakorlati alkalmazások a fiúkat valóban gyakorlati cserkész-tudáshoz segítették, amit a kirándulások alkalmával szerzett tapasztalatok igazoltak.

Az apródraj *Ditz Ferenc* vezetése alatt minden szombat délutánján jött össze. Nyíladózó lelküknek, élénk fantáziájuknak s örökösen mozgó természetüknek megfelelően a munka dalból, me-

Szeplő bá' (Ditz F.) az apródok körében.

Csekő Á. felvétele.

séből és játékból állott. A hangulatos összejövetelek szépen simultak a változatosságot szerető gyermeki lélekhez, amely viszont észrevétlenül önként megbarátkozott a cserkészfegyellemmel és ezzel a jelmonddal: „Hű maradok!” Az örömtől sugárzó arcok hétről-hétre

arról győzték meg a vezetőket, hogy érdemes a cserkészetet ezen tiszta lelkek előtt megnyitni s alkalmat adni, hogy a ragyogó szempárok betekinthesse a lilomos kertbe. Az öröm akkor érte el a tetőpontját, amikor Gácsy Péter helybeli mester adományából 10 db egyéni felszerelést vásárolt a parancsnokság. Ez lett az apródraj kis vagyonkájának az alapja.

Az újdonság hatása alatt a csapat is a maga összetételében tettekresebb lett. A tanulmányi eredményben helyrebillent az egyensúly, az internátusi életben pedig — mint fegyelmezettebb kisebbség — a csapat érvényesülni kezdett. A munkakedv még derültebb lett, amikor a II. félév elején megjelentek az ujoncok, akiket két őrsre osztott be a parancsnokság. (Sirály, Daru.) Még egy őrs alakult az I. évesekből az év elején, és pedig azokból a fiúkból, akik mint középiskolai tanulók más csapatoknál voltak felavatott cserkészek.

Az új őrsbeosztás fokozottabb munkára sarkalta a fiúkat. A parancsnokság látva a felbuzdulást, igyekezett azt minél nagyobb mértékben kihasználni, különösen a tervbe vett kerületi napra való tekintettel. Munkánkat a második félévben úgy irányítottuk, hogy a

kerületi nap sikeréhez a csapat is járuljon hozzá valamivel. A csapat kötelességének tartotta, hogy a kerületnek ezen első bemutatkozásán megjelenjen s a többi csapatokkal karöltve igyekezzék jó munkát végezni. Célunkat elértük. A fegyelmezettséggel és néhány szerepléssel a május 25—26-án lezajlott kerületi naphoz fűzött szép remények megvalósítását a csapat is elősegítette. Az anyagi jutalom sem maradt el. A kerület vezetősége a befolyt jövedelemből 80 P-t utalt ki a csapatnak. Az adományokért ez úton is hálás köszönetet mond a vezetőség.

A kerületi nap után másik vágy is motoszkált a fiúk lelkében: elmenni az angol jamboreére. Sajnos a magas részvételi díjak s a csapat szegénysége miatt, erről le kellett mondani.

Ez évi munkánkat is fogadalomtétellel zártuk le. Mint a mult-

ban, úgy most is közösen tartottuk június 9-én a fogadalomtételt, amely alkalommal Faragó Ede orsz. vezető-tiszt a helybeli apród csapato-katis felavatta. A délutánra tervezett cserkészbe-mutatót a hirtelen jött nyári zápor teljesen elmosta úgy, hogy

Faragó Ede országos vezető-tiszt az apródokkal kezét fog,
Siemeister János parancsnok a jelvényeket tűzi fel.

Csekő Árpád felvétele.

csak az esti tábortűzet rendezhettük meg. A változatos számokból álló, derült hangulatú tábortűz lobogó fénye mellett a nagyszámú közönség a cserkészletnek vallásos s hazafias gondolatokból, dalból, tréfából, mókából, játékból álló szellemét szemlélhette s a belőle kisugárzó, szívet-lelket alakítani tudó erőt kiérezhette.

A csapat létszáma az év végén: 59.

A vezetőség összetétele:

Husznay Miklós csapattiszt,
Zolnay Ferenc csapattiszt.

Megbízott segédtsztek:

1. Nagy Lajos
2. Korsós Nándor
3. Sándor László
4. Várallyai Tivadar
5. Vlacsil László.

Cserkészeink díszfelvonulása az avatás után.**Csekő Árpád felvétele.***Őrsvezetők:*

Kovács Sándor
 Kispál János
 Ditz Ferenc
 Hajmási József
 Kamarás Zoltán

S. őrsvezetők:

Bakki József
 Fekete Kálmán
 Király Endre
 Tőzsér Ferenc
 Szűcs István

Július 9-én 15 cserkész tett fogadalmat, 13 apród pedig ígéretet.

Tanítóképesítés.

Az 1928—29. isk. év folyamán két ízben tartottunk tanítóképesítő vizsgálatot: dec. 17-én javító-, június hóban teljes képesítő vizsgálatot.

A decemberi javítóvizsgálatra jelentkezett 3 jelölt. E vizsgálaton dr Závodszy Levente egyetemi m. tanár, miniszteri biztos elnökölt.

Tanítói oklevelet nyert:

Angyal József, r. k. 1906 febr. 19. Zagyvaróna, Nógrád vm.	3
Banoss Ernő, r. k. 1906 jún. 22. Ecséd, Heves vm.	3
Prisztóka Ferenc, r. k. 1905 máj. 28. Ecséd, Heves vm.	3

A júniusi vizsgálatra jelentkezett 15 jelölt. E vizsgálaton Sztankó Béla c. főigazgató, miniszteri biztos elnökölt.

Az írásbeli vizsgálatok ideje: május 28 (pedagógia), május 29 (magyar nyelvi), május 31 (mennysiségtani).

a) Neveléstudományi tétel: Hogyan készülök a tanításomra? Eredmény: jeles 4, jó 8, elégséges 6.

b) Magyar nyelv és irodalmi tétel: Arany János egyénisége költészetének tükrében. Eredmény: jó 6, elégséges 12.

c) Mennysiségtani tételek:

A) Számtaniak: a) Mekkora havi egyenlő összeggel lehetne a kezdő tanító 9 évi fizetését helyettesíteni? 12% havi felkamatozás. Fizetése: 3 évig 144 P, 2 évig 152 P, 1 évig 170 P, 3 évig 170 P.

b) Hány % -al gyarapodott hónapról-hónapra az a 12 kg-os gyermek, aki 2 hónap múlva 14,52 kg. lett? Kijelölendő még a napi % -os gyarapodás!

B) Mértaniak: a) Azt szeretném elérni, hogy a 2 cm átmérőjű 0,5 mm vasból készült golyó a vízben lebegő testté váljon. Mennyi víz kell bele?

b) Abban a teremben, melynek hosszúsága 15 m, szélessége 9 m. a padlónak hány % -át világítja be két, a padlótól 3 m távolságban, egymástól 7 m-re elhelyezett, 60 fokos fénykúpot vető lámpa? Hányszor gyengébb a padlón a megvilágítás erőssége, mint a lámpáké 1 m távolságban?

Eredmény: jeles 3, jó 6, elégséges 5, elégtelen 4.

Szóbeli vizsgálatra bocsátatott 18 jelölt. Tanítói képesítést nyert 18.

A róm. kath. ének-zenei képesítővizsgálatok ideje: 1929 június 22-én. E vizsgálatra jelentkezett 8, ebből képesített 8 jelölt.

Tanítói oklevelet nyertek:

1. Baráth Ferenc, r. k. 1908 aug 19. Jászberény, Szolnok vm.	3
2. Gugi Gusztáv, r. k. 1910 márc 7. Jászberény, Szolnok vm.	3
3. Herboly Géza, r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm.	3
4. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm.	2

5. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm.	3
6. Nagy Lajos, ref. 1909 ápr. 3. Buják, Nógrád vm.	2
7. Papócsi Ferenc, r. k. 1907 nov. 2. Szeptnek, Zala vm.	3
8. Ruczik Géza, ref. 1910 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm.	3
9. Sándor László, r. k. 1907 jun. 9. Gyöngyös, Heves vm.	3
10. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm.	2
11. Szabó József, r. k. 1906 febr. 12. Jászberény, Szolnok vm.	3
12. Uhrin Gáspár, r. k. 1909 jan. 2. Kőrösladány, Békés vm.	3
13. Várallyay Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm.	2
14. Vlacsil László, r. k. 1908 nov. 21. Szelénd, Arad vm.	3
15. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm.	3
16. Zingai Béla, r. k. 1907 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm.	3
17. Zolnay Ferenc, r. k. 1907 ápr. 3. Tápióbicske, Pest vm.	2
18. Zsembery Joachim, r. k. 1909 márc. 31. Bercel, Nógrád vm.	3

Kántori oklevelet nyertek:

1. Herboly Géza. r. k. 1908 szept. 17. Zalaapáti, Zala vm.	2 2
2. Kóbor Antal, r. k. 1910 szept. 3. Bátaszék, Tolna vm.	1 1
3. Korsós Nándor, r. k. 1910 aug. 13. Nagyréde, Heves vm.	2 1
4. Oroszvári János, r. k. 1899 szept. 11. Cegléd, Pest vm.	3 2
5. Sinka István, r. k. 1906 aug. 21. Nagykörű, Szolnok vm.	3 3
6. Várallvai Tivadar, r. k. 1909 dec. 19. Tápiósztm., Pest vm.	2 2
7. Varga József, r. k. 1903 márc. 25. Kiskomárom, Zala vm.	3 3
8. Wagner László, r. k. 1909 máj. 13. Tiszafüred, Heves vm.	3 3

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskola I—II. osztályát ez évben is Balla Béla, a III—VI. osztályát pedig Halmos Péter tanította.

Az iskolai év folyamán 4 szülői értekezlet tartatott. Gyakorló iskolai tanítók szept. 23-án az iskolai és a szülői ház kapcsolata címen, jan. 20-án a gyermekek előmenetele, viselkedése otthon és az iskolában, a szülők kötelességei a munkára, engedelmességre való neveléskor-címen tartottak megbeszéléseket.

Ápr. 28-án Siemeister János tanár, cserkészparancsnok: A kiscserkészettről tartott előadást. Utána a tanulók előmenetelének, viselkedésének megbeszélése folyt. Június 15-én utmutatás a nyári szünetben való viselkedésre, a gyermek helyes foglalkoztatására a család munkakörében-címen oktatott a szülőket. A szülői értekezleteken az V. éves növendékek is résztvettek.

A tanulók névsora :

I. osztály: Biró István, Biró Mária, Borics Rozália, Csiszár Ella, Darázs Árpád, Demény Ferenc, Juhász Mária, Kiss László, Kun Ilona, Kupics Gyula, Kupor István, Kuzén Gabriella, Menyhárt Mária, Nemes Mária, Sas János, Sebestyén Irén, Tóth Erzsébet, Turi Anna; összesen: 18.

II. osztály: Ambrus Julianna, Andrásy Mária, Balla János, Bede Teréz, Biró Mária, Cseh János, Farkas Teréz, Hajek László, Kalocsa József, Lampé Károly, Mészáros Ilona, Pallér Lajos, Sas Teréz, Sebestyén László, Szabó Pál, Szecskó Magda, Sztojka Ilona, Tóth Julianna, Újházy Sándor, Varga Mária; összesen: 20.

III. osztály: Ambrus István, Balla Ilona, Beszteri Ilona, Borics Mária, Eszes Mária, Farkas József, Fekete Sándor, Kasnya Ferenc, Kátai József, Kispál Sándor, Kocsis Verona, Kovács Amália, Kupor József, Palotai Margit, Sas Károly, Tapodi János; összesen: 17.

IV. osztály: Almásy György, Badari Anna, Borics József, Fehér Balázs, Hering Béla, Kisbalázs Mária, Kosári Margit, Oláh István, Sárközy Mária, Szabó Erzsébet, Szórád Gyula, Sztojka Erzsébet; összesen: 12.

V. osztály: Heinhofer István, Kucza Kálmán, Litkey Lajos, Pernyész Mária, Sárközi Rozália, Teréki Erzsébet, Vas Béla; összesen: 7.

VI. osztály: Fejes Antal, Gedei Mária, Sándor Erzsébet; összesen: 3.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztályok.	Vizsgát tett		Vallás szerint:		Általános tanulmány szerint:				
	Fiú	Leány	r. k.	ref.	1	2	3	4	5
I.	7	11	18	—	—	6	8	4	—
II.	9	11	20	—	—	6	14	—	—
III.	11	6	17	—	3	10	2	—	2
IV.	6	6	12	—	2	4	6	—	—
V.	4	3	7	—	2	1	4	—	—
VI.	1	2	3	—	2	1	—	—	—
Összes.: 38	39		77	—	9	28	34	4	2

A tizenharmadik iskolai év története.

1929—30. iskolai év.

I. Általános tájékoztatás.

Az ötödik év óta csonkán működő intézetünknek ez évben az *V. évfolyama szünetelt.*

Növendékeink évvégi létszáma az előző évi 113-ról 129-re növekedvén, az intézeti és a vele kapcsolatos internátusi bérhelyiségek számát is növelni kellett. Ez évben már 9 különböző épületben volt intézetünk elhelyezkedve! Ha ezen rendkívüli helyi viszonyokhoz hozzászámítjuk az ez évben történt nagymérvű személyi változásokat és a tanári testület több tagjának súlyosabb természetű betegeskedéseit is, csak akkor értékelhetjük valójában a tanári testület nagy lelki erejéről, komoly kötelességtudásról tanúskodó ezévi szép tanítási eredményt. A növendékek tanulmányi előmenetele az 1926—27. iskolai évtől kezdődően az akkori 2'17 intézeti átlagról fokozatosan 1'97-re emelkedett.

Az intézet új otthonának, a kétemeletes, modern palotának építkezésében nagy haladás történt. 1929 december havában az új épület már annyira készen állott, hogy a téli időre csupán a központi fűtéspróbák, a festési és a mázolósi munkák maradtak hátra. Május végére ezek is teljesen befejeződtek, minél fogva *tanítóképző-intézetünk épületének ideiglenes átvétele, illetőleg hivatalos átadása 1930. évi június hó 12-én megtörténhetett.* Az átvétel megtörténtét az intézet irattárában 406—1930. sz. alatt őrzött jegyzőkönyv a következőképpen örökíti meg:

„Jegyzőkönyv. Felvétel a jászberényi m. kir. áll. tanítóképző-intézetben 1930 jún. 12-én az intézet új épületének ideiglenes átvétele alkalmával.

Jelen vannak: Jakabffy Zoltán miniszteri tanácsos, Jámbor Lajos tervező és művezető építész, építőmester, fővállalkozó és Móczár Miklós igazgató. A jegyzőkönyvet Csekő Árpád tanár vezeti.

Tárgy: Alulírott Jakabffy Zoltán min. tanácsos a vallás- és köz-

oktatásügyi minisztérium nevében ideiglenesen, fenntartva a műszaki vizsgálat megállapításait, a jászberényi m. kir. áll. tanítóképző-intézet újonnan épült épületét a Művezetőségétől átveszi és használatul átadja az intézet igazgatójának. Helyszíni szemle alkalmával bejárván az összes helyiségeket megállapítást nyert, hogy az épület minden részletében tökéletesen rendben van, felszerelési tárgyak, úgymint csapok, kilincsek, kapcsolók stb. nem hiányzanak, az üvegtáblák kifogástalanok, épek.

Mivel alulírott az épületet teljesen befejezett állapotban találta, az épület befejezését a mai napban állapította meg, úgy hogy ezen jegyzőkönyv az összes vállalkozókra befejezési bizonyítványul szolgál. K. m. f. Aláírások.

A tanári testületben a következő változások történtek. *Pausz Aladár*, intézetünk róm. kat. növendékeinek 3 évig volt buzgó, kötelességtudó lelkipásztora egercsehi lelkésszé neveztetett ki; helyét *Urban Gyula* gyöngyösi hitoktató foglalta el. *Halmos Péter* gyakorló iskolánk első gyakorlóiskolai tanítója családi okokból a kőszegi áll. tanítóképző-intézethez helyeztetett át, utódául Kiss József tápiógyörgyei áll. igazgató-tanítót osztotta be a nmlt. V. K. M. Halmos Péter személyében tanítványait melegen szerető tanítót, természetes, kedves modorú, hivatását lelkiismeretesen teljesítő, készséges munkatársat veszített el a tanári testület. *Kment Károly* okl. polgáriskolai tanár, intézetünknek 10 hónapig volt komoly, ügyeskező, szorgalmas nevelője a jánoshalmi áll. polgári iskolához nyert beosztást. Utódjául *Englert József* okl. polgáriskolai tanár bízott meg. *Englert József* okt. 12-én izületi csúszban megbetegedvén, helyettesül *Herboly Géza* okl. tanító, majd ennek kisbágyoni (Nógrád vm.) kántortanítóvá történt megválasztása után *Ruczik Géza* okl. tanító alkalmaztatott ideiglenes nevelőül. Október hónapban érkezett Sárospatakról intézetünkhöz *Blénassy János* földrajz-történet, magyar szakos tanár, aki egyúttal a köztartásvezetői teendőket is átvette az addig ideiglenes köztartásvezetőtől, *Páll Sándor* óradíjas gazdasági tanártól.

Január hónapban az intézet anyagi és szellemi ügyeinek vezetésében is változás következett be. *Balázs Béla* eddigi igazgató kir. főigazgatói teendőkkel bízván meg, munkakörében ideiglenesen *Siemeister János* tanár helyettesítette, amíg az intézet vezetését a nmlt. vall. és közoktatásügyi miniszter úr 850—1—9—1930. sz. alatt kelt rendeletével *Móczár Miklós* kiskunfélegyházi áll. tanítóképző-intézeti tanár, megbízott igazgató átvette. Nagyrabecsült, érdemes elődömnek a tanyai tanítóképzés, az iskolánkivüli népművelés s ez-

zel a magyar kultúra színvonalának emelése s legfőképpen a tanítóképzői új palota terveinek előkészítése, építésének megkezdése, ellenőrzése és befejezése terén kifejtett sok-sok munkáját, elévülhetetlen érdemeit értesítőnk 8—13. oldalán külön is ismertetjük.

A tanári testület munkáját három ízben zavarta meg komolyabb természetű betegség. Siemeister János tanár vakbélbántalmak és ezt követő operáció miatt mulasztott szept. 7-étől november végéig. Óráit ez idő alatt Blénessy János, Tanai Antal és Csekő Árpád tanárok látták el. Englert József nevelő izületi csúszban feküdt okt. 13-ától március 7-ig. Csekő Árpád nevelői teendőket is végző tanár április 7-étől május 4-ig volt betegszabadságon.

Az új Rendtartási Szabályzat életbeléptetésével a tanítóképzés sokoldalú munkájának pontos ellátása is lényegesen megkönnyebbedett. Az új szabályzat rendelkezései szerint megszűnt az a hat évtizedes hivatalos kapocs, amely az állami tanítóképző-intézeteket a kir. tanfelügyelőséghez fűzte. A tanári testület szíves hangú iratban búcsúzott el Bihary István Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőjétől s jegyzőkönyvben is megörökítette a nehéz körülmények között működő intézetünkkel szemben mindenkoron tanúsított megértő, bölcs magatartását, hathatós támogatását.

Iskolai évünknek nevezetes eseménye még az is, hogy *ifjúságunk* harmadszor nyerte meg a helybeli m. kir. 5. honvéd kerékpáros zászlóalj parancsnoksága által rendszeresített *kegyeleti staféta* örökös vándordíját, az ezüst serleget.

Az iskolai év szeptember 2-án kezdődött. Az alakuló értekezlet augusztus 31-én, a javítóvizsgálatok 3-4-én tartottak. 5-én volt a Veni Sancte és az iskolai év ünnepélyes megnyitása. 9-én Kiss József gyakorló iskolai tanító megkezdte működését. 29-én intézetünk ének-kara énekelt Déryné Széppataki Róza és Zirzen Janka emléktáblájának leleplezési ünnepségén.

Október 1-én Englert József nevelő állást elfoglalja. 5-én Blénessy János tanár megkezdte működését. 9-én Kment Károly nevelő János-halmára távozik.

November 4-én takarékosági nap. A mozgalom keletkezésének történetét, célját Csekő Árpád tanár ismertette. 5-én Balázs Béla igazgató édesanyjának halála. A tanári testület mélységes bánattal és őszinte részvétellel osztozott az igazgató fájdalmában. 15-én a III.-IV. éves róm. kat. növendékek résztvesznek az Úrinők Mária Kongregációjának Szt. Imre ünnepségén.

December 13-án a limanovai hősök emlékezete. 15-én a Szt.

Ferenc rendjének kultúrházában Bethlen Gábor halálának 300. évfordulója alkalmával az intézet nyilvános emlékünnepe. 19-én Pazár Zoltán tanársága 25. évfordulójának nyilvános ünneplése a kultúrházban. 20-21-én szent gyónás és áldozás.

Január 9-én Balázs Béla igazgató megvált az intézettől a Budapesten megkezdte főigazgatói működését. 24-én Móczár Miklós megbízott igazgató az intézetbe érkezik. 25-28-án új igazgató Balázs Béla főigazgatói teendőket megbízott igazgatótól Nemessányi Gusztáv miniszteri kiküldött, számellenőr jelenlétében átveszi az intézet készpénz, -ingó- és ingatlan leltári vagyonát. 29-én január havi rendes és osztályzó értekezlet. Móczár Miklós üdvözlí a tanári testületet és munkaprogrammot ad. Siemeister János tanár méltatja Balázs Béla igazgató érdemeit.

Február hó. Móczár Miklós igazgató iskolán kívüli népművelési gondnoki munkakörének befejezése végett 4 heti szabadságra Kiskunfélegyházára utazik. Ez idő alatt munkakörét Siemeister János igazgató helyettes végezte.

Március 1-én Kormányzó Ur Őfőméltósága kormányzásának 10. évfordulóján ünnepség. 7-én mezei futóverseny. 30-án Pálmai Lenke ny. tanítóképző-int. c. főigazgató távirati üdvözlése.

Április 2. Móczár Miklós igazgató előadása a keresked. Egyesületben: A baktériumok jelentősége a természet háztartásában címen. 3-5-én róm. kat. növendékek lelkigyakorlata. 7-én Móczár Miklós igazgató előadása a kultúrházban: Miért szellőztessünk? címen (Kisérletekkel).

9-én az intézeti ifjúság részt vesz a Jászberényi Keresztény Nőegylet által a kultúrházban rendezett Prohászka Emlékünnepségen.

Május 6-án a IV. évfolyam róm. kat. növendékei részt vesznek a jászberényi róm. kat. egyházközség által rendezett műsoros előadáson.

18-án Szt. Imre herceg halálának 900-ik évfordulója alkalmából a reál gimnázium, az érs. polgári leányiskola és intézetünk közös emlékünnepe. Ezen ünnepségen az ifjúsági ének-és zenekarunk a következő műsorszámban szerepelt: 1. Bethoven: István király. Megnyitó. (Zenekar.) 6. Himnusz Szt. Imre királyfihoz. Irtá: Sik Sándor, dallamát szerzette: Dohnányi Ernő. (Ének.) 7. Szt. Imre látomása. Melodráma. Előadta: Púza Béla IV. éves, zongorán kísérte: Kastier Imre IV. hegedűn kísérte Kelemen László IV. éves növendék és énekelt az énekkar. 9. a. Händel: Largó. b. Grieg: Áses halála. c. Giordáni: Ária. előadta a zenekar.

Május 25-én az ifjúság megtekinti a gyakorló-iskola és a helybeli elemi iskolák IV-VI. osztályának tornaversenyét.

Június 4. A „Trianoni béke” 10. évfordulójának méltatása és a Madarak Fák Napja az Öregerdőben. 7-8-án szt. gyónás és áldozás. 11-én Te Deum. Az iskolai év bezáró ünnepe. 12-18-án az I-IV. évfolyamosok vizsgálatai. 20-án a gyakorló iskola I-VI. oszt. vizsgálatai. 25-én záróértekezlet.

Az iskolai év folyamán érkezett fontosabb rendeletek:

V. K. M. 840—1—105—1929. Balla Béla beosztott áll. tanítót tanítóképző intézeti gyakorló iskolai tanítóvá kinevezi.

V. K. M. 840—1—129—1929. Halmos Péter gyak. isk. tanítót a kőszegi áll. tanítóképző-intézethez áthelyezi.

V. K. M. 840—05—360—1929. A tanítóképző-intézeti új Rendtartás életbeléptetése.

V. K. M. 840—1—127—1929. Kiss József tápiógyörgyei áll. igazgató-tanítót szolgálattételre intézetünkhöz áthelyezi.

V. K. M. 840—05—390—1929. Szőlőfogyasztás tárgyában.

V. K. M. 840—11—364—1929. sz. Englert József okl. polg. isk. tanárt az iskolai év tartamára óradíjas nevelőül alkalmazza.

V. K. M. 840—05—348—1929. Blénessy János sárospataki áll. tanítóképző-intézeti tanárt intézetünkhöz áthelyezi s megbízza a köztartásvezetői teendőkkel.

V. K. M. 640—11—1294—1929. Kment Károly okl. polg. isk. tanárt a jánoshalmi áll. polg. iskolához beosztja.

Kir. Főig. 1880—1229. takarékosági nap tárgyában.

Kir. Főig. 2119—1929. Bethlen Gábor emlékezetének ünneplése tárgyában.

V. K. M. 640—05—1626—1929. Növendékek nyilvános színpadon nem szerepelhetnek.

V. K. M. 1112—4—887—1929. sz. Értesít az új intézet részére megrendelt tornaszerekről.

V. K. M. 840—1—8—1930. Móczár Miklós kiskunfélegyházi tanítóképző intézeti tanárt megbízza az igazgatói teendőkkel.

Kir. Főig. 411—1930. A Kormányzó Úr Őfőméltósága megválasztásának 20. évfordulóján iskolai szünnap engedélyezés. (Márc. 1.)

Kir. Főig. 415—1930. a tanuló-ifjúságnak a szt. Imre jubileumi év ünnepségén való részvétele ügyében.

Kir. Főig. 743—1930. sz. Csekő Árpád tanár részére egészsége helyreállítása céljából 4 heti szabadságot engedélyez.

V. K. M. 840—05—1830. Tanítóképzői testnevelő tanárok részére tanfolyam szervezése.

II. Az intézet állapota.

1. A tanári testület és munkaköre.

a) *Igazgató: Balázs Béla.* Működik 25 év óta, intézetünkben 10 év óta. Tanította dec. 20-ig a földrajzot a IV. oszt.-ban. Vezette az intézet anyagi és szellemi ügyeit 1930 január 6-ig, azontúl kir. főigazgatói teendőkkel megbízva a tanítóképző-intézetek kir. főigazgatóságánál Budapesten. Intézetünk fejlődésében teljesített érdemes munkásságát értesítőnk 8—14. oldalain külön is közöljük.

2. *Móczár Miklós* megbízott igazgató. Működik 21 év óta, intézetünkben 1930 január 26-a óta. Tanította márc. 29-től az állattant heti 4 órában. Vezette az intézet szellemi és anyagi ügyeit.

Irodalmi munkássága: Az 1929—30. isk. évben megjelent tanönyvei: Gazdasági Ismeretek a tanítóképző-intézetek III. osztálya (Franklin Ts.) és Gazdasági és Háztartási Ismeretek a tanítónőképző-intézetek II. oszt. használatára (Athenaeum kiadás). Népművelési, módszertani közleményeket és mintaelőadásokat írt a Pestvármegyei Népművelés című folyóiratba, népművelési cikket és híreket a Félegyházi Közlönybe, Félegyházi Híradóba és a Csonka-Magyarország-című hetilapokba.

Gondnoka volt a kiskunfélegyházi Iskolánkivüli Népművelési Helyi Bizottságnak. Ebben a minőségben Kiskunfélegyháza város-

ban és 29 tanyai iskolájában 4 analfabéta-, 21 elemi ismeretterjesztő-, 6 általános ismeretterjesztő és 2 énektanfolyamot szervezett. Ezeken kívül 9 helyen 68 népies-alkalmi ünnepségi előadást rendezett. 1929—30. évben beszervezett összesen 2186 óra népművelési előadást.

Mint Iskolánkivüli Népművelési Központi előadó természettudományi és gazdasági előadásokat tartott Monoron, Prónayfalván, Kiskúnhalason és Pálmonostorán egyet-egyet, Kiskúnfélegyházán 56-ot és Jászberényben 2-öt: a keresk. egyesületben és a kultúrházban. Előadásokat tartott továbbá: A természettudományok és gazdasági ismeretek tanításának célja, anyaga és módszere az iskolánkivüli népművelésben — címmel a pestvármegyei tanítók és községi főjegyzők részére Balatonzamárdiban, továbbá a Somogyvármegyei tanítók és lelkészek részére Balatonbogláron rendezett népművelési előadóképző tanfolyamban.

b) *Tanárok*: 1. *Berzátzy László* r. tanár. Működik 16 év óta, intézetünkben 11 év óta. Tanította az éneket és zenét, a róm. kat. egyházi éneket, karéneket és vezette a zenekart. Heti óráinak száma a hospitálással együtt 20. A III. oszt. főnöke. Népművelési előadást tartott az ének és zenetanításának nevelői fontosságáról.

2. *Blénessy János* r. tanár. Működik 17 év óta, intézetünkben 1929 okt. 5. óta. Tanította a magyart az I., a földrajzot I—III. osztályban egész éven át, a IV. osztályban január 3-tól kezdve, a testgyakorlatot az I—II. évfolyamban. Heti óráinak száma 15. Vezette a köztartást. Az önképzőkör tanárelnöke.

Iskolai ünnepségen méltatta Betlen Gábor pályáját; beszédet mondott Jászberény városának 1930 márc. 15-i ünnepségén. A Tankönyvügyi Bizottság megbízására tanítóképző-intézeti tankönyvet bírált.

3. *Csekő Árpád* r. tanár. Intézetünkben működik 5 és fél év óta. Tanította a mennyiségtant, a fizikát, a ref. és ev. egyházi éneket és zenét, azonkívül a játékot a IV. osztályban és november végéig a kémiát a IV. osztályban. Heti óraszám eleinte 20, később 18. Az I. oszt. főnöke. Végezte az intézeti nevelői munkát.

Népművelési előadásokat tartott a fizika, statisztika és a társadalomtudomány köréből.

4. *Málnási Dezső* r. tanár. Működik 19 év óta, intézetünkben 11 év óta. Tanította a magyar nyelvet a II—IV. osztályban, a történelmet az I—IV. osztályban és játékot a III. osztályban. Heti óráinak száma 18. A IV. osztály főnöke.

4. *Pazár Zoltán* r. tanár. Működik 24 év óta, intézetünkben 11 év óta. Tanította a rajzot, szépírást, a kézimunkát, azonkívül a testgyakorlást a IV. osztályban, vezette a sportkört. Heti óráinak száma 18. A II. osztály főnöke. Értesítőnkben közzétett összes internátusi helyiségek rajzolója.

6. *Siemeister János* r. tanár. Működik 19 év óta, intézetünkben 7 év óta. Tanította a német nyelvet, a növénytant, a kémiát a IV. osztályban és a játékot az I—II. osztályban. Heti óráinak száma 17. A „Lehel” cserkészcsapat parancsnoka.

6. *Tanai Antal* r. tanár. Működik 15 év óta, intézetünkben 11 év óta. Tanította az összes pedagógiai tárgyakat, az ásványtan-kémiát az I. osztályban egész éven át s március 21-ig az állattant, azonkívül vezette a gyakorlati kiképzést a IV. osztályban. Heti óráinak száma eleinte 20, később 17. A tanári testület jegyzője. Népművelési előadásokat tartott és a Jászberényben tartott pedagógiai szemináriumon ismertette az új népiskolai tanterv szellemét.

c) *Gyakorló iskolai tanítók*: 1. *Balla Béla* gyakorló iskolai tanítói. vizsgálatot tett 1929 május 27. Intézetünkben működik 3 év óta. Tanította a gyakorló iskola I—II. osztályát és résztvett a IV. éves tanítójelöltek kiképzésében, összesen heti 26 órában.

Iskolánkülső népművelési munkássága: téli estéken a VIII. ker. olvasóköri vitaestet rendezett hetenkint kétszer. Vasár- és ünnepnapokon előadásokat tartott: a gyermeknevelésről, a hazafias kötelességről, takarékoságról, szövetkezetekről, gyógynövények természetéről és az okszerű méhtenyésztésről. Tanítói szemináriumi gyűléseken elméleti és gyakorlati tanítások megtartásával vett részt Jászapátin, Jászberényben és Kunszentmártonban.

2. *Kiss József*. Intézetünkben működik 1926 szept. 26 óta. Szolgálati éveinek száma 22. Tanította a gyakorló iskola III—VI. osztályát. Heti óráinak száma 30.

Irodalmi munkássága: Szerkesztette a Falusi és Tanyai Tanönyvek sorozatát. Az Ujnevelő c. munkájában a cselekedetre való oktatás mozzanatait mutatja be az új tanterv szellemében. Nevelési cikkeket írt a Néptanítók Lapjába, a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegei Népművelés c. folyóiratba és a Jász Hírlapba. Tanítói szemináriumi gyűléseken előadásokat tartott Jászberényben, Jászapátin, Szolnokon és Kisújszálláson. Leventeoktató.

d) *Óraadó*: 1. *Páll Sándor* ny. földművesiskolai igazgató. Intézetünkben működik másfél év óta. Tanította a gazdaságtant heti 8 órában.

Földművelésügyi miniszteri rendelettel a gazdasági vándortanári teendőket látta el Heves, valamint Nógrád és Hont k. e. e. vármegyék területén. 22 községben 56 gazdasági ismeretterjesztő előadást tartott. Az intézeti kert gondozója.

2. *Nagy Rozália* okl. tanítónő. Tanította a gyakorló isk. III—VI. osztályában a női kézimunkát. Intézetünkben tanít másfél év óta.

e) *Hitoktatók*: 1. *Urbán Gyula*. Intézetünkben működik 1 év óta. Tanította a róm. kat. hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 12 órában.

2. *Domby Béla* ref. lelkész. Intézetünkben működik 13 év óta. Tanította a ref. és ág. ev. hittant heti 7 órában.

f) *Nevelők*. 1. *Herboly Géza* okl. tanító, ideiglenes helyettes nevelő. Működött 1929 okt. 14-től 1929 dec. 1-ig.

2. *Ruczik Géza* okl. tanító, ideiglenes helyettes nevelő. Működött 1929 dec. 1-től 1930 márc 10-ig.

3. *Englert József* okl. polgári iskolai tanár, óradíjas nevelő. Intézetünkben működik 1929 okt. 10. óta. Végzi az intézeti nevelői teendőket és segédkezik az igazgatói irodában.

g) *Intézeti orvos*: *Dr. Firiczky János* városi tisztii főorvos, egészségügyi tanácsos.

Egyéb alkalmazottak:

Intézeti gazdasszony. Özv. *Nemess Pálné*. Intézetünkben működik 10 év óta.

Napibéres altiszt: *Risai Ernő*. Szolgálatot teljesít 11 év óta.

2. Növendékekre vonatkozó adatok:

I. osztály.

Ált.
oszt.

1. Balázs Benjamin, r. k. 1914 máj. 23. Nagyréde, Heves vm.	3
2. Balogh Gyula, ref. 1914 okt. 4. Hódmezővásárhely, Csong. vm.	2
3. Bene András, r. kat. 1914 nov. 13. Budapest, Pest vm.	3
4. Berente Dezső, r. k. 1915 máj. 31. Kocsér, Pest vm.	4
5. Berényi Béla, r. k. 1915 jul. 27. Diósgyőr, Borsod vm.	3
6. Berényi István, r. k. 1914 jun. 26. Hatvan, Heves vm.	3
7. Béres Béla, r. k. 1913 ápr. 13. Jászdózsa, Szolnok vm.	3
8. Buzás László, r. k. 1914 aug. 21. Hatvan, Heves vm.	2

9. Czégény Sándor, ref. 1914 ápr. 9. Töröksztmiklós, Szolnok vm. 3
10. Divinyi Ferenc, r. k. 1915 jan. 27. Hercegfalva, Fejér vm. 3
11. Giesz József, r. k. 1914 márc. 3. Csákvár, Fejér vm. 2
12. Hajas János, r. k. 1911 jun. 23. Alattyán, Szolnok vm. 3
13. Haller István, r. k. 1914 dec. 28. Mácsa, Arad vm. 2
14. Hollósy János, r. k. 1914 okt. 1. Tápiószele, Pest vm. 2
15. Ivanics Mihály, r. k. 1913 okt. 5. Alattyán, Szolnok vm. 2
16. Juhos József, r. k. 1915 jul. 17. Cegléd, Pest vm. 4
17. Kasza Sándor, r. k. 1913 okt. 5. Jászárokszállás, Szolnok vm. 3
18. Kávási Ferenc, ref. 1915 ápr. 30. Gyulavári, Békés vm. 2
19. Kiss Boldizsár, r. k. 1914 aug. 22. Kunsztmárton, Szolnok vm. 3
20. Knapp József, r. k. 1915 jan. 7. Gyarmat, Győr vm. 2
21. Kovács Kálmán, r. k. 1913 dec. 14. Kunsztmárton, Szolnok vm. 3
22. Kovács Lajos, ref. 1915 febr. 10. Cegléd, Pest vm. 4
23. Kozma János, gör. kel. 1913 nov. 20. Ercsi-Terézmajor, Fejér vm. 4
24. Mahovics Gyula, r. k. 1914 máj. 6. Tiszabura, Szolnok vm. 3
25. Molnár Ferenc, r. k. 1915 aug. 5. Szentetornya, Békés vm. 2
26. Muhoray Sándor, ref. 1913 nov. 17. Tunyog, Szatmár vm. 4
27. Nagy István, ref. 1915 febr. 8. Túrkeve, Szolnok vm. 3
28. Z. Nagy István, ref. 1915 ápr. 28. Cegléd, Pest vm. 4
29. Nagy László, r. k. 1912 aug. 3. Vámosgyörk, Heves vm. 3
30. Nagy Zoltán, r. k. 1913 szept. 26. Jánosháza, Vas vm. 3
31. Suri József, r. k. 1913 jun. 17. Taracköz, Máramaros vm. 3
32. Szabó Lajos, r. k. 1914 okt. 17. Tápióbicske, Pest vm. 2
33. Szűcs Béla, r. k. 1911 jul. 23. Jászberény, Szolnok vm. 1
34. Tiliczki Tibor, r. k. 1914 szept. 24. Nagréde, Heves vm. 2
35. Tóth Antal, r. k. 1914 dec. 6. Vámosgyörk, Heves vm. 3
36. F. Tóth István, ref. 1913 aug. 24. Túrkeve, Szolnok vm. 3
37. Turcsányi Zoltán, r. k. 1913 okt. 26. Kiskunfélegyháza, Pest vm. 3
38. Virág József, gör. kel. 1915 jan. 28. Pestújhely, Pest vm. 1
39. Vlacsil Gábor, r. k. 1914 febr. 24. Selénd, Arad vm. 4

Évközben kimaradt.

40. Talmácsi István, r. k. 1915 febr. 3. Kunsztmárton, Szolnok vm.

II. osztály.

1. Adamek József, ref. 1914 aug. 25. Budapest, Pest vm. 3
2. Babinszky László, r. k. 1913 okt. 19. Aszód, Pest vm. 4
3. Bartos Nándor, r. k. 1914 jan. 20. Jászládány, Szolnok vm. 4

4. Cseh Sándor, r. k. 1912 szept. 9. Budapest, Pest vm. 3
5. Csermák István r. k. 1913 jul. 25. Hatvan, Heves vm. 3
6. Csom Pál, r. k. 1913 ápr. 3. Középiszkáz, Veszprém vm. 2
7. Dina György, ág. ev. 1914 szept. 18. Szarvas, Békés vm. 4
8. Faragó János, r. k. 1911 nov. 25. Ptamonostor, Szolnok vm. 4
9. Gazsó Mihály, ág. ev. 1913 ápr. 6. Kondoros, Békés vm. 2
10. Geng István r. k. 1912 aug. 4. Jászberény, Szolnok m. 3
11. Kamarás Oszkár, ág. ev. 1914 márc. 10. Mizerséfa, Nógr. vm. 2
12. Kecskés János, r. k. 1914 febr. 7. Jászberény, Szolnok vm. 3
13. Kóródi Zoltán, r. k. 1912 ápr. 29. Nagylva, Beszterce-N. vm. 2
14. Megyesi János, ág. ev. 1913 nov. 25. Melence, Torontál vm. 2
15. Müller Ottó, r. k. 1912 szept. 27. Kismaros, Nógrád vm. 2
16. Nagy Flórián, r. k. 1911 febr. 11. Tarnasáday, Heves vm. 2
17. Németh Pál, r. k. 1912 febr. 26. Mende, Pest vm. 1
18. Ottmár János, r. k. 1913 ápr. 20. Litke, Nógrád vm. 2
19. Rigó Lajos, r. k. 1912 okt. 12. Szolnok, Szolnok vm. 3
20. Rotter József, r. k. 1913 ápr. 13. Cegléd, Pest vm. 3
21. Szakács József, ref. 1914 febr. 1. Ulma, Temes vm. 3
22. Szécsi József, r. k. 1914. jul. 7. Kunsztmárton, Szolnok vm. 2
23. Takáts László, ref. 1912 ápr. 23. Derecske, Bihar vm. 2
24. Telek Nándor, r. k. 1913 szept. 26. Lapujtő, Nógrád vm. 2
25. Téts Béla, ág. ev. 1913 jan. 17. Gyöngyös, Heves vm. 4
26. F. Tóth Sándor, ref. 1912 szept. 5. Turkeve, Szolnok vm. 2
27. Tukora Ferenc, r. k. 1914. máj. 10. Jászberény, Szolnok vm. 3
28. Ujvári Géza, r. k. 1914 márc. 31. Gyergyóditró, Háromsz. vm. 4
29. Vályi András, r. k. 1911 dec. 6. Tiszabábolna, Borsod vm. 2

III. osztály:

1. Bakos Kálmán, ref. 1911 jul. 31. Sárretudv.-Páltelek, Bihar vm. 3
2. Bara Károly, r. k. 1913 aug. 5. Keresztvár, Háromszék vm. 3
3. Berényi Lajos, r. k. 1913 máj. 30. Adács, Heves vm. 2
4. Bodor Sándor, r. k. 1913 jun. 20. Nagykáta, Pest vm. 3
5. Bognár József, r. k. 1912 febr. 18. Budapest, Pest vm. 3
6. Bozsik György, r. k. 1911 szept. 6. Kazár, Nógrád vm. 2
7. Dörtl Antal, r. k. 1913 márc. 6. Budapest, Pest vm. 3
8. Földi Gyula, r. k. 1912 dec. 12. Budapest, Pest vm. 3
9. Hulin István, r. k. 1911. dec. 24. Jászberény, Szolnok vm. 3
10. Hütter Géza, r. k. 1908 márc. 31. Végegyháza, Csanád vm. 4
11. Jägermann Imre, r. k. 1913 jun. 26. Fogaras, Fogaras vm. 3
12. Jermányi József, ág. ev. 1912 jun. 25. Ecseg, Nógrád vm. 3

13. Józsa András, r. k. 1912 nov. 16. Mesterszállás, Szolnok vm. 4
14. Jurán János, r. k. 1912 nov. 9. Jászszentandrás, Szolnok vm. 3
15. Kecskés László, r. k. 1912 aug. 13. Visonta, Heves vm. 3
16. Kiss István, r. k. 1912 ápr. 17. Jászfényszaru, Szolnok vm. 3
17. Kis István, r. k. 1911 okt. 2. Salgótarján, Nógrád vm. 3
18. Knies Tibor, r. k. 1911 ápr. 5. Székesfehérvár, Fejér vm. 3
19. Koncsik Sándor, r. k. 1912 nov. 2. Jászberény, Szolnok vm. 2
20. Kovács László, r. k. 1911 ápr. 15. Abony, Pest vm. 3
21. Kovács Pál, r. k. 1911 dec. 3. Bolyok, Borsod vm. 3
22. Lőrinc Béla, r. k. 1910 ápr. 23. Gyulafehérvár. Alsófehér vm. 3
23. Marton István, r. k. 1910 szept. 23. Mezőkeresztes, Borsod vm. 3
24. Mátray Antal, r. k. 1912 jun. 7. Kunszentmárton, Szolnok vm. 3
25. Miskolczi István, r. k. 1911 máj. 10. Tápiógyörgye, Pest vm. 3
26. Módla József, ref. 1913 jun. 23. Deliblat-Jenőlak, Temes vm. 3
27. Nagy Kálmán, ref. 1912 dec. 31. Turkeve, Szolnok vm. 3
28. Rózsa Sándor, r. k. 1913 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm. 2
29. Strecska István, r. k. 1912 máj. 19. Jobbágyi, Nógrád vm. 2
30. Tanai József, r. k. 1913 aug. 20. Muraszterdahely, Zala vm. 2
31. Tupl Károly, r. k. 1911 dec. 24. Cinkota, Pest vm. 3
32. Vághy Pál, ág. ev. 1910 aug. 14. Tápiószele, Pest vm. 3

Évközben kimaradt:

33. Simoncsics Antal, r. k. 1909 ápr. 27. Aranyosmarót, Borsod vm.

IV. osztály.

1. Andó Lajos, róm. kat. 1910 szept. 10. Baglyasalja, Nógrád vm. 2
2. Bakki József, r. k. 1912 febr. 20. Jászberény, Szolnok vm. 2
3. Bordás Dezső, r. k. 1911 ápr. 1. Szolnok, Szolnok vm. 3
4. Demeter Barnabás, ref. 1908 dec. 20. Ózd, Borsod vm. 4
5. Ditz Ferenc, r. k. 1912 febr. 12. Abony, Pest vm. 2
6. Erdei Sándor, ref. 1910 okt. 2. Túrkeve, Szolnok vm. 2
7. Fekete Kálmán, r. k. 1909 aug. 30. Jászberény, Szolnok vm. 3
8. Ferencsik Antal, r. k. 1910 aug. 2. Kőrösladány, Békés vm. 3
9. Gál János, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
10. Gál Miklós, r. k. 1910 febr. 12. Pétervására, Heves vm. 3
11. Gál László, r. k. 1912 máj. 24. Csonkapapi, Bereg vm. 2
12. Gulyás Sándor, ref. 1912 febr. 8. Berettyóújfalu, Bihar vm. 3
13. Hajmási József, r. k. 1910 aug. 16. Rábadoroszló, Vas vm. 3
14. Juhos Károly, r. k. 1911 dec. 27. Karcag, Szolnok vm. 3
15. Kamarás Zoltán, ág. ev. 1910 nov. 16. Homoktereny, Nógrád m. 2

16. Kastier Imre, r. k. 1911 ápr. 1. Gácsfalu, Nógrád vm.	3
17. Kelemen László, r. k. 1911 márc. 21. Pécel, Pest vm.	4
18. Kispál János. r. k. 1911 aug. 19. Jászberény, Szolnok vm.	3
19. Kiss Ferenc, r. k. 1907 jan. 10. Törökszentmiklós, Szolnok vm.	4
20. Király Endre, ref. 1911 nov. 26. Jászberény, Szolnok vm.	3
21. Kovács Nándor, r. k. 1910 aug. 7. Zagyvaróna, Nógrád vm.	2
22. Lovász Alfréd, r. k. 1910 ápr. 15. Tiszafüred, Heves vm.	3
23. Pfeiffer Alfronz r. k. 1911 szept. 25. Kolozsvar, Kolozs vm.	4
24. Puza Béla, g. kat. 1912 júl. 1. Máramssziget, Máramaros vm.	3
25. Schusztér László, r. k. 1911 okt. 14. Budapest, Pest vm.	3
26. Szűcs István, ref. 1911 aug. 12. Tiszaföldvár, Szolnok vm.	2
27. Téts Zoltán, ág. ev. 1910 dec. 22. Gyöngyös, Heves vm.	4
28. Tőzsér Ferenc, r. k. 1910 szept. 30. Kazár, Nógrád vm.	2
29. Urbán Mátyás, r. k. 1912 febr. 4. Kisújszállás, Szolnok vm.	3

Évközben kimaradt:

30. Sisa András, r. k. 1909 júl. 28. Hatvan, Heves vm.

A vizsgálatot tett rendes növendékekre vonatkozó statisztikai kimutatások:

a) Vallás szerint:	O s z t á l y:				Összesen:
	I.	II.	III.	IV.	„
Római katolikus	29	20	27	21	97
Református	8	4	3	5	20
Ág. hitv. evang.	—	5	2	2	9
Görög keleti	2	—	—	—	2
Görög katolikus	—	—	1	1	1
Összesen:	39	29	32	29	129

b) Előképzettség szerint:	O s z t á l y:				Összesen:
	I.	II.	III.	IV.	„
Polgári iskola	35	24	25	20	104
Gimnázium vagy reálgimn.	4	5	7	9	25
Összesen:	39	29	32	29	129

c) Szüleinek polgári állása szerint:						O s z t á l y				Összesen
						I.	II.	III.	IV.	
Tanár	---	---	---	---	---	1	—	—	—	1
Tanító	---	---	---	---	---	4	1	3	3	11
Ügyvéd	---	---	---	---	---	—	—	1	—	1
Köztisztviselő	---	---	---	---	---	3	3	—	3	9
Vasútas	---	---	---	---	---	6	3	3	6	18
Csendőr	---	---	---	---	---	1	1	2	1	5
Rendő	---	---	---	---	---	—	2	1	1	4
Önálló gazda	---	---	---	---	---	8	5	8	1	22
Gazdasági alkalmazott	---	---	---	---	---	4	2	1	2	9
Önálló kereskedő	---	---	---	---	---	—	2	1	—	3
Önálló iparos	---	---	---	---	---	2	3	3	4	12
Ipari alkalmazott	---	---	---	---	---	1	1	2	4	8
Magánzó	---	---	---	---	---	2	—	—	—	2
Nyugdíjas	---	---	---	---	---	2	6	6	1	15
Altiszt	---	---	---	---	---	2	—	1	1	4
Munkás	---	---	---	---	---	—	—	—	1	1
Napszámos	---	---	---	---	---	2	—	—	1	3
Egyéb	---	---	---	---	---	1	—	—	—	1

d) Lakóhely szerint: 1. Vármegyék:

Abauj-Torna vm.	—	---	---	---	---	—	—	1	—	1
Baranya	---	---	---	---	---	—	1	—	—	1
Békés	---	---	---	---	---	2	1	—	2	5
Bereg	---	---	---	---	---	—	—	—	1	1
Bihar	---	---	---	---	---	1	—	2	1	4
Borsod	---	---	---	---	---	—	1	1	1	3
Csongrád	---	---	---	---	---	1	—	1	—	2
Fejér	---	---	---	---	---	1	—	—	—	1
Heves	---	---	---	---	---	4	6	4	5	19
Jász-Nagykun-Szolnok	---	---	---	---	---	11	9	9	12	41
Nógrád	---	---	---	---	---	1	5	5	2	13
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	---	---	---	---	---	16	5	5	2	28
Vas	---	---	---	---	---	1	—	—	1	2
Zala	---	---	---	---	---	—	—	1	—	1

2. Törvényhatósági jogú városok:

Budapest	---	---	---	---	---	1	1	1	2	5
Kecskemét	---	---	---	---	---	—	—	1	—	1
Székesfehérvár	---	---	---	---	---	—	—	1	—	1

e) Általános tanulmányi előmenetel szerint:	O s z t á l y:					Összesen:
	I.	II.	III.	IV.	V.	
Jeles --- --- --- --- ---	2	1	—	—	—	3
Jó --- --- --- --- ---	11	13	8	9	—	41
Elégséges --- --- --- --- ---	19	9	21	15	—	64
Elégtelen --- --- --- --- ---	7	6	3	5	—	21

3. Épület, udvar, kert, berendezés és felszerelés.

Intézetünk *utolsó évét* töltötte a 13 év óta ideiglenes otthonul szolgáló *Kossuth Lajos-utcai áll. elemi népiskola egyemeletes épületében*. Ez épületben volt a tanítóképző-intézet I—IV. osztálya 4 tanteremben, a két tagozatú gyakorló iskola egy tanteremben, az igazgatói iroda, a tanári tanácskozó, Csekő Árpád nevelő tanár, a gazdasszony és Risai Ernő napibéres altiszt 1—1 szobás lakása, a konyha, mosókonyha és a kamra. A rendelkezésre álló kevés helyiség miatt egy-egy terem többféle célra is használtunk. Így például a II. osztály tenterme egyúttal ebédlőül, a III. osztály terme kézimunkahelyiségül, a IV. osztályé rajztermül, cserkészotthonul s valamennyi tanterem zenegyakorló helyiségül is szolgált. Leghasználtabb volt a konyhahelyiség, mert ebben laktak a nőcselédek is. E túlszűfolttság miatt a helyiségek tisztántartása a legnagyobb törekvés ellenére is alig sikerült.

Gazdasági gyakorlatok végzésére ez évben is az áll. elemi népiskola kertje szolgált, amely azonban kicsiny területénél fogva a legszükségesebb kertészeti ismeretek nyújtására is alig volt elégséges. A gyakorló iskola 3 kerti ágyban próbálgatta elsajátítani a legelemibb gazdasági ismereteket. A kert gondozója Páll Béla gazd. tanár volt. Évi tiszta jövedelem 123 P 9 f. Méhészetünk nem volt. Az új épület gazdasági telke feleszmívelésre volt kiadva. A bérlő búzát termesztett rajta,

Férőhely hiányában az intézetnek külön szertárhelyiségei ez idén sem voltak. A legszükségesebb szemléltetési eszközöket befogadó szekrények, egyéb hely hiányában, a folyosókon voltak elhelyezve.

Gyarakodás: tanári könyvtár 56 drb 293 P, osztálykönyvtár 92 drb 423 P, szertárok 97 drb 805 P, bútorok 99 drb 3635 P, konyhafelszerelés 1 drb 70 P és szerszámok 3 drb 87 50 P értékben.

Az iskolai év második felében, 1930. év tavaszán intézetünkben a legszegényebb viszonyok ellenére is jelentékeny eredményt

elérő szemléltető eszköz készítési akció indult meg. Egyelőre az I. oszt. kémiai és a III. oszt. állattani tanulógyakorlatai tartattak két csoportban. Ezeken, meg a többi term. tud. gyakorlatokon a következő szemléltetési eszközök készítették:

Móczár Miklós igazgató vezetése mellett az állattani gyakorlatokon készült jölzáró hengerüvegekben állandósított 17 drb formalin készítmény apró emlősökből, kételtűekből, hullókból és ízeltlábú állatokból. Készítettek továbbá a növendékek 20 drb, alul-felül üveglappal fedett fadobozkába zárt különféle rovarváz-és rovarökológiai szemléltető eszközt, minők pl.: különféle bogarak váza, lőtücsökváz, szöcskeváz, pókváz, szőlőormányos kártétele, kis zöld cserebogár az almafa levelét eszi, tiszavirág levedlett lárvabőre stb. A növendékek közösen összeállítottak ezeken kívül 50 fajból álló rovargyűjteményt s hozzáfogtak állatföldrajzi szemléltető táblák készítéséhez.

Siemeister János tanár vezetése alatt a növényteni gyakorlatokon készült 10 drb, egyenként 46x63 cm. méretű megporzást szemléltető kép a hársvirágról, a szarkaláb-, réti boglárka-, vadmuromk-, gyujtoványfű-, mályvavirágokról. Ugyanő átlátszó celluloid lappal borított 12 drb, egyenként 31x44 cm. nagyságú, szárított növénykészítményt is állított össze. Nevezetesebbek közülök a báránypirosító, fényes poloskamag, csillárka, anyarozs, üszög, hazai rizs, a len fonálnövény, a szádor a szamarókenyéren élőkodik, borítólemezek (fournier fa) gyűjteményei.

Csekő Árpád tanár a fizikai gyakorlatokon, Pazár Zoltán kézimunkatanár segédkezésével, 23 drb elemi népiskolai fizikai szemléltetési eszközt készített. Ilyenek pl.: a különböző mérlegek, ingák, lejtő, hengerkerék, repülőmodell, szabadesés úttörvényét igazoló lengődeszka, fotométer, sötétkamra, egyszerű fényképező gép, transzformátor, ólomsúlyok, állványok, szerszámfogók és a többi.

Tanai Antal tanár az I. éves növendékek kémiai gyakorlatain borszeszlámpákat, vasháromlábakat és egyszerűbb kémiai kísérletezéshez szükséges eszközöket gyártatott.

Blénessy János félszáznál több térképet és egyéb földrajzi szemléltető képet rajzoltatott. Feltűnőbbek közülök: hazánk búzatermése, vasbányászata, fűrésztelepei, papírosgyárai, széntelepei, vízgazdasága, a burgonya-, rozs, ló elterjedése. Jászberény egyes kerületei, kurtúrtájék, az egyes földrészek szerkezete stb.

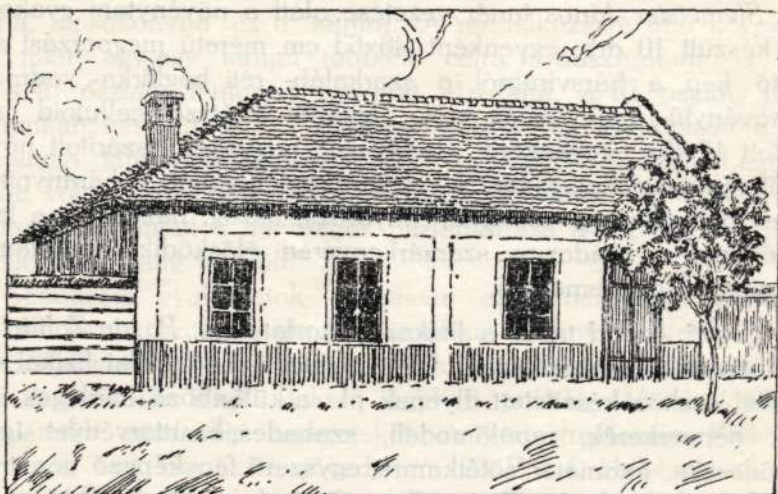
Pazár Zoltán a rajzsztár részére különféle préselt növénylevelekből álló s celluloid lappal fedett 30 drb rajzmodellt, a kézi-

munka szertár részére pedig igen tetszetős papírfűzési-, kivágási munkákat készített.

Mindezen készítmények kiállítása, illetve gyűjteménytárba való helyezése természetesen csak az új épületben válik lehetségessé.

4. A növendékek elhelyezése, ellátása, segítése.

Az internátusban elhelyezett növendékek száma a tavalyi 96 létszámról ez évben 116-ra gyarapodott, ennél fogva igazgatónak új bérhelyiségekről kellett gondoskodnia annnyival is inkább, mert az előző évben bérelt „Engli ház” gazdát cserélt s így internátusi célra tovább nem volt meg kapható. Új helyiségek ez évben a *Sass János-féle házban*, a *Cseh István-féle házban* és a *Muhoray Zoltán-féle házban* béreltettek. Velük az internátusi helyiségek száma 8-ra szaporodott.

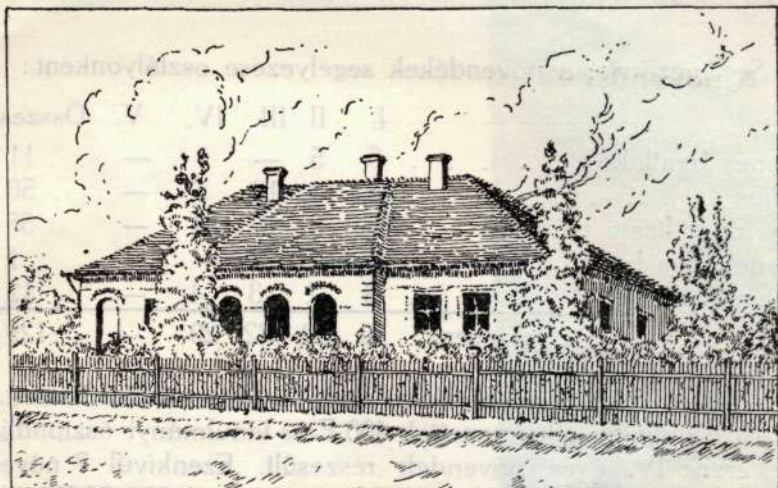

A Sass János-féle ház az 1929–30. iskolai évben internátusi célra használtatott.

A növendékek dolgozó-tanulóhelyiségei a következő 3 bérelt épületben helyeztetek el, ú. m. a közelfekvő özv. *Hoffmanné-féle ház* 4 szobájában, a főépülettel szembenfekvő özv. *Lampé-féle ház* 2 kicsiny szobájában s a tíz percnyi járásra fekvő *Nagy Sándor-féle ház* 3 szobájában.

A növendékek hálósobái a város különböző részein a következő házakban voltak elhelyezve, ú. m. a majdnem félóra járásra fekvő *Hatvani-út 33. sz. Muhoray-féle házban*, a tíz percnyi járásra fekvő *Thököly-út 8. sz. Sass-féle házban*, az öt percnyi járásra fekvő

Kossuth Lajos-u. 50. sz. Cseh-féle házban és az intézethez negyed órai járásra fekvő *m. kir. állami mentelep* 3, később 4 szobájában. Ugyanitt volt Englert József intézeti nevelő lakása is.

A Muhoray Zoltán-féle házban hálószobák béreltek az 1929–30. isk. évben.

Internátusi betegszobául az intézethez öt percnyi járásra fekvő Kossuth Lajos-u. 69. sz. *Panyik-féle ház* 2 szobája szolgált. E nagymérvű szétforgácsoltság ellenére a növendékek internátusi magaviseletében, leszámítva 1-2 gyerekes csínytevést, számbavehető, komolyabb baj, hiba nem fordult elő. Ez a legékesebb bizonyítéka ifjúságunk fegyelmezettségének, hagyományos, jó közszellemének s a tanári testület nevelői tevékenysége sikerének.

A köztartást Blénessy János tanár vezette. A köztartás asztalán 115 bentlakó és egy ebédsegélyes bejáró növendék étkezett. Ugyanitt kapott ellátást a köztartásvezető és két nevelő tanár, a gazdasszony, 1 napibéres altiszt, 4 köztartási és 4 internátusi cseléd.

Napi 1—1 P díj befizetése ellenében V. K. M. engedéllyel bent étkezett közel 8 hónapig Balázs Béla főigazgatói teendőkkel megbízott igazgató családjá és 5 hónapig Móczár Miklós megbízott igazgató.

Az ételmezés minősége megfelelő volt. A növendékek legnagyobb része, saját bevallásuk szerint, szüleiknél nem fogyasztott olyan minőségű és mennyiségű ételt, mint az internátusban. A jól táplált ifjúság rendszerint súlyt veszítve jött vissza a szülői háztól. Május és június hónapokban, a nagyobb szellemi munka idején,

naponként 4-szer adtunk igen változatos és elegendő mennyiségű étkezést. Reggelire kenyeret, kávé, tízórára zsemlyét, hetenként — péntek kivételével — naponként adtunk húst, sőt gyakran kétszer is. Az étkezést 6 sertés házi levágásával tettük változatosabbá.

Segélyezések: a növendékek segélyezése osztályonként:

	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen:
Ingyenes bentlakó	5	5	—	1	—	11
Féldíjas	18	14	13	5	—	50
Teljes díjat fizető bentlakó	13	8	15	19	—	55
Ingyenebédés bejáró	—	—	1	—	—	1
Segély nélküli bejáró	3	2	3	4	—	12
Összesen:	39	29	32	29	—	129

A teljes díjat fizető bentlakó havi 50 P tartásdíjat fizetett.

Közzszolgálati alkalmazottak 400 P-ös tanulmányi ösztöndíjában Ditz Ferenc IV. éves növendék részesült. Ezenkívül 7 növendék kapott a Népjóléti és Munkaügyi Minisztériumtól 80—80 P hadiárva ösztöndíjat, ú. m. Rózsa Sándor III., Fekete Kálmán IV., Tukora Ferenc III., Király Endre IV., Knapp József I. és Németh Pál II. éves növendék. A földmív. minisztérium 5 P-ös gazdasági jutalomdíját Ditz Ferenc IV. éves növendék kapta.

Önképzőköri szereplésükért, vagy az osztályban tanúsított kiváló jó magaviseletükért, szorgalmukért és előmenetelükért, összesen 21 növendéket részesítettünk jutalomkönyv adományban.

Az intézet régebbi alapjainak, hadikölcsön kötvényeinek mai értéke 7 fillér.

Alapítvány. Dr. Kele István apátplébános a Szent Imre ünnepeket rendező bizottság nevében június hónapban 170 P 86 f-t küldött az igazgatóságnak intézetünkben létesítendő „Szent Imre alapítvány” alaptőkéje gyanánt. Intézeti igazgató 240—1930. június 20. t. sz. alatt vezette be a rovatos főnaplóba a jelzett összeget.

5. Nevelés.

Tanári testületünk ez évben is felhasznált minden lehetséges eszközt és alkalmat arra, hogy a növendékekből vallásos, erkölcsös, hazafias, művelt, jómodorú, hivatásukat szerető, lelkiismeretes tanítót neveljen.

A róm. kat. növendékek vásár- és ünnepnapokon a plébánia-templomban rendszeresen szentmisét hallgattak, amelyeken az énekar énekelt. Év elején, karácsonykor, husvétkor és év végén buzgón végezték a növendékek szentgyónásukat és áldozásukat. Április 3-5-e között voltak a lelkigyakorlatok, amikor *Urbán Gyula* hitoktató az élet céljáról beszélve belemarkolt az ifjú tanítójelöltek lelkébe és szivbőlfakadó szavakkal, életből vett példákkal lelki szemük elé állította a tisztalelkű ideálokkal telt szívű, munkás tanuló példaképét. E napok alatt valóban kápolnává változott az intézet, templommá az iskola, ahol a néma falak és mélységesen csendes folyosók látták a lélek „remeklését”. Ami azelőtt csak ünnepi és hittanórai csemege volt, e napokban erősítő, mindennapi kenyérré lett.

A protestáns növendékek lelki gondozását *Domby Béla* hitoktató végezte. Vallástanítási óráit a felebaráti szeretet isteni parancsának gondolata hatotta át. Ebben a krisztusi törvényben folyt az igehirdetés a templomban, vallásos estéken. Minden vasárnapot, minden ünnepnapot, legyen az egyházi vagy hazafias jellegű, megtartottak, mindig kiemelve a vallásfelekezeti különbség nélküli testvéri szeretet krisztusi gondolatát, reánk, magyarokra vonatkozólag pedig az összetartásban levő erőt, mely megbirkózik minden ellenséggel.

Az ifjúság közszelleme általában jó. Komolyabb fegyelmi eset csak okt. és februárban fordult elő. A tanári testület egységes fegyelmező eljárása mindkét esetben meghozta a kívánt sikert. A cserkészlet igen jó hatással van ifjúságunk szellemére.

A kellő társadalmi műveltség elsajátítását szolgálták igazgatónak az egész ifjúság jelenlétében tett alkalmi irányításai, oktatásai, továbbá az ifjúságnak a megfelelő nyilvános alkalmakon, ünnepségeken való megjelenése. Ilyen fontosabb alkalmak voltak az okt. 6-ki kegyeleti staféta ünnepség, nov. 1-én a hősök sirjánál tartott ünnepség, dec. 5-én délután a Mikulási házi ünnepség, dec. 15-én kultúrházban tartott Bethlen ünnepség, dec. 19-én Pazar Zoltán tanár huszonöt éves tanári működésének emlékünnepe, márc. 15-ik hazafias ünnepség, márc. 29-én Friedvalszky Ferenc polgármester édesanyja temetése, amikor gyászzeneket adott elő az ifjúság. Máj. 18. és 24-én Szt. Imre ünnepség, máj. 18-án d. u. az első elemi iskolai tanulók tornaversenye, máj. 31. hősök ünnepe, jún. 11-én pontszerző atlétikai verseny és tornaünnepség.

Növény- és állatvédelem. Ez évben június 7-én tartatott meg a szokásos előadás a növény-és állatvédelemről. Siemeister János az egész ifjúság jelenlétében részben a középiskolában tanultak, részben

pedig a tanítóképző intézetben szerzett ismereteik alapján, beszélgetési formában összefoglalta, miként és miért kell a növényeket és állatokat védelmezni, hogyan kell védekeznünk a káros növények és állatok ellen? Majd az erdő jelentőségét, az erdőállomány gazdasági, ipari, természetrajzi, tájrajzi és egészségügyi vonatkozásait foglalta össze és a kopár területek befásítása szükségességének kiemelésével, az erdőtűz elleni védekezés megbeszélésével fejezte be a beszélgetést.

6. Tanítás.

A rendes tanítás összhangját biztosító tanártestületi értekezlet tárgyai a következők voltak.

Az okt. havi értekezleten a tanulmányi kirándulásokon szerzett tapasztalatok hasznosítási módjáról, a nov. havi értekezleten a gyakorló isk. házi rend megbeszélésével és az új „Rendtartási Szabályzat” I—IV. fejezetének tárgyalásával, a dec. havi értekezleten az új „Rendtartási Szabályzat” további fejezetének tárgyalásával, a január havi értekezleten az új igazgató munkaprogrammot adott, a febr. havi értekezleten a cserkészettel, a márc. havin az intézet külső és belső rendjét, továbbá a tanulmányi eredményt biztosító intézkedésekkel, a május havin a hospitálásokon szerzett tapasztalatok értékesítésével foglalkozott a tanári testület. Valamennyi értekezleten megbeszélés tárgyává tettek a jövő havi tanítási anyag koncentrációra alkalmas egységei is.

A tanítás eredményét a táblázati táblázat tünteti fel:

Csendőrel a Hoffmann-ház udvarán szöveg után.

A tanítás eredményének táblázatos kimutatása.

T Á R G Y	O s z t á l y				Átlag
	I.	II.	III.	IV.	
Magaviselet	1'41	1'24	1'16	1'34	1'28
Szorgalom	2'14	1'86	1'93	1'96	1'97
Tanulmányi előmenetel ...	2'00	1'85	2'03	2'02	1'97
Hit- és erkölcstan	1'41	1'17	1'62	1'51	1'42
Neveléstudomány	—	1'96	2'18	2'10	2'12
Tanítási gyakorlat	—	—	—	2'06	2'06
Magyar nyelv és irodalom	2'20	2'13	2'37	2'37	2'26
Német nyelv	2'61	2'31	2'43	2'51	2'46
Történelem, alkotmánytan ...	1'92	2'—	1'93	2'—	1'98
Földrajz	1'61	1'27	1'62	1'48	1'49
Mennyiségtan	2'43	2'44	2'46	2'37	2'42
Természettan-kémia	2'10	2'20	1'90	2'—	2'05
Természettan	—	—	2'24	2'10	2'17
Gazdaságtan	2'15	2'10	2'12	2'03	2'10
Rajz és szépírás	1'79	1'96	2'28	2'20	2'05
Ének	2'28	1'92	2'53	2'06	2'19
Zene	2'23	2'03	2'12	1'75	2'03
Kézimunka	1'51	1'31	1'25	—	1'35
Testgyakorlás	1'76	1'31	1'78	1'75	1'65
Írásbeli dolgozatok k. alakja	1'97	1'82	1'90	2'10	1'94

Az I. osztályban 39 tanuló közül 6 javíthat, 1 ismétél.

A II. osztályban 29 tanuló közül 6 javíthat, — ismétél.

A III. osztályban 32 tanuló közül 3 javíthat, — ismétél.

A IV. osztályban 29 tanuló közül 5 javíthat, — ismétél.

Az intézet 129 tanulója közül 20 javíthat, 1 ismétél.

A gyakorlati kiképzés rendje. Az V. évfolyam hiánya miatt csak a IV. éves növendékek vettek részt a gyakorlati kiképzésben. Tanári testületi határozat alapján a III. éves növendékek is hospitáltak a gyak. iskolában s ott test- és lélektani megfigyeléseket végeztek.

A IV. éves növendékek tanítási gyakorlatainak száma írás-olvasásból 11, olvasmány- és költeménytárgyalásból 10, beszéd- és érelemgyakorlatokból 8, számolás-mérésből 9, énekből 4, testgyakorlásból 4, összesen 46.

Egy-egy növendék átlag kétszer tanított és bírált, ami cél szempontjából kevés, de tanterem hiánya miatt nem lehetett a 29-es létszámú IV. évfolyamot két csoportra osztani.

Iskolánkívüli népművelés. Ez iskolai évben is szép tervezetet dolgozott ki Balázs Béla igazgató, a helyi népművelési bizottság elnöke, de a tervezetet pénzügyi okokból a szolnoki ikn. bizottság nem fogadhatta el. A vezetést Balázs Béla főigazgatói teendőkkel való megbízatása után Józsy Ferenc reálgimn. igazgató vette át. A későn és lecsökkentve engedélyezett népművelési munkában a tanári testület a következőképpen szerepelt: Móczár Miklós igazgató 2, Csekő Árpád 5, Tanai Antal 4, Páll Sándor 2 előadást tartott.

Tanulmányi kirándulások. Az évről-évre ismétlődő, helyi és környékbeli kirándulásokon kívül az iskolai év elején a következő nagyobb, távolabbi vidékre vezetett kirándulások tartottak.

Szept. 6-án az I. éves növendékek *Ujszászra* rándultak ki Tanai Antal és Páll Sándor tanárok vezetésével. Ugyanaz nap a II. évesek *Szolnokot* tekintették meg Málnási Dezső tanár kalauzolásával.

Szept. 6—9-én a III—IV. éves növendékek Siemeister János és Csekő Árpád tanárok vezetésével négy napos kirándulásra mentek *Salgótarján—Karacs—Mátra* megtekintésére. Erről Csekő Árpád tanár a következőkben számol be:

Vonaton Somoskövjufluig ment a kiránduló csapat, ahonnet gyalog folytatta útját fel a Karacsra. A kirándulók jókedvét csak Siemeister János gyomorfájdalmai miatt való aggódás és részvét rontotta, aki azonban mindazok ellenére felkapaszkodott a kilátóig, hogy onnan a Dunát, a Magas-Tátrát megláthassa. Innen a Somoskői várra kapaszkodtunk fel és gyönyörködtünk a jellegzetes bazalt kiömlésben. Az új határon való séta után, vonaton indult vissza a csapat. A határállomáson veszteglő csehekhez vivő gyorsvonat látása dalra ösztönözte a csapatot: karban énekelték a „Nem, nem sohá“-t, ami még sohasem hangzott oly ígéretteljesen növendégeink ajkáról, mint akkor.

Bús hangulatban érkezett a csapat Salgótarjánba megpihenni, mert Siemeister János tanárt éjjel 3 órakor az acélgyár kórházába kellett beszállítani súlyos vakbélgyulladás miatt.

Az árván maradt csapat meglepetésként Salgótarján acélgyárát, egyik kályhagyárát, üvegyárát és egyik bányatelepét.

Harmadnap vonaton Nagybátonyra s onnan gyalog a Nagy-Gallyára ment a csapat és az Egyetemiek Menedékházában szállt meg. Negyednap korán reggel indultunk el a Kékesre. A Kékesről örömmel tekintettünk vissza a megtett hosszú útra, mely a hatalmas kilátóból jól látható volt. Onnan a Kallók völgyén át gyalog mentünk Gyöngyösre a város nevezetességeinek meglepetésként.

Pihenő a Somoskőújfalusi bazaltkiömlésen.
Csekő Árpád felvétele.

6. Az intézet ifjúsági egyesületei.

a) *Ifjúsági önképzőkör.* A kör tanárelnöke szeptember hónapban *Tanai Antal*, október hónaptól kezdődőleg pedig *Blénessy János* volt. A kör szeptember 15-én tartotta alakuló gyűlését, amelyen a tiszti-kart választották meg. Ifj. elnök: *Ditz Ferencz IV.*, alelnök: *Rózsa Sándor III.*, jegyző: *Kamarás Zoltán IV.*, aljegyző: *Földi Gyula III.*, könyvtáros: *Andó Lajos IV.*, alkönyvtárosok: *Berényi Lajos III.* és *Gazsó Mihály II.*, pénztáros: *Tözsér Ferenc IV.*, ellenőr: *Szűcs István IV.*, háznagy: *Schuster László IV.* éves növendékek.

A kör az elmúlt évben 7 rendes és 6 dísz-, összesen tehát 13 gyűlést tartott. Az összes szereplések száma 60, amelyek a következőképpen oszlanak meg: szabadelőadás volt 4, felolvasás 4, szónoki beszéd 4, szavaltat 20, énekszám 11, zeneszám 16 és melodráma 1.

Díszgyűlést tartottak: okt. 6-án, december 15-én, Bethlen Gábor emlékünnepe dec. 19-én *Pazar Zoltán* tanár 25 éves szolgálati jubileumán. Március 15-én; május 31-én hősök ünnepén és június 4-én a trianoni béke megkötésének 10 éves fordulóján. E gyűléseken kívül szerepelt még a kör a gimnázium és polg. leányiskolával a kultúr-

házban május 18-án és 24-én közösen tartott Szt. Imre emlékűnnepen.

Szereplésükkel kitűntek: Kelemen László IV. é. mint a zenekar vezetője, Kastier Imre az énekkar vezetője, Puza Béla IV. é. jó szavalataival, Bordás Dezső IV., Gálig László IV., Módla József III. é. szabadelőadásaikkal. Úgyes ifjúsági elnök és szónok volt Ditz Ferenc IV. éves A tisztkar többi tagja is szorgalmasan végezte teendőit.

Szereplésükért könyvjutalomban részesültek: Ditz Ferenc, Kastier Imre, Kelemen László és Puza Béla IV. évesek.

A kör részére a köv. folyóiratok jártak: Népt. Lapja, Magyar Tanítójelöltek Lapja, Pestvármegyei Népművelés, Vasárnapi Könyv, Zászlónk, Ifjúság és Élet, Nagymagyarország.

b) *Ifjúsági Toldi Miklós sportkör.* A sportkör szeptember 14-én alakult meg, mely alkalommal végleg megválasztotta a június 7-én választott ideiglenes tisztségviselőket.

A kör nagy szorgalommal készül az okt. 6-i kegyeleti stafétára, hogy kiköszörölje a mult évi csorbát.

A versenyre a következő csapat áll ki: Bakki József, Téts Zoltán, Fekete Kálmán, Lovász Alfréd, Hajmási József, Kóródi Zoltán, Bozsik György, Mátrai Antal, Cseh Sándor és Vályi András.

A versenyt a csapat biztosan nyerte és evvel harmadízben szerezte meg az 5. kerékpáros zászlóaj tisztkara által adományozott vándorserleget.

A kör márc. hó 4-én kb. két kilométeres távon megrendezte mezei futóversenyét. A versenyen 37 versenyző indult, kik a távot mind végigfutották. Éremmel díjaztuk az első 6 befutót. Ezek sorrendben a következők: I. Hajmási József IV., II. Téts Béla II., III. Kóródi Zoltán II., IV. Kamarás Oszkár II., V. Faragó János II., VI. Bakki József IV. é. növendék.

A verseny egyúttal osztályok közötti verseny is volt, melyben a sorrend a következőkép alakult: első a II. osztály, második a negyedik osztály, harmadik a harmadik osztály, negyedik az I. osztály.

A mezei futóversenyben és azt követő kitaró munkában megerősödve a kör résztvesz az 1930 május hó 17-én és 18-án Debrecenben megtartott tanítóképzők közötti atlétikai versenyen a Szmrécsányi vándorserlegért. Ebben a következő eredményeket érték el:

Súlylökés csapatverseny. III. a csapat tagjai: Téts Zoltán, Vályi András, Kiss István, Józsa András és Marton István. A csapat átlaga 10 m 08 cm.

Diszkoszdobás csapatverseny. I. a csapat tagjai: Józsa András,

Marton István, Szakács József, Takács László és Tétcs Zoltán. A csapat átlaga 29 m 50 cm.

Távolugrás csapatverseny. I. a csapat tagjai: Bozsik György, Bakki József, Hajmási József, Gál Miklós és Cseh Sándor. A csapat átlaga 587 cm.

Svédstaféta. I. a csapat tagjai: Hajmási József, Cseh Sándor, Rózsa Sándor és Bakki József. Idő: 2 p 16'2 mp.

Az 5x100 m staféta versenyben is vezetett a csapat, de az évről-évre megismétlődő balszerencse ismét hozzánk szegődött és egy futónk bukásával elvesztettük a pontversenyt. Ha a csapat csak második lett volna, evvel is megszerzi a vándorserleget.

Debreceni verseny résztvevői.

Csekő Árpád felvétele

A kör 1930 június 11-én tartotta meg pontszerző házi atlétikai versenyét.

A mezsei futóverseny jótékonyan befolyásolta a futásban elért eredményeket. A részletes eredmény a következő:

100 m síkfutás. I. Bakki József 11'5 mp. II. Hajmási József 11'7 mp. Mindkettő intézeti rekord.

A 15. futó ideje 12'5 mp.

200 m síkfutás. I. Cseh Sándor 24'9 mp, II. Rózsa Sándor 25 mp.

Távolugrás: I. Bakki József 619 cm. Intézeti rekord. II. Bozsik György 598 cm.

Távolugrás helyből: I. Cseh Sándor 269 cm, II. Kovács Nándor 267 cm.

Rúdugrás: I. Cseh Sándor 280 cm, II. Mátray Antal 280 cm.

Magasugrás: I. Bozsik György 155 cm, II. Kamarás Oszkár 150 cm.

Súlylökés: I. Vályi András 10 m 64 cm, II. Marton István 10 m 28 cm. A 17. dobó átlaga: 8 m 62 cm.

Bozsik György magasugrása.

Csekő Árpád felvétele.

Diszkoszdobás: I. Marton István 32 m 80 cm, II. Téts Zoltán 32 60 cm. A 31. dobó átlaga: 24 m 18 cm.

Gerelyvetés: I. Kiss István 42 m 80 cm, II. Téts Zoltán 39 m 78 cm.

4x200 m staféta: I. A II. oszt. csapata 1 p 44'6 mp. II. A III. osztály csapata 1 p 45'2 mp.

A verseny egyúttal osztályok közötti pontverseny is volt, melyben a sorrend a következőképp alakult:

Első a IV. osztály 54 ponttal. Második a III. osztály 50 ponttal. Harmadik a II. osztály 50 ponttal. Negyedik az I. osztály 7 ponttal.

Az összes pontok száma 161. Evvel a sportkör Magyarországnak középiskoláinak munkaatlétikájában a *hatodik helyet* foglalta el.

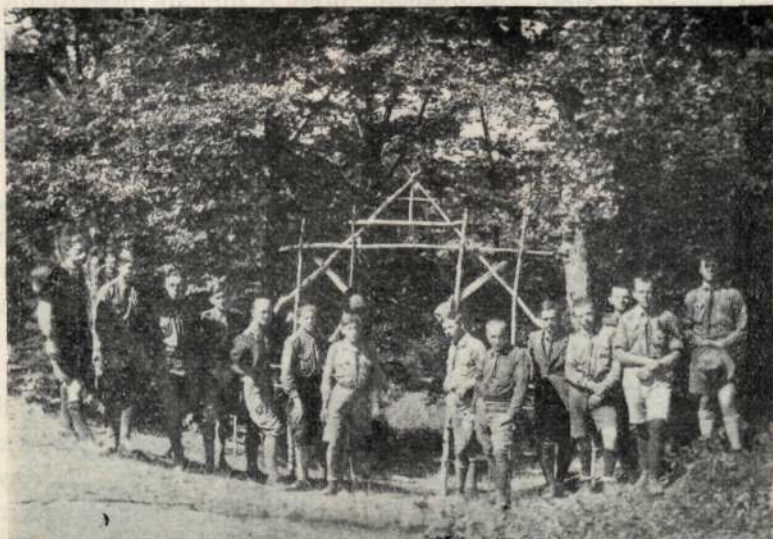
A versenyeken indulók nagy száma és az azokon elért eredmények már határozottan a tömegnevelésről tesznek bizonyosságot, melyből azonban kitűnik mindig, egyesek átlagon felüli eredménye. A jelen esetben ez a 100 m síkfutásra és a távolugrásra vonatkozik, mert a síkfutásnál Bakki József és Hajmási József ketten is, a távolugrásnál pedig Bakki József megjavították az intézeti rekordot.

A kör záró közgyűlést június hó 13-án tartotta meg, melyen változatlanul meghagyta az alakuló közgyűlésen választott tisztviselőket és pedig azért, mert a IV. osztály hiányában minden egyes osztály megmaradt.

Pazár Zoltán, tanár.

c) *Cserkészzet.* A csapat munkájának nyugodt menetét ez évben több külső körülmény zavarta meg. Nagy zökkenés állott be mindjárt az év elején. A parancsnok hosszas betegsége miatt nem

tájékoztathatta a vezetőséget a teendőkről, nem irányíthatta az őrsi csapatmunkát. A fiúk azonban, bár magukra voltak hagyatva s csak levélben kaptak a parancsnoktól néhány utasítást, hozzáfogtak a munkához. Szept. havában két összejövetelt egy vezetői megbeszélést tartottak, megünnepelték okt. 6-át s elkészítették a következő hónap munkatervét. Némileg javult a helyzet, amikor a parancsnok — bár még betegen — hazakerült. A rendszeres munka azonban csak akkor indult meg, amikor időközben idehelyezett Blénessy János, volt sárospataki parancsnok, ideiglenesen átvette a vezetést. Mint régi kipróbált cserkészvezető nagy lépéssel vitte előre a csapat ügyét s igaz cserkészörömmel áldozta fel szabadidejét. Köszönet érte!

Tábori kapu a füzéri táborban.

Juhos Károly IV. é. felvétele.

Az őrsi munka főleg kirándulásokból állott, majd pedig az angliai jamboree jelentőségével és tanulságaival foglalkozott a csapat. Az egyes összejövetelek keretes menete ugyanaz maradt, mint a múlt évben volt. A csapat összetételében azonban változás állott be. A létszámot még az őszi hónapokban redukálni kellett, mivel többen — különösen a gyengébb akaratúak — a csapatnak a fent említett okokból származó magáramaradottságának idejében az összefogást nem ápolták úgy, mint az őrsvezetők megkívánták. A kisebb létszámú csapat nagy lelkesedéssel folytatta a munkát s igyekezett az őszi hónapok veszteségét pótolni. Sajnos, újabb nehézségek me-

rültek fel. Az intézeti életben beállott személyváltozás a csapat tervszerű munkájában csakhamar észrevehető volt. A csapat szervezetületének elnökét a magas minisztérium a főigazgatói munkatérre szólította. Hat éven át számtalanszor meggyőződhetett a csapat, hogy a szervezőtestületi elnök, mint az intézet igazgatója ép anynyira szívén viselte a csapat érdekeit, mint maga a parancsnokság. Amilyen örömmel fogadta hat évvel ezelőtt a csapat megalakulásának tervét, ép oly nemes jóakarattal támogatta állandóan erkölcsileg, anyagilag egyaránt. Minden alkalmat felhasznált, hogy a cserkészetről kialakult, mély elgondolással felépített véleményének kifejezést adhasson. Szerette, értékelte s megbecsülte a cserkészettel. Mi cserébe csak a cserkészhalánkat adhatjuk, azzal a cserkész tiszteletből fakadó őszinte kívánsággal, hogy a méltán megérdemelt főigazgatói székben is — a tanítóképző-intézeti cserkészterületen — még sokáig jó munkát végezhesen.

A megüresedett szervezőtestületi elnöki tisztséget február hótól kezdve az intézet új igazgatója tölti be. Tulajdonképen csak névcseré történt, mivel mostani elnök is époly lelkes jóakarója a cserkészettel, mint elődje volt. Nagy elfoglaltsága, sokféle gondja között sohasem feledkezik meg a csapatról s rövid néhány hónap alatt a cserkészettel való együvértartozásának igen sok tanújelét látta a csapat. Cserkésztisztelettel kérjük az új elnököt, hogy a csapat fejlődését — amennyire a körülmények megengedik — a jövőben is segítse elő.

A személyváltozás miatt a parancsnok újból nem fordíthatott annyi időt a csapatmunkára, mint amennyit szokott. Természetes,

Őrsi pihenő a füzéri táborban.

Juhos K. IV. é. n. felv.

hogy ez egyaránt meglátszott, mind a belső, mind a külső munkában. A külső munka mindössze a nyilvános Mikulási ünnepély rendezésére szorítkozott. A belső munka tervét is át kellett dolgozni. A tartalmat szűkítettük. A főbb pontok voltak: a fiúk lelki

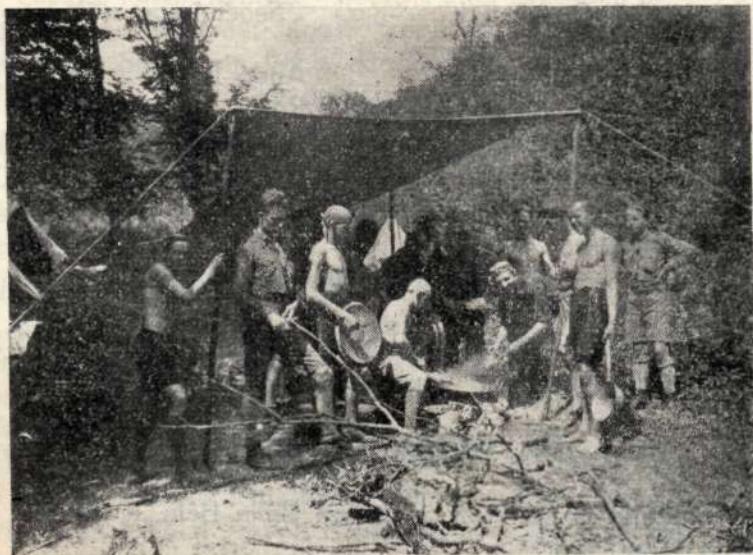
világának rendezése, az újoncok munkábaállítása, próbázások, a nyári táborra való előkészület s néhány kirándulás.

A belső munka programjának megvalósításában ez évben is nagy segítségünkre volt Husznay Miklós csapattiszt.

Tekintettel arra, hogy a mi cserkészeink valamikor levanteoktatók is lesznek, a levante anyagból is igyekeztünk egyet-mást fel dolgozni. Az első kísérlet azonban nem hozta meg a várt eredményt. A sok zavaró körülmény s a nagy elfoglaltság, hátráltatta a munkát.

Az anyagi helyzet azonban ez évben kedvező volt. Cserkész-leleményességgel sikerült bevételeinket annyira fokozni, hogy nemcsak a kész kiadásokat tudtuk fedezni, hanem a nyári táborozásra is maradt jelentős összeg. E helyt megemlékezünk a csapatnak volt cserkészeiről, akik szerény jövedelmükből időnként juttattak valamit a szegény csapatnak.

Tekintve, hogy a csapat a múlt évben nem táborozott, a parancsnokság mindent elkövetett, hogy a csapat feltétlen táborba

Ebédosztás a füzéri táborban.

Dölli A. III. é. n. felvétele.

szállhasson. A meglévő készpénz, valamint a város 100 P-ös segélye, továbbá Novotha Andor könyvkereskedő s az intézeti szállítók önkéntes adománya nagy percentben biztosították a tábor anyagi

feltételeit, miért is a megértő adakozóknak hálás köszönetünket küldjük. A táborozási terv sikerült. Gróf Károlyi László Ő-Excellenciájának engedélyével a füzéri várrom tövében táborozott a csapat júl. 5—22-ig.

A természeti szépségek pazar gazdagsága, a távoli történelmi mult emlékeit megőrkítő füzéri és regeci várrom, a sárospataki ősi Rákóczi-vár, a 400 éves főiskola, a gazdagon felszerelt, díszes, szimpatikus külsejű testvér-intézet, a Bodrognak langyos vize, a magyar motívumokból összeállított művészi kivitelű, a messze Indiába is elkalandozó hollóházi kaolin-árúk mind lelkük mélyébe vésett mozaikok, amelyeket azonban a táborhely közelében húzódó trianoni határ gyász fátyola von be.

Vezetőség:

Husznay Miklós csapattiszt
Ditz Ferenc segédtiszt
Szűcs István segédtiszt

Őrsvezetők:

Kovács Nándor
Kispál János
Hajmási József
Tőzsér Ferenc
Kamarás Zoltán

Segédőrsvezetők:

Andó Lajos
Rózsa Sándor
Juhos Károly
Bordás Dezső

III. Tanítóképesítés.

Tanítóképző-intézetünkben ebben az iskolai évben az V. évfolyam szünetelése miatt tanítóképesítő-vizsgálat nem tartott.

IV. Gyakorló iskola.

A gyakorló iskola I—II. osztályát Balla Béla, a III—VI. osztályait Kiss József tanította.

Mindkét tagozatban teljesen az új tanterv szellemében folyt a nevelői-tanítói munka.

Az iskolai ünnepségek közül nyilvános ünnepi keretek között tartották meg március 14-ét és május 31-én a Madarak és Fák Napját. Mindkét ünnepségen szép számmal vett részt a közönség. Az

alkohol káros hatásával január hó 31-én a tanítás keretében foglalkoztak.

Szülői értekezlet ősszel és tavasszal tartatott. Az őszi a gyermek helyes szoktatásáról és a jó példaadásról, a tavaszi a kirándulások és a szabadban való tanítások szükségességéről volt szó.

A tanév folyamán 10 kirándulás rendeztetett a környéken lévő földrajzi, történelmi szemlélések céljából. A III—VI. oszt. növendékei ezeken felül három napos kirándulást is tettek a Mátra hegység természeti szépségeinek megtekintése céljából.

A gyakorló iskola tanulói igen nagy részben szegény szülők gyermekei. Ezért a karácsonyi szüenidőben a gyakorló iskolai tanítók pásztorjátékot rendeztek, melynek jövedelméből, valamint az új intézetet építő Bálint és Jámor építőművészek által ajándékozott 50 P-ös adományból szereztettek be a szegény tanulók könyv és írószerei. Sőt még egy kis karácsonyi ajándékra is tellett belőlük.

A tanulók névsora :

I. osztály: Badari Mária, Balla Terézia, Balla Rózsika, Borics István, Csiszár István, Darázs Albert, Fülöp Erzsébet, Gerőcs István, Kalocsa Rozál, Kisnémet János, Kopácsi Mária, Potemkin Béla, Ruprich Frida, Sebestyén Ilona, Szabó Anna, Szórád Ferenc, Takó Jenő, Tóth Ilona, Tury Erzsébet. Összesen : 19.

II. osztály: Biró István, Birgés Sándor, Borics Rozál, Csiszár Ella, Darázs Árpád, Jablancy Sándor, Juhász Mária, Kun Ilike, Kupics Gyula, Kupor István, Kuzén Gabriella, Menyhárt Mária, Sebestyén Irén, Tóth Erzsébet, Turi Anna. Összesen: 15.

III. osztály: Antalicz István, Ambrus Varga Julianna, Andrásy Mária, Balla János, Biró Mária, Egresi Rozália, Farkas Teréz, Fekete Sándor, Hajek László, Kalocsa József, Kiss Klári, Lampé Károly, Mészáros Ilona, Pallér Lajos, Sas Teréz, Szabó Pál, Szecskó Magda, Tóth Mária, Varga Mária. Összesen : 19.

IV. osztály: Ambrus Varga István, Bauer Ilona, Beszteri Ilona, Borics Mária, Boros Albert, Eszes Mária, Farkas József, Cseh Irén, Kosnya Ferenc, Kátai József, Kispál Sándor, Kupor József, Kovács József, Palotai Margit, Tapodi János, Szabó István, Sánta Borbála, Szabó Ilona. Összesen: 18.

V. osztály: Badari Anna, Kisbalázs Mária, Kohári Margit, Sárközy Mária, Szabó Erzsébet, Szórád Gyula, Oláh István. Összesen: 7.

VI. osztály: Kucza Kálmán, Litkey Lajos, Vas Béla. Összesen : 3.

Statisztikai kimutatás a gyakorló iskola tanulóiról:

Osztá- lyok.	Vizsgát tett		Vallás szerint:		Általános tanulmány szerint:				
	Fiú	Leány	r. k.	ev.	1	2	3	4	5
I.	8	11	18	1	4	9	4	1	1
II.	6	9	15	—	2	8	3	2	—
III.	8	11	19	—	—	2	11	4	2
IV.	10	8	18	—	5	3	5	2	3
V.	2	5	7	—	—	—	6	1	—
VI.	3	—	3	—	1	—	2	—	—
Összes.:	37	44	80	1	12	22	31	10	6

Tartalommutató.

	Oldal
Előszó — — — — —	2
Pinkert Zsigmond — — — — —	3
Balázs Béla — — — — —	8
Intézetünk alapításának története — —	14
A második iskolai év története (1918—19) —	19
A harmadik iskolai év története (1919—20) —	27
A negyedik iskolai év története (1920—21) —	37
Az ötödik iskolai év története (1921—22) —	52
A hatodik iskolai év története (1922—23) —	72
A hetedik iskolai év története (1923—24) —	90
A nyolcadik iskolai év története (1924—25) —	108
A kilencedik iskolai év története (1925—26) —	134
A tizedik iskolai év története (1926—27) —	159
A tizenegyedik iskolai év története (1927—28)	187
A tizenkettedik iskolai év története (1928—29)	213
A tizenharmadik iskolai év története (1929—30)	238